

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

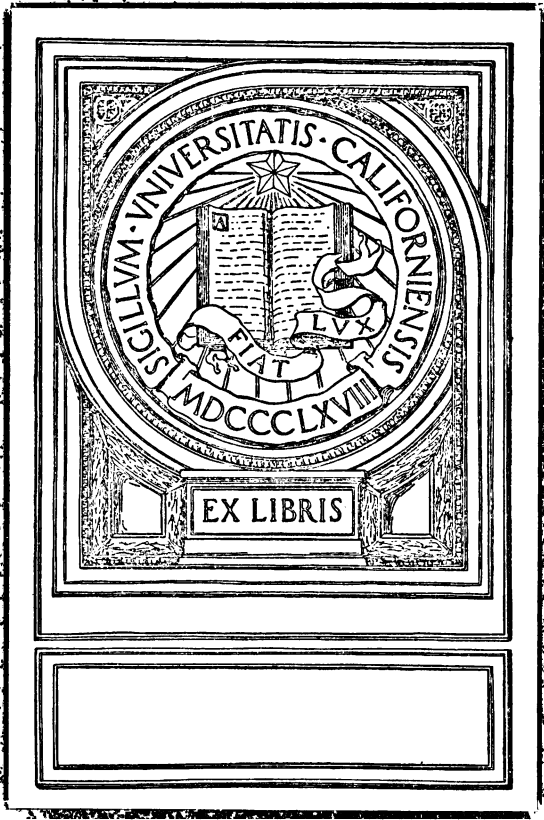
About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

132
PA
303
T6

UC-NRLF

#B 310 768

1/4 BIND

DEN GRÆSKE
NOMINALFLEXION

SAMMENLIGNENDE FREMSTILLET

I SINE HOVEDTRÆK

AF

Dr. ALF TORP

Universitetsstipendiat i Sanskrit og sammenlignende
Sprogforskning

CHRISTIANIA

FORLAGT AF ALB. CAMMERMEYER

1890

DEN GRÆSKE NOMINALFLEXION.

UNIVERSITETSBIBLIOTEK
COPENHAGEN

DEN GRÆSKE

NOMINALFLEXION

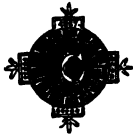
SAMMENLIGNENDE FREMSTILLET

I SINE HOVEDTRÆK

AF

Dr. ALF TORP

Universitetstipendiat i Sanskrit og sammenlignende
Sprogforskning

CHRISTIANIA

FORLAGT AF ALB. CAMMERMEYER

1890

UNIVERSITETSBIBLIOTEK
COPENHAGEN

TO VIKU
AIBO TLAC

132

DET MALLINGSKE BOGTRYKKERI.

AIBO TLAC A VIKU
AIBO TLAC A VIKU

Forord.

Det kunde maaske vække nogen Forundring, at jeg lader dette Arbeide udgaa paa en Tid, da Afslutningen af anden Del af *Brugmanns Grundriss*, i hvilken det her behandlede Emne vil komme til Fremstilling, er bebudet som umiddelbart forestaaende, istedetfor at oppebie og udnytte denne udmærkede Forskers Resultater. Dette havde jeg ogsaa utvivlsomt gjort, hvis jeg paa Forhaand havde tænkt mig, at dette lille Arbeides Trykning skulde blive forsinket i den Grad som skeet. Jeg havde det nemlig færdigt, i alt væsentligt i dets nuværende Skikkelse, for over et Aar siden og gav det til Trykning i Mai Maaned ifjor. Paa den Tid kunde Brugmanns Værk ikke ventes saa snart, at jeg deri kunde se en Grund til at lade mit Arbeide henligge. Under den langsomt fremskridende Trykning har jeg saavidt gjerligt taget Hensyn til i Mellemtiden fremkomne Skrifter. Disse, som al anden Literatur, vil man finde citeret paa vedkommende Steder. Ordbøger og grammatiske Haandbøger har jeg anseet det unødigt at citere, uden hvor Formforklaringer og Synsmaader er hentede fra dem.

I Omskrivning af Sanskrittegnene har jeg fulgt den sædvanlige Brug; ved *e* og *o*, som altid lange, har jeg sparet Længdetegnet (det samme gjælder *e* og *o* i Gotisk). For Avestisk, hvor endnu ingen Omskrivning kan siges at være endelig fastslaaet, har jeg af typografiske og andre Grunde slaaet to Omskrivningsmaader sammen: i nogle Tegn følger jeg *Justi*, i andre *Bartholomae*. Den, der kjender begge Omskrivningsmaader, vil dette neppe volde nogen Ulempe.

Jeg benytter Anledningen til at aflægge Hr. stud. phil. *Sten Konow* min hjertelige Tak for den opofrende Tjeneste, han har vist mig ved at læse Korrektur paa Bogen; da jeg i længere Tid under dens Trykning har været syg, var hans kyndige Bistand mig saa meget nyttigere. Hr. Prof. Dr. *Sophus Bugge* har havt den Godhed at læse en Revision paa de sidste Ark. For dette og for al Belæring, jeg har havt gennem Samtaler med ham, aflægger jeg ham min forbindtlige og ærbødige Tak.

Det er mig endelig ogsaa en Trang at udtale min Erkjendtlighed ligeoverfor Hr. Forlagsboghandler *Cammermeyer*, der med al Udsigt til Tab har paataget sig Udgivelsen af denne Bog.

Christiania i Marts 1890.

A. Torp.

Indhold.

	Side.
<i>Indledning</i>	1
I. Vocaliske Stammer	19
1. Stammer paa -o (-e)	19
a. Rene o-Stammer	19
b. jo-Stammer	48
2. Stammer paa -ā (-ä)	51
a. ā-Stammer	51
b. Stammer paa -iā og -iä	64
II. Halv vocaliske og diphthongiske Stammer	85
1. Halv vocaliske Stammer	85
a. Egentlige halv vocaliske Stammer	86
1. i-Stammer	86
2. u-Stammer	94
b. Tilsyneladende diphthongiske Stammer	100
1. i-Stammer	100
2. u-Stammer	102
a. Stammer paa -ηυ	102
b. Stammer paa -ωυ	105
2. Diphthongstammer	106
1. Egentlige Diphthongstammer	107
2. Uegentlige Diphthongstammer	110
III. Consonantstammer	116
1. Nasalstammer	120
2. Liquidastammer	128
3. s-Stammer	134
a. Suffix -es	134
b. — -ies	140
c. — -ves	142
4. Stammer paa -nt	147
a. Partc. paa -nt	147
b. Stammer paa -vent	152
5. Andre Dentalstammer, Guttural- og Labialstammer	153

Forklaring af de vigtigste Forkortninger.

idg.	= indogermansk.	ir.	= old- eller middelirsk.
skr.	= sanskrit.	g.	= gotisk.
ved.	= vedisk Sanskrit.	on.	= oldnorsk (incl. urnordisk).
av.	= avestisk (oldbaktrisk).	ags.	= angelsaxisk.
gd.	= Gāthādialekt (af Avestisk).	os.	= oldsaxisk.
op.	= oldpersisk.	oht.	= oldhøitysk.
gr.	= græsk.	mht.	= middelhøitysk.
lat.	= latinsk.	lit.	= litauisk.
umbr.	= umbrisk.	preuss.	= preussisk.
osk.	= oskisk.	ob.	= oldbulgarisk (kirkeslavonisk).
sab.	= sabellisk.		
gall.	= gallisk.		

Indledning.

Rod og Stamme. Nominets forskellige logiske Forhold i Sætningen betegner de indogermaniske Sprog ved *Flexionsendelser*, som vistnok fra først af var selvstændige Ord af pronominal Art. Fra at være enklitiske Tilføielser til Hovedordet eller den saakaldte *Stamme* kom de efterhaanden til at voxte sammen med denne, hvorved de mutileredes eller tabte en Del af sit Lydindhold. Engang maa altsaa Stammen selv have kunnet fungere alene, uden nogen Endelse, i de forskellige Casusforhold, der senere ved disse tiltrædende Endelser fik bestemtere Betegnelse; Levninger fra denne urgamle Tilstand er ogsaa bevaret til sene Tider i flere Pronominalformer, som Nom. Sing. gr. *ὁ*, skr. *sá* «den», Acc. Sing. gr. *ἐμέ, σέ*, Gen. Sing. skr. *máma, sáva* osv. Ogsaa *o*-Stammernes Vocativ (*ἵππε*) er jo den blotte Stamme. Saadanne Former er altsaa ældre end Casusdannelsen.

Til Grund for de *primære Nominalstammer* (i Modsætning til de *secundære* *o*: de igjen af Nominalstammer afledede) ligger *Verbalrødder*, og Nominalstammernes Forhold til disse tænkes ialmindelighed saaledes, at de dels falder sammen med Verbalrødderne (*Rodord*), saaledes altsaa, at der fra den samme Grundform maatte være udgaet saavel Nominal- som Verbalformer, uden at det lod sig afgjøre, hvilket af de to Udtryk — det nominale eller det verbale — Sproget først frembragte, — dels er afledede af Verbalrødderne ved Suffixer, der bestemt betegner dem som Nominalstammer (*primære Afledninger*).

Hvilke Ord er da Rodord? Naar man gaar ud fra enstavelses Verbalrødder, ligger det nær at betragte tilsyneladende enstavelses Nominalstammer, hvis Form synes at falde sammen med Verbalroden, som saadanne, f. E. skr. *viç* (Rod *viç* «gaa ind»), gr. *σῶξ* (Rod *στυγ*), lat. *dux* (Rod *duc*).

Saadanne enstavelses Stammer er, som jeg søger at fremstille i det følgende, fra først af ikke forskellige fra tostavelses *o*-Stammer, og vilde saaledes, naar man opstiller enstavelses Verbalrødder, ikke kunne være Rodord. Paa den anden Side kunde man tage ikke alene disse, men ogsaa en stor Mængde virkelige *o*-Stammer (saadanne nemlig, hvor et *o* synes tilføiet Verbalroden), som gr. *λόγος*, *τόνος*, *ἔργον* for Rodord, hvis man gaar ud fra tostavelses Rødder, altsaa opstiller som Rødder ikke *λεγ-*, *τεν-*, *φεργ-* men *λεγο-* (*λεγε-*), *τενο-* (*τενε-*), *φεργο-* (*φεργε-*). For denne Opfatning kunde vistnok den Omstændighed tale, at der i visse Afledninger, som *ἀγέ-λη*, *ἐχέ-της*, *φέρετρον* og ligeledes i en Del Sætningsformer som *ἐχέ-θυμος*, *φερέπονος*, *μενε-πτόλεμος* optræder et *e*, som kunde tages for Verbalrodens Udlyd; men saalænge det ikke er forklaret, hvorfor dette *e* mangler i det langt overveiende Antal Afledninger (som *λεκτός* *πικρός* o. s. v.), synes det mig rimeligt at blive staaende ved den gamle Antagelse af enstavelses Verbalrødder¹. Isaa-fald optraadte den nøgne Verbalrod ikke tillige som Nomen, men udvidet med et *o* (*e*), der sikkert er det samme som Verbernes saakaldte thematiske Vocal, og saadanne *o*-Stammer er da tilblevne paa en Tid, da der endnu kun dunkelt skjelnedes mellem Nomen og Verbum.

Stamme-Aflyd. Naar man sammenligner de forskellige af en og samme Rod udgaaende Nominal- og Verbaldannelser som

¹ Derimod gaves der i Indog. utvivlsomt en egen Gruppe af Rødder, hvis Forhold til de øvrige endnu ikke er opklaret, hos hvilke en tostavelses Form, udlydende paa en Vocal, der i Græsk i Regelen optræder som *α*, i Sanskrit som *ṛ*, vekslede med en enstavelses (contraheret) Form med lang Voc., græsk *ā* (sml. fornemlig *de Saussure: Mém. sur le syst. prim. des voyelles*) f. E. skr. *dāmi-tar* «Betvinger», *dān-tā* «betvingen», *stāri-tum* «udbrede», *stīr-ṇā* «udbredt», gr. *τελάμων* egtl. «bærende», *τελάτος*, lat. *strātus*.

μέν-ος, μέ-μον-α, μήν-ις, μαιν-ομαι, με-μα-ώς; γέν-ος, γόν-ος, γέ-γον-α, γί-γν-ο-μαι, γε-γα-ώς, γένε-σι-ς, γνή-σ-ιο-ς; στέρ-νο-ν, στόρ-νυ-μι, στρα-τό-ς, στόρε-σαι, στρω-τό-ς; τέλ-λ-ω, ἀνα-τολ-ή, τέλα-σαι, ταλα-πέριος, τλη-τό-ς; πείθ-ω, πέ-ποιθ-α, πισ-τό-ς osv., er det iøinefaldende, at det betydningsfulde Element, eller Roden, ingeniunde har én constant Skikkelse, men tværtimod undergaar mangfoldig Vexlen. Ligesaa foranderlige viser visse Nominalstammer sig under sin Flexion: πα-τή-ρ, ἀ-πά-τωρ, πα-τέρ-ος, ἀ-πά-τορ-ος, πα-τρό-ς, πα-τρά-σι. Det stabile, den egentlige, faste Ramme er her Consonanterne, medens Vocalen skifter baade Qualitet og Quantitet. Andre Stammer viser derimod saavel i Græsk som i andre Sprog ingen saadanne Forandringer under Flexionen. Desuagtet maa det af mange Grunde ansees for sikkert, at denne Vexel eller Aflyd i en bestemt Periode af Fællessproget har udstrakt sig til *alle* Stammer; ved senere Udjævning, som tildels allerede var begyndt før Sprogdelingen, forstyrredes det oprindelige Forhold: medens visse Stammegrupper mere eller mindre bevarede Stammevexelen, antog andre én constant Stammeform.

At denne Aflyd fra først af fremkaldtes ved Accentens forskjellige Stilling i det flecterede Ords forskjellige Former, er almindelig antaget, og fremgaar ogsaa af, at i de Sprog, som i det hele med størst Troskab har bevaret det oprindelige, er ved et Ords forskjellige Stammeformer i mange Tilfælde virkelig ogsaa Betoningsforskjel tilstede.

Det kan saaledes betragtes som sikkert, at i Grundsproget alle Ord under Flexioner vexlede Betoning, d. v. s., at Accenten ikke i alle Casus hvilede paa den samme Stavelse, og at denne forskjellige Betoning medførte Forandring i Stammens Form. Men lige saa lidt som Grunden til den vexlende Betoning er bragt paa det Rene, lige saa lidt er Forholdet mellem Betoningen og Stammens Form endnu i alle Henseender klart; man maa her regne ikke med en, men med flere Factorer, hvis Virkninger kan have krydset hverandre; foruden Ordaccenten kan saaledes den forskjellige Sætningsaccent have været af Betydning: Ordformen har været paavirket af sine Omgivelser, saaledes, at f. E. en i ét Tilfælde betonet Stavelse

i et andet Tilfælde, under en anden Stilling af Ordet, kan have tabt sin Betoning.

Hvad der nu kan betragtes som sikre Resultater, er følgende:

1) Vexelen mellem *e* og *o* i samme Ord beror paa forskjellig Betoning, saaledes at *e* egentlig hørte hjemme eller udviklede sig i betonet Stavelse, *o* i den eller de *efter* den betonedede følgende Stavelser. Dette Forhold sees f. E. af δώ-τωρ, ἀπά-τωρ, ἰδ-μῶν ligeoverfor δο-τήρ, πα-τήρ, ποι-μήν. Den store Mængde Undtagelser fra denne Regel maa vistnok være fremkaldte ved Sætningsaccentens Overvægt over Ordaccenten, saaledes f. E. de talrige *o*-Stammer, hvis Rodstavelse trods Betonethed har *o*, som φόρο-ς, λόγο-ς. Disse Ords oprindelige Skikkelse maa have været i uafhængig Stilling *φέρο-ς, *λέγο-ς, i Enklisis eller i Sætningsætning -φορο-ς, -λογο-ς; de sidste Former er da ved Udjævning af denne Forskjel blevne de herskende ogsaa i uafhængig Stilling og har faaet Accenten tilbage, efterat dennes Virkning paa Vocalforholdet var ophørt.

2) I den eller de Stavelser, som gik *forud* for den betonedede, fandt en Vocalsvækkelse Sted, idet en oprindelig betonet Vocal (*e*) ved Accentens Fremskydning til følgende Stavelse sank ned til en minimal Vocal eller ganske svandt; herpaa beror Tilværelsen af Dobbeltformer som θέρσος (ifølge Grammatikerne æolisk, og bevaret i Ἀλι-θήρσης, Θέρσ-ιππος o. l.) og θράσος, στοιχος og στιχος og talrige andre saavel i Græsk som i andre Sprog. Saadanne Dobbeltformer beror paa en oprindelig Flexion: Nom. θέρσ-ος, Gen. *θγσ-έσ-ος (hvoraf θράσους med Tilbageførelse af Accenten ved Indvirkning fra Nominativs Betoning), Nom. *στειχο-ς (i anden Stilling «Sætningsdublet» στοιχο-ς) Gen. *στιχέ-σjo.

Flexion. Nominalstammerne inddeles i 3 Grupper: *vocaliske*, *halvvocaliske* og *consonantiske Stammer*¹, hver med sin eiendommelige Flexion. Paa Forhaand maa det dog ansees for sandsynligt, at denne Flexionsforskjel har udviklet sig senere,

¹ Den følgende Udvikling indeholder væsentlig det samme som jeg har fremstillet i en Afhandling «Vocal- og Consonantstammer», Akad. Afhandl. til S. Bugge 1889, hvortil henvises.

og at Sproget engang kun havde en Flexion for alle Ord; var dette saa, er det nødvendigt at betragte Consonantstammerne som secundære, som udviklede af *o*-Stammerne; herfor taler ogsaa den Omstændighed, at ved Siden af Suffixerne *-to*, *-ko*, *-meno* (*-mono*), *-tero* (*-toro*) o. fl. staar *-t*, *-k*, *-men* (*-mon*), *-ter* (*-tor*); at her ikke den første Række er afledet af den anden ved Suff. *-o*, viser sig deraf, at Ord, der er afledede med enkelte af den første Rækkes Suffixer, staar i nærmere Forbindelse med Verbalbegrebet end Ord afledede med den sidstes (partc. med. λεγόμενο-, partc. pas. λεχτό- osv.). Da Sammenhæng mellem begge Rækker er aabenbar, synes altsaa Sagen kun at kunne opfattes saa, at den sidste Rækkes Suffixer har udviklet sig af den førstes.

Isaafald havde Sproget oprindelig kun *o*-Stammer (*ā*-Stammerne antager jeg har dannet sig af *o*-Stammerne, *iē* (*ī*)-Stammerne af Stammer paa *-jo*) samt *i*- og *u*-Stammer *o*: Stammer udlydende paa *e+i*, *e+u*¹ (om ogsaa disse oprindelig var *o*-Stammer, det udlydende *i* og *-u* altsaa opkommet ved Svækkelse af *-*jo* og *-*vo*, maa blive uafgjort; var de oprindelig *o*-Stammer, maa det udlydende **-o* være bortfaldet før Flexionens Begyndelse).

Den første Flexion bestod efter min Mening i Accentvexel, hvormed fulgte Vocalforandringer; enhver af disse Stammer havde to forskjelligt betonedede Former til Betegnelse af forskjelligt Sætningsforhold (den ene Form betegnede saaledes Subjects- og Objectsforholdet, den anden Genitivs- og Locativsforholdet): **ékvo* og **əkvé*, «Hest», **érsi* og *rséi* «Sanger», **séunu* og **sunéu* «Søn» (skr. *áçva*, *rçi* *sūnú*). Hertil kommer endnu en tredje Form, som Ordet antog ved Tilraab, hvor Tonen kunde hæves i begge Stavelser, men stærkest i den første: **ėkvé*, **ėrséi*, **ėsunéu* (skr. *açva*, *rçe*, *sūno*).

De to Stammeformer indgik dernæst nærmere Forbindelse med visse enklitiske pronominaler Tilføielser, hvorved Sætningsforholdet bestemtere betegnedes. Saaledes opkom Casusendelser.

I Nom. Sing. tilføiedes *-s*: **ékvo-s*, **érsi-s*, **séunu-s*, i Acc. *-m*: **ékvo-m*, **érsi-m*, *séunu-m*; af den samme barytonerede

¹ Formen *-ei* og *-eu* havde Udlyden kun under Accenten; hvor Accenten hvilede paa foregaaende Stavelse, svækkedes den til *-i* og *-u*, af *-é* blev derimod denne Stilling *-o*.

Stamme synes Instr. at være dannet med et Suffix *-e*: **ékvo-e*, contr, *ékvō*. **érsie*, > **érsje*, **séunu-e* > **séunve*. En enstavelses Stamme vilde ende paa *-ē*: Pron. St. **te*, Instr. **te-e* > **tē* (got. *bi-þe*). Disse Endelser maa antages at have været Pronominalstammer (*-s* af Pronominalstammen *se* (*so*) skr. *sá*, gr. *ó*, *-m* af St. *me*, som er bleven den pronominale Betegnelse for 1ste Person, men oprindelig vel var et Demonstrativum). Af den oxytonerede Stamme dannedes Gen., Dat. og Loc.; Gen. med Suff. *-s*, det samme som Nominativs: *ákvé-s*, *ṛséi-s*, *sunéu-s*. Senere gik denne Genitivform af Brug for *o*-Stammerne (bevaret i skr. *vánas-páti-s*, *ráthas-páti-s* ?), der dannede sig nemlig for disse Stammer en ny Genitivform ved Tiltræden af to Suffixer **-so* og **-jo*, der som tiltrædende i en senere Periode beholdt sit *-o*, medens det tidligere tilføjede **-so* blev til *-s* (**ékvo-s*); altsaa: **ákvé-s-so* (got. *þis*, *vulfis*) og **ákvé-s-jo* (skr. *ácvasya*, gr. *ἵπποιο*). Dat. dannedes ved et Suffix *-ai*: **ákvé-ai*, > **ákvēi* (got. *hvamme-h*), **ṛséi-ai* > *ṛséjai*, **sunéu-ai* > **sunévai*. Locativ havde oprindelig ingen Endelse: **ákvé*, **ṛséi*, **sunéu*. Senere tilføjedes et Suffix *-i*: **ákvēi*, **ṛséji*, **sunévi*.

Nominativ Plur. dannedes af den samme Stammeform som Nom. Sing. ved Tilføjelse af et Suffix *-es*, der maa have levet som selvstændigt Ord længere end de øvrige Suffixer, da Contraction med Stammeudlyden her synes at have fundet Sted senere end f. E. i Gen. Plur. (se i det fig.): **ékvo es* > **ékvōs*, **érsi es* > **érsjes*, *séunu es* > **séunves*. Acc. Plur. er øiensynlig dannet af Acc. Sing. ved Tilføjelsen af *-s*: **ékvo-m-s*, **érsi-m-s*, **séunu-m-s*. Gen. Plur. dannedes af den samme Stammeform som Gen. Sing. ved Tilføjelse af et Suffix *-om*: *ákvé-om* > *ákvém* (got. *vulfe*), **ṛséi-om* > **ṛséjom*, **sunéu-om* > **sunévom*. Loc. Plur. dannedes muligens ved et Suff. *-su* af den barytonerede Stammeform: **ékvo-su* (senere ved Indvirkning af Pronomenerne: **ékvoi-su*), **érsi-su*, **séunu-su*. Desuden havde Sproget flere Casus, dannede af den barytonerede Stamme ved flere med *bh*- og *m*-begyndende Suffixer: Instr. Sing. paa *-bhi* (gr. *ζύγο-φιv*. sml. obulg. *vlúkomī*) og Instr. Plur. paa *-bhis*: **ékvo-bhis*, **érsi-bhis*, **séunu-bhis*; Dat. Sing. paa *-bhjo* (skr. *tú-bhya* = *tibi*), Dat. Plur. paa *-bhjos*: **ékvo-bhjos*. **érsi-*

bhjos, **séunu-bhjos*. For Dual. synes engang den uflexterede Stamme at have kunnet fungere, saaledes at altsaa, inden *-s* tilføiedes i Nom. Sing. den samme Form **ékvo* betegnede saavel «en» som «to». Spor af saadan Dual har vi i gr. *δύο*, got *tva*, desuden i Neutrernes med *-i* udvidede Form skr. *dvé*, *yajné* obulg. *dvè*, *letè* (è- af *-oi*). Senere synes Dual. Nom. og Acc. at være dannet ved de to Suffixer *-*eu* og *-*e*: **ékvo-eu* > **ékvōu*; *ékvo-e* > *ékvō*, **érsj-e*, **séunv-e*. I Gen. (Loc.) tilføiedes som det synes *-s* til *-u* (den «svagere» Form af *-eu*) og til *-e*, Endelse altsaa *-*us*, *-*es*. Dat. synes dannet af den barytonerede Stamme (der engang fungerede for Nom. Dual.) ved Tilføielse af et Suffix *-bhjō* (Suffixet for Dat. Sing. *-bhjo* + den duale Endelse *-e* ?): **ékvo-bhjō*, **érsi-bhjō*, **séunu-bhjō*.

Den oprindelige Flexion vilde altsaa blive:

	Sing. Nom.	* <i>ékvo-s</i>	* <i>érsi-s</i>	* <i>séunu-s</i>
	Acc.	* <i>ékvo-m</i>	* <i>érsi-m</i>	* <i>séunu-m</i>
	Gen.	* <i>(əkvé-s)</i>	* <i>ṛséi-s</i>	* <i>sunéu-s</i>
		* <i>əkvé-s-so</i>		
		* <i>əkvé-s-jo</i>		
	Dat.	* <i>əkvéi</i>	* <i>ṛséjai</i>	* <i>sunévai</i>
		* <i>(ékvo-bhjo)</i>	* <i>(érsi-bhjo)</i>	* <i>(séunu-bhjō)</i>
	Instr.	* <i>ékvō</i>	* <i>érsje</i>	* <i>séunve</i>
		* <i>(ékvo-bhi)</i>	* <i>(érsi-bhi)</i>	* <i>(séunu-bhi)</i>
	Loc.	* <i>(əkvé)</i>	* <i>ṛséi</i>	* <i>sunéu</i>
		* <i>əkvé-i</i>	* <i>ṛséj-i</i>	* <i>sunév-i</i>
	Voc.	* <i>ekve</i>	* <i>ersei</i>	* <i>seuneu</i>
	Plur. Nom.	* <i>ékvōs</i>	* <i>érsj-es</i>	* <i>séunv-es</i>
	Acc.	* <i>ékvo-m-s</i>	* <i>érsi-m-s</i>	* <i>séunu-m-s</i>
	Gen.	* <i>əkvém</i>	* <i>ṛséi-om</i>	* <i>sunév-om</i>
	Dat.	* <i>ékvo-bhjos</i>	* <i>érsi-bhjos</i>	* <i>séunu-bhjos</i>
	Instr.	* <i>ékvo-bhis</i>	* <i>érsi-bhis</i>	* <i>séunu-bhis</i>
	Loc.	* <i>(ékvo-su)</i>	* <i>érsi-su</i>	* <i>séunu-su</i>
Dual.	Nom. Acc.	* <i>(ékvo)</i>		
		* <i>ékvōu</i>		
		* <i>ékvō</i>	* <i>érsje</i>	* <i>séunv-e</i>
	Gen.	* <i>ékvō-u-s</i>		
			* <i>érsj-e-s</i>	* <i>séunv-e-s</i>
	Dat.	* <i>ékvo-bhjō</i>	* <i>érsi-bhjō</i>	* <i>séunu-bhjō</i>

Bemærkninger. Den oprindelige Instr. Sing. af *i-* og *u-* Stammerne kunde det Avestiske have bevaret i Former som *hašā* (= skr. *sakhyā* «Ven»), *bāšva* (af *bāzu-s* = gr. *πήχυς*); imidlertid kan *ā* ogsaa være den sædvanlige Forkortelse i Udlyd af *-ā*; Sanskrit har ved Indvirkning fra *o-* Stammerne med sin lange Vocal (vedisk *jajñā*) *-ā* for det opr. **ā*: *matyā* (*matī-s* «Forstand»), vedisk *paçvā* (*paçū-s* «Kvæg»). Paa en anden Maade har *o-* Stammerne virket til Dannelse af Former som skr. (vedisk) *matī* (avest *ārmaitī*), avest *khratu* «Kraft»; her fremkaldte Eorholdet: Acc. *yajñā-m*: Instr. *yajñā* til Acc. *matī-m*, *kratu-m* en ny Instrumentalform *matī*, **kratū*. (*Osthoff Morph. Unt. II. 139*).

I Loc. Sing. er *o-* Stammernes oprindelige Form **əkvé* vejet for **əkvéi*, der opkom ved Tilføielse af et Suffix *-i*. Til *əkvé* svarer **rséi*, **suneu*; saadanne Former ligger til Grund for gr. *ἀστεῖος* o. l. for **αστευ-ιο-ς*, dannet af Locativformen, som *οἰκείος* af **οικει-ιο-ς*; skr. *sāno* (for **sānau*) «paa Toppen», avest. *haetō* (af *haetu-* = skr. *setu-* «Bro», «Vei»)opers. *Margaw*, lat. *noctū*, obulg. *synu* (sml. *Bartholomae Bezz. Beitr. IX 299 ff.*). Til **əkvéi* svarer **rséj-i*, **sunév-i*, skr. (ved.) *ājāyi* (*Lanman Noun Inflection 388*) af *āji-* «Væddeløb», *sūnāvi*, gr. *μάντει*, *πήχει* for **μαντει-ι*, **πηχει-ι*, oht. *ensti* for **ansteji*, *suniu*, oldn. *syne* for **sunevi*.

I Nom. Plur. repræsenteres den oprindelige Dannelse af Former som skr. *aryās* «Fiender», *mādhv-as* (*mādhv* «sød Drik»), avest. *pasvas-ca*, gr. *διες* for **δπιες* osv. Almindelig er dog denne oprindelige Form fortrængt af en Nydannelse af den «sterkere» Stammeform (hvortil maaske Forholdet ved Consonantstammer kan have bidraget): skr. *agnāy-as*, *sūnāv-as*, gr. *μάντεις*, *πήχεις* for **μαντει-ες*, **πηχει-ες*, lat. *hostēs*, *fructūs* for **hostej-es*, **fructev-es*, irsk *fáthi*, *rithai* for **vātej-es*, **ritev-es*, got. *gasteis*, *sunjus*, obulg. *gostije*, *synove* for **ghostej-es*, **suneves*.

I Gen. har Got. ved *o-* Stammerne den opr. Endelse **-ēm* (*vulfe*); *i-* og *u-* Stammernes egentlige Form er bedst bevaret i obulg.: *gostīñi*, *synovu* for **ghostej-öm*, **sūnev-öm*. Med Endelsen *-öm* (*-ēm*) laant fra de øvrige Stammer (hvorum senere):

gr. μάντεων, πήχεων for *μαντεῖ-ων, *πηχεῖ-ων, lat. *fructuum* for *fructev-ōm, got. *sunive* for *sunev-ēm. Ved Siden af saadanne Former optræder ved en lignende Indvirkning som den, der har gjort sig gjældende i Nom. Pl., Nydannelse af den uforsterkede Stammeform, avest. (enkelst.) *kaoyam* for *kavy-ām (af *kavi*, Navn paa et dæmonisk Væsen), gr. οἴων, lat. *ovium*, irsk *fáithe* for *vāti-ōm. Dualis: til Formen *ékvo vilde af *i*- og *u*-Stammer svare *érsj-e *séunv-e, maaske bevaret i gr. ὄσσε «Oine» for ὄσξ-ε, avest. *bāzva*, hvor dog *ā* kan være forkortet af *ā*; i skr. *paçvā* er det lange *-ā* laant fra *o*-Stammerne; almindelig fremkaldte Forholdet: Nom. Sing. *ékvo-s, Dual. *ékvo til *i*- og *u*-Stammer Dualformer paa *-ī* og *-ū*: skr. *matī*, *paçú*. Gen. (Loc.) endte som det synes enten paa **-us* (svarende til Nom. Dual. paa **eu*): obulg. *vlūku* af **vlqo-u-s*, skr. *yōṣ* (af Relativet *yā*-, almindelig *yāy-oṣ*, hvorefter *áçvayos*; *-os* blev i Sanskr. fra *o*-Stammerne overført som Endelse til de øvrige Stammer: *matyōṣ*, *paçvōṣ*), — eller den endte paa **-es* (svarende til Nom. Dual. paa *-e*); saaledes opkom i Avest de to Endelser *-āo* (af **ās*) der fungerer for Gen., og *-ō* (af **as*) der fungerer for Locativ; *-āo* er, som *-os* i Skr., udgaaet fra *o*-Stammerne, opstaaet af **o-e-s*, og har fra disse udbredt sig til de andre Stammer (*bazvāo*), ved pronominal Indflydelse har saa *o*-Stammerne senere faaet *-ayāo* for *-āo* (f. E. *asayāo*), som skr. *áçvayos* for **açvos*; *-ō* er udgaaet fra *i*- og *u*-Stammerne, opstaaet af **e-s*: til en Nom. Dual. **séunv-e* vilde svare Gen. **séunv-e-s*, avest. f. E. *bāzvō*, fra disse Stammer overførtes Endelsen *-ō* til de øvrige: *sastay-ō* osv., som Endelse for Loc. Dual. Dat. **ékvo-bhjō*, sml. obulg. **vlūko-mā* (Skr. har ved Indflydelse af Nom. Dual. paa *-ā* faaet Formen *ácvā-bhyā-m*, Avest. ved Indflydelse af de tilsvarende Pluralcasus: *aspaeibyō*), **érsi-bhjō*, **séunu-bhjō*, skr. *ṛṣi-bhyā-m*, *sūnú-bhyā-m*, avest. *aṣi-bya*, *bāzu-bya*, sml. obulg. *gostī-ma*, *synū-ma*.

ā-Stammerne er vistnok fremkomne saaledes, at der til *o*-Stammerne, endnu inden disse havde antaget Casusmerker, traadte et Suffix *-ā*, der vel egentlig var et Pronomen, hvorved Hunkjøn betegnedes; *-ā* blev med *o*-Stammens Udlyd contraheret til *-ā*, idet den lange Vocals Farve beholdt Overvægten.

Til **ékvo* dannede der sig saaledes et Feminin **ékvā*. Hvis dette var saa, kan Vexelen mellem *-ā* og *-ǎ* i disse Ords Flexion ikke være oprindelig Aflyd, da det ved Contraction opstaaede *-ā* ikke kunde forkortes, men *ǎ*-Formen maa da bero paa senere Analogivirkninger. Oprindelig formede vel disse Stammer, udenfor Nom. Sing., hvor intet *-s* tilføiedes, sin Flexion efter *o*-Stammernes. Til Acc. Sing. **ékvo-m* svarede Fem. **ékvā-m*, til Nom. Pl. **ékvō-s* **ékvā-s* (skr. *áçvā-s*), til Acc. Pl. **ékvo-m-s* **ékvā-m-s*, der allerede i Fællessproget regelm. blev **ékvās* (skr. *áçvās*, got. *gibos*, lit. *rankos-nā*), til **ékvo-bhis*, **ékvo-bhjo-s*, **ékvo-su* osv. **ékvā-bhis*, *ékvā-bhjos*, **ékvā-su*, til Gen. Sing. **ǎkvé-s* Fem. *ǎkvā-s* (skr. *tásy-ās*, gr. *χώρας*, lat. (ældre) *vias*, irsk *láma* (*lám* «Haand»), got. *gibos* osv.), til Dat. **ǎkvéi* Fem. *ǎkvái* (skr. *tásy-āi*, gr. *χώρα*, lat. *Menervai*, *Feronia*, got. *gibai* osv.).

I en senere Periode fremkaldte Vexelen mellem lang og kort Vocal i *o*-Stammernes Flexion en lignende Vexel mellem *ā* og *ǎ* i *ā*-Stammernes: efter Forholdet: Dat. **ǎkvéi*, Loc. **ǎkvéi*, dannedes af *ā*-Stammerne en Loc. paa *-āi* ligeoverfor Dat. paa *-āi*: avest. *grīvay-a* «paa Nakken», gr. *θηβαι-γενής*, *πύλαιο* for **πυλαι-jo-s*, lat. *Romae*, obulg. *ženě*. Paa samme Maade fremkaldte Forholdet: Loc. **ǎkvéi*, Voc. **ekve* for *ā*-Stammerne en Vocativ paa *-ǎ*: gr. *νύμφα*, obulg. *ženo*.

Saaledes er den nye Acc. Plur. paa *-*ams* (gr. *χώρας*, lit. *mergas* osv.) dannet efter *o*-Stammernes paa *-*oms*. Vanskelig er Dual. paa *-ai* (skr. *açve*, obulg. *ženě*), her kunde maaske den neutrale Endelse *-oi* have været Forbilledet. Gen. Plur. paa *-ōm* synes ligetil at være *o*-Stammernes Form overført til *ā*-Stammerne, da et oprindeligt *-*ā-ōm* vel maatte være contraheret til *-*ām*.

Af *o*-Stammerne udviklede sig dernæst de consonantiske Stammer. Dette maa have beroet paa en Art Contraction, saaledes at en tostavelser *o*-Stammes barytonerede Form ved sterk Betonning af det følgende Ord blev sammendragen til én Stavelse med lang Vocal. Selv om det pluralisdannende Element **es* skilte Stammen fra det følgende betonedede Ord, maa Virkningen have været den samme. Af tostavelser Vocal-

stammer blev saaledes enstavelser Consonantstammer, idet de egentlig paa forskjellig Sætningsaccent beroende Dobbeltformer skilte sig fra hinanden, og Følelsen af Sammenhæng tabtes; den consonantisk udlydende Form optraadte saa at sige selvstændig og blev Grundlag for nye Casusdannelser.

Som oprindelig Flexion kan opstilles:

Sing. Nom.	*néro-s (skr. nára-)	*nér-s (gr. ἀ-νήρ)
Acc.	*néro-m	*nér-ḡ
Gen.	*nré-s	
Plur. Nom.	*néro es	*nér-es
Acc.	*néro-ms	*nér-ḡs
Gen.	*nrém	

Dual. Nom. Acc. *néro e *nēre.

Hvis denne Contraction fandt Sted, endnu inden Nominativs -s tilføiedes, kan man som opr. Nominativform ansætte: *nér.

Sml. gr. Nom. ἀνήρ, avest. nā. Gen. gr. ἀ-νδρό-ς. Af et *pédo-s (sml. skr. padā-m. n.) blev paa samme Maade *péd-s, lat. pēs, «Sætningsdublet» *pōd-s, dor. πώς, af et *légo-s (sml. gr. λόγο-ς) *lég-s, lat. lēx, af et réso-s (skr. rāsa) *rēs-s, lat. rōs, af et *klépo-s (gr. κλοπό-ς) *klép-s, gr. κλώψ, af et bhéro-s (skr. -bhará, gr. -φόρο-ς) *bhēr-s, gr. φόρ, af Part. *dhē-to-s, *bhéu-to-s blev *dhēt-s, gr. θής, *bhéut-s, gr. φώς, «Mand».

Den oxytonerede Genitivform kunde ikke contraheres, blev altsaa uforandret: *pədə-s, *lgé-s, *klpé-s, *bhrré-s, *dheté-s, *bhuté-s. Sml. Acc. Sing. skr. pādām, Gen. lat. pēdis, (gr. ποδό-ς). Plur. Nom. skr. pādas, Acc. avest. vācō, Gen. lat. pēdum, avest. padham. Dual. skr. pādā(u) med o-Stammernes Endelse for opr. *pāda, sml. gr. πόδε.

Fuldstændig ligestillede med Consonantstammerne er de diphthongiske (skr. dyāū-s, rá-s) og de deraf udgaaede saakaldte Rodsubstantiver paa -ī og -ū (skr. dhī-s, bhū-s). Ogsaa her maa vi tænke os o-Stammer liggende til Grund, saaledes at Diphthongstammerne er disses contraherede Form:

Sing. Nom.	*bhévo-s (skr. bhavá-s)	*bhéu-s (skr. bhū-s)
Acc.	*bhévo-m	*bhéu-m
Gen.	*bhuvé-s	

Plur. Nom.	<i>*bhévo es</i>	<i>*bhév-es</i>
Acc.	<i>*bhévo-ms</i>	<i>*bhéu-ms</i>
Gen.		<i>*bhuvēm.</i>

Paa samme Maade blev af et **bhrévo-s* **bhréu-s* (skr. *bhrú-s* gr. ὀφρύς; sml. det afledede oldn. *brá* for **brāvā* af **bhrēv-ā*, hvor Diphtongen er bevaret), af et *dhévo-s* (sml. gr. θεός) blev *dhéu-s* (Sideform **dhōu-s* gr. θεός), af et **djévo-s* blev **djéu-s*, skr. *dyāu-s*, af et **rejo-s* **rēi-s*, skr. *rā-s* osv.

Sml. Nom. Sing. lat. *diē-s*, gr. dial. Ζής, for **djēu-s*; Acc. lat. *diem*, gr. Ζήν, skr. *dyā-m* for **djēm*; Gen. gr. Διός, skr. *divā-s*; Pl. Nom. skr. *dyāvas*; Acc. skr. *rāyās*; Gen. skr. *gāvām*.

At Stammerne paa *-ī* og *-ū* er Fem., kan neppe være nogen Indvending mod at forklare dem som udgaaede af *o*-Stammer; enten kan saadanne *o*-Stammers Kjøen fra først af have været ubestemt, idet først, efterat der havde dannet sig en egen Femininform paa *ā*, de egentlige *o*-Stammer bestemt fremtraadte som Masc., eller de kan af en eller anden Grund tænkes at have skiftet Kjøen, saaledes er jo *rā-s* (St. **rēi-*) almindelig Masc., men undertiden ogsaa Fem.

Sproget havde saaledes for Nom. og Acc. Sing. og Plur. udviklet en dobbelt Form, for Genitiverne derimod kun en enkelt, og dette blev for Gen. Plur. det endelige Forhold, saaledes at, efterat den consonantiske Flexion havde skilt sig ud fra den vocaliske, blev begge Stammers Form i denne Casus den samme. Til Gen. Sing. kunde, som tidligere nævnt, Suffixerne *-so* eller *-jo* træde Sproget havde altsaa for denne Casus en dobbelt Form: **nré-s* (gr. ἀνδρός) og **nré-s-so* eller **nré-s-jo* (skr. *nárasya*). Af de to Genitivformer blev, efter at den længere og den kortere Nominativform bestemtere fælt som forskjellige Dannelser, og Sproget saaledes ligesom skjelnede mellem vocaliske og consonantiske Stammer, den med *-so* (*-jo*) udvidede efterhaanden for Sprogfølelsen den til den længere Nominativform svarende Genitivform. Saaledes var Dobbeltigheden ogsaa udstrakt til Gen. Sing., og Sproget besad to Flexioner: Nom. **néro-s*, Gen. **nrés-jo* (*nárasya*) eller **nrés-so* (got. *vulfis*), og Nom. **nér(s)*, Gen. **nrés*.

I Tidens Løb fandt inden Consonantstammernes Flexion

Udjævninger Sted paa forskjellig Vis; dels gennemførtes Genitivs Stammeform, saaledes altsaa at dennes Vocalreduction traadte istedetfor Nominativs Vocallængde: skr. Nom. *viç*, Acc. *viçam*, Gen. *viçás*; gr. ὄψ, ὀπός; lat. *dūx*, *dūcis*; got. Nom. *baurg-s* osv., dels omvendt Nominativs, saaledes at den langvocaliske Stammeform ogsaa optræder i Gen.: skr. *vák*, *vácam*, *vácás*; gr. φῶρ, φῶρός (istedetfor *φαρός); lat. *lēx*, *lēgis* osv.

Endnu større Forstyrrelse indtraadte ved Diphtongstammernes Flexion. Her er som oftest Diphtongen ganske fortrængt af den enkle Vocal, ved Gjennemførelse af Genitivs Stammeform, skr. *bhís*, *bhús*, Gen. *bhiyás*, *bhuvás* istedetfor **bhēis*, **bhiyés*; **bhēus*, **bhuvés*. Sjelden er omvendt Nominativs Stammeform gennemført som: skr. *rā-s*, (lat. *rē-s*) for **rēi-s*, Gen. *rāyás*, istedetfor **riyés*.

Tænker man sig til en foranderlig Stamme **érso*: **γsé* føiet et Element f. E. *-no*, vilde man faa som Grundlag for en trestavelser Stammes Flexion: **érso-no*: **γsé-no*. Idet der til denne Stamme træder de sædvanlige Endelser, Nom. *-s*, Gen. *-s(-so)* osv., opstaar saaledes en Flexion, der saa at sige tildels foregaar i Stammens Indre, tildels i dens Endelse. Hvor tostavelser Stammer har udlydende *-e* foran Endelsen, vil disse Stammer altsaa faa *-o*: Gen. paa *-os(-so)*, *-os(-jo)*, Dat. paa *-ōi*, Loc. paa *-oi*, Gen. Plur. paa *-ōm*. Senere holdtes ikke begge Klasser længere skarpt ud fra hinanden, de Stammer, der oprindeligt havde *e*-Formerne, antog *o*-Former, og omvendt. Græsk har saaledes overalt Gen. Sing. paa *-*osjo* (λύκοιο) og Gen. Plur. paa *-*ōm*, omvendt har Got. overalt *-*esso* og *-*ēm*, andre germ. Dial. derimod overalt *-*osso* og *-*ōm*: osachs. Gen. Sing. *dagas*, Gen. Pl. *dago*; i Dat. Sing. har Græsk overalt *-*ōi*, i Loc. saavel *-*oi* som *-*ei*.

Som de enstavelses Consonantstammer udgik af tostavelser *o*-Stammer, saaledes maa man tænke sig saadanne trestavelser *o*-Stammer liggende til Grund for de tostavelser Consonantstammer.

Som oprindelig Flexion kan saaledes opstilles:

Sing. Nom.	<i>*érsono-s</i> contraheret	<i>*érsōn-s</i> (gr. ἔρσην)
Acc.	<i>*érsono-m</i>	<i>*érsōn-ḡ</i>
Gen.	<i>*ḡséno-s</i>	
Plur. Nom.	<i>*érsono es</i>	<i>*érsōn-es</i>
Acc.	<i>*érsono-ms</i>	<i>*érsōn-ḡs</i>
Gen.	<i>*ḡsénoḡm</i>	
Dual. Nom. Acc.	<i>*érsono e</i>	<i>*érsōn-e</i> .

Paa samme Maade blev et **stá-toro-s* contr. til **státōr-s*, Gen. **státéro-s* (sansk. *sthātār-*, lat. *stātōr-*). Har Contractionen fundet Sted, inden Nominativs *-s* tilføiedes, kan man ansætte som oprindelige Nominativer: **érsōn*, **státōr*.

Sml. Nom. Sing. skr. *rājā*, gr. λειμών (med secundær Accent for **λειμών*), Acc. skr. *rājānam*, Gen. gr. ποιμένος, Plur. Nom. skr. *rājānas*, Acc. gr. λειμώνας (for **λειμώνας*), Gen. gr. ποιμένων, Dual. skr. *rājānā(u)* (som *pādau*) sml. gr. ποιμέν-ε. Aflyd i første Stavelse viser gr. ἄρρην ved Siden af ἔρσην, fremkommet ved en opr. Flexion, Nom. **érsōn*, Gen. **ḡsénos*.

At den paroxytonerede Genitivform **ḡsénos* ikke igjen undergik den samme Contraction som den paroxytonerede Nominativform **néro-s*, kan have beroet paa, at Sætningsaccenten ikke har været den samme ved en Genitiv som ved en Nominativ.

Vi faar saaledes følgende Grundforskjel mellem de enstavelses og de tostavelses consonantiske Stammers Flexion:

Sing. Nom.	<i>*nér-(s)</i>	<i>*érsōn(s)</i>
Acc.	<i>*nér-ḡ</i>	<i>*érsōn-ḡ</i>
Gen.	<i>*ḡré-s</i>	<i>*ḡséno-s</i>
Plur. Nom.	<i>*nér-es</i>	<i>*érsōn-es</i>
Acc.	<i>*nér-ḡs</i>	<i>*érsōn-ḡs</i>
Gen.	<i>*ḡrēm</i>	<i>*ḡsénoḡm</i>
Dual. Nom. Acc.	<i>*nér-e</i>	<i>*érsōn-e</i> .

Ligesom o-Stammerne i Gen. Sing. havde den dobbelte Udlyd **éssō*, **osso* (**ésjo*, **osjo*), saaledes kommer de consonantiske Stammer, efter som de er af én eller to Stavelser, i denne Casus til at ende paa *-és* eller *-os*; disse forskjellige Ud-gange kommer for Sprogfølelsen snart til at staa som Endelser, og i Tidens Løb maatte naturligt de saaledes ved Siden af

hinanden bestaaende Endelser, efter at Sproget havde tabt den umiddelbare Erkjendelse af deres forskjellige Natur, sammenblandes, saaledes at enstavelses Stammerne ogsaa antog tostavelser Stammernes Udgang og omvendt. I Græsk er saaledes Endelsen *-os* overført til alle Stammer, i Obulg. omvendt *-es* (*mātere* for **māteres*, gr. μητέρας). Latin har overalt *-is* (af **es*), i ældre Tid og senere plebeisk ogsaa *-us* (af **os*): *partus*, *venerus*; Germanisk har almindelig **es*: oldn. *nætr* af **naktis*, ved Siden deraf ogsaa **os*: ags. *fæder* af **fadras*.

Ligeoverfor Consonantstammerne stod *i-* og *u-*Stammerne med en tredje Endelse *-s*, der nu i Tidens Løb ogsaa kunde finde Vei til Consonantstammerne: avest. *sāstar-s*, *nar-s*. skr. *ušás* for **ušas-s*, gr. δεσ-πότης for **δεμς-*, men almindeligere blev omvendt Consonantstammernes *-os* eller *-es* overført til *i-* og *u-*Stammerne: skr. *mādhw-as*, avest. *khrahw-ō*, gr. ἄστεος for ἄσπεγ-ος, lat. *hostis* for **hosti-es*, *senatus* for **senatev-es*, irsk. *gene* for **geni-os* af *gein* n. Fødsel osv.

I Gen. Plur. havde, som før vist, *i-* og *u-*Stammerne Endelsen *-om*, *o-*Stammerne og de deraf udgaaede Consonantstammer derimod den ved Contraction opstaaede Udgang *-ōm* (*ēm*). Ogsaa her fandt Udjævning mellem de to Stammegrupper Sted i videste Udstrækning: saaledes gennemførte Arisk, Græsk, Germanisk, Litauisk og vel ogsaa de italiske Sprog overalt den langvocaliske Endelse. (Gr. λόγων, μητέρων, πόλεων, πίχων), medens Keltisk og Obulg. gennemførte den kortvocaliske (Irsk **fer(-n)* for **vir-ōm*, *rīg(-n)* for **rēg-ōm*, *fáthe(-n)* for **vāti-ōm*, obulg. *vlūk-ŭ* for **vlk-ōm*, *mater-ŭ* for **māter-ōm*, *gostijī* for **gostej-ōm*, *synovŭ* for **sūnev-ōm*).

Som det ovenfor opstillede Grundparadigma for Flexionen af de enstavelses og af de tostavelser Consonantstammer viser, var de første i Gen. Sing. og Plur. (og de Casus, som retter sig efter disse) Oxytona, og de sidste Barytona. Fælles for begge Classer var den lange Vocal i Nom. og Acc. i de tre Tal (den saakaldte «sterke Stammeform»). Ogsaa dette Forhold forstyrredes ved de to Grupperes gjensidige Paavirkning. Saaledes antog tostavelser Stammerne tildels enstavelses Stammernes Betoning og Form, blev oxytonerede og undergik Vocal-

svækkelse: istedetfor Gen. **γσένο-s* traadte **γσνές* (avest. *aršno*), istedetfor **patéros* (gr. πατέρος) traadte **patrés* (gr. πατρός, lat. *patris*). Den første af disse Former pleier man at kalde «Mellemlformen», den anden den «svage Form.»

Undertiden kunde igjen Accenten føres tilbage til sin oprindelige Plads: skr. Gen. *rājñas* for **rājñás*.

Til den oxytonerede Genitivform slutter sig en ny oxytoneret Nominativ med *ē* for *ō*: gr. πατήρ for *πάτωρ, ποιμήν for *ποίμων (lit. *pēmū*), ἔρσην¹ for *ἔρσων osv. Omvendt kunde enstavelses Stammer flectere som tostavelser Stammer, hovedsagelig dog indskrænket til Enkeltsprogene: Gr. φρήν φρενός (Accenten er ved «Systemtvang», paa Grund af, at enstavelses Stammerne almindelig har oxytoneret Genitivform, igjen ført tilbage til sin oprindelige Plads: egentlig: *φρένος; sml. omvendt skr. *rājñas* for **rājñás*) istedetfor: φρήν, *φρανός (sml. φρασί hos Pindar).

Tidligere har vi berørt en Nydannelse af en anden Art, hvorved indenfor hver af de to Klasser enten Nominativs eller Genitivs Stammeform breder sig ud over sit egentlige Omraade.

Saaledes har i Former som Nom. Plur. gr. ποιμένες, μητέρες, skr. *mātāras* den Stammeform, der egentlig tilhørte Genitiv, fortrængt Nominativs Stammeform, opr. **peimōnes*, **mātōres*. Allerede i Fællessproget synes paa denne Maade Stammerne paa *-ter (-er)* at have delt sig i to Grupper: Nomina agentis med de oprindelige Former: sml. skr. *dātāras* (opr. *dātāras*), lat. *dātōres*, gr. μήστωρες, og Slægtskabsordene med Nydannelser: sml. skr. *mātāras*, gr. μητέρες, med enkelte Undtagelser som skr. *svasāras*, lat. *sorōres*. I Nom. Sing. beholdt dog tostavelser Stammerne den lange Vocal (μητήρ), enstavelses Stammerne antog derimod hyppig ogsaa her Genitivs Vocalforhold: skr. *čūk*, gr. στύξ, lat. *dūx* osv.

Nominativs Stammeform (den «sterke») har fortrængt Genitivs Stammeform f. E. i skr. Gen. *vāc-ās*, gr. φωρός, lat. *rēg-is*. Ved tostavelser Stammerne er dette Tilfældet fornemlig

¹ med Accent efter det opr. *ἔρσων, Vocalfarve i sidste Stavelse efter det opr. *ἔρσην (ἄρσην).

i Græsk og Latin, hvor der har dannet sig Grupper af Stammer paa *-n* og *-r*, der overalt har den lange Vocal: gr. ἀγών, ἀγῶνος; κηφῆν, κεφῆνος; μήστωρ, μήστωρος; δοτήρ, δοτήρος; lat. *sermo*, *sermōnis*; *dator*, *datōris*.

Vexelen mellem *ō* og *e* i samme Stamme (lat. *homo*, *homin-is*, got. *guma*, *gumin-s*) er svunden i Græsk, derimod er Vexelen mellem lang og kort Vocal bevaret, forsaavidt som Nominativ har lang Vocal, de øvrige Casus kort; men den korte Vocal har antaget Farve efter den lange, *e* er altsaa, hvor Nominativ har *ō*, gaet over til *o* (hvor ikke, som ovenfor nævnt, *-ō* er trængt igjennem overalt): τλήμων, τλήμονος, for *τλημένος, δώτωρ, δώτορος for *δοτέρος.

Hvad de øvrige Casusformer angaar (udenfor de hidtil behandlede: Nom. Acc. i de tre Tal samt Gen. Sing. og Plur.), maatte de consonantiske Stammer som oprindelige *o*-Stammer have disse tilfælles med *o*-Stammerne. Men efterat Sproget havde tabt Bevidstheden om begge Stammegrupperes oprindelige Identitet, var det let forklarligt, at disse fælles Casusformer maatte gjælde som *o*-Stammerne udelukkende tilhørende, og at der for Consonantstammerne saa dannedes nye i Overensstemmelse med deres øvrige fra *o*-Stammerne afvigende Former. Mønsteret dertil maatte de finde hos *i*- og *u*-Stammerne, med hvilke de havde en vigtig Overensstemmelse: Nom. Plur. paa *-es*, Dual. paa *-e*, hvor *o*-Stammerne med sit *-ōs*, *-ō* fjernede sig langt.

Som Loc. **sunéu* stod ved Siden af Gen. **sunéu-s*, dannede der sig saaledes til Gen. **rséno-s*, hvor *-os* opfattedes som Endelse, en Loc. **rsén* (skr. *mūrdhān*, *ādhan*, græsk δόμεν og lignende Infinitiver) efter Forholdet: **sunéu-s*: **sunéu* = **rsén-os*: **rsén*. Som endvidere Loc. **sunéu* havde den almindeligere Sideform **sunév-i*, fik ogsaa Consonantstammerne Sideformen: **rsén-i* (gr. ποιμένοι, πατέρι, skr. *rājani*, *pitāri*). Dat. **sunév-ai* fremkaldte **rsénai* (gr. δόμεναι, sml. skr. *rājñe*, *mātré*). Efter Forholdet: Voc. *seuneu* ved Siden af Loc. **sunéu* dannedes Voc. **ersen* (skr. *rājan*, *mātar*, gr. μητερ); efter **séunu-bhis*, **séunu-su* osv. dannedes **érsñ-bhis*, **érsñ-su*; **mātr-bhis*, **mātr-su* osv. (skr. *rāja-bhis*, *rāja-su*; *mātr-bhis*, *mātr-ṣu*, gr. μητρῶσι).

I enstavelses Stammerne, der havde oxytoneret Genitivform, blev ogsaa de nye Former oxytonerede: **div-í*, **div-ái*, skr. *div-í*, *div-é*, gr. *δί*; **nr-bhís*, **nr-sú* osv. (skr. med uregelm. Accent: *nr-bhís*, *nr-su*, men *dhī-bhís*, *dhī-sú* etc.).

Ved den gjensidige Paavirkning, der fandt Sted mellem de enstavelses og de tostavelses Stammer (Gen. *πατέρος* og *πατρός* osv.), opstod Former som **ṛsní*, *ṛsnaí*, **mātrí*, **mātraí* (skr. *rājñi*, *rājñe*, gr. *μητρί*, skr. *mātré*). Dog gjorde Locativs Sideform **ṛsén* **māter*, at Formen **ṛsén-i*, ***māter-i* (Stammens «Mellemsform») blev den almindelige, selv om Dativ antog den oxytonerede («svage») Form (sml. skr. Loc. *mātár-i* ligeoverfor Dat. *mātré*, *rājan-i* (og *rājñi*) ligeoverfor *rājñe*).

Hvad endelig enstavelses Stammernes Vocativ angaar, anvendte vel disse her Nominativformen, idet der for disse ikke var noget Mønster til Dannelsen af en egen Vocativform: skr. *dyāu-s* (med tilbagetrukket Accent). Græsk *Ζεῦ* er vel en senere Nydannelse.

I.

Vocaliske Stammer.

1.

Stammer paa -o (-e).

a. Rene o-Stammer.

Herhen hører alle Ord, der er afledede med Suffixerne: -o (primært f. E. i λόγ-ο-ς og secundært f. E. i νόνηυμ-ο-ς), og -no, -to, -mo, -ko, -ro, -lo, -bho, -vo og flere. Ord med Suffix -jo behandler vi særskilt (under b). Stammen har en dobbelt Form: den ene, der danner de fleste Casus, udlyder paa -o, den anden, der i Græsk væsentlig er bleven indskrænket til Voc. S., paa -e. Denne Vexel fremkaldtes, som før nævnt, fra først af ved den forskjellige Betoning. Af denne afhang ogsaa Rodstavelsens Vocalforhold, saaledes at engang altsaa Aflyd fandt Sted i begge Stavelser: **vérqo-s*, Acc. **vérqo-m*, Gen. **vṛqés-so*, **vṛqés-jo*.

Endnu før Græsk havde skilt sig ud fra Arisk, synes imidlertid Accentvexelen og det dermed forbundne Stammeskifte at være standset ved o-Stammerne, med den Følge, at disse delte sig i to Grupper: Barytona (med den oprindelige Nominativforms Betoning) og Oxytona (med den oprindelige Genitivforms Betoning); i begge Grupper hvilede Accenten nu uforanderlig paa den samme Stavelse gennem hele Flexionen. Af en oprindelig aflydende Flexion: **vérðho-s*, **vṛðhés-jo*; **kréudho-s*, **krudhés-jo*; **péiko-s*, **pikés-jo* opstod saaledes den aflydsløse Flexion, paa den ene Side skr. *várdha-s*, *várdha-sya* «Befor-

dring», *kródha-s*, *kródha-sya* «Vrede», paa den anden skr. *vrđhá-s*, *vrđhá-sya* «Befordrer», *pičá-s*, *pičá-sya* «Daahjort» (egl. «den farvede» sml. *πικίλος*). Betoningen kom herved ogsaa til at tjene til Betydningsnuancering; saaledes var som almindelig Regel *Verbalabstracta Barytona*, *nomina agentis Oxytona* (sml. *Lindner* Altindische Nominalbildung 17): at denne Accentens Fæstnelse var færgærsk, viser Overensstemmelsen mellem Sanskrit og Græsk i dette Tilfælde: skr. *várdha-s* «Befordring», *vrđhá-s* «Befordrer»; *vára-s* «Valg», *vará-s* «Frier» (egl. «den vælgende»); gr. *τόμο-ς* «Skaar», *τομό-ς* «skjærende»; *τρόπο-ς* «Dreining», *τροπό-ς* «Aarerem» (egl. «den dreierende»), *τρόχο-ς* «Løb», *τροχό-ς* «Hjul» (egl. «den løbende») osv.¹

I mange Tilfælde er nu under denne Spaltningsproces Accent og Vocalforhold komne i Strid, saaledes at paa den ene Side betonet Rodstavelse kan være forenet med svag Rodform f. E. skr. *viša-s* «geskjæftig» «Tjener», *kúpa-s* «Grube», gr. *λίχνο-ς* «slikvoren», *λύγο-ς* «bøielig Gren», paa den anden Side ubetonet Rodstavelse med stærk Rodform, f. E. skr. *çvetá-s* «hvid» (Grf. **kvei-tó-s*), *bhogá-s* «Bøining», gr. *θο(ρ)ό-ς* «hurtig», *δεινό-ς* «forfærdelig», *σμερδνό-ς* «gruelig»² osv. *O-Stammerne*

¹ Derimod synes Lit.-Slav. og Germanisk at have skilt sig ud fra Fællessproget paa en Tid, da Accentvexelen i Flexionen ialfald for en stor Del af Stammernes Vedkommende endnu var levende (thi enkelte Stammer synes allerede da at have antaget uforanderlig Betonning, saaledes Ordet for «Ulv», som i alle Sprog har svag Rodform, men betonet Rodstavelse: skr. *vrka-s*, gr. *λύκο-ς*, lat. *lupus*, got. *vulfs*, lit. *vilkas* osv.) Lit.-Slav. har saaledes endnu Accentvexel i disse Stammers Flexion (om end med store Afvigelser fra det oprindelige Forhold), og i Germ. tyder talrige Dobbeltformer paa, at ogsaa her Accenten engang var skiftende. (*Osthoff* Morph. U. II. 12 ff., *Paul* Beitr. VI. 545 ff., *Noreen* Beitr. VII. 431 ff.): on. *hár* (af **háuha-z*), osv. *högher* (af **hauhá-z*) on. *snær*, *snjór* (af **snáiva-z*, **snivá-z*), on. *melr* (af **mélha-z*), sv. Dial. *mjog* (af **melgá-z*) o. fl. (se *Noreen* l. c.).

² Samme Fænomen optræder ogsaa i Germanisk, efter at der Accenten har fæstnet sig: got. *munþ-s*, (Grf. **mŋto-s*), *maurþ*, (Grf. **mŋto-m*) med betonet Rodstavelse, on. *haugr*, (Grf. **kaukó-s*), *fjálgr* (Grf. **pelkó-s*).

omfatter i Græsk alle tre Kjøn; ogsaa i Latin findes endel Feminina paa *-us*. Men dette Forhold maa have udviklet sig inden disse Sprog selv: i Fællessproget gaves der af disse Stammer kun Masculina og Neutra (cfr. *Lange De substantivis femininis græcis secundæ declinationis*)¹. *o*-Stammers Overgang fra Masc. til Fem. i Græsk skyldes vel dels appositiv Brug af et Nomen agentis, som derved er blevet Adjektiv, f. E. Ἀθηνα πολιοῦχος «A. Stadbesidder» — saaledes forstaar man, at de sammensatte Adjectiver almindelig kun har to Endelser — dels Indvirkning af betydningslige oprindelige Feminina; saaledes er jo Byers Navne paa *-os* Fem., fordi der tænkes paa ἡ πόλις, Landes, fordi der tænkes paa ἡ χώρα; naar Veies Navne (ὁδός, ἀτραπός, κέλευθος, οἶμος osv.) er Feminina, har dette vistnok sin Grund i, at Sproget engang maa have eiet et Ord af samme Betydning, der var Femininum (*ā-* eller *i-* eller *u-*Stamme).

Flexion. *Sing. Nominativ.* Endelse *-s*: græsk: λύκο-ς. — Skr. *vrka-s*; avest. *vehrkō* (*ō* for opr. *-as*), pers. *martiya* «Menneske». — Lat. *lupu-s*; den ældre Endelse *-os*, f. E. indskr. *tribuno-s*, beholdtes ogsaa i klassisk Latin efter *u* og *v*. Efter *r* bortfaldt *-o*, hvorefter ogsaa *-s* svandt: *ager* (for **ags*), *puer*, *vir* osv., forøvrigt sporadisk i ældre Tid: i den gamle Formel *damnas esto* for *damnatus*². Saadanne Nominativer har tildels ført til Overgang til anden Flexion: *sanātes* (Navn paa de amnesterede Folk i Roms Nærhed) for **sanāti*, *Campans* (Gen. *Campantis*) Plaut. for *Campānus*, *mansues*, *mansuetis*, endog Acc. *mansuem* (Varr.) for *mansuetus*, vel ogsaa *recens* (for **cento s*, irsk *cét*). I Osk. finder altid Bortfald af *o* Sted: *horæ* = *hortus*, *Pompaiians* cfr. lat. *Campans*; efter *l* svinder *s*: *Paacul* = lat. *Paculus*; umbr.: *pihæ* = lat. *piatus*, *fratres*, ligesom **fratricus*, *katel* = *catulus*. — I Keltisk var Endelsen *-os*, bevaret i Gall. f. E. *Licnos Contextos* (Autun). I Irsk viser

¹ *o*-Stammernes Kjøn var vel fra først af ubestemt, da de deraf udviklede Consonantstammer dels er Masc. dels Fem.; men efterat der havde dannet sig en egen Fem.form paa *-ā*, optraadte *o*-Stammerne bestemt som Masculina.

² *Termins* paa Genuesertavlen (a. u. 637) ved Siden af oftere *terminus* er vel kun Skrivfeil.

denne oprindelige Endelse sig i den saakaldte «Infection» af Stammestavelsens Vocal f. E. *fer* «Mand» for **viro-s*. — Af de germaniske Sprog har det nordiske det af *-os* opstaaede *-aR* endnu i det ældre Runesprog: *staina-R*, *þeva-R*. Forøvrigt maatte *a* svinde: got. *vulf-s*, oldn. *ulf-r*, i Vestgerm. med sædvanligt Tab af det udlyd. *s*: oht. *wolf*, ags. *wulf*. — I Lit. blev af *-os* lydret *-as*: *vilka-s* (i nyere Sprog sædvanlig med Bortfald af *a*: *vilks*); i Opreus. er *a* bevaret i Adjectiverne paa *-ska*, men ellers sædvanlig svundet: *dieniskas geits* «det daglige Brød»¹.

Baade med og uden *-s* dannede i Indog. Pronominalstammen *so* (*se*) «den» Nom. Sing.: græsk δ (Artikel) og $\delta\text{-}\zeta$ (Pron. dem.); sanskr. *sá* og *sá-s*, avest. *aē-ša* og *aē-šō*, *hō*; got. *sa* (oldn. *sá* er enten = got. *sa-h*, eller har faaet secundær Forlængelse som Enstavelsesord). En Stammeform *se* ligger til Grund for umbr. *ere* «is», sammensat af Stammerne *ei* og *se* (osk. Stamme *ei-so*). Saaledes er vel de latinske Nominativer *ille*, *iste* (cfr. ogsaa *hīc* af **he-i-ce*) fremkaldte af et engang eksisterende **se*. Ags. *se* (*sē*) er en oprindelig Sidedannelse til got. *sa*; oldn. (Run.) *siRsi* σ : *se-R-si* (*Lidén* Archiv IV, 111).

Accusativ (og *Nominativ*, *Neutr.*). Endelse *-m*, som i Græsk maatte blive ν : $\tau\acute{o}\nu$, $\lambda\acute{\upsilon}\chi\omicron\nu$, $\zeta\upsilon\gamma\acute{o}\nu$. n.

Sansk. *tá-m*, *vrka-m*, *yugá-m*; avest. *tem*, *vehrkem*, *khšathreim* n. «Rige» (*-em* lydret af opr. *-am*), pers. *martiya-m*, *khšasram* n. — Lat. *is-tu-m*, *lupu-m*, *jugu-m*, ældre *-om*, indskr. *sacrom*, *locom*, bevaret i klassisk Latin efter *u* og *v*; osk. *hortom*, *dolom*, *dolum*; umbr. *puplu(m)*, *poplo(m)*. — Keltisk (gall.) *celicno-n* n. (laant i got. *kelikn* «Taarn»), $\nu\epsilon\mu\eta\tau\omicron\nu$ = irsk *nemed(n)* «Helligdom»; i Irsk viser *-o* sig i «Infection» af Stammestavelsens Vocal, og *-n* er bevaret ved nær Forbindelse med det følgende Ord: *fer-(n)* for **viro-n*. — I Germ. har den fulde Endelse *-an* holdt sig i Pronominernes og Adjectivernes Accusativform, beskyttet af en enklitisk Partikel (got. *-a*) f. E. got. *þan-a*, *blindan-a*,

¹ I obulg. \ddot{u} : *vlükü*. Dette synes at være Accusativformen; et oprindeligt **vlükos* skulde være blevet **vlüko* (cfr. *Leskien* Die Declination im Slav.-lit. und Germ. 3 f.).

oldn. *þann*; *blindan*, ags. *ðon-e*, *blindn-e*, os. *than-a* (*than*), *brēdan-a* (*brēdan*)¹. Substantiverne har i det ældre Runesprog Endelsen *-a*, idet Nasalen lydret svandt: *staina m.*, *horna n.*; ellers er i Germ. ogsaa *a* regelmæssig bortfaldt: oldn. *ulf*, *ok* = ζυγό-ν, got. *vulf*, *juk*, ags. *wulf*, *geoc*, oht. *wolf*, *joh*. — I Lit. blev *-om* regelmæssig *a*: *tā* (med uoprindelig Betonning; se *Bezzenberger* i hans *Beitr.* X. 205), *vilka*; Neutra mangler²; i Opreus. *-an*: *s-t-an* (Pron. Stamme **ki* (lat. i *ci-tra*) og **to*), *deiwa-n* af *deiws* «Gud», Neutr. *wissa-n* «Alt», *ni-tickra-n* Adv. «uret»; obulg. *tū* = τόν, *vlūkū*³.

Neutrum af Pronominerne har i Indogerm. Endelsen *d* (vistnok egentlig identisk med Pronominalstammen *to*); udlødende *d* maatte i Græsk falde bort. Græsk τó, δ (af **jod*) ἄλλο osv.; sanskr. *tād*, avest. *tāh*,opers. *aita* (= skr. *ētād*); lat. *is-tud*, *quod*, *aliud*, osk. *pod* = quod, umbr. *puđ-e*, *este* for **ested* = istud; germ. got. *þat-a*, derefter Adjektiverne: *blindat-a*, oldn. *þat*, *blint*, ags. *ðæt*, os. *that*, oht. *das*, *blindas*; uden den enklitiske Partikel: got. *hva* = quod (derimod oldn. *hvat*, ags. *hwæt*, os. *hwat*, oht. *hwaz*) ags. os. *blind*, oht. *blint*; i Lit. mangler Neutrum overhovedet; kun i prædikativ Brug har Adjektiverne en Neutrumform paa *-a* (af opr. **od* sml. got. *blindat-a*) f. E. *mán gér(a)* «det er godt for mig», «jeg befinder mig vel»; i Opreus. *ka*, *s-ta* osv. (for **kad*, **s-tad*); Adjectiverne har derimod den nominale Form; obulg. *to*, *ono* «hint» osv.

Ved Indflydelse af Nominerne antager Pronominerne ogsaa

¹ Oldn. (Runeskr.) *minin-o*, senere *min-n*, *ein-n*, ags. *énne* (grf. **ainina*) viser Stammens *e*-Form: Grf. **meine-m*, **oine-m*; saaledes ogsaa os. *then-a* (oht. *den*) ved Siden af *than-a*.

² Et eneste Neutrum er som Mahlow har seet (A E O. 49) bevaret i *vienūlika* «elleve» for **viēnom-*; dog kan Endelsen *-lika* neppe som Mahlow mener være for opr. **likom*; det oprindelige **vienūlika* er ved Indflydelse af *trylika* o. l. blevet til *vienūlika*.

³ I Obulg. har de neutrale *o*-Stammer Endelsen *o*, f. E. *igo* «Aag» (Gen. *iga* og *ižes-e*), istedetfor **ū* (af **-om*). Denne Endelse skyldes Indflydelse af de neutrale Stammer paa *-os* (obulg. *-o*) som *nebo* «Himmel», græsk *véφoc* (cfr. Gen. *ižes-e*, og græsk ζεῦγoc ved Siden af ζυγό-ν, lat. *juger-a* og *jugu-m*).

tildels Endelsen *-m*. Græsk αὐτό og ταυτόν, τοιοῦτον (aldrig τοιοῦτο hos Homer) osv. I Sanskr. af forøvrigt pronominalt bøiede Adjectiver *sárvam víçvam* osv., cfr. *i*-St. *kí-m* = *quid*; lat. *ipsum*, opreuss. *kan* ved Siden af *ka*, *kai* osv.

Genitiv. Indg. to Endelser: *-sjo* og *-sso* (se Indl.). Stammen Udlyd er dels *-e* dels *-o*, i Græsk kun *-o* (udenfor hom. τέο att. τοῦ af **qe-sjo* = avest. *cahyā*; ἐμείο, ἐμέο, ἐμοῦ; σείο, σέο, σοῦ; εἶο, ξο, οὔ er derimod vistnok Nydannelser, opstaaede saaledes, at Gen. Endelsen *-sjo* traadte til de oprindelige Genitivformer *εμε, *τρε, *σφε. Forf. Beitr. z. L. v. d. geschl. Pr. 26). Af de to Endelser *-sjo* og *-sso* har Græsk den første: hom. τοῖο, λύκοιο for *το-sjo, *λυκο-sjo. Endelsen *-oio* tilhører udelukkende det homeriske Sprog i dettes ældste Skikkelse; hvor den forekommer udenfor dette som hos joniske Digtere, hos Corinna, Pindar, Simonides osv., har den ingen Hjemmel i vedkommende Dialekt, men hører til Digtersprogets talrige Laan fra Homer (*Meister* Dialekte I. 162). Af *-oio* blev hom., jon., att. og yngre dor. *-ou*: τοῦ, λύκου, ældre dor., lesb., boeot. *-ω*, thessal. (Pharsalos) *-ου* (opstaaet af *-ω*)¹. Den ucontraherede Form paa *-oo* indsatte *Ahrens* (Rhein. Mus. II. 161) hos Homer paa enkelte Steder, hvor Metret ikke tillader For-

¹ *Ficks* *λύκοι-fo < λύκοιο, *λύκο-fo < λύκου, sml. det enkeltst. kerk. τλασια-fo (Bezz. Beitr. XI. 248) har ikke stor Sandsynlighed for sig. At λύκοιο er skr. *vrkasya* synes ikke at kunne betvivles. At Græsk ved Siden af denne fællesindg. Genitivdannelse har haft en Sidedannelse paa *-fo* er ikke antageligt. Dog holder jeg det for sandsynligt, at en lignende Dannelse engang har bestaaet i Indg.: en Genitiv- (eller Dativ-)form paa **-vo* eller **-u*. Armen. *-oy* (f. E. *mardoy*, Gen. Dat. af *mard* «Menneske»), forklares maaske bedst af **-ovo*; obulg. Dat. paa *-u*: *vlüku*, der paa ingen Maade kan ligestilles med den lit. og preuss. Dat. paa *ui*, *-u*, synes at være en lignende Form (enten nu Endelsen var opr. **-ou* eller **-ovo*, med Bortfald af det udlydende *-o* som i Prp. *u* = skr. *áva*). At denne Form opr. ikke udelukkende var dativisk, viser Adverbier paa *-u*, uden dativisk Betydning, som *tu* «der», *onu-de* *ëxëi*, *meždu* «i Midten». I Lit. og Preuss svarer *-au*, lit. *jañ* = ob. *u* «allerede» (Rel. St. *-jo*); preuss. *pirsdau* «foran» (beslægtet med ob. *prëdü*) *stwendau*, *quendau*, sml. ob. *tädu*, *kädu*; got. *aip-fau*, *þau-h* (St. *to*).

men paa -ou, som Od. 10. 66 Αἰόλου κλυτὰ δῶματα. Uklarer den kypr. Gen. paa -ων f. E. ἀργύρων. (Ifølge *Meister Bezz.* Beitr. X. 145 er -ων = dor. -ω (af -oo) + ν ἐφελευστικόν; snarere stikker i dette -ν en Partikel som skr. -am). Visse thessaliske Indskrifter har udelukkende Gen. paa -οι: τοῖ, σαρύροι osv. Denne Gen. er efter sin Form Loc. og saaledes at sammenstille med den latinske og keltiske Genitivform (*Meister Dial.* I. 304).

Genitiv paa -σjo har Græsk kun tilfælles med Arisk. Sanskr. *tā-sya*, *vrka-sya*; avest. *aē-tah-e*, *vehrka-he* (-ahē for **-asya*), pers. *martiyahyā*. — Den germaniske Genitivform forklarer jeg som dannet ved Endelsen *-*sso* (se Indl.); med den ariske Genitiv paa *-asya* stemmer den ikke, da *-sj-* ellers ikke i Germanisk assimileres til *-ss*; heller ikke er det rimeligt at gaa ud fra en Grundform paa **so*, da et oprindeligt intervocalisk *-s-* i ubetonet Stavelse i Oldn. skulde blive *r*; dertil kommer, at ogsaa de slav.-lit. Former tyder paa oprindeligt *-ss*. Stammens Udlyd i denne Casus er i Germ, dels *-e*, dels *-a* (indogerm. *-o*), cfr. οἶκεῖ, οἶχοι; *-e* i got. *þis*, *vulfis*, oldn. *þess*, os. *thes*, oht. *des*, *wolfes*; *-a* i oldn. (Run.) *Godagas*, *Asugisalas*, senere med Bortfald: *ulfs*, ags. *ðæs*, *wulfæs*, *wulfes*, os. *dagas*. — I Obulg. findes denne Dannelselse kun i: *čī-so*, Gen. af *čī-to* «quid», Stamme **qi*, og *česo* med samme Bet., St. **qe* (cfr. avest. *cahya*); *-s* synes at være opstaaet af *-ss*, da enkelt *-s* regelmæssigt skulde blive *-ch* (*tē-chū* = sanskr. *tē-śām*). Preuss. har talrigere Exempler (kun Pronomina) som *s-tesse* (af *s-ta-s*, lit. *szi-ta-s* (St. **ki-to*) «denne»), ogsaa skrevet *steisei*, *steise*, *stessei*, og enkelt Gang *steisi*, *steisai*; *ainessa*, *ainessei* af *ains* «en» osv. Den varierende Skrivemaade gjør det vanskeligt at bestemme den udlydende Vocals Natur; men ogsaa her synes Endelsen at have haft *-ss*.

Dativ. Endelse *-ai*. Ved Contraction af *-ai* med Stammens Udlyd *-o* eller *-e* opstod *-ōi* eller *-ēi*, som foran Consonant eller i absolut Udlyd maatte blive *-ō* eller *-ē*. Vi faar saaledes i Indogerm. 4 Dativudgange ved disse Stammer: *-ōi*, *-ēi*, *-ō*, *-ē*. (*Joh. Schmidt* i Festgruss an Böhlingk 102). I Arisk blev ved Udjævning igjen overalt *-āi*, medens de europæiske Sprog

bevarede Dobbeltformer. Pronominerne dannede i Indg. saavel Dat. som Abl. og Loc. af en med *-smo* (*-sme*) udvidet Stamme.

Græsk $\omega\iota$: $\lambda\acute{\upsilon}\kappa\omega$. Saaledes ogsaa Pronominerne: $\tau\acute{\eta}$ osv.

I Lesbisk svinder Jota efter den lange Vocal fra omkring 300 f. C. (*Meister* Dial. I. 87 f.). I Thessalisk bliver det saaledes i Udlyd komne ω , som ethvert andet, til $\omega\upsilon$: $\tau\omega\upsilon$, $\kappa\omega\iota\upsilon\omega$ (*Meister* l. c. 305). I Boeot. ender Dativ paa $\omega\iota$ ($\omega\epsilon$): $\Delta\iota\omega\upsilon\sigma\omega\iota$, $\Delta\iota\omega\upsilon\sigma\omega\epsilon$, senere υ . *Meister* (l. c. 270) ser heri Locativformen i dativisk Brug.

I Sanskrit svarer $\text{-}\acute{a}i$ i Pronominernes Dativform: $\text{t}\acute{a}\text{-sm}\acute{a}i$. Ved Nominerne er denne Endelse udvidet med $\text{-}a$: $\text{vrk}\acute{a}y\text{-}a$, to Gange nasaleret i R.V.samh. (*Lanman* Noun Inflection 337) $\text{tadva}\acute{c}\acute{a}y\acute{a}\acute{n}$ $\text{e}\acute{s}\acute{a}$ ($\text{tad}\text{-va}\acute{c}\acute{a}$ «villende det») og $\text{sav}\acute{a}y\acute{a}\acute{n}$ $\text{ev}\acute{a}$ ($\text{sav}\acute{a}$ «Ansporing»). Dette $\text{-}a$ er maaske en svag Form af den Præposition, som i Græsk har Formen $\acute{\epsilon}\nu\iota$, sanskrit $\text{n}\acute{i}$, oprindeligt vel $\text{*}\acute{a}ni$, ved Siden af hvilken man kunde tænke sig en anden Locativform $\text{*}\acute{a}n$, svækket $\text{*}\eta$. Avest. $\text{a}\acute{c}\text{-tahn}\acute{a}i$, $\text{haom}\acute{a}i$. I Opers. er Dativ tabt. — I ældre Latin er Endelsen $\text{-}\acute{o}i$: populoi Romanoi (ifølge Mar. Victorinus), Numasioi (praenest. Fibula). I senere Sprog kun $\text{-}\acute{o}$: $\text{lup}\acute{o}$. Dette kan neppe være den indogermaniske Sideform paa $\text{-}\acute{o}$, da færlatinsk $\text{-}\acute{o}$ lydret skulde blive forkortet. Rimeligvis er dette $\text{-}\acute{o}$ inden Latinen selv opkommet af $\text{-}\acute{o}i$, ligesom i Lesb. $\omega\iota$ blev ω . (Saa og *Stolz* Lat. Gram. ² § 13. 7). I Osk. svarer $\text{-}\acute{o}i$: $\text{horto}\acute{o}i$. I Umbr. er maaske pusme «cui» den indogerm. \acute{e} -Form, indog. $\text{*}g\acute{o}sm\acute{e}$ (cfr. sanskr. $\text{k}\acute{a}sm\acute{a}i$) eller $\acute{e}i$ -Form, snarest det sidste, da esmei , esmi staar ved Siden af esme (skr. $\text{asm}\acute{a}i$). Dativver af Nominerne som pople «populo» kunde repræsentere $\acute{e}(i)$ -Formen, men med ligesaa stor Sandsynlighed kunde man anse dem for Locativer i dativisk Brug (sml. lat. illi , alteri , osk. altrei osv.). — Keltisk $\text{-}\acute{u}$, f. E. i gall. Anvalonnacu (Autun), irsk $\text{c}\acute{e}liu$ (af $\text{c}\acute{e}le$ «Ven», $\text{-}io$ -Stamme), fiur for $\text{*}v\acute{i}r\acute{u}$, kan ikke være opstaaet af $\text{*}\acute{o}i$, men kun af $\text{*}\acute{o}$. Keltisk har altsaa i Modsætning til Arisk overalt gennemført den indogermaniske Sideform uden $\text{-}i$. — Den samme Form foreligger i Germanisk og i to Skikkelser, oprindeligt $\text{*}\acute{e}$ og oprindeligt $\text{*}\acute{o}$.

Den første har Got. i *hwamme-h* af *hwas-uh* «quisque», Grf. **qosmē*, i Udlyd forkortet: *hwamma*, *þamma*, *blindamma*; den anden de øvrige Sprog: oht. *hwemu* (Grdf. **qe(s)mō*; den oht. Form adskiller sig fra den got. ogsaa i Rodstavelsens Vocal), *demu*, *blintemu*, os. *hwemu*, *themu* og *thamu*, ags. *ðám*, *hwám* (for **þaimu*, **hwaimu*, hvis disse Former er oprindelige Sideformer til *ðém*, *hwém* og ikke Nydannelser), oldn. *þeima* (Dat. af *þessi*) af **þaimō-h* (*Lidén* Archiv for Nord. Fil. IV. 105); oldn. *þeim*, *hveim* kan saaledes være opstaaet af **þaimō*, **hwaimō* (ags. *ðám*), men kunde ogsaa være opr. **þaimi*, **hwaimi* (ags. *ðém*), se Instr.; saaledes kan ogsaa ags. oldn. *blindum* være opstaaet af **blindomu* eller **blindomi*¹. — Lit. *vilkui*, *támui* (forkortet *tám*²); *-ui* er indog. **-ōi*; hvorvidt *-u* i preuss. *waldniku* «Herre», *s-tesmu*, *kasmu* er = lit. *ui* eller = indog. **ō* (som *J. Schmidt* mener, Festsgr. an Böhrlingk 192), vover jeg ikke at afgjøre³.

¹ Det enkelte *m* i *hwemu* osv. ligeoverfor got. *hwamma* forklares af *Möller* (P.-Br. Beitr. VII. 490) som overført fra en Instrumentalform med Suff. **mi*, ags. *ðém*, oldn. *þeim* (se i det fig.). Got. *vulfa* kunde sidestilles med *hwamma*, hvis *-a* ved Formen *hwamme-h* viser sig opstaaet af *-ē*; men da man ikke uden Nødvendighed bør skille den got. nominale Dativform fra de øvrige Dialekters (oht. *wolfe* kan saaledes kun være opstaaet af **wolfai*) og i disse Nominernes Dativ afviger fra Pronominernes, er det sandsynligere, at got. *vulfa* er opstaaet af **vlqoi*; ved de subst. *o*-Stammer er altsaa som ved *i*- og *u*-Stammerne Locativ traadt i Dativs Sted.

² *-m* for *-sm* maa vel forklares som i oht. *demu*, overført fra Casus, hvis Endelse egentlig begynder med *m*.

³ Obulg. *tomu*, *komu* svarer i sin første Del til lit. *támui*; den oprindelige Form **tomē* har ved Nominernes Indvirkning antaget den sædvanlige Dativendelse *-u*; denne Endelse maa, som før bemærket, fuldstændig skilles fra den lit. og preuss., da et oprindeligt **ōi* i Obulg. umulig kunde blive *-u* (se ovenfor under Gen.). Kunstig og lidet sandsynlig er *Leskiens* Forklaring (Decl. 58): oprindelig faldt Dat. og Loc. sammen i én Form **vlüčē* (opstaaet af **vlükōi* og **vlüčōi*); derefter fik Loc. *vlüčē* Sideformen *vlüku* (dannet efter *u*-Stammernes Loc. som *synu*). Da nu det opr. *vlüčē* tillige havde dativisk Function, fik ogsaa det nye *vlüku* dativisk Betydning og blev endelig fixeret som udelukkende Dativ, fordi den pronominal Form *tomu* (der var opstaaet paa samme Maade af et ældre **tomē*) kun kunde forstaaes som Dativ, da Loc. her havde en egen Form *tomī*.

Locativ. Endelse *-i*. Ved Contraction med Stammens Udlyd *-e* eller *-o* opstod som Casusudgang *-ei* eller *-oi*. I Græsk er Locativ i levende Brug i enkelte Dialekter (Boeot, Arkad.), hvor den ogsaa erstatter Dat.; arkad. f. E. ἐν τοῖ ἔργοι; ogsaa i en kret. Indskr. findes ἐν Πριανσοῖ og hos Simonides fra Keos (fr. 128) ἐν ἰσθμοῖ. Forøvrigt er i Græsk efter Præposition Loc. fortrængt af Dativ. I adverbial Brug forekommer derimod adskillige Locativer, — paa *-oi* f. E. οἴκοι «hjemme», πέδοι «til Jorden» (Aesch.), ἀρμοῖ = ἄρτι (Aesch.), μέσσοι «i Midten» (Alc.); af Stedsnavne, som Μεγαροῖ; ogsaa metaplastisk af attiske Demosnavne paa *-ā*: Ἰκαριοῖ, endelig af Pronominalstammer, som ποῖ, οἰ (med forandret Betydning: «hvorhen» istedetfor «hvor»), kret. ἐξοῖ = ἐξω, ἐνδοῖ = ἐνδον (Theokr.), — paa *-ei*: οἴκει = οἴκοι (Menander), διπλεῖ (heracl. Tavl.), af Pronominalstammer (dor.) πεῖ «hvor», εἰ, τεῖδε, τουτεῖ, αὐτεῖ, τηνεῖ osv., endelig de fællesgræske modale Adverbier (oxytona) af Adjectiver paa *-os* som ἀβουλεῖ «uoverlagt», ἀμαχεῖ «uden Kamp» (ved Siden deraf, ved Indvirkning af de af Consonantstammer dannede Locativer som ἐθελοντ-ί «frivillig», Former paa *-i*, som ἐγερε-ί «ormuntrende», ἀμογητῖ «uden Møie», og paa *-ī*, som μεταστοιχῖ «i Række» Il. 23. 359, maaske blot metrisk Forlængelse). De fleste Locativformer viser sig at være Oxytona eller Perispomena, men oprindeligt var Forholdet uidentivl dette, at *-oi* var ubetonet, *-ei* betonet (πέδοι, ἀμαχεῖ). Af begge Former dannes Afledninger med *-jo*: ἀλλοῖος, δικεῖος af *ἀλλοι-jo-ς, *δικει-jo-ς.

Pronominerne har i Græsk, afvigende fra Forholdet i andre Sprog, rettet sin Locativform efter Nominernes: ποῖ, πεῖ.

I Arisk ender Loc. paa *-e*, der kan være saavel indg. *-ei* som *-oi*, skr. *vrke*, Pron. *tā-smi-n*, avest. *nmānē* «i Huset», *aspaē-ca*, Pron. *aē-ta-hmi*, opers. *Mādaiy* «i Medien»; med postfigeret Præposition avest. *zastay-a*, opers. *dastay-ā* «i Haanden» (skr. *hasta-*); en saadan Dannelselse er maaske ogsaa skr. *svapnāy-ā* «i Drømme» (Çat. Br.), *ṛtay-ā* «paa rette Maade». Lat. *-ī* af **-oi*: *domī*, *bellique*, *focique*, *die-proximī*, *die-quinī* (ældre Skrivemaade *-quinte*), *Corinthī* osv.; Loc. af Pron.: *hic* (ældre Skrivemaade *heice*, *heic*) *quī*, *illī(c)* osv. kunde have

e-Formen, for *he-i-c* osv.¹ Osk. har *-ei*: *terei* (af *terom* = *terra*)², Umbr. *-e*: *testre e use, destre onse* «in dextro humero». I Oir. er en Locativ bevaret i *cind* (Nom. *ceud m.* «Hoved») f. E. *cind bliadna* «ved Aarets Ende» (*Stokes Bezz. Beitr. XI. 69*). «Infectionen» viser en ældre Endelse **i* oprindelig **ei*³.

I Germanisk er vistnok, som før nævnt, ogsaa ved *o*-Stammerne, ligesom ved andre Substantiver, Loc. traadt i Dativs Sted: Got. *vulfa* af **vλqoi*, (**ai* bliver i ubetonet Stavelse *a* som f. E. i Præs. Med. 3 P. *haitada* af **haitadaī*). I Oldn. og Vestg. blev af *ai* i ubestemt Stavelse *e* (men i Os. som i Got. *a*): oldn. *ulfe*, oht. *wolfe*, ags. *wulfe*; os. *daga*. Locativer er, som Betydningen klarligen viser, Adverbia som got. *inna* = gr. ἐνδοί, *uta, fairra*, oldn. *inni, uti, fjarri*; e-Formen har got. *du-pei* διό (af St. *pa-*, indg. *to-*), oldn. *hvi* (af St. *hva-*, indg. *go-*); efter *hvi* dannedes *hvi* istedetfor **hī*. Locativ paa *ei* er egentlig den ags. Instr. paa *-i, -e*: *wulfe*⁴; og Dativer som *hām* (for **haimī*) *Siewers Ags. Gram.* ² 105.

Obulg. *vlūcē* af **vλqoi, tomī* for **tosmī* skr. *tāsmin* efter Former som Instr. *tēmī* (sml. Germ.). I Lit. er den oprindelige

¹ Oprindelig Locativ synes ogsaa den latinske Gen. paa *-ī* at have været (sml. thessal. Gen. paa *-oi*, ogsaa Faliskisk har *-oi*: *Zentoī*); isaafald maatte Locativs *e*-Form ligge til Grund (opr. *-ei*). At Locativs Endelse i ældre Latin skrives med *-ei*, Genitiv derimod med *-i*, kan have beroet paa, at udlydende *-oi* behandles anderledes end udlydende *-ei*. Osk. Gen. paa *-eis*: *tereis*, umbr. paa *-es, -er*: *poples, popler*, er vistnok dannet af denne Locativ ved Tilføielse af den sædvanlige Genitivendelse *-s* (sml. lat. Gen. *mis, tis* = *mei, tui*, dannet af Locativerne *mī, tī*).

² osk. *hortin* = «in horto» o. l. er maaske en allerede indg. Analogidannelse (sml. Lit.) efter den i Skr. bevarede Pronominalform **tosmin* (skr. *tasmin*). Dog kunde man, hvis *i* er opr. *ē*, ogsaa forklare *hortin* af **hortei-en* > **hortej-en* > **horte-en* > **horten*.

³ Ligesom i Latin fungerede ogsaa i Keltisk Locativ for Gen., gall. *Doiros Segomari* «D. Søn af S.», oir. *fir* af **virī, maic* af **magi* «Søn».

⁴ Oprindelig med Omlyd: saaledes *hwéne* Ubetydelighed af *hwón*; *e* skulde egentlig bortfalde efter lang Stammestavelse, saaledes ogsaa *cēt hām* hjemme.

Loc. kun bevaret i Former som *diéviē-pi* «hos Gud», hvor *iē* har holdt sig i Udlyd paa Grund af det enklitiske *-pi*¹.

Vocativ. Ingen Endelse. Stammeudlyd *-e*. Hovedaccen-ten hvilede paa første Stavelse (Gr. Voc. ἄδελφε, Nom. ἀδελφός). Oftere anvendtes i Græsk, som tildels ogsaa i andre Sprog, Nominativ for Vocativ: ὦ φίλος, saaledes altid ved Ordet θεός.

Sansk. *vrka*; Accenten hvilede ved alle Ord paa første Stavelse; avest. *ahura* (sjelden Nom. for Voc.),opers. *aurā* «Herre», «Gud». — Lat. *lupe*, ogsaa her kan undertiden No-

¹ Vanskelig er den almindelige Locativform *vilkè*, Pron. *tamè*, Adj. *geramè*; *-e* er opstaaet af **en*, som dialektiske Former viser. *Joh. Schmidt* (Kuhns Zeitschr. XXVII. 386) gaar ud fra en Grundform **vilkej-en* o: Loc. paa **ei* med postfigeret Præp. (sml. avest. *zastay-a*); af **ej-en*, **ej-e* blev **ie* (i Lighed med, at f. E. af Præs. 1. Pers. **geneju* bliver *geniū*) og *-i* svandt dernæst sporløst foran *-e* som i Voc. *svetè* af *svécias* o: **svetias* «Gjæst». Mod denne Forklaring synes flere Ting at tale. For det første er det ikke bevist, at i den af **ej-e* opstaaede Lydforbindelse **ie-* i maatte lide den samme Skjæbne som i et opr. **ie*; for det andet synes et **tamei-en* sammenliget med skr. *tásmin* at være en betænkelig Form ved sin efter Nominerne forandrede Udlyd; ellers pleier Pronominerne at paavirke Nominerne, og ikke omvendt (sml. adj. *geram-è*). Maaske kunde Sagen opfattes saaledes: Der existerede engang en til skr. *tásmin* svarende Form **tásmin* eller **tamin* (idet *sm* blev til *m* ved Indflydelse af de Casus-former, som egentlig begyndte med *-m*) og, dannet efter dette, et **vilkin* (sml. osk. *hortin?*). Ved Siden af dette **tamin* gik en Form **tam-en* o: indg. **tom-en*, der nøiagtig svarer som Sing. til Plur. *tūs-è* af **toms-en* (ifølge Mahlow); af **tam-en* blev *tamè* (ogsaa i Betonning stemmer det med *tūs-è*), der fortrængte det oprindelige **tamin*, ligesom i en senere Tid *vilkūs-è* ganske fortrængte det tidligere *vilkūsu*. Som Dat. *tamui* stod ved Siden af Loc. *tamè*, saa dannede der sig til Dat. *vilkui* en Locativform *vilkè* istedetfor det tidligere **vilkin*; *vilkè* vilde saaledes blive en Nydannelse, vidt forskjellig fra den ældre Form **vilko*i eller **vilkei* (*diéviē-pi*).

Efterat dette var nedskrevet, finder jeg hos *Bezzenberger* Beitr. XV. 295 den samme Forklaring anvendt paa de lett. Loc. som *tani*. Bortset fra, hvorledes denne Form ellers bliver at forklare, kan jeg ikke se Nødvendigheden af, at det udlydende *-m* her som ellers maatte gaa over til *-n*; **tam-en* kunde være sammensmeltet til et Ord, endnu inden *-m* i Udlyd gik over til *-n*.

minativ anvendes, saaledes altid ved *deus*; *puer* (o. l.) har ældre Voc. paa *-e*: *puere* (Plaut.); umbr. *Tefre Jovie*. — Oir. *a fir*, *a maic*, for **ō vire*, **ō mage*. — Got. *skalk* (Nom. *skalk-s*, δούλος) med regelm. Bortfald af *-e*. — Lit. *vilkè*, obulg. *vlūče*.

Spor af tabte Casus. Saadanne er i Græsk *Ablativ* og *Instrumentalis*, levnede i en Del Adverbier paa *-ω* og *-η*; begge Casus faldt her paa Grund af Udlydslovene formelt sammen; kun Betydningen kan afgjøre, hvad der oprindeligt er Abl. og hvad Instr.; forøvrigt er fornemlig Instr. bleven sammenblandet med og fortrængt af Dativ.

Ren ablativisk Betydning har de dor. Adverbier *πῶ, τουτῶ, αὐτῶ, τηνῶ*, locr. *ὀπῶ, ὄ, kret. τῶδε*. Ogsaa att.-jon. *πῶ, τῶ, ὄδε, οὐτῶ*¹ er vel Abl. (sml. skr. *tād* «saaledes», *yād* «saa længe som»); Skrivemaaden *τῶ, φδε* beror paa Forvexling med Dativ (*G. Meyer* Griech. Gram. ² 365); *ἄνω, κάτω, ἀνωτέρω, ἀνωτάτω* osv. kan egentlig have havt ablativisk Betydning «ovenfra» (sml. *ἄνω-θεν*, saaledes ogsaa *ἐτέρω-θεν, ἀμφοτέρω-θεν*). Instrumental er egentlig den Comparativ tilføiede Dativ: *πολλῶ μείζων* for **πολλῶ*, som *φδε* for *ὄδε* (sml. oldn.

¹ Sideform *οὐτως* og *ὄς* til *ὄδε*; *-s* i disse Former og i den store Mængde modale Adverbier paa *-ως* er endnu uopklaret; *Brugmann* (K. Z. XXIV. 74) betragter det som secundært, tilføiet den færdige Instrumentalform gennem Analogi fra *ἐκ ἔκ-ς* o. l. *Curtius*, hvem *J. Schmidt* følger (Pluralbild. d. Neutr. 352 ff.), saa i disse Former Ablativer og «Sætningsdubletter» til Formerne paa *-ω*; den oprindelige Endelse *-ωδ* blev foran Dental og *σ* til *-ως*, foran andre Consonanter ved Assimilation til *-ω*: *οὐτως τρέπεται, οὐτῶ νέος*; denne Forklaring synes ganske rimelig; at Ablativ indg. kunde danne modale Adverbier, viser, selv om man bortser fra lat. *facilumed*, f. E. skr. *tād*; imidlertid er det dog paafaldende, at Endelsen *-ως* kun forekommer, hvor Adverbiet har modal Betydning, man ventede, hvis Formen virkelig var Ablativ, at denne Endelse ogsaa forekom ved den rent ablativiske Betydning (dor. *πῶ*). *Mahlow* (104) ser i Adverbierne paa *-ως* Instr. Pl., sml. skr. *uccāis* ved Siden af Instr. Sing. *uccā* «oppe», obulg. *maly* «lidet»; *M.s* Grundform paa *-ōias* er umulig, man maatte ialfald antage en Grundform paa **ōis*, der lydret blev *-ōs*, som **πειθῶ* blev *πειθῶ*. Herimod taler dog den virkelige Instrumentalform paa *-ois*; at Sproget fra gammel Tid skulde have havt to Former for denne Casus og anvendt den ene adverbliet, er ikke sandsynligt.

miklu meiri); ved Siden af ω havde Instr. ogsaa η (indog. Dobbeltformer): η «sandelig» af St. *jo*, $\tau\eta$ (hom.) «der», lesb. $\chi\eta$ = $\acute{\epsilon}\chi\epsilon\acute{\iota}$, lac. $\pi\acute{\eta}\pi\omicron\chi\alpha$ = $\pi\acute{\omega}\pi\omicron\tau\epsilon$, kret. $\delta\pi\eta$, arkad. $\acute{\alpha}\lambda\lambda\eta$.

Abl. endte i Indg. paa $\text{-}\acute{o}\acute{d}$ og paa $\text{-}\acute{e}\acute{d}$ (sml. Betoningsforskjellen i skr. Adv. *uttarād* og Nom. S. Masc. *úttara-s*).

Skr. *vrkād*, *tāsmūd*; avest. *vehrkāth*, *aē-tahmāth*,opers. *draugā* «Løgn». Adverbielt brugte Ablativformer (sml. dor. $\pi\acute{\omega}$) er i Skr. f. E. *tād*, *yād*, *balād* «kraftigen», *acirād* «ikke længe», *sanād* «fra gammel Tid», *uttarād*. — I Lat. (ældre) *meritōd*, *eōd*; i adv. Brug ogsaa *e*-Formen: *facilumēd* (S. C. de Bac.); senere med Bortfald af $\text{-}d$: *meritō*, *eō*, *facillumē*; osk. *sakaraklod* «sacello», adv. *amprufid* «improbe». Umbr. *pihaklu* «piaculo», *rehte* «recte». — Om Germ. har bevaret nogen Abl., kan være tvivlsomt, da den i Form maatte falde sammen med Instr. ligesom i Græsk; de got. Adverbier paa $\text{-}ba$ og *vaila* (oldn. *vel*) o. l. kan saaledes være begge Casus, got. *alja* er vel som gr. $\acute{\alpha}\lambda\lambda\acute{\alpha}$ Neutr.pl.¹

¹ Som Ablativer forklares almindelig Adv. paa $\text{-}\acute{o}$ som got. *samaleiko*, oht. os. *gerno*, oldn. *gjarna*; afgjørende har vel her været den abl. Betydning i det got. Suff. *pro* som *þaþro* «derfra»; men denne Betydning er neppe den oprindelige; saaledes har Adverbierne paa $\text{-}dre$ som *hidre* «hid», der maa være samme Casusdannelse (*e*-Formen), Tilstedsbetydning; oldn. *þaðra*, *hédra*, der svarer til de got. paa *þro*, betyder «der», «her». Var disse Adverbier Abl. paa opr. $\text{-}\acute{o}\acute{d}$, ventede man got. $\text{-}a$ og ikke $\text{-}o$. *Osthoff* opfatter dem som Acc. af \acute{a} -Stammer (K. Z. XXIII. 90 f.); derimod taler oht. $\text{-}o$ (*gerno*), medens i Oht. \acute{a} -Stammernes Acc. ender paa $\text{-}a$ (*geba*). Maaske har vi her en Instr. Sing. paa $\text{-}\acute{o}\acute{m}$, $\text{-}\acute{e}\acute{m}$; til $\text{-}\acute{o}\acute{m}$ svarer got., oht. $\text{-}o$, oldn. $\text{-}a$, ags. $\text{-}a$ i *sóna* «snart» o. l., til $\text{-}\acute{e}\acute{m}$ de ags. Adv. paa $\text{-}e$: *georne*. En saadan Instrumentalform er ellers ikke paavist (skr. *pratamām*, *pratarām* osv. kunde være Acc. fem., lat. *tum* er vel for $\text{-}\acute{t}\acute{o}\acute{m}\acute{i}$), men vilde svare til lit.slav. Instr. af \acute{a} -Stammerne paa $\text{-}\acute{a}\acute{m}$ og lat. *tam*, *quam* (der ikke er for $\text{-}\acute{t}\acute{a}\acute{m}\acute{i}$, $\text{-}\acute{q}\acute{u}\acute{a}\acute{m}\acute{i}$, da *quando* stiller sig ved Siden af obulg. *kādu* af $\text{-}\acute{k}\acute{a}\acute{m}$). Kunde de obulg. Adv. paa $\text{-}y$ (der tilsyneladende er Instr. Plur.) svare til de germaniske ($\text{-}y$ af $\text{-}\acute{o}\acute{m}$)?

En Instr. paa $\text{-}\acute{o}\acute{m}$ maatte tænkes opstaaet saaledes, at en Partikel -em (sansk. -am) traadte til den opr. Form paa $\text{-}\acute{o}$.

En indogermanisk Abl. paa $\text{-}\acute{a}\acute{d}$ synes at ligge til Grund for den lit.slav. Gen. af \acute{o} -Stammerne: lit. *vilko*, *tš*, obulg. *vlūka*. (*Leskien* Decl. 34. *Mahlow* A E O. 131 f.). Hvorledes dette $\text{-}\acute{a}\acute{d}$ forholder

Instrumentalis endte i Indog. paa \bar{o} eller \bar{e} , opstaaet ved Contraction af Stammens Udlyd $-o$ eller $-e$ med et Suffix, der maaske var $-e$.

Sanskr. (vedisk) *yajñā* «ved Offer»; Adv. *sānā* «fra gammel Tid», *uccā* «oppe», *anā* «thi» af Pron.-st. *ana-* (obulg. *onū*)¹; avest. *zasta* «ved Haanden», *tā*, *kā* osv.;opers. *karā*

sig til \bar{o} , \bar{e} er uopklaret. Mahlow har sikkert Uret, naar han gaar ud fra \bar{a} som den eneste opr. Ablativendelse i Indog. og vil finde Spor af denne i Adv. paa \bar{a} , som dor. ἀμὰ κροφᾶ (derved overser M., at Græsk besidder Abl. paa \bar{o} med ren abl. Betydning i de nævnte dor. Former som πῶ). Formerne paa \bar{a} forklares bedre som Instr. Fem.; at denne Casus af Fem. kunde bruges adverbialt i Indg., hvad M. bestrider, viser dog, selv om de græske (og lat.) Former sættes ud af Betragtning, skr. *kāyā* «paa hvilken Maade» o. l., irsk *echtar*, *étar* som M. feilagtig udgiver for Abl. (*étar* er opstaaet af \bar{e} eller \bar{e} , sml. skr. *antarā*; opr. \bar{e} maatte i Irsk blive \bar{e} , sml. Præs. Conj. 3. S., *dō-bera* = lat. *ferat*). Formerne paa \bar{o} skulde efter M. være Nydannelser, fremkomne derved, at den egentlige Abl. paa \bar{a} senere maatte drages hen til \bar{a} -Stammerne, hvorefter Forholdet mellem \bar{a} - og \bar{o} -Stammer i de øvrige Casus fremkaldte til \bar{o} -Stammerne en ny Abl. paa \bar{o} . At nu Sproget feilagtigen kunde opfatte et opr. \bar{e} som Abl. til \bar{e} og til \bar{e} -s skabe en ny Abl. \bar{e} , kan til Nød tænkes; men hvorledes skulde man forklare f. E. *contrō(versus)*, osk. *contrōd*, ved Siden af *contrād*? Hvilken Grund var her til at omforme det oprindelige *contrād*, som forevrigt i Latin vedblev at være den herskende Form (*contrā*), til *contrōd*, som kun fristede Livet i et Par Sætningsformer? Opfatter man derimod *contrōd* som den gamle Ablativform af en \bar{o} -Stamme, bliver Sagen let forklarlig: Sproget besad som Sidedannelser fra gammel Tid *contrōd* og *contrād* (naturligvis var egentlig et Substantiv i Masc. underforstaaet ved den første og et i Fem. ved den sidste Form) og ved Siden af disse ogsaa en Instr. Fem. *contrā* (sml. irsk *echtar*), der sammenblandedes med Abl. *contrād*. Et sterkt Bevis mod M.s Opfatning er det ogsaa, at selv Lit.-Slav. kjender Abl. paa \bar{o} : lett. *kō*, *tō* er Abl., medens Gen. her ender paa \bar{a} , svarende til lit. \bar{o} opr. \bar{a} (*Bezzemberger* i Beitr. IX. 248).

¹ Den anden, ogsaa i Veda langt overveieende og senere ene brugelige Form paa \bar{e} er laant fra Pronominerne: *vṛkṣa* som *tē-na*, *kē-na*, der er dannet ved et Instr. Suff. \bar{e} føiet til den med \bar{e} udvidede Pron.-Stamme (i avest. *ka-na* ved Siden af *kā*, iopers. *tya-nā*, *aniya-nā* til den uudvidede).

«med Hæren». — I Lat. skulde det udlydende *-ō*, *-ē* regelmæssig blive forkortet, saaledes ogsaa i *modō*, *citō*, *benē*, *malē*; *probē*, *prosperē* (Plaut.); forøvrigt er Instr. og Abl. i Latin bleven sammenblandede ved den Tid, da Abl. tabte det udlydende *d*; Instr. har antaget Ablativs *-ō*, medens omvendt Ablativs *-ō* undertiden hos Plautus og Terents forkortes til *-ō* (*bonō*, *domō*), hvad der kun kan skyldes en Sammenblanding af de to Casus. — I Irsk maatte Instr. falde sammen med den paa **-ō* udlydende Dat. (se ovenfor); naar saaledes Dativ anvendes i andet Sammenligningsled efter en Comparativ, er denne Dat. egentlig Instrumentalis, hvad der tydelig viser sig ved *ā*-Stammerne, der tilsyneladende anvender Nominativ i dette Tilfælde (*lia turem* «større end Tal», «end det kan tælles»); men ved *ā*-Stammerne faldt Nom. og Instr. sammen i Form. — I Vestgerm. var Instr. i regelmæssig Brug ved Substantiver og Neutr. af Adjectiver og Pron.: oht. *tagu*, *blintu*, *diu*, os. *dagu*, *blindu*, *thiu* (ags. *ðý*); got. *hwaiva*, oht. *wiu* for **hwēwu* (en Dannelse som skr. *evā Kluge* Etym. Wörterbuch); *e*-Formen (sml. skr. *uccā*, *paçcā*, hvor Palatalen *c* viser, at *-ā* var oprindelig **-ē*, se *Joh. Schmidt Kuhns Zeitschr.* XXVII 293) har got. *hve*, *bi-þe* «derefter», *sve* (oldn. *svá*) «som» (sml. *o*-Formen i os. *hwō*, ags. *hū*, oht., os. *sō*)¹. — I Lit. blev **-ō* til *-ū*, som i Udlyd under «Stødtone» forkortedes til *-u*: *vilku*, *gerū*, men *gerū-ju*; preuss. *sen-ku* «hvormed»; *e*-Formen har de lit. Adverbier og Partikler: *csē* «her» (Grf. **tjē*), *tē* «der» (sml. hom. τῆ), *sē* «her» (sml. lesb. κῆ), *jē* «ja» (gr. ἦ). *Bezzenberger* i Beitr. X. 204. I Obulg. er maaske Adv. paa *-ě* (*dobrě* «godt») Instr.

¹ Uopklaret er Grunden til Bevarelsen af *-u* i den oldn. Dat. (o: Instr.) Neutr. af Adjectiverne: *spōku*. Den instrumentale Betydning viser Brugen ved Comparativ: *miklu meiri*.

En anden Instr.-dannelse med Suff. *-na* (sml. avest. *ka-na*) foreligger i got. *þan* «da» og *hvan* «naar», oldn. *þá*, med Bortfald af *n* som i Præp. *i* af **in*; naar *n* er bevaret i *síðan* (sml. got. *seiþ þan*) og *medan* af **med þan*, maa engang en Partikel have været tilføjet, hvorved det beskyttedes, sml. got. *þan-a mais*, *þan-a seiþs*. I Ags. bruges denne Instr. i adverbielle Udtryk som *ðon má* «mere end det», *æfter ðon* «derefter».

Formerne paa $\varphi\iota$, der egentlig er Instr. Sing., men ogsaa bruges for andre Casus (Loc., Dat., Abl., Gen.), forekommer kun hos Homer og Efterlignere af Homer, hyppigst af o - og \bar{a} -Stammer. Suffixet $\varphi\iota$ (indog. $*bhi$) staar i nærmeste Forbindelse med det indiske Suff. for Instr. Pl. $-bhis$; $\varphi\iota$ synes at forholde sig til $*bhis$, som $*-m$ i Acc. Sing. til $*-ms$ i Acc. Pl. I samme Function som $*bhi$ har flere Sprog et andet Suff. $*-mi$.

I Lat. forekommer Suffixet $*bhi$ i de locale Adverbier som $i-bi$, $u-bi$, forlænget til $i-bi$, $u-bi$ ved Indflydelse af andre Localadverbier som $illi$; osk. har $pu-f$, $eku-f$ med Bortfald af det korte i , Umbr. derimod $pufe$, ife for $*pufei$, $*ifei$ som lat. ubi , ibi . Suffixet $*-mi$ vil Osthoff gjenfinde i $\bar{o}lim$, $interim$ osv. for $*\bar{o}lo-mi$, $*entero-mi$. — I Irsk er Dat. Sing. af de neutrale n -Stammer dannet ved et Suffix, der enten er $*bhi$ eller $*-mi$: $anmaim$, Dat. af $ainm$ «Navn», enten af $*anm\bar{a}nbi$ eller $*anm\bar{a}nmi$. — I Germ. og Lit.-Slav. forekommer kun $*-mi$, ikke $*bhi$: oldn. $\bar{p}eim$, ags. $\bar{p}em$, oldn. $hveim$, ags. $hw\bar{e}m$ for $*\bar{p}ai-mi$, $*hvai-mi$, (H. Möller P.-Br. Beitr. VII. 490), maaske os. $them$ for $*\bar{p}e-mi$ ved Siden af $themu$, og oldn. ags. $blindum$ for $*blindomi$. — Obulg. $i\bar{e}-mi$, $c\bar{e}-mi$ = $\bar{p}eim$, $hveim$; Subst., Adj.: $vl\bar{u}ko-mi$, $novo-mi$ ¹.

Ved Siden af $\varphi\iota$ gaar $\varphi\iota\nu$, der forholder sig til $\varphi\iota$, som skr. $-bhyam$ til $-bhya$ ($t\bar{u}-bhya$, $t\bar{u}-bhyam$). Til skr. $-bhis$ svarer maaske $\varphi\iota\varsigma$ i det enkeltstaaende $\lambda\chi\varphi\iota\varphi\iota\varsigma$ «paa Skraa» II. 14. 463, Od. 19. 451.

Plur. Nominativ, Vocativ. Endelse $-i$. Ved Contraction med Stammens $-o$ opstod Udlyden $-oi$. Græsk $\tau\bar{o}\iota$, $\lambda\bar{u}\chi\bar{o}\iota$.

Denne Pluraldannelse ved Nominer har Græsk tilfælles med Latin, Keltisk og Slavisk.

I Latin blev $*-oi$ til $-oe$, bevaret i $pilumnoe$ $poploe$ «pilati populi» og $fesceninoe$ «qui depellere fascinum credebantur», begge Former overleverede af Festus — og $-e$ i indskr. $plourume$, III $vire$, tilsidst $-i$: $h\bar{i}$, $qu\bar{i}$, $lup\bar{i}$ osv.²

¹ I Lit. anvendes dette Suff. kun ved i - og u -Stammer. I de pronominale Former $t\bar{a}-mi$, $j\bar{a}-mi$ er $-mi$ fæiet til den færdige Instr.form $*t\bar{a}$, $*j\bar{a}$.

² Formerne paa $-eis$, $-es$, $-is$, f. E. $hisc\bar{e}$ $oculis$ Plant., indskr. omtrent

Gall. har *-oi*: *tanotaliknoi* o: Danotalos's Sønner (*Stokes* Bezz. B. XI. 117). Af *-oi* blev i Irsk **-ī*, der regelmæssig svandt med «Infection» af foregaaende Stavelses Vocal: *fir*, *maic* for **virī*, **maqī*. — I Preuss. svarer *-ai*: *s-tai*, *waikai* «Dreng»; i Obulg. *-i*: *ti*, *vlūči*.

Endelsen *-i* tilhørte, som det almindelig antages, kun den pronominale Flexion, hvor dette *-i* oprindelig vistnok var stammevidende, uden at betegne enten Casus eller Tal (sml. skr. *té-na*, *té-bhis*). Som Endelse uden andet Suffix tjente det dernæst til at betegne Nom. og Acc. Plur.; saaledes er f. E.opers. *tyaiy*, *imaiy*, avest. *aē-tē*, *imē* begge Casus. I Pali er dette udstrakt ogsaa til *o*-Stammerne, som i Acc. Plur. ender paa *-e*, medens Nom. Pl. regelmæssig har *-ā* = skr. *-ās*. I de øvrige Sprog har dernæst Endelsen **-i* indskrænket sig til Nom. Pl., medens Acc. Pl. antog den nominale Form. Fra Pronominerne bredte den sig videre, først til Adjectiverne (Germ. Lit.), dernæst ogsaa til Substantiverne (Græsk, Latin, Keltisk, Slavisk).

Sansk. *té* = *τοί*, avest. *tē*, *taē-ca*,opers. *tyaiy*, men *amiyā*. — Got. *þai*¹; ags. *ða* (af **ðai*), *blinde*². — Lit. *tiē* med secundær Betonning (se *Bezzenberger* Beitr. X. 204, hvor denne circumflecterede Form forklares som den opr. atoniske), Adj.: *geriē-ji*, i Udlyd forkortet som Følge af Stødtonen: *geri*³.

De nominale *o*-Stammer endte i Nom. Pl. indg. paa *-ōs*.

Sansk. *vrkās*; i Avest. er den til skr. *-ās* svarende Endelse *-āo* sjelden: *amešāo* = skr. *amrtās* «udødelige»⁴;opers.

til Cæsar, er vistnok opkomne af de sædvanlige paa *i* (*-ei*) ved Tilføielse af de øvrige Stammers Pluralendelse *-s*, sml. oldn. *blindi-r*, got. *blindai*.

¹ Adjectiverne synes at have faaet *i* tilbage ved Indfyldelse af *þai*; man ventede **blinda* for *blindai*.

² I oldn. *þei-r*, *blindi-r* er den sædvanlige Plur.endelse *-r* (af **-s*) føiet til en Form som got. *þai*.

³ Substantivernes *-ai*, f. E. *vilkaī*, har *Mahlow* (81) og *Schmidt* (K. Z. XXVI. 863) vistnok rigtig forklaret som opr. Neutrumsform: af **vilka-i*. Dette Laan forklares let derved, at i Lit. Masc. og Neutr. er faldne sammen.

⁴ Almindeligst har de maskuline *o*-Stammer antaget den neutrale Endelse *-a*, *-ā*: *mašyā*, *mašya* «Mennesker» (skr. *mártya* «dødelig»).

*martiyā*¹. Ved Siden af *-ās* gaar *-āsas*, der synes opkommet ved ny Tilføielse af det plurale *-as*: vedisk *vrkāsas*, avest. *vehrkāonhō*,opers. enkeltst. *bagāha* «Guder» = *bhagāsas*. — Osk. *Novlanos* «Nolani», *bivos* «vivi», umbr. *Ikuvinus*, *screih-tor* «scripti»². — Got. *vulfos*, oldn. *ulfar*; os. *wulbos*, ags. *wolfas* med usædvanligt Bibehold af det udlydende *-s*. (I Oht. *wolfā* eller *wolfa* med videre Overgang af *-o* til *-a*).

I de øvrige Sprog er denne Flertalsdannelse tabt³.

Acc. Udlyd **-o-m-s*, græsk *-ovs*, saaledes kret. *τόvς, κόρ-μονς*; af *-ovs* blev dor. *-ως*, lesb. *-οις* (ogsaa elisk: *τοίρ, ἄλλοιρ*), att. jon. og yngre dor. *-ovς: τούς, λύκους*. Sideformen paa *-ovς* (kret., argiv., thessal. osv.) forklares af *Brugmann* (Ber. d. sächs. Ges. d. Wiss. 1883. 187) som «Sætningsdublet», der egentlig hørte hjemme foran Consonant: *τὸς παῖδας*, men *τόνς ἱππονας* (paa samme Maade som af **κεντ-τό-ς > *κενσ-τό-ς* blev *κεσ-τό-ς*).

Sanskrit viser en Forlængelse af Stammelyden, som endnu ikke er opklaret: *tān, vrkān* for *tāns, vrkāns* (saaledes foran Palatal og Dental: *vrkānç-ca, vrkāns tān*). At Forlængelsen er secundær, viser det bevarede *n*, da opr. **-āns* skulde blive **-ās* (som i Fem. *-ās* af **-ān-s*). Avest. *-a, -as(-ca)* kan være opstaaet af **-ans*: *tā, aēsma, aēsmaç-ca* «Brænde» (i Gātha *-ēng = -a*)⁴. — Lat. *-ōs* af **-ons*: *is-tōs, lupōs*, osk. *-oss*: *feihoss* «fines», umbr. *-of*: *apruf, abrof* «apros», *eo* for *eof* «eos». —

¹ Op. *martiyā* kan være = **martiyās* eller være den neutrale Form som i Avest.

² Pronominerne har i Osk.-Umbr. samme Plur.-endelse som Nominerne: osk. *pos*, umbr. *pur-e* «qui».

³ I Irsk har *Zimmer* og *Mahlow* villet finde Endelsen **-ōses* i Former som *ro alta* «aliti sunt», der allerede af Ebel er forklaret som oprindeligt Particip. Men hvorledes er da *-a* at forklare? Snarere er Formen at opfatte som Fem., opr. **altās*, ligesom jo senere i Middelirsk ved Adjectiverne den feminine Form fortrængte den masculine.

⁴ Almindeligere er den neutrale Endelse *-a, -ā*. Formen paa *-āo*, som i *amešāo* er vel egtl. Nominativ, idet Nom. og Acc. ogsaa faldt sammen i Formen paa *-a*. Osk. *martiyā* kunde være den opr. Acc. paa *-ns*, men mulig ogsaa Neutrumsformen (sml. Nom.).

Irsk *firu* (ogsaa Vocativ) af **vions*¹. — Got. *þans, vulfans*, on. *þá* (forlænget som enstavelses Ord), *ulfa*². De øvrige germ. Sprog anvender Nom. Pl. for Acc. — I Lit. blev **-ons* til *-ūs*, forkortet i Udlyd under Stødtonen til **us: tūs*³, *vilkūs, gerūs*, men *gerūs-ius*; preuss. *s-tans, deivans*; i Obulg. *ty, vlŭky*; *-y* < **ūn* < **uns* < **ons*.

Nom. og Acc. Neutrum af *o*-Stammer endte indog. paa **-ā*. Denne Form var maaske identisk med en feminin *ā*-Stamme (se *Joh. Schmidt Die Pluralbildungen d. indog. Neutra*); **-ā* blev allerede i Urgræsk til *-ǎ* under Indflydelse af de øvrige Stammers Neutr. Pl. paa *-ǎ* = skr. *-i*: gr. *τά, ζυγά*.

Ved Siden af **-ā* fandtes ogsaa i Indog. en Udlyd **-āi* o: *-ā* + et Element *-i*, maaske det samme *-i*, som tilføiet den blotte Stamme danner Dual. af Neutr.: skr. *dvé* af indog. **duo-i*.

I vedisk Sanskrit er den oprindelige Form paa *-ā* den hyppigst forekommende: *tā, yugā*, ved Siden af *tāni, yugāni*, der i det senere Sprog ganske fortrænger den kortere Form⁴. Avest. *tā, khšathra*⁵. En Sideform paa *-āi*, som *Schmidt* antager (Pluralbild. 232), er ganske usikker.

¹ Artikelen *inna* har Femininum Form, for **innu*.

² Til at skille den oldn. Form fra den got. synes mig ikke at være tilstrækkelig Grund. Paa Behandlingen af udlydende *-ns* i On. giver kun Acc. Pl. Eksempel. *H. Möller* (P.-Br. Beitr. VII. 488¹) gaar ud fra en Grundform paa **-ān*, der ellers kun gjenfindes i Skr.; de øvrige eur. Sprog har intet tilsvarende.

³ Dial. *tūs*. Denne Form anser *Bezzenger* (Beitr. X. 204) for opkommen i proklitisk Stilling, hvor Ordet var ubetonet: **tūs* af **tons* men *tūs* af **tōns*; senere blev den som den fuldere Form anvendt, hvor Pronominet brugtes alene og altsaa just var betonet (*Kurschat Gramm. p. 237*).

⁴ *-āni* er laant fra *n*-Stammerne. Grunden dertil ligger deri, at disse i vedisk Skr. havde en dobbelt Pluralform: *nāmā, nāmāni*; da nu *nāmā* stillede sig ved Siden af *yugā*, fremkaldtes til *nāmāni* et *yugāni* (*Whitney Gram. 153. Strachan Bezzengerers Beitr. XIV. 176*). «Vexelen mellem *-ā* og *-āni* synes først at være bleven overført til adjektiviske med *n*-Stammer gram. forbundne *a*-Stammer, og saaledes, at det ene af begge Led fik Endelsen *-ā*, det andet *-āni* uden Hensyn til den oprindelige Berettigelse: *nāmāni, guhyā* og *guhyāni, nāmā*» (*Joh. Schmidt Die Pluralbildungen*).

⁵ Sideformerne paa *-āo*: *vastrāo* osv. (ogsaa overført til Pron.: *tāo*)

I Latin overtøretes Endelsen *-ā* fra *o*-Stammerne til de øvrige Stammer. Spor af den oprindelige Vocallængde findes i ældre Latin (*Bücheler-Windekilde* 40); senere blev *-ā* forkortet til *ā*: *istā, jugā*; udvidet med *-i*: *qua-i, ha-i-ce* (indskr.), *quae, haec* ved Siden af *aliqua, siqua*. I Osk. og Umbr. kunde *-ā* blive *-ō*: osk. *comono* «comitia», *iook, ioc* «ea»; *pai* = «quae»; umbr. *pustru, pustra* «postera», *eu* «ea». — Irsk *trí chét* «tre Hundrede» for **centā, fess* «scita» for **vid-tā*¹. — I Germ. blev **-ā* til *-ō*, som i ubetonet Stavelse forkortedes, i Got. til *-ā*, i de øvrige Sprog til *-u*: got. *þo* = τά, *juka* = ζυγά, oldn. *ok* ved Indflydelse af Singularformen, istedetfor **uk* af **juku*; *þorn* af **barnu*². I Vestgerm. bortfaldt *-u* regelmæssig efter lang Stammestavelse, men forblev efter kort: ags. *word* = got. *vaúrda*, men *geocu* = g. *juka*, os. *barn*, men *thiu*³, *baku*; i Oht. har Substantiverne med ganske faa Undtagelser mistet det udlydende *-u* ogsaa efter kort Stammestavelse: *joh* som *wort*; Pron.: *diu*⁴. — Lit., der jo har opgivet Neutrum, har Løvnninger af Pluralformerne i Talorden *trij-lika, keturió-lika, penkió-lika* osv., hvor *-a* er den regelmæssige Forkortelse af udlydende **-ō*, indg. **-ā* (*Mahlow A E O* 49), og i *namō-n, namō-p* «hjem» for **namō-na, *namō-pi*, af et opr. Neutr., som i *namūs-na* har faaet masculin Form. Sidedannelsen paa *-ai* (af **-āi*) forekommer ikke alene i *taí* «det», *kaí* «hvorledes» og i Adverbierne paa *-ai* som *sausai*, preuss. *sausai* «tør» og det prædikativt brugte Adjectiv: *taí geraí* «det er godt», men har ogsaa fortrængt de maskuline *-o*-Stammers oprindelige Pluralform: saaledes er *vilkai* af *vilkas* ikke den til indg. **verqoi* svarende Form, men Neutr.

forklares af *Schmidt* (l. c. 29) som Nom. Pl. Fem., sml. lat. *epulum* og Pl. *epulae*. Snarere er de laant fra *s*-Stammerne.

¹ Ved Siden deraf gaar Former paa *-a*: *dligeda* «leges», *scéla* «dicta» af **sq-e-tlā*, der synes at være Femininernes Endelse **-as*; saaledes har altid Artikelen i Neutr. Pl. *inna*.

² Oldn. *þau* ligeoverfor got. *þo* er vel fremkaldt af *tvau* (se Dual.).

³ Os., oht. Neutr. Pl. *siu* er en Nydannelse efter Fem. Sing. *siu*; efter *siu* igjen *diu* F. S. og N. Pl. (got. *þo*), hvis dette ikke er dannet af en Sidedamme indg. **teio-* (ob. *tojo-*).

⁴ Efter *diu* har Adjectiverne antaget Endelsen *-iu*: *blintiu*.

Pl. (Mahlow 81). — Preuss. *warto* (lit. *vàrtai*) Neutr. Pl. «Dør», Adv. *sausā* og *sausai* (J. Schmidt l. c. 231), Pron. *kai* = lat. *quae*. I Obulg. blev **-ā* regelm. til *-a*: *ta* = τα, *iga* = ζυγά.

Genitiv. Udgang **-ēm*, **-ōm* (se Indl.). Pronominerne havde Endelsen **-sōm* føjet til den med *-i* udvidede Stamme.

Græsk λύκων (thessal. -ουν af -ων). Pronominerne har som ellers fulgt den nominale Flexion: τῶν, ἄλλων. Den oprindelige pronominal Genitivform kunde man ville gjenfinde i dør. τούτων, κηνῶν, ἄλλῶν for **τυτό-σων* eller **τουτοί-σων* osv. Dog er maaske *Osthoffs* Forklaring at foretrække (Zur Gesch. d. Perfectum 199 An.), hvorefter τούτων osv. har en secundær Betonning efter Femininformen τούτων af **τουτά-σων* (sml. Lat.).

I Sanskr. svarer vedisk *-ām* (en yderst sjelden Form) f. E. *devāñ jānma* «Gudernes Slægt». Ogsaa i Avest. er denne Form sjelden: *sukhrām* (*sukhra-*, skr. *çukrá-* «rød»)¹. Pron. skr. *té-sām*; avest. *aē-taē-šām* (men *kām* «quorum»);opers. *tyai-sām*. — Lat. blev **-ōm* regelmæssig forkortet til *-om*: *Romanom*, senere *-um*: *deum*, *liberum*, *fabrum*. Pron. *eum*² (*Bücheler-Windekilde* 90). Osk. *Novlanom*, Pron. *potoro(mpiā)*, umbr. *erom* af *ere* «is». — Irsk *fer(-n)* gaar tilbage til en Grundform **virōm* (se Indl.). Pron.: *ái*, *æ* «eorum» af **oi-sōm*, skr. *éšām*³. — Af de germaniske Sprog har Gotisk bevaret Endelsen **-ēm*: *vulfe*, ligeoverfor oht. *wolfo*, ags. *wolfa*, oldn. *ulfa* af Grundform **ulqōm*. Pron.: oldn. *þei(r)-ra*, ags. *ðára*, Grundf. **toi-sōm*, skr. *téšām*; got. Adj. *blindai-ze*⁴. — Lit. *vilkiū* for **vilku* af

¹ Den almindelige Form, skr. *vrkānām*, avest. *vehrkanām* har man forklaret som laant fra *n*-Stammerne, hvad der er lidet sandsynligt paa Grund af, at disse i Genitiv ikke udlyder paa *-anam*, men paa *-nām* (skr. *rājñām*). I Opers. er denne udvidede Form den eneherkende: *khšayathiyānām* af *khšayathiya* «Konge».

² Den almindelige Endelse *-orum* (som forekommer første Gang i Gravskriften over L. Corn. Scipio cons. 495: *duonoro*) beror, som det lange *ō* tilstrækkelig viser, paa en Nydannelse efter Femininernes *-arum*.

³ Gen. Pl. af Artikelen: *inna* er vel Femininformen: **sin-dā-som*.

⁴ I Got., Os., Oht. er ved Pronominerne Stammens *oi* ved Indvirkning af de andre Casus her fortrængt af *e*, (**o*): got. *þi-ze*, os. *the-ro*, oht.

**vilikōn*. Pronominerne antog Nominernes Form: *tū* = τῶν. I Preuss. svarer *-on*, *-an*: *grecon*, *grikan* «Syndernes». Pron. *s-tei-son*, *s-tei-san*, skr. *té-sām*. Obulg. *vlúkú* for **vlqōm* (sml. Keltisk), Pron. *tè-chū* for **tei-sōm*.

Dativ (indog. Endelse *-*bhjo-s* og *-*bho-s*) er i Græsk tabt og erstattet med de to Casus Locativ og Instrumentalis.

Locativ paa *-οισι(ν)*: τῶισι(ν), λύκοισι(ν); forekommer hos Homer, i Lesb., Jon. og Att., overalt, undtagen hos Herodot, vevlende med Formerne paa *-οις*. Beslægtet, om end ikke identisk, synes denne Locativdannelse med den ariske og slaviske paa *-su*. Det *-i*, hvormed Stammen er udvidet, synes at være det samme som det, der udgjør Casusendelsen i Loc. Sing. Forholdet mellem *-οισι(ν)* og *-su* er endnu uopklaret.¹

Sansk. *té-su*, *vrke-su*, avest. *æ-tæ-su*, *aspæ-su*, ogsaa *-æsv-a* (som i Opers. *Madaišuv-ā* «blandt Mederne») med den samme postfigerede Præp. som i Loc. Sing. *zastay-a*, opers. *dastay-ā*. — I Lat. er muligvis Locativ sammenfalden med Instr.: *lupis* for **lupīsu* = *vrkesu* som *nox* = *maksū* (*Schmidt* Plur. d. Neutr. 50). — Obulg. *tè-chū*, *vlücè-chū*. — I ældre Litauisk forekommer en Locativ paa *-ū-su*, f. E. *visū-su daiktū-su* «i alle Ting». Maaske er dette en Nydannelse for et opr. **visiē-su daiktiē-su* efter Analogi af Femininformerne som *mergō-su* (ogsaa

de-ro, ligesaa ved Adjectiverne udenfor Gotisk: oht. *blintero*, os. *blindaro*, ags. oldn. *blindra*.

¹ *Osthoff* (Morph. U. II. 26) antager, at det oprindelige *-σν* (*-σν* er ifølge *Ebel* K. Z. IV. 207 bevaret i *μεταξύ* «imellem», en Dannelse som skr. *udākṣu* af *udānc-* «opadvendt») under Indflydelse af Sing.'s *-i* (ποδ-*i*) er blevet til *-σι*. Men man forstaar ikke hvorledes, naar Følelsen af de Formers Sammenhøren har været stærk nok til at forandre **ποσσύ* til *ποσσί*, dette igjen skulde have kunnet skille sig fra sit Forbillede ved at antage det efterhængte *ν*. *Thurneisen* (K. Z. XXVII. 177. Bezz. B. VIII. 270) ser i *vrkesu* og *λύκοισι* den med *-s* pluraliserede Loc. Sing., udvidet med en Partikel, resp. *u* «der» og *i* «her», en Antagelse, der hverken lader sig bevise eller modbevise. Efter Lydreglerne ventede man, at *σ* var svundet mellem Vocaler, altsaa **λυκου* for *λύκοισι*. I *λύκοισι* er da formodentlig *σ* ved «Systemtvang» restitueret efter de consonantiske Stammers Former i Lighed med f. E. Aor. *ἔλυσσ* for **ἔλυα* efter *ἔτερφα* (*Osthoff* l. c. 37 f.).

kun i ældre Skrifter), paa samme Maade som lat. *quōrum* efter *quārum*¹. — I Germ. vil Kögel (Z. f. deutsche Alt. XXVIII. 110 ff.) gjenfinde Spor af en Loc. Plur. i oht. Stedsnavne paa *-as* som *Heimingas*, *Niufaras* (*far* n. «Færgested») for **fara-su*, altsaa dannet af den uudvidede Stamme, Grf. **-o-su*, ligeoverfor indg. **-oi-su*.

Instrumentalis. Hvis den indogerm. Grundform kun var én, endende paa **-ōis*, maatte man antage, at **-ōis* allerede i Urgræsk var blevet forkortet til *-oiç*. Imidlertid var det tænkeligt, at der allerede i Fællessproget fandtes to Dannelser, oprindelig vel forskellige Casus, men senere sammenblandede, den ene paa **-ōis*, svarende til Dat. Sing. paa **-ōi*, den anden paa **-ois* eller **-eis*, svarende til Loc. Sing. paa **-oi* eller **-ei*. Gr. τοιç, λυχοιç (boeot. ρύç) er da den kortvocaliske Form.

Sansk. *tāis*, *vrkāis*, ved Siden deraf vedisk *té-bhiç*, *vrke-bhiç*, dannet med det sædvanlige Instrumentalsuffix; av. *kāis*, *daevāis*, enkeltst. *āfrivanaēibiç* (*Bartholomae* Handb. 94) af *āfrivanem* «Velsignelses Ønske»; Opers. har kun den sidste Dannelse: *martiyaibiç*, *bagaibiç* osv.

I Latin er muligvis *deivos* (Duenosindskr.), hvis dette virkelig er Dat. Pl., en Levning af Formen paa **-ōis*. Er dette saa, maatte vel den sædvanlige Form paa **-ōis* <*-oes* (*oloes*, *privicloes* Fest.) <*-ēs* <*-īs* (*istis*, *lupīs*) egentlig være Loc. (**-oisu*), da det ikke er rimeligt, at Sproget besad saavel den langvocaliske, som kortvocaliske Form af Instr. Pl. Det samme maatte gjælde de øvrige italiske Dialekters Dat.-Abl.-Form: osk. *ligatois*, sabell. *suois cnatois* = *suis gnatis*, umbr. *veres* «portis». Men da man vel ikke tør slutte noget bestemt af det enkeltstaaende og ubestemte *deivos*, er det sikrere at blive staaende ved det Alternativ, at de italiske Former enten svarer til gr. τοιç eller til skr. *téçu*, — Lit. *taīs*, *vilkaīs* synes at være den kortvocaliske Instrumentalform <**tois*, **vlqois*. I Obulg. svarer ikke, som man skulde vente, **-ě*, men *-y*, en Overgang, som endnu ikke er opklaret: *vlūky*, *konji* af **konjy*. Pronominerne

¹ Den almindelige Locativform *vilkūšè* er af *Mahlow* (124) rigtig forklaret som Acc. Plur. med efterhængt Postposition **en*.

danner Instr. med Suff. *-mi*, analogt med skr. *-bhis*: *tēmi*, sml. skr. *tē-bhiṣ*.

Dualis. Dualformerne er overhovedet ikke meget anvendte i Græsk, væsentlig kun hos Homer og i Att. Den lesbiske Dial. skal ifølge Grammatikerne have manglet dem.

Nom. Acc. Masc. endte i Indog. paa **-ō* og **-ōu*; Forholdet mellem disse to Endelser kan endnu ikke siges at være klart (se Indl.)¹. Ved Siden af Formerne paa **-ō*, **-ōu* (af **-o-e*, **-o-e-u*) synes Indog. at have haft en tredje Dualdannelse: den blotte Stamme: gr. *δύο*, skr. *aṣṭá* «otte» samt den vediske Vocativ Dual paa *-a*: *deva* «I to Guder». Neutrum dannede *Nom. Acc. Dual* ved Endelse **-i*: Udlyd altsaa **-oi*. Dette **-i* synes at maatte være det samme **-i*, der kunde føies til Neutr. Pl. Ogsaa den neutrale Dualform viser saaledes en tidligere Dualform paa **-o*: den blotte Stamme.

Græsk *πῶ*, *λύκω*, *δύω* og *δύο*, begge Former hos Homer, *ὄκτώ* og boeot. *ὄκτό*. Neutrum har sluttet sig i Form til *Masc.*: *τῶ*, *ζυγῶ*.

Sansk. *tā*, *vrkā*, den sædvanlige Form i Veda; ved Siden deraf, og i klassisk Sprog alene brugeligt: *tāu*, *vrkāu*; *dvā*, *dvāu*, *aṣṭá*, *aṣṭāu*, *aṣṭá*; Neutr. *té*, *yugé*; avest. *tā*, *ahura mithra*

¹ *Osthoff* (Morph. Unt. IV. 158. f. Anm.) betragter Formen paa **-ō* som den oprindelige (*ō* opstaaet af *o + e*) og ser i den paa **-ōu* en Sideform, der er opstaaet derved, at en Partikel *u* traadte til den første. «Ich denke mir, dass man in der grundsprache bei aufzählungen etwa *dvō pōde dvōu dōnte* «zwei füsse und zwei zähne auch» sagte». Mod denne Opfatning af *u* som en egentlig forbindende Partikel taler fornemlig Genitivformen paa *-u-s*: skr. *Nom. yāu*, *Gen. (vedisk) yōs* *o*: **yo-e-u*, **yo-u-s* (obulg. *vlūka*, *Gen. vlūku*). *Mehringers* (K. Z. XXVIII 217 ff.) gaar ud fra Formen paa **-ōu* som den oprindelige og eneste: **-ōu* blev foran følgende Consonant til **-ō*. Dette skulde støttes ved Forholdet i Veda, hvor *-āu* hyppigst forekommer foran Vocal, *-ā* foran Consonant. Dette er dog i og for sig intet Bevis, da ogsaa af to oprindelige Dobbeltformer Sproget meget vel med Forkjærlighed kunde have anvendt den lettere foran Consonant. Hvis min Opfatning af de avest. Endelser *-āo* og *-ō* er rigtig (se Indl.), vilde denne modbevise *M.s* Forklaring. Der vilde da ogsaa have existeret en *Gen. Loc.* paa **-es*, svarende til *Nom.*-endelsen **-e* som **-u-s* til *Nom.*-end. **-eu*, og *Dual.* maatte da oprindeligt være dannet med to Suffixer: **-e* og **-eu*.

«A. og M.»; Neutr. *duyē saitē* «to Hundrede»;opers. *gaušā* m. «Øren». — I Latin er Dual gaaet af Brug, bevaret kun i *duō, octō, ambo*; *duō, octō* vistnok af **duōu, *octōu*, sml. *octāv-os*; af **-ōu* blev *-ō*; *ambō, ambō* synes at repræsentere begge Dannelser: **ambōu* og **ambō¹*, i hvilken sidste Form det udlydende *-ō* regelmæssig forkortedes.

En Levning af den oprindelige Neutralform har *Mahlow* (l. c. 96) fundet i *dūcentī* <**centoi* = skr. *çaté²*. *Schmidt* (Pluralb. 6) forklarer paa samme Maade *frenī*, Pl. til *frenum* «Tøile». — Irsk *dá* <**dvā* <**dvō, dāu, dō* <**dvōu*. Vanskeligere er Nominernes Dualform: *dá fer* «to Mænd»; et opr. **virō* maatte blive *fiur* som i Dat. Sing., *fer* synes da at maatte være for ældre **virō*, en Dannelselse som skr. (Voc. Dual.) *deva*, gr. *δύο*; saaledes svarer vel ogsaa *ocht* «otte» til skr. *aštā*, Grf. **oktō*. Neutr. følger Masc.: *dá cét* «to Hundrede»³. — Germ. har som Lat. af Dual. kun bevaret enkelte Spor. Det got. *tva* Neutr. (ags. *tú*) er aabenbart = *δύο⁴*; *tvalif* «tolv»

¹ *ambō*, gr. *ἄμφω*, derimod skr. *u-bhā(u)*, obulg. *oba*, lit. *abu-du*, got. *ba-i* vel nærmest for **a-ba-i* = slav. *oba*. Den forskjellige Forlyd maa repræsentere forskellige Pronominer; maaske er *ἄμφω* opstaaet af **ḡ-bhō*, den svage Form af 1. Pers. Pron. **ne* (sml. got. Acc. Dual. *ugk* af *ḡ + k*, indg. **ḡ-ge*. *Forf.* Beitr. zur Lehre v. d. geschl. Pron. 49). Det lat. *am-* maatte forholde sig til gr. *αμ-* som det osk. umbr. *an-* privativum (*ancensto, anhostatu*) til gr. *αν-, α-*. Paa samme Maade kunde *ubhā* indeholde den svage Form af 2. Pers. Pron **ve* og obulg. *oba* Pron. St. o (oprindelig vilde altsaa *ἄμφω* betegne 1ste, *ubhā* 2den og *oba* 3dje Person). Som Præp. *αμφί* staar ved Siden af *ἄμφω*, saaledes obulg. *obu* ved Siden af *oba*.

² Derimod kan ikke *M.s* Forklaring af *dū-* være rigtig. Selv om man antog, at **dvoi* eller **duoi* kunde blive **dū* (og ikke **bī* eller **dwi*), idet de to Ord var saa nære forbundne, at **-oi* ikke blev udlydende, kunde dog dette **dū-* umulig videre forkortes til *dū-*. Snarere er *dū-centī* af **dūcentoi*, altsaa *duō* = gr. *δύο*; det ubetonede *-ō* i anden Stavelse syncoperedes som sædvanlig (*auceps* < *aviceps, ferculum* < *fericulum* osv.).

³ Kun Ordet for «to» har, som om det var et Neutr. Sing., Endelsen *-n* føjet til den masc. Form, hvorved det følgende Substantiv altsaa ikke aspireres: *dá cét* (ikke **ché^t*), *dá-n gruad* «to Kinder».

⁴ Got. *ba* Nentr. «begge» synes at have rettet sig efter *tva*, ligesaa ags. *bú* efter *tú*. Got. Masc. *tvai*, Fem. *twos* er Pluralformer, der

er egentlig Dual., men har i sin Udlyd rettet sig efter *áinlif* «elleve», paa lignende Maade som i Lit. *dvýlika* har rettet sig efter *trýlika*, *keturiólíka*. I On. er *tvá* (Neutr., sjældent) det got. *tva* med Forlængelse, som *sá* = *sa*¹. Den opr. Masc.form paa **-ō* har ført til den germ. Brug af Neutr. Plur. af Adj. og Pron. ved to forbundne Nomina af forskjelligt Kjøen, idet Dual. Masc. og Neutr. Plur. formelt faldt sammen (*H. Möller* P.-Br. Beitr. VII. 468. *Mehringers* K. Z. XXVIII. 238)². Indg. **-ōu* viser got. *ahtau*, oht. os. *ahto*, ags. *eahta*, on. *átta*, Grf. **oktōu*. Neutr. indg. Fnd. **-oi*: oht. *zwei*, os. *twēi*, maaske ags. *twá* (ved Siden af *tú*). — I Lit. blev **-ō* til *-ū*, i Udlyd under Stødtoner forkortet til *-u*: *dū*, *vilkū*, *gerū*, men *gerú-ju*, derimod *tū-du* med samme uregelmæssige Circumflex som Nom. Pl. M. *tiē*³. Obulg. har fortrinlig bevaret den oprindelige Dualflexion: **-ō* blev regelm. *-a*: *ta*, *vlúka*, *dūva* (Gen. *vlúku*, af **vlgeus* sml. skr. *pastyòs*, *toju* sml. *táyos*, *dūvoju* sml. *dváyos*; Dat. Instr. *vlúkoma* sml. *vrkābhyā-m*), Neutr. *tē*, *izē*, *dūvē* = skr. *té*, *yugé*, *dvé*.

Genitiv og Dativ har Endelsen *-ouv*, saaledes altid hos Homer: *ἴπουν*, *τοῖν*, att. contraheret: *ἴπουν*, *τοῖν*, ligesaa arkad., boeot. osv. Man har forgjæves søgt efter noget tilsvarende til denne Dannelse i beslægtede Sprog. Den homeriske ucontraherede Form viser Udfald af en Spirant. Maaske var Suffixet **-ouv*, der vilde forholde sig til det plurale *-oi* omtrent som i Sanskr. det duale *-bhyām* til det plurale *-bhis*, *-bhyas*. Dette Suffix maatte man tænke sig føiet til Nom.-Acc.-Formen, ligesom i Sanskr. *vrkā-bhyām* er dannet af

fremkaldtes ved, at Dat. Dual. *tvaim* syntes dannet som *þaim* (Dat. Plur.), saaledes blev ogsaa en til skr. *dváyos* svarende Gen. Dual. omformet til *tvaddje* med plural Endelse.

¹ *tvau* synes dannet af *tva* med Tilføielse af den plur. Endelse *-u*, paa en Tid, da *o*-Stammerne i Plur. endnu havde denne Endelse: **tva barnu* blev **tvau barnu* < *tvau barn*.

² Usikkert er det, om on. *tuttugu*, som Mahlow mener, er Dual. (**tvō*), idet *-tugu* synes at være Acc. Plur. (Dual. **tigū* skulde regelmæssig miste det udlydende **-ū*).

³ *abū-du* «begge» beror paa en senere S sammensætning, her var allerede *abū* forkortet til *abū*, da *du* tilføiedes.

Nom. *vrk̄ā(u)*, got. *twaim*, *twaddje* (med secundær Pluralendelse), skr. *dāvāyos* af Nom. Neutr. **twai*, *dvé*. (Pronominalformerne skr. *tāvāyos*, obulg. *toju* osv. kunde dog ogsaa være dannede af den udvidede Pronominalstamme **toi*). Af Masc. τώ med Suff. -σιν vilde blive **τω-σιν*, **τωιν* (cfr. νῶιν, νῶν), af Neutr. **τοι* **τοι-σιν*, τοῖν, der. saa fortrængte det masculine **τωιν*; att. *δυεῖν* for *δυει-σιν* har *e*-Formen (sml. *Forf. Beitr. z. Lehre v. d. geschlechtl. Pron.* 47 f.).

Tillæg. *Stammer paa -ω* («den attiske *ω*-Declination»). Her er tildels ganske forskelligartede Stammer paa Grund af ydre Lighed faldne sammen i en Flexion, til hvilken egentlig kun de Stammer hørte, hvis Nominativudgang. -ως skyldes Contraction eller quantitativ Methathese. Ved Contraction af -ας er -ως opstaaet i ἀγήρωσ «uældelig» for ἀγήρωσ (Hom. ved Siden af ἀγήρωσ) af **α-γηρασ-ο-ς*; att. δῖμνωσ, τρίμνωσ «2, 3 Miner værd» for **δι-μνα-ιος*, hos Her. derimod δῖμνεωσ med quantitativ Metathese af **διμνη-ιος*; σῶσ for σάοσ <**σαφοσ* «uskadt», digterisk αἰνῶσ «evig strømmende» af **να-οσ*, <**να-φο-ς*. Ved Contraction af -ωός: αἰ-ζωός «evig levende» af -ζωοσ <**ζω-φοσ*, λαγῶσ af hom. λαγῶός «Hare» (usikker Etymologi). Ved quantitativ Metathese er -ωσ opstaaet i λεῶσ «Folk», νεῶσ «Tempel» for λῆοσ, νῆοσ, dor. λαός, ναός, og Sammensætninger dermed som Μενέλεωσ, Ἰλεωσ «naadig» for **ιλη-(f)-ο-ς*, λιπόνεωσ «förladende Skibet» for **λιπο-νη(f)-ο-ς*, Ἀμφι-άρεωσ for **Αμφι-αρηφοσ*, hom. Ἀμφιάραιοσ, πλέωσ «fuld» for **πληιοσ*, Sammensætninger med -γεωσ som εὐγεωσ = εὐγειοσ «frugtbar», ἀνώγειωσ «øvre Stokværk» for **ευ-γη-ιοσ*, ἀνω-γη-ιον, Τέωσ, Κέωσ osv. for Τῆοσ, Κῆοσ.

Metaplastisk har dernæst en Del andre, hovedsagelig oprindelige *ς*-Stammer, paa Grund af den ligelydende Nominativform enten helt eller i enkelte Casus sluttet sig til de nævnte. Saaledes *s*-Stammerne: γαλώωσ, att. γάλωσ (lat. *glōs* af **glovōs*); ἔωσ (med forandret Accent) = ἠώσ «Morgenrøde», Gen. ἔω, Dat. ἔφ; γέλωσ «Latter» (sml. γέλασ-σαι), ἔρωσ «Kjærlighed» (sml. ἐρανήνοσ af **ερασ-νοσ*), Dat. γέλω, ἔρω (Hom.), Acc.

γέλων (Hom.), ἔρων; begge har Sideformer af en secundær τ-Stamme (γέλωτ-, ἔρωτ-). Saaledes maa vel de helt som ω-Stammer flecterede Adjectiver ἀξιόχρεως «paalidelig» (dannet af Substantiv *χρήος) λευκόχρεως (κρέας) o. l. egentlig være Sætningsdubletter til Adjectiver paa -ης som εὐγενής, oprindelig altsaa: *αξιοχρηως. Egentlig Part. Perf. (Suffix -ως, uden Reduplication i Lighed med Fem. ἄγνια, ὄργνια osv.) er maaske Μίνως for *Μενφως (skjønt den lange *i*-Vocal gjør Vanskelighed), efr. skr. *Mánus*, og Τυφώς «Stormvind» (med andre afledede Suffixer Τυφωεύς, Τυφών, hom. Τυφάων) for *Τυφ-φως af τύφω «ryge». En lignende Dannelse synes Πετεώς at være. Tilsyneladende τ-Stammer (sml. dog γέλωσ γέλωτ-, ἔρωσ ἔρωτ-) er ὑψικέρως, Hom. Soph. (at opfatte som ἀξιόχρεως, neppe af *κερασ-ος) ved Siden af ὑψίκερας, -ατος Pind. Arist.; μελίχρως «honningsød». Metaplastisk Gen. att. ἦρω af ἦρος, ligesaa ἄλωσ Gen. ἄλωος og ἄλω, Acc. ἄλω og ἄλων. Flere er etymologisk dunkle som κάλωσ «Taug» (sml. dog καλαύροψ), ὄρφώς en Slags Fisk, φεώς en Art Sumpplante, Egennavnene Ἄθως, Κός osv.

Flexion. Gen. *λεω-σjo >λεώω >λεῶ, hom. Πετεῶω og Πηνελεῶω. Naar de gamle Grammatikere med Undtagelse af Apollonius lærer, at Oxytona paa -εώς ogsaa i Gen. og Dat. er Oxytona, er dette i hvert Fald en senere indtraadt Forandring. Adjectiver som ἰλεως og πλέως har i Nom. Acc. Plur. Neutr. ἰλεῶ og πλέῶ, nydannede Former efter de regelmæssige ω-Stammer, istedetfor ἰλεᾶ, πλέᾶ af *ἰληᾶ, *πληᾶ; efter Analogi af disse ogsaa ἀξιόχρεα; σῶσ har σᾶ for σᾶα; ἀνώγειω har Misdannelsen ἀνώγειω ligesom af *ανωγειωα, ligesaa πλέως i Sætningsætninger f. E. ἔκπλεω ved Siden af ἔκπλεα (begge Former hos Xenophon).

b. *jo*-Stammer.

Sml. fornemlig *Brugmann* Grundriss II. 116 ff., *Streitberg* P.-Br. Beitr. XIV. 166 ff.

Suffixet **-jo* dannede i Indog. en talrig Mængde Nomina, saavel primære (i Græsk er kun faa saadanne levned, som ἅγ-ιο-ς «hellig», skr. *yáj-ya-s*, στύγ-ιο-ς «forfærdelig» o. fl.) — som secundære (ἱππ-ιο-ς, πάτρ-ιο-ς, ἄστε-ιο-ς osv.). Ogsaa at Casusformer dannedes Adjectiver paa **-jo*: gr. οἰκείος for *οἰ-κει-jo-ς af Loc. οἴκει (saaledes de indiske Adj. paa *-eya*?), skr. *apsav-ya* «værende i Vandet» af Loc. Pl. *apsú*; obulg. *pěši* «tilfods» < **pěs-jo-s* af en Loc. Pl. **pědsu*, *naši* «vor» af Gen. Pl. *nasü*, sml. lit. *mūsū-jis*. Suffixets Form var enten **-jo* eller **-ijo*. Den første er sjelden i Græsk, Ex. ἅλλος af *ἅλ-jo-ς, μέσσος af *μεθ-jo-ς, skr. *mádh-ya-s*, βυσσός «Dybde» af *βυθ-jo-ς, λισσός «glat» af *λιτ-jo-ς, πεζός «tilfods» af *πεδ-jo-ς osv. Almindelig er den anden Form, gr. -ιο: ἱππ-ιο-ς, πάτρ-ιο-ς.

Stammerne paa *-jo* faldt oprindeligt i to Classer: den ene med Stamme-Aflyden **-jo*, **-je* (**-ijo*, **-ije*), Flexion altsaa ganske som de rene *o*-Stammers, den anden med endnu en tredje Aflydsform **-i* (**-i*). Denne tredje Aflydsform hørte, som det synes, hjemme i Nom. Acc. Voc. Sing. I disse Casus havde altsaa den første Classe Endelserne: **-jo-s*, **-jo-m*, **-je* eller **-ijo-s*, **-ijo-m*, **-ije*, den anden: **-i-s*, **-i-m*, *-i* eller **-i-s*, **-i-m*, **-i*. I de øvrige Casus faldt begge Classers Flexion sammen.

I Græsk er Forskjellen mellem de to Classer igjen fuldstændig udjævnet, saaledes at Formen paa **-jo* har fortrængt Formen paa **-i*. Dog kunde maaske en Levning af denne findes i Egennavne paa -ις, Acc. -ιν, som Δήμητρις for Δημήτριος¹. Saaledes kan vel ogsaa en og anden adjectivisk *i*-Stamme egentlig være *jo*-Stamme, som f. E. εὖν-ις «manglende», sml. skr. *uná-s*, got. *van-s*.

Paa samme Maade er i de ariske Sprog Formen paa *-ya-s* bleven den eneherkende. Ogsaa her kan dog en Del oprinde-

¹ Disse Navne er ingenlunde som *Streitberg* mener af sen Oprindelse. Allerede Homer har jo f. E. Χρόμις ved Siden af Χρομίος.

lige *jo*-Stammer skjule sig i *i*-Stammer, idet den oprindelige Nominativ paa *-is* førte til Overgang til *i*-Flexionen, saaledes fornemlig Patronymica paa *-is*, som skr. *āgniveç-i-s* ved Siden af *āgniveç-yá-s* «Efterkommer af *agniveça-s*», Adj. *sūr-i-s* «straalende» ved Siden af *sūr-ya-s* «Sol»; avest. *āhūr-i-s*, Neutr. *āhūr-i*, og *āhūr-ya-s* «Ahura tilhørende» og talrige andre.

De italiske Sprog afviger sterkt fra hverandre i Behandlingen af disse Stammer. I Latin er *-ius* bleven eneherkende; dog findes Spor af en Nom. paa *-is*, saaledes havde Gentilnavne i ældre Tid hyppig Endelsen *-i(s)*: *Corneli(s)*, fremdeles *al-i-s*, *al-i-d* (Catull., Lucr.) ved Siden af *alius*¹. Nom. paa *-is* har ført til Overgang til *i*-Flexionen, saaledes: *illunis* ved Siden af *illunius*, *singularis* og *singularius*; ogsaa Adjectiver som *inermis* ved Siden af *inermus* er vel egentlig *io*-Stammer².

De oskiske Egennavne har begge Endelser; tydeligt fremgaar dette af Accusativ, som ender paa *-im* og paa *-iom*, f. E. *Pakim Kluwatiium* (Nom. *Pakis Kluwatiis*). End. *-ios* er ikke bevaret i denne Form (*Heirenniu*, *Platorius* er latinske Former); det synes, som om *o* efter *i* eller *ij* reduceredes til en Mellemlyd mellem *i* og *e*, ikke ganske svandt som ellers i End. *-os*; herpaa tyder den varierende Skrivemaade *-iis*, *-iis*, *-iis* og i lat. og gr. Skrift *-ies* ved Siden af *-is*, *-is*³.

Nom. altsaa a) *-ies* (skrevet *-iis*, *-iis*, lat. *-ies*, *-iis*) og maa-ske contraheret *-is* (skrevet *-is*), b) *-is*; at ikke i den sidste Endelse *i* syncoperedes (som i *i*-Stammen *cevs* = *civis*), skyldes vel den følte Sammenhæng med Formerne paa *-ies* (sporadisk finder dog Syncope Sted: *Upils* = *Opilius*). Af Neutra findes

¹ Derimod svarer ikke Pron. *is*, *id* ligefrem til skr. *yá-s*, *yá-d*; *id* er skr. *id-ám*, avest. *iþh*.

² Vocativ paa *i*: *fili* kan ikke, som *Streitberg* mener, svare til en oprindelig Nominativ paa **-is*; et ældre **fili* skulde være forkortet til **fili*; *fili* synes snarere at maatte forklares af **filije* som *audi* af **audije*.

³ *Streitberg* ser heri forskellige Skrivemaader af den ene og samme Endelse *-is*. Men hvorledes kunde *-is* i lat. og græsk Skrift gjengives med *-ies*? Dertil kommer, at ogsaa Volscisk, Marsisk, Paelign, har *-ies* som Nom.-Endelse: volsc. *Ec. Cosuties*, mars. *Pa. Pacvies* = *Pacuvius*, paelign. *T. Valesies* ved Siden af *V. Vibedis*.

4 — Torp: Nominalflexion.

kun *Safinim* = *Samnium*, *medicim* «magistratus meddiciis», *memnim* «monumentum». I Umbr. har Nom. kun *-is* (*-ir*), enten nu dette er indog. **-is* eller er opstaaet af *-ios* ved Syncope af *o*: *arsir* = *alius*, ligesaa ender Acc. Masc. og Neutr. paa *-i(m)*: *terti(m)* = *tertium*. Vocativ har derimod altid *-ie*.

I Irsk blev af **-ios*, **-iom*, regelmæssig *-e*: Masc. *níe* «ny» <**neujos*, Neutr. *níe(n)* <**neujom*. Sideformen paa **-is* gjenfindes i en Del Adjectiver, der tilsyneladende er *i*-Stammer, men som dog danner Gen. Sing. som *o*-St., f. E. *er-dirc* «conspicuus» <**peri-derkis*, skr. *dárç-ya-s* «seværdig», *maith* «god» <**matis*, sml. skr. *mitú-s* «passende», gall. *Mati-donmus*, *réid* «jevnt» egtl. «kjerbar» <**reid-is*, Gen. *erdirc*, *maith* (*réde* Gen. Fem.) <**erderki*, **mati*.

Meget indviklet er Forholdet i Germanisk (sml. fornemlig *Sievers* P.-Br. Beitr. V. 125. ff.).

Nominativ paa **-jo-s* og paa **-is* var nedarvet fra Indog. Nom. paa *-is* havde Folkenavne (i Modsætning til gr. *-ιος*, lat. *-ius*), som derigjennem tidlig blev *i*-Stammer: got. Nom. Pl. *Gala-teis*, oldn. *Danr*, Nom. Pl. *Danir*, Acc. Pl. *Dani*, *Háleygr*, *Háleygir*, *-i*. Nom. Sing. paa **-is*, men forøvrigt Bøining som *-jo*-Stammer (sml. irsk *er-dirc*) havde endvidere Participia necessitatis i Got.: *bruks*, *un-geds*, i de øvrige Sprog derimod Nom. paa **-jos*: oldn. *nýtr*, *foer-r* (sml. skr. *pár-ya-s* med act. Betydning «førende til Maalet»), ags. *nytt*, oht. *nuzzi*. Nominerne og de ikke verbale Adjectiver havde Nom. og Acc. paa **-jos*, **-jom*. Forøvrigt er de nærmere Enkelheder i de forskjellige Dialekter af meget indviklet Natur og endnu ikke fuldt opklaret.

I Lit. har en Del Substantiver og Adjectiver Endelsen **-jos*: *natū-ja-s* (got. *niujis*, oldn. *ný-r*), *svēcias* «Gjest» for **svetias*, Acc. *svēczią*, Voc. *svetė* for **svetie*; almindeligere er *-is* (o: indog. **-is*), alle Barytona: *laukis* «Oxe med hvid Pande», Acc. *lauki*, Voc. *lauki*, og *-ys*, alle Perispomena i Nom.: *kviētys* «Hvede», Acc. *kviēti*, Voc. *kviēty*. (Til Grund ligger maaske en Form paa **-ijas*, skr. *-iyas*). Overgang fra den ene Gruppe til den anden: *kėlias* og *kelys* «Vei», Acc. *svēczią* og *svēti* osv. — Obulg. Masc. paa *-jī*, Neutr. paa *-je*, vel af opr. **-jos*, **-jom*: *konjī* «Hest» Nom. Acc., af **konjom* >**konjū*, Neutr. *polje*

«Mark» af **poljos*, der er en secundær Form for **poljom* (se *o*-Stammerne).

2.

Stammer paa \bar{a} (\bar{a}).a. \bar{a} -Stammer.

Disse Stammer er dannede, dels (sjældnere) direkte af Verbalroden (f. E. φυγή «Flugt»), dels af forskellige Nominalstammer ved Tilføielse, som det synes, af et Suffix \bar{a} , der oprindeligt vel har betegnet Fem., og som i Contraction med *o*-Stammens Udlyd gav \bar{a} (sml. en anden Formodning om Oprindelsen til denne Endelse af *Brugmann* i *Techmers Internat. Zeitschr. f. allg. Sprachw. IV. 100 ff.*). Sin Flexion har disse Stammer oprindeligt dannet efter *o*-Stammerne (se *Incl.*).

Om de masculine Suffixer $\bar{t}\bar{a}$, $\bar{i}\bar{a}$, f. E. i ἰπότης, νεανίας antager *Brugmann* vistnok med Rette, at de er identiske med de ligelydende feminine Abstracta dannende, altsaa at ἰπότης egentlig betyder «Rytter», νεανία «Ungdom». Vanskeligere er Forholdet ved de sjældnere forekommende masculine Suffixer $\bar{v}\bar{a}$, \bar{a} osv., som i hom. ἑριούνης Tilnavn til Hørmes (af *ἑριον-ῥα? Rod *ven*, sanskr. *van* «elske»), χλόνης Tilnavn til Svinet hos Hom., af usikker Etym., πόρκης «Spydring», sml. skr. *prc-ana* «sluttende sig til» (Rod (*s*)*prc*), i det senere Sprog βής «Raaber» og nogle flere, hyppigere i Sætningsformer som παιδο-τρίβης, γεω-μέτρης, ἀρτο-πώλης. Lat. *agri-cola* (egtl. «Agerdyrkning») «Agerdyrker». Hyppig er Endelsen \bar{a} i mandlige Egennavne, sandsynligvis ved etruskisk Indflydelse (i Falisk. optræder saaledes denne Endelse ved Siden af $\bar{i}o(s)$, *Iuna* = *Iunius*). Ogsaa i Slav. forekommer Masc. paa $\bar{t}\bar{a}$, $\bar{i}\bar{a}$, \bar{a} : *jumota* «Yngling» (sml. got. *junda* «Ungdom»), *sqđiji* «Dommer» (opstaaet af **sqđija* ved Confusion med $\bar{i}\bar{e}$ -Stammerne, hvorom senere), *jadica* «Fraadser», *vladyka* «Hersker» osv.

Flexion. Sing. Nominativ. Femininerne har ingen Nominativendelse: *ἄ*, att. *ἡ* «den», *χώρα*. Stammelyden er *-ā* (vise Undtagelser skal nævnes i det flg.), som i Jon. blev *-η*, ligesaa i Attisk, undtagen efter *ι*, *υ*, *ρ* (tilsyneladende Undtagelser som *κόρη*, *δέρη* forklares ved det opr. forangaaende *ϕ*: **κορρη*, **δερρη*). Masculinerne har som ellers antaget Nominativmærket *-ς*: *ἰπότης*, *νεανίας*; de gamle episke, næsten udelukkende foran Egennavne forekommende Nominativer paa *-ā* som *ἰπότα*, *αἰχμητά* «Lansekjæmper» forklares af *Brugmann* (Morph. U. II. 199. f.) vistnok med Rette som egentlig Voc.¹ Anderledes førholder det sig med boeot. Nom. paa *-a*: *Τισεμείς πυθιονίκα* «T. Pythoseier» for «seirer»; derefter Egennavne som *Καλλία* (*Schmidt* Plur. d. Neutra 345).

Sansk. *sā* «hun», *ācṣvā* «Hoppe»; avest. *hā*, *daēnā* «Lov», *astra* «Spids» (skr. *aṣṭrā*). — I Lat. findes den opr. lange Vocal endnu ved Enden af det 6te Aarh.: *aquilā* Enn. ann. 149, senere forkortet: *is-tā*, *equā*. I Umbr. og især i Osk. blev *-ā* fordunklet til *-o*: umbr. *mutu*, *muta* «Mulkt», *eruk* «den», osk. *viu* «Vei», *tovtu* «Stad», *pai*, *pae* = quae. Masculinerne har i ældre Lat. som i Græsk Endelsen *-s*: *paricidas* (Fest.), osk. *Tanas*, *Maras*. — Gallisk har *-a* i adskillige af lat. Forf. overleverede Ord, som *reda* «Vogn» (irsk *riad*). I Irsk viser dette *-a* sig i Stammestavelsens «Infection»: *riad*, *túath* af **tōta* <**teuta* «Folk». — I Germ. blev **-ā* til *-ō*, som dernæst i ubetonet Stav. forkortedes (i Got. til *-a*, i Oht., Ags., On. til *-u*): got. *so*², *ni āino-hun* «ingensomhelst»; *āina*, *blinda*, *geba*; on. *spok* af **spaku*, *gjøf* af **gefu*; oht. *siu* (ved Siden af *sī*): *o*: *sī*

¹ Ogsaa *Schmidt* (Plur. d. Neutr. 401) antager denne Forklaring, idet han gaar ud fra, at Foranledningen til saadan Brug gaves fra et Udtryk som *εὐρύσια Ζεύς*, *εὐρύσια Ζήν*, *εὐρύσια Ζεῦ* «Weitange Himmel» (for **εὐρύσιη*, en neutral *n*-Stamme). Forholdet: Voc. *εὐρύσια Ζεῦ*, Nom. *εὐρύσια Ζεύς* fremkaldte ved Misforstaaelse af Ordets Natur til Voc. *μητέρα Ζεῦ* (*a*-St.) en ny Nom.: *μητέρα Ζεύς*.

² On. *sū* er egentlig den halvbetonede Form, hvor Vocalen har undergaet den samme Forkortelse som i den ubetonede Stavelse af tostavelses Ord, men beholdt sin Quantitet, saaledes ogsaa *ῥά*, *ῥέρ* (af **ῥāz*), got. *þo*, *þos*.

+ ny fem. End. *-u*, derefter *diu*¹ (se dog p. 39). Substantiverne har Accusativformen for Nom.: *geba*, regelm. dog *stunt* «Tid», *wis* «Maade» osv., gamle Nominativer, som dernæst ogsaa er brugt for andre Casus; saaledes er ogsaa *ein* Fem., i attributiv Brug, den regelmæssige Nom. af et Adjectiv. Ags. *giefu*; efter lang Stammestavelse med Bortfald af *-u*: *ár* «Ære». Adj. *sumu* «nogen», *án* «en». Pron.: *séo* = oht. *siu*. — I Lit. blev *-ā* til *-ō*, som i Udlyd under Stødtone forkortedes til *-a*, men holdt sig ved Enklisis: *tà*, *rankà* «Haand», *gerà* «god», men *gerò-ji* «den gode». Preuss. har *-o* og *-a*: *pelwo*, *mergu maddla* (lit. *maldà*), *ainā* «en». I Obulg. svarer regelm. *-a*: *ta*, *raĥa*.

Accusativ. Endelse *-m*, græsk *-v*: *táv* (att. *τήν*), *χώραν*.

Skr. *tām*, *áçvām*; avest. *tām*, *astrām*. — Lat. *is-tam*, *equam*, med regelmæssig Eorkortelse af **-ām* til *-am*. Osk. *toutam* maaske med *-ā*, sml. Skrivemaaden *paam* = *quam*, umbr. *totam*, *tota*. — Gall. *logan* «Grav»? (Stokes Bezz. B. XI. 114)². — Got. *þo*, *hvo*³ (*-ō* af **-ōm*, indog. **-ām*). Oldn. har *þá* ligeoverfor got. *þo*, egtl. den halvbetonede Form (se p. 52³); Adjectiv: *blinda*⁴. I Vestgerm. svarer ikke som man skulde vente *-o* (ags. *-a*), men *-a* (ags. *-e*). Den samme Uregelmæssighed i Nom., Acc. Pl. og Gen. Sing. og i Oht. i Nom., Acc. Pl. af *o*-Stammerne: oht. *sia*, *dia*, *blinta*, *geba*, os. *thia*, *blinda*, *geba*, ags. *blinde*, *giefe*, men *ðá*. — Preuss. *stan*, *rankan*, lit. *tā*, *raĥka*, obulg. *ta*, *raĥa*.

Genitiv. Udlyd *-ās* (se Indl.). Pronominernes Stamme udvidedes i Gen., Dat. og Locativ med et Element **-sjā* og (i Germ.) **-sā*, Casusstamme altsaa f. El. **to-sjā*, **to-sā*, Gen. **to-sjās*, **to-sās* (eller **te-sā*, **te-sās*). I Græsk faldt som ellers

¹ Efter *diu* har igjen Adjectiverne rettet sig: *blintiu*.

² I Irsk er den oprindelige Accusativform tabt; *túath(-n)* gaar tilbage til en Grf. **tót-in*; der viser sig her en igjennem Stammerne paa *-ie* fremkaldt Sammenblanding med *i*-Stammernes Acc.-Form; sml. *inis* «Ø» (*ie*-St.), Acc. *insi(-n)* som *ie*-St., og *inis(-n)* som *i*-St.

³ Forevrigt er i Got. Nom.-Formen traadt istedetfor Acc.: *geba*, *blinda*; efter *geba* ogsaa *ija* «hende» (Nom. *si*).

⁴ Substantiverne har som i Got. Nominativformen for Acc.: *gjoĥ* af **gefū*.

den nominale og den pronominale Flexion sammen: τῶς (att. τῆς), χώρας.

I Skr. findes den regelmæssige Genitivform foruden ved Pronominerne kun ved enkelte enstavelses Ord: *gnás-páti-s* «en Gudekvindes Husbond», Pron. *tásyās*; avest. enkeltstaaende (gd.) *vairyāo* (*Bartholomae* Handb. p. 97), hvis dette ikke er for *vairyayāo* som *ameretāta* for *ameretatāta*; Pron. *aḡ-tanhāo* ved Siden af den nominale Form *aḡ-tayāo*¹. — Latin: ældre *escas* (Liv. Andr.), *terras* (Naæv.), *vias* (Enn.), *familias* (Tab. Bant.) osv., i senere Sprog kun *pater*, *mater familias*², osk. *moltas* = *mulctae*, umbr. *tutas*, *totar*. Pron. har samme Form: umbr. *erar* = *ejus* (sml. lat. *alterae*, *illae* osv.)³. — I Irsk har kun enkelte Ord den regelmæssige Gen.-form: Artikel *inna* <**sindās*, *mná* <**bnā* <**gnās* (= skr. *gnás*) af *ben* «Kvinde», *láma* af *lám* «Haand» = *palma* og nogle andre, der har End. -a, -ae uden «Infection», som *ferba*, *ferbae* af *ferb* «Ko»⁴. — Got. *gibos*, deraf on. *gjafar*. I Vestgerm. svarer, som i Acc., ikke -o (ags. -a), men -a (ags. -e): oht. *geba*, ags. *giefe*. Pron.: got. *hi-zos* af **te-sās*, on. *heir(r)ar* for **herar* med -ei- fra Gen. Pl., ligesaa ags. *ðære*, oht. derimod *dera*. Efter Pronominerne

¹ Den sædvanlige Form f. E. skr. *áçvāyās*, avest. *haḡnayāo*, af *haḡna* «Hær», opers. *haināyā* skyldes *iē*-Stammerne, idet f. E. i *devyās* det udlydende -yās opfattedes som Endelse og saaledes tilføiedes *ā*-Stammen; naar i Avest. oftere maa læses -yāo for -ayāo, synes ligefrem Overgang til *iē*-Stammerne at have fundet Sted (*Bartholomae* Handb. p. 87). I Opers. er Pronominernes Udgang **syās* omformet til **syāyās* efter Nominernes Form: *ahyāyā*, skr. *asyās*.

² Den almindelige Genitivendelse -ae er opstaaet af -āi: *silvāi frondosāi* (Enn. Ann. 34). Denne Genitivform er vel med *Stolz* (Gram. 3 § 83) at forklare som Nydannelse efter *o*-Stammernes, saaledes altsaa, at *ā*-Stammerne har overtaget disses Endelse -i; -āi forkortedes senere til -ai, der endnu holdt sig i det 7de Aarh., da Dativs og Locativs -ai var blevet -ae; senere gik da ogsaa dette -ai over til -ae.

³ I osk. *poizad* (*ligud*) = *qua* (*lege*), umbr. *pōra* (*via*) tør man ikke se et Element *-so- (beslægtet med skr. -*syā*) tilføiet Stammen (som i skr. *tásyās*); *poizad* (*pōra*) er Abl. af en sammensat St. *poizo* (*po* og *eizo*), som det ensbetydende *pollad* (*po* og *ollo*) viser.

⁴ Den almindelige Gen.-form (*tuaithe*) skyldes Sammenblanding med *iē*-Stammerne (ligesom Acc.), sml. *inse* <**insīās* af *inis* «Ø».

har Adjectiverne rettet sig: on., oht., ags. *blindrar*, *blintera*, *blindre*; got. derimod *blind-ai-sos* med *-ai-* fra Gen. Pl. (sml. on. *þeir(r)ar*). — Preuss. *gannas* af *ganna*, *genna* «Kvinde», Pron.: *s-tessias* = skr. *tásyās*. Lit. *rañkos*. Pron. følger Subst.: *tōs*. Obulg. afviger (se Acc. Pl.).

Masculinerne har i Græsk antaget *o*-Stammernes Endelse: hom. Ἀτρείδαι, efter foregaaende Vocal contraheret: εὐμμελῖω; for hom. *āo* ventede man **-ηο*; *-āo* maa stamme fra ældre, ikke jonisk Poesi (*G. Meyer Gram.* 58). Af *-āo* blev arkad., kypr. *-av*, dor. *-ā*, af **-ηο* ved quantitativ Metathese jon. *-εω*: Ἀτρείδεω; att. *-ου* af *-oo* er *o*-Stammernes Udgang; Ordene paa *-ας*, undtagen med forangaaende *ι* og *ρ*, har ogsaa i Att. den dor. End. *-ā*, ligesaa πατραλοίας, μητραλοίας, βορρῶς, Gen. πατραλοία osv. Om τλασιαφο (Indskr. fra Kerkyra Cauet 24) se p. 24.

Dativ. Udlyd **-āi*. I Pron. **-sjāi* (**-sūi*).

I Græsk falder Nominernes og Pronominernes Form sammen. **-āi* behandlede i Indog. paa samme Maade som *-ōi*, blev altsaa enten uforandret eller til *-ā*. I Græsk findes kun Formen **-āi*; **-āi* blev regelmæssig *-α*: τᾶ (att., jon. τῆ), χῶρα. I Thessal. og yngre Lesb. blev *-α* til *-ā*, som *-φ* blev *-ω*. Den boeot. Form paa *-αι*, *-αε*, *-η* betragter *Meister* som Locativ, ligesom den tilsvarende af *o*-Stammerne paa *-οι*, *-οε*, *-υ*, da *-āi* i Boeot. regelmæssig skulde blive *-ā*, som ogsaa findes i ældre Indskr. f. E. ἐπὶ Ἀθανοδώρα (Dial. I. 271).

Skr. Pron.: *tásyāi*; vedisk enkeltstaaende: *su-apatyāi* «med gode Ætlinger», *mahīyāi* af *mahīyā* «Lystighed»; avest. Pron.: *anhāi* = skr. *asyāi*¹. — I Latin ender den ældste Form paa *-āi*: *Toitesiai* (Duenosindskr.), *Menervai* (C.I.L. I. 191), *Loucinai* (C.I.L. I. 813); *-āi* blev *-ā* (som *-ōi* blev *-ō*): *Feronia*, *Matuta*, *Loucina* (C.I.L. I. 169, 177, 1200)². Osk.

¹ Den almindelige Form: skr. *āpāyāi*, avest. *daēnayāi* (*daēna* «Lov») er at forklare paa samme Maade som Genitiv paa *-āyās*, *-ayāo*.

² Enn. (Möllers Udg.) 605 har *terrāi frugiferāi*, som maa være fremkommet ved en Sammenblanding med Gen. Den almindelige Dativ paa *-ae* er Locativformen (*Brugmann Grundriss* I. 125, *Stolz Gram.* ² § 85).

deivai, maruc. *totai Maruwkai*¹. — Irsk *túath* kan maaske være udgaaet af **teutāi*, men er snarere ligesom Acc. dannet efter *i*-Decl. — Germ. har oprindelige Dobbeltformer paa **-āi* og paa **-ā*; **-āi* blev i Got. *-ai* (opr. **-āi*, **-ōi* derimod *-a*): *gibai*, *þisai* (Grdf. **te-sāi*). I Oldn. og Ags. blev **-āi* (som **-ai*) til *-e*: oldn. *þeir(r)i*, ags. *ðære* (Stammens *ei* er secundært ligesom i Gen. *þeir(r)ar*), Subst. ags. *giefe*. Den anden Endelse **-ā* (deraf germ. **-ō*, i ubetonet Stavelse *-u*) foreligger i oldn. *gjøf* af **gefu*², oht. *gebu*, *deru*, os. *gebu*, *theru*³. Adjectiverne følger Pronominerne: oldn., ags. *blindre*, oht. *blinteru*, os. *blindaru*, i Got. derimod Substantiverne: *blindai*. — Lit. *rañkai*. Pron. som Nominerne: *taĩ* (preuss. derimod *s-tessiei* = skr. *tásyāi*), obulg. *racě*, Pron. *toji* (regelm. for **tojě*) af en udvidet Stamme **tojo*.

Locativ. Udlyd **-ai*. I Græsk er denne Casusform, uden for den boeot. Dialekt (se *Dativ*), kun sparsomt bevaret: *πάλαι*, *μεσαι-πόλιος* «halv graa», ogsaa i *Compar.* som *μεσαι-τερος* o. l., *πυλαί-μαχος* «kjæmpende i Porten», *θηβαι-γενής* «stammende fra Theben»; desuden ligger denne *Loc.* til Grund for enkelte *Adjectiver* paa *-αιος*: *ἀρχαίος* af **αρχαι-ιος*, som *οικείος* af **οικει-ιος*.

Avest. *grīvaya* «paa Nakken» o. l. stemmer med den græske Form, hvis man deler *grīvay-a* og opfatter *-a* som *Præp.* ligesom i *Masc.* *zastay-a*⁴. — I ældre Latin *-ai*: *Romai*, senere

¹ Umbr. *tote* synes at være *Loc.*-Formen (sml. Lat.).

² Uopklaret er endnu det bevarede *-u* i Former som *hollu*, *sólu*; lidet sandsynligt er det, at de skulde være *Metaplasmer* efter *n*-Decl.

³ Denne *Dativ*form fortrænger efterhaanden *Genitiv*formen (*geba*).

⁴ Opsers. *Arbirāyā* «i Arbela» ο: *Arbirāy-ā* afviger ved *Vocallængden* i *-āy-* mod avest. *-ay-*, og skr. *grīvāyām* tillige ved den udlydende *Nasal*, i hvilken vi maaske har at se *Partikelen* *-am*, altsaa **grīvāy-ā-am*: i det udlydende *-āy-* ligeoverfor avest. *-ay-* har vi som det synes en *Sidedannelse* af den langvocaliske *Stammeform*. Den *pronominal* Form skr. *kāsyām*, avest. *kañhē* synes at være *Nydannelse*. Forholdet skr. *Gen.* *grīvāyās*: *Loc.* *grīvāyām*, avest. *grīvayāo*: *grīvaya* fremkaldte til *kasyās*, *kañhāo* en *Locativ*form *kāsyām*, *kañhē*; avest. *kañhē* viser sig ogsaa ved sit *-ñh-* at være direkte udgaaet af *Genitiv*formen, da oprindelig udlydende *-sya* skulde blive *-hē*.

ae: proxumae vicinia (Plaut.). I almindelig Brug i klassisk Latin er, udenfor Loc. af Bynavne, kun *militiae*; osk. *viai me-fiai* «in media via», umbr. *tute, tote*¹. — I Irsk falder Loc. sammen med Dat.: *túath*. — I Germanisk synes Dat. at have fortrængt Loc. ved *ā*-Stammerne. — I Lit. og Slav. falder den nominale og den pronominal Form sammen: obulg. *račě, toji*².

Vocativ. Stammens kortvocaliske Form uden Endelse. Græsk: νόμα (Hom., Sappho), ἔρανα (Sappho), κώρα (Theokr.) o. fl., hyppigere ved Masculinerne, som συβώτα «Svinehyrde», μετίετα. I Att. findes denne Vocativform kun af Ordene paa -της: πολιτα (den opr. tilbagetrukne Accent viser δέσποτα) og af Folkenavne paa ης: Πέρσα, samt i Sammensætn. med -μέτρης, -πόλης, -τρίβης. De øvrige Masculiners Vocativ ender som Femininernes paa -η, -ᾶ. Ved Femininerne er, paa de nævnte faa Eksempler nær, Nominativ traadt i Vocativs Sted: χώρα.

I Avestisk, hvor Vocativ ofte ender paa -ǎ, ligesom Nominativ, kan man være i Tvivl, om det her er den oprindelige Vocativform paa -ǎ, som foreligger, eller om, som i Græsk, Nominativ er traadt i Vocativs Sted (med sædvanlig Forkortning af udlydende -ā)³. — Den latinske Form (*divā*) er sandsynligvis Nominativ. — Ubestemt er irsk *túath*. — I Lit. er Voc. lig Nom.: *rankà*, i Obulg. derimod adskiller den sig bestemt derfra: Voc. *račo* (af **rankā*), Nom. *rača* (af **rankā*).

Stivnede Casusformer: Instrumental paa -ā (svarende til *o*-Stammernes -ō, -ē), græsk -ᾶ, att.-jon. -η: διπλή, κρυφή, κοινή, πῆ, ῆ, ταύτη, dor. κρυφᾶ, κοινᾶ, πᾶ, ἄτε osv. Saavel indskriftlig som haandskriftlig findes ofte Formerne skrevne med α, -η ved Forvexling med Dativ.

¹ *toteme* for **totem* (o: **tote-em*) ved Sammenblanding med *totame* (af Acc. *totam* + *e(m)*) (Bücheler Umbrica 185).

² Lit. *rankojė, tojė* for **rankāj-en*, **tāj-en* svarer bortset fra den lange Vocal til avest. *grivay-a*.

³ Den i Skr. eneherkende (Undt. dog *ambā* «Moder») og i Avest. almindelige Vocativ paa -e (af -ai), f. E. skr. *açve*, avest. *urvairē* (af *urvara* «Plante», skr. *urvārā* «Sædemark», gr. ἄρουρα) forklares af Schmidt K. Z. XXVII. 387 som opstaaet ved Indflydelse af Stammerne paa -ōi (sml. gr. Λήτοι).

Skr. (vedisk) *jihvá* «med Tungen» o. l., ogsaa af Pron.: *etá*, avest. (sjelden): *daēna* «ved Loven», Pron. (gd.): *yā, kā*¹. — I Lat. er intet sikkert Exempel paa denne Dannelse, da Former som *frustrā* kan være Neutr. Pl. — I Oht. *gebu*, som formelt falder sammen med Dat.² — I Lit. og Slav. ender Instr. af *ā*-Stammerne paa en Nasal, der maaske er at forklare saaledes, at den oprindelige Form paa **ā* er bleven udvidet med den samme Partikel, der i Skr. i Formen *-am* træder til forskellige Casusformer, fornemlig af Pron. Lit. *rankà* af ældre **rankām*; Nasaleringen er bevaret i ældre Skrifter, f. E. *dūnā* (Willent); Pron. *tā* og *tā*³, Adj. *gerà*, sammensat *gerā-ja*. Obulg. sjelden *raķa*, almindelig *raķoja*, dannet efter *toja*, der, bortset fra den udlydende Nasal., svarer til skr. *tāyā*. I Lat. svarer maaske *tam, quam*, sml. obulg. *ta-du, ka-du*⁴.

Paa Ablativ har Græsk intet Exempel. Sandsynligvis dannede *ā*-Stammerne lige saa lidt som *i*- og *u*-St. oprindelig nogen Ablativform, den erstattedes af Genitivformen; i de Sprog, hvor *ā*-Stammerne har en egen Ablativform, er denne da vistnok en Nydannelse efter *o*-Stammernes Mønster: avest. *urva-rayāth*, Pron.: *anhāth* (Gen. *anhāo* = skr. *asyās*). — Lat. (ældre) *praidād*, senere *praedā*, osk. *toutād*, Pron. *poizād*, umbr. *tuta(per)*, *pora*. — I Irsk kan Formerne (*lia*) *turem* «(major) numero» (*den*) *deserc* «af Kjærligheden» umulig være opr. Ablativ, som *Stokes* mener (Bezz. Beitr. XI. 78); man ventede da **turema, *deserca*; snarere har vi vel her en Instrumentalform, som er indtraadt i Ablativs Function.

¹ Den almindelige Endelse: *-ayā*, skr. *āçvayā*, avest. *daēnaya* skyldes Indflydelse af den pronominal Form, f. E. skr. *tāyā*, avest. *aē-taya* (der enten kan være dannet af den med *i* udvidede Stamme **tai-*, eller ogsaa selv er en Nydannelse efter *ayā* af Stammen **ai*). Paa samme Maade er Masc. *vrkeṇa* dannet efter *tēna*.

² Ags. *giefe* har rettet sig efter *o*-Stammernes Form: *wolfe*.

³ Ifølge *Bezzenberger* (Beitr. X. 204) er *tā* den oprindelig atoniske Form, der saaledes ikke undergik den Forkortning, der er en Følge af Stødtoner.

⁴ *tame*, som efter *Festus* skal være den ældre Form, kunde, hvis Formen overhovedet er rigtig, være en anden Dannelse, en Instr. med Suff. *-mi*.

Former paa $\varphi\iota$ for forskjellige Casus tilhører som de tilvarende Former af *o*-Stammerne egentlig kun det homeriske Sprog. Ex.: $\beta\acute{\iota}\eta\text{-}\varphi\iota(\nu)$, $\varphi\alpha\iota\nu\omicron\mu\acute{\epsilon}\nu\eta\text{-}\varphi\iota\nu$, $\eta\text{-}\varphi\iota$ af St. * $\sigma\varphi\omicron$ «suus». Ved Overgang til *o*-Decl.: $\acute{\epsilon}\sigma\chi\acute{\alpha}\rho\omicron\text{-}\varphi\iota$ «i Arnen». Noget tilvarende har de beslægtede Sprog ikke. I Lit. og Slav., hvor Suff. *-mi* anvendes i samme (instrumental) Function som Græsk $\varphi\iota$, træder dette ikke til \bar{a} -Stammer.

Plur. Nominativ-Vocativ. Endelsen $\text{-}\alpha\iota$, som Græsk kun har tilfælles med Latin, har *Brugmann* (K. Z. XXVII. 199 f.) skarpsindig forklaret som oprindelig Dualform (se *Dualis*). At den er kommen til at fungere for Pluralis, skyldes *o*-Stammernes $\text{-}\omicron\iota$. Græsk $\tau\alpha\acute{\iota}$, $\chi\acute{\omega}\rho\alpha\iota$. — Lat. *tabelai* (S. C. de Bac.), senere *-ae*: *istae*, *equae*. — Preuss. *gannai* (af *ganna*, *genna* = obulg. *žena* «Kvinde») er ikke at sammenstille; her har \bar{a} -Stammerne antaget *o*-Stammernes Pluralendelse.

De øvrige Sprog har den oprindelige Pluraldannelse paa $\bar{a}s$ (se Indl.): Skr. *tās*, *ācvās*; ved Siden deraf forekommer ikke saa sjelden i Veda Endelsen $\bar{a}sas$ (som ved *o*-Stammerne), f. E. *vačāsas* «Kjer»; avest. *tāo*, *urvorāo*, pers. *tyā*, *aniyā*. — Osk. *pas* = *quae*, *sciftas* = *scriptae*, umbr. *urtas* = *ortae*, *motar* = *multae* «Bøder». Ogsaa Latin eller en Dialect af Latin synes engang at have haft denne Pluralform: *matrona* (med Bortfald af *-s*) i 2 Indskr. fra Pisaurum. — Irsk *inna*, *tiatha* af **teutās*. — Got. *þos*, *gibos*, oldn. *gjafar* (run. *runoR*), Pron.: *þær* < **þāz*, med bevaret Quantitet, men Qualitet som i ubetonet Stav.¹ Ags. har End. *-a* og *-e* (svarende til oht. *-o* og *-a*) af **-ōs*: *giefa*, *blinda* og *ðá*, *twá* (som on. *þær*, *tvær*). Ved Siden deraf *giefe*, *blinde*. Oht. *deo*, *deso*, *blindo*, *zwō* (almindelig *zwā*). Subst. har almindelig \bar{a} : *gebā* (sml. Gen. Sing.). Dog findes ogsaa alemannisk *-o*: *kebo* osv. (*Braune Gram.* 208. An. 6), — Lit. *tōs*, *rañkos*².

Acc. Oprindelig synes \bar{a} -Stammernes Accusativform at have faldt sammen med Nominativformen, idet $\bar{a}ms$ allerede i Indog.

¹ *þaiaR* (Istaby) er vel, som *Bugge* har antaget, et ufuldkomment Forsøg paa at gjengive Lyden i *þær*.

² Obulg. *ty*, *račky* er Accusativformen.

blev *-ās* (*Schmidt* K. Z. XXIV. 387 ff.). Denne Form vi *Schmidt* i Græsk gjenfinde i Ἀμόνηζε, Ἀχαρνῆζε, Κεφαλῆζε osv. for **Αθμονης-δε*, **Αχαρνης-δε*, **Κεφαλης-δε*.

Sansk. *tās*, *ācvās* (ogsaa Endelsen *-āsas* forekommer Gang i RV. og 1 Gang i AV.: *aramgamāśas* «hurtig kom mende»), avest. *tāo*, *urvarāo*, pers. *aniyā*. — Got. *þos*, *gibos* oldn. *gjafar*. — I Lit. er denne Dannelse kun bevaret i Forbindelser som *rankos-nà* «i Hænde» og i Loc. Plur., der ifølg *Mahlow* egentlig er Acc. Plur. med postpositivt **-en*: *tos rankos-è*.

Ved Siden af denne Dannelse gaar en anden paa *-āns* og *-ans*, som de forskjellige Sprog maa have udviklet uafhængigt af hverandre under Indflydelse af *o*-Stammernes Accusativ paa *-ons*. Græsk *-ανς*, bevaret i kret. og argiv. *τάνς*, *τίμανς* osv. *-ανς* blev i de øvrige Dialecter til *-ās*, lesb. *-αις*: *τās*, *χώραις* lesb. *ταίς*, *χώραις* (ogsaa *ελείς* i *μναις*). Ved Siden af *-ās* gaar *-ας* (som *-ος* ved Siden af *-ως*, *-ους*) hyppig hos Hesiod, Theokrit og andre Digtere; *-ας* foreligger ogsaa i Former som Ἀθήναζε, Ὀλυμπίαζε for **Αθηνάς-δε*, *Ολυμιάς-δε*, derimod *χαμάζε* for **χαμάς-δε*, **χαμανς-δε*.

Osk. *-ass* (f. E. *viass*, *ekass*), umbr. *-af* (*paf-e* = *quas*, *vitalaf*, *villa* = *vitulas*) enten af **-āns* eller **-ans*. Saaledes er vel lat. *quās*, *viās* for **quāns*, **viāns* eller **quāns* **viāns*, ihvorvel det ogsaa kunde sammenstilles med skr. *ācvās*. — Ligesaa tvetydigt er irsk *túatha* af **teutās* eller **teutans*. — Lit. *tās*, *rankās*, *gerās*, men *gerās-ias* af **tāns* osv., preuss. *s-tans*, *rankans*; obulg. *ty rakŭ* er derimod udgaaet af **tāns*, **rankāns*; af **tāns* blev **tons* < **tūn* < *ty*¹.

¹ Foranledningen til, at den nydannede Acc.-form **rankans* ogsaa anvendtes for Nom. Pl., kan have været, at disse to Casus tidligere faldt sammen i en Form paa **-ās*, (skr. Nom. og Acc. *ācvās*). Saaledes ombyttedes ogsaa i Gen. Sing. den opr. End. **-ās* med **-ans*: *rakŭ*. Af Pron. *tū* (hvorefter andre som *mojŭ* har rettet sig) lyder Gen. Sing. Fem. *toje*, Nom., Acc. Pl. derimod *ty*. Gen. er altsaa dannet af den i Dat., Loc., Instr. optrædende (paa forskjellig Maade opstaaede) Stamme *toja*. Grf. **tojans* for ældre **tojās*.

Genitiv. Endelsen **-sōm* er overført fra Pronominerne. Denne Nydannelse har Græsk tilfælles med de italiske Sprog.

Græsk *-ᾶων* af **-ᾶσων*. Boeot. *μωσάων* osv., derimod Contraction ved Artikelen: *τᾶν*, thessal. *κοινάων*, *τᾶν*. Homer g Hesiod: *τάων*, *μουςάων* (*-ᾶων*, hvor man ventede **-ηων* som *ἴο* for **-ηο* i Gen. Sing. Masc.). Af det regelmæssige **-ηων* lev ved Forkortelse af Vocal foran Vocal hom. *-έων* i *πυλέων* l. 7. 1, *θυρέων* Od. 21. 191, ellers *-έων*; jon. *-έων*; i Dor., lesb., Att. indtraadte Contraction: dor. lesb. *τᾶν*, *χωράν*, att. *ῶν*, *χωρῶν*. Adjectiverne har i Attisk Masculinernes Endelse: *φίλων*; ligesaa *τούτων* mod dor., lesb. *ταυτᾶν*; i Jon. er derimod de to Kjøn adskilte i Form: Masc. *φίλων*, Fem. *φιλέων*, un ved forangaende *ε* falder de sammen, f. E. Masc. Fem. *ρυσέων*; dor. Masc. *φιλῶν*, Fem. *φιλᾶν*.

Lat. *is-tā-rum*, *equā-rum*. Composita paa *-cola* og *-gena* ar bevaret den oprindelige Form uden *-s*: *coelicolum*; osk. *ma-zum* «rerum», *eisa-zun-c* af Pron.-st. *ei-so*, umbr. *ur-asiaru* = *urnariarum*. — I de øvrige Sprog danner kun Pronominernes Fem. Gen. paa *-sōm*: Skr. *tā-sām*, *ā-sām*, avest. *oxham*. — Germ. danner Gen. Plur. af Masculinstammen: ot. *ḥi-zo*, oht. *dero*, on. *ḥeir(r)a*, ags. *ḍāra*; Adj.: g. *blindai-zo*, ht. *blintero*, on., as. *blindra*. Det samme er Tilfældet i Opreuss. g Obulg. *s-tei-son*, *tè-chū*. Lit. mangler Endelsen **-sōm*.

Den oprindelige Endelse for Gen. Plur. af *ā*-Stammerne ar **-ōm* (se Indl.).

I Skr. findes intet sikkert Exempel paa denne Dannelse (Lanman p. 364), i Avest. er den sjelden: *nāirikam* af *nāirika* «Kvinde», *vanam* af *vana* «Træ»¹. — Lat. *coelicolum*. — Irsk *iath(-n)* af **teut-ōm* med uregelmæssig kort Vocal som ved Stammerne. — Af førgerm. **-ōm* blev got. *-o*: got. *gībo*, on. *iafa*, ags. *giefa*, os. (sjelden) *gebo*². — Lit. *tū*, *rañkū* (*-ū* for

¹ Den almindelige Form er avest. paa *-anam*: *urvaranam*, skr. paa *-ānam*: *ācvānam*. Almindelig antages den opkommen ved Indflydelse af *n*-Stammerne, neppe sandsynligt. Oprindelsen til denne Udvidelse med *n*, som ogsaa gjenfindes i Germ., er uklar.

² Oht., os. *gebōno* som skr. *ācvānam*, ogsaa ags. *giefena*.

*-*u* af *-*ōm*); Preuss. *menschon* af *mensū* «Kjød»; obulg. *raki* (-*ŭ* af *-*ōm* med samme uregelm. korte Vocal som ved *o*-Stammerne).

Dativ o: Loc. og Instr. Locativ endte oprindeligt paa *-ā-si* jon. -*η-si*, i locativisk Betydning bevaret i adverbialt brugte Stedsnavne som Ἀθήνησι, Πλαταιάσι, Ἐρύθρασι, Ὀλυμπίασι osv. ogsaa af Appellativer: Θύρασι «ude», ὄρασι «i rette Tid»; som Casusform findes den med dativisk Betydning i gammelatt. Indskrifter (*Cauer Stud.* VIII): ταμίασι, δίκησι, τῆσι osv.

Til denne Form svarer bortset fra Suffixets Udlyd (sml *o*-St.) skr. *tā-su*, *ācvā-su*, Avest. *yā-hu*, *yā-hv-a*, *urvarā-hu* Opers. *aniyā-wa* af *aniyā* «anden». — I Lat. er maaske det i en Inskr. (C.I.L. I. No. 814) forekommende Dat. paa *-ūs devas Corniscas sacrum* opr. Locativ (*Bücheler Windekilde* 127 *Schmidt* Pluralbild. d. Neutra 50) altsaa for **devā-su*. — Obulg. *rāka-chū*, Pronominerne har derimod Masculinformen: *tě-chu*.

I Græsk traadte tidlig ved Indvirkning fra *o*-Stammerne et *-i* ind foran Endelsen *-σι(ν)*, saa hom. jon. τῆσι, θεῆσι, ogsaa i gml.attiske Indskrifter τῆσι, μύστησι osv. Denne Form er den eneherkende hos Herodot.

Endelig opkom ogsaa Nydannelsen paa *-αισι* direkte efter *-οισι*. Denne Form er den almindelige i Lesb. og meget hyppig i att. Poesi (især hos Trag.), i Prosa kun anvendt af Platon hvor Stilen har et poetisk Anstrøg.

Instrumental paa *-αις*: ταῖς, χώραις, er den herskende Form i Att. og den ene brugelige i Dor., Thessal., Boeot. (hvilken sidste Dialect *-αις* bliver *-ης*), forekommer ogsaa i Lesb. (saaledes altid af Artikelen: ταῖς), hos Homer kun 3 Gange f. E. θεαῖς Od. 5. 119.

Denne Form, som foruden i Græsk kun optræder i Italsk kan ikke være nogen indogerm. Dannelse, men maa inden begge Sprog have udviklet sig under Indflydelse af *o*-Stammernes Instr. paa *-ois*. Osk. f. E. *Fiuusaias* = *Florariis*, umbro *tekuries* = *decuriis*¹.

¹ Lat. *-is* (*istis, equis*) er ikke opstaaet af *-ais*, der maatte blive *-ais* men er ligefrem *o*-Stammernes Instr.-form overført paa *ā*-Stammerne.

Ogsaa Endelsen -ης (hyppig hos Homer f. E. τῆς, θεῆς, sjældnere hos Hesiod og ukjendt i Prosa) maa betragtes som Nydannelse (*Osthoff M. U. II. 56 ff., G. Meyer Griech. Gram. 2 309 f., 311 f.*). Som θεοῖς stod ved Siden af θεοῖσι, udviklede sig til θεαῖσι et θεῆς, medens θεαῖς, som før nævnt, er direkte dannet efter θεοῖς.

Dualis. Nom., Acc. Endelse *ā*. Denne Form, som kun tilhører Græsk (og hos Homer kun forekommer ved de masc. *ā*-Stammer) er aabenbart en Nydannelse efter *o*-Stammernes Dual. paa -ω. Et oprindeligt **ā* maatte i Jon. og Att. blive -η. Af Artikel og Pron. anvendes i Att. almindelig Masculinformen: τὼ στήλα (att. Indskr.).

ā-Stammernes oprindelige Dualendelse var **i*, som med Stammens kortvocaliske Udlyd contraheredes til -*ai*. Denne Form er, som *Brugman* (K. Z. XXVII. 199 f.) mener, i Græsk gaaet over til at fungere for Nom. Plur.: ταί, χώραι. Skr. *té, áve*, avest. *urvairē* (sjælden med *o*-Stammernes Endelse: *vānthwa* «to Hjorder»). — Lat. *duae* = ved. *dūvé*. — Irsk *dí tíuith* for **dvai teutai*. — I Got. er maaske *tva þusundja* af Fem. *þusundi* (*iē*-Stamme) saadan Dual (saaledes *Mahlow 98*), for **þusundjai*. Hvis dette er rigtigt, er ialfald *þusundja* af Sprogfølelsen opfattet som Neutr. Plur.; thi *tva* er = δύο, et indog. **dvai* maatte i Got. blive **tvai*. — Lit. *dvi, ranki, geri*; den fulde Endelse er bevaret ved Smnsth.: *tiē-dvi, geriē-ji-dvi*. Obulg. *dūvé, tē, racē*.

Gen. Dat. paa -αιν betragter *G. Meyer* (Gram. 2 362) neppe rigtigt som Analogidannelse efter *o*-Stammernes Gen. Dat. paa -οιν. Hvis νόμοι oprindeligt var Nom. Dual., kunde man til denne tænke sig dannet med Suff. -σι(ν) en Loc. **νομοι-σι(ν)* (som i Skr. til *áve ávay-os*) overensstemmende med Masc. **ἰππο-σι(ν)*, Neutr. **ζυγοι-σι(ν)*; **νομοι-σι(ν)* maatte blive **νομοι-ιν, νόμοιαιν*. Som i Nom. Acc. anvendes almindelig af Artikel og Pron. Masculinformen: τοῖν στήλαιν.

b. Stammer paa *-iā* og *-iä*.

Disse tvende Arter af Stammer er vistnok af forskjellig Oprindelse, men gaar i alle Sprog mere eller mindre over i hinanden.

Stammerne paa iā adskiller sig i ingen Henseende fra almindelige *-ā*-Stammer. De er:

a) Fømininer til Adjectiverne paa *-ioc*, f. E. *áyīā* til *áγιος* som *κάλή* til *κάλός* (skr. Subst. *yajyā*); til den paa *-io* eller *-ie* udlydende Stamme er traadt Fømininsuffixet *-ā*. Skr. *aryā* «huld» til *aryā-s*, avest. *airyā* til *airyō*; lat. *eximia* til *ex-im-ius*; irsk *núe* af **neu-jā* til *núe* af **neu-jo-s*; got. *niuja* til *niujis*; lit. *naujā* til *naujas*, obulg. *doblja* til *dobljī* «tapper» (Grf. **dobjo*).

b) Substantiver, mest Abstracta, paa *-iā*, oprindelig vistnok identiske med de foregaaende: *ξενίā* «Gjæstevenskab», egentlig Fem. til Adjectivet *ξένιος*. Fra saadanne Tilfælde er *-iā* gaaet over til at blive et Suffix, der danner Substantiver ogsaa af andre Nominalstammer end Stammerne paa *-io*, f. E. *σοφίā* til *σοφός* (er i enkelte Tilfælde gaaet over til Masc. til Betegnelse af mandlige Væsener: *νεαν-íā-s*, se ovenfor).

Skr. f. E. *yajyā*, *vidyā* «Viden», avest. *vidhya*; lat. *in-vid-ia*, *in-op-ia*; irsk *insce* «Tale» for **in-sc-iā* <**in-sec-iā*, Rod *seq*, sml. lat. *in-sec-tion-es* «Fortællinger»; i Germ. er de fleste Substantiver af denne Art vel ved Forvexling med Stammerne paa *-iē* (*-i*) gaaet over til Stammer paa *-i-n* f. E. oht. *hōh-i* «Høide», oldn. *sæl-i* «Lykke», germ. Grf. **sēl-i-n*; dog findes ogsaa Stammer paa *-jō-n*, f. E. oldn. *sæl-a*, germ. Grf. **sēl-jō-n*, got. *ga-rud-jo* «Skam» osv.; lit. f. E. *ziniā* «Kundskab», obulg. *lūža* «Løgn» af **lug-jā* (sml. oht. *lug-i*, St. **lug-i-n*), *bratřija* = gr. φρατρία.

Stammerne paa -iä. Bestemmelsen af disse Stammers Natur og Flexion og deres Forhold til de øiensynlig ialfald fra Betydningens Side nær beslægtede Stammer paa *-iā* er et vanskeligt og omstridt Spørgsmaal (sml. *Danielson Grammatiska anmärkningar* I. Ups. Univ. årsskrift 1881, *Brugmann Grundriss* II. 313 ff., *Johansson K. Z.* XXX. 398 ff., *J. Schmidt* Plu-

ralbild. d. Neutr. 54 ff.). Græsk indtager her i flere Henseender en temmelig isoleret Stilling ligeoverfor de øvrige Sprog. Af Forholdet i disse synes det at fremgaa, hvad først *Danielsson* (l. c.) har paavist, at Suffixet i sin fulde Form var *-iē*, med en svagere eller «contraheret» Form paa *-ī*. Dette maa sluttes af det latinske *-iē* (*spec-iē-s*) og det lit. *-ē* (*žēm-ē*) af **-iē*. *Johansson* og *J. Schmidt* (l. c.) opstiller derimod som oprindelig Suffixform *-iā* og tænker sig denne udgaaet fra *i*-Stammerne, saaledes at der til disse traadte et feminindannende Suffix *-ā*. Da ventede man dog først og fremst at finde denne Feminindannelse rigelig repræsenteret netop ved *i*-Stammerne, hvad den som bekjendt ikke er (i flere Tilfælde, hvor i Sanskr. fem. *-ī* staar ved Siden af masc. *-ī*, ligger i Virkeligheden ikke en *i*-, men en *io*-Stamme til Grund, som *āudameyī* fem. til *āudameyīs* «en Efterkommer af *udameya-s*»). Overhovedet er det usandsynligt, at en saa vidt udbredt Feminindannelse skulde være udgaaet fra en saa snæver Ordreds som *i*-Stammerne. Jeg holder det for i høi Grad sandsynligt, at dette Suffix, ligesom *-iā* egentlig hørte hjemme ved *io*-Stammerne, at disse altsaa dannede Fem. paa *-iā* og paa *-iē* (*-ī*). Man kunde da i Tilslutning til *Johansson* og *Schmidt* forklare det som opstaaet af disses svageste Stammeudlyd *-i* + *ā*, men man maatte da sætte Suffixformen *-iē* ud af Betragtning og i den se en ganske anden Dannelse, hvad der ikke er sandsynligt paa Grund af Overensstemmelsen mellem de latinske og lit. Fem. paa *-iē* (Nom. lat. *-iēs*, lit. *-ē*) og de indiske paa *-ī* (gr. *ια*). For at forene disse tilsyneladende saa vidt fra hinanden gaaende Suffixformer ser jeg ingen anden Mulighed end den vistnok dristige Antagelse, at Suff. *-ī* (*-iē*) har udviklet sig af *io*-Stammernes Udlyd *-i* (*-ie*) simpelthen ved Forlængelse af Vocalen. Til et Masc., Nom. **divī-s*, Gen. **divī-s(-jo)* eller **divī-s(-so)* dannede sig et Fem., Nom. **divī*, Gen. **divī-s*. Paa samme Maade anser jeg Fem. paa *-ū* for dannede ved Forlængelse af Suff. *-ū*, ihvorvel jeg ikke tør udtale nogen Formodning om Aarsagen til, at Fem. saaledes foruden ved eget Suffix (*-ā*), kunde betegnes ved Forlængelse af Grundstammens Vocal. Hvis dette er rigtigt, vilde altsaa Stammerne paa *-ī* (*-iē*) egentlig være Fem. til de *io*-

Stammer, der i sin Flexion viser Vexel mellem *-ie* og *-i*, Stammerne paa *-iā* derimod være Fem. til de «ubevægelige» *io*-Stammer. Man vil da let kunne forstaa den store Lighed, der hersker mellem disse Suffixer i Henseende til Brug og Betydning, og som i saa mange Tilfælde lader begge Dannelser flyde over i hinanden¹. Med Hensyn til Fordelingen af de to Suffixformer *-ī* og *-iē* i Flexionen, hørte *-ī* oprindeligt hjemme i Nom., Acc. Sing. og vel ogsaa i Nom., Acc., Instr., Dat., Abl., Loc. Plur., *-iē* i de øvrige Casus. Den oprindelige Flexion turde saaledes have været:

	Sing.	Plur.
Nom.	* <i>dēivī</i>	* <i>dēivīs</i>
Acc.	* <i>dēivī-m</i> (*-ijṃ)	* <i>dēivīms</i> > * <i>dēivīs</i>
Gen.	* <i>dīviēs</i>	* <i>dīviēm</i> (*-ōm)
Dat.	* <i>dīviēi</i>	* <i>dēivībhyos</i>
Instr.	* <i>dīviē</i>	* <i>dēivībhis</i>
Voc.	* <i>dēivī</i>	Loc. * <i>dēivī-su.</i>

En Følge af, at der saaledes i flere Casus optraadte en Stammeform paa *-ī*, var det, at allerede tidlig disse Stammer delvis sammenblandedes med *ī*-Stammerne (se i det fig.) og gennem dem igjen med *ī*-Stammerne.

Med den ovenfor opstillede Grundflexion stemmer Forholdet i Sanskrit temmelig nøie. Her fandtes der to Classer af «Stammer paa *-ī*». Den første dannede den store Mængde af Femininer til Adjectiver og Substantiver, ogsaa enkelte primære Stammer som *śācī* «Kraft», *śām-ī* «Møie». Denne Classes Ord var dels oxytona (i hvilket Tilfælde Grundordet som oftest ogsaa er oxytoneret, f. E. *devī* «Gudinde» til *devā-s* «Gud»), dels, og

¹ Den væsentlige Forskjel mellem dem er, at Suff. *ī* er i mere egentlig Forstand feminindannende. Suff. *-iā* anvendes, udenfor sin egentlige Sfære som *io*-Stammernes Femininendelse væsentlig kun til Dannelse af Abstracta (hvilken Function ogsaa Suff. *-ī* kan have); Suff. *-ī* danner i stort Omfang Fem. til alle Slags adjectiviske og substantiviske Stammer, og gaar her i flere Tilfælde parallelt med Suff. *-ā*, sml. gr. *θεράπεινα* og *θεράπν-η*, sjældnere danner det Nomina direkte af Verbalroden, ogsaa her parallelt med Suff. *-ā*: gr. *φύζα* for **φυγ-ja*, *σχίζα* for **σχιδ-ja* ved Siden af *φυγ-ή*, *σχιδ-η*.

dette er for Nom., Acc. aabenbart det oprindelige Forhold, Barytona (med tilbagetrukken Accent, hvor Grundordet var oxytoneret) f. E. *jānitri* «Moder»: *janitār-*, *āyasī* «af Jern»: *āyasā-*, *rājñī* «Fyrstinde»: *rājan-*. Flexionen var: Nom. *devī*, Acc. *devīm* (for **dēvī*, **dēvīm*), Gen. *devyās*, Dat. *devyāi*, Instr. *devyā*, Voc. *devī*. Nom., Acc. Pl. *devīḥ*, Instr. *devībhiḥ*, Loc. *devīṣu* osv.

Den anden Classe, som omfattede langt færre Ord, og som i eftervedisk Sanskrit omtrent ganske er gaaet op i den første, flecterede ganske som *ī*-Stammerne (*dhīḥ*): Nom. *nadīḥ* «Flod», Acc. *nadyām* (*nādīam*), Gen. *nadyās* (*-īas*), Dat. *nadīè* (*-īe*), Voc. *nadī*, Nom., Acc. Pl. *nadyās* (*-īas*), Instr. *nadībhiḥ*, Loc. *nadīṣu* osv. Til denne Classe hørte baade primære Ord som *nadīḥ* (Rod *nad* «væde», got. *natjan*) og secundære som *vrkī-ḥ* «Ulvinde»: *vrka-*, *aruñī-ḥ* «rød»: *aruñā-*.

Begge Classer faldt sammen i Voc. og Instr. Sing., i alle Casus af Plur. udenfor Nom. Acc. samt i Dual.

Denne anden Classes Flexion er aabenbart, som antydnet, fremkaldt ved Indflydelse af oprindelige Stammer paa *-ī* (*dhī-ḥ*), med hvilke de oprindelige *iē*-Stammer maatte falde sammen i de Casus, hvor *-ī* indtraadte for *-iē*: *nadībhiḥ*, *nadīṣu*: *dhībhiḥ*, *dhīṣu* (i Smstn. *-dhībhiḥ*, *-dhīṣu*) osv. Hvis man tør gaa ud fra, at Acc. Sing. af *iē*-Stammerne oprindeligt havde en dobbelt Form, antevocalisk *-īm* og anteconsonantisk *-iam* (af **-ijm*), vilde den sidste Form ogsaa falde sammen med *ī*-Stammernes: *nādīam*: *dhīyam*).

Medens altsaa Hovedmassen af *iē*-Stammer i Skr. beholdt sin gamle Flexion, har en Del under Indflydelse af *ī*-Stammerne skilt sig ud fra de øvrige og omtrent helt (o: udenfor Nom., Acc., Pl.) antaget disses Flexion, saaledes ogsaa det dem egentlig fremmede *-s* i Nom. Sing. Denne bestemte Gruppering maa have ordnet sig ud fra en oprindelig Ubestemthed: i en vis Periode af Fællessproget kunde det samme Ord sandsynligvis danne sine Casus efter begge Flexioner: **vrqī-*, **vrqiēs* og **vrqī-s*, **vrqiōs*: skr. *vrkī-ḥ*, oldn. *ylgr* (begge efter *ī*-Flexionen), Gen. skr. *vrkyās* (*ī*-Flex.), oldn. *ylgjar* (*iē*-Flex.); sml.

fornemlig Græsk, hvor Vexelen mellem $-ia$, $-i\bar{a}$, og $-i\varsigma$, $-i\delta\varsigma$ er mest broget, tildels ved samme Ord: $\lambda\eta\sigma\tau\epsilon\iota\alpha$: $\lambda\eta\sigma\tau\rho\iota\varsigma$.

Ligesom i Sanskrit har ogsaa i Græsk disse Stammer delt sig i to Grupper eller to Flexioner; men medens i Sanskrit Forskjellen igjen udjævnede sig til Fordel for den oprindelige Flexion, har den i Græsk holdt sig gennem alle Sprogets Tider.

Begge Grupper har forøvrigt fjernet sig meget fra sin oprindelige Karakter. Den ene, den mest udbredte, svarer til den indiske med Nom. paa $-i\bar{s}$, Gen. paa $-y\bar{a}s$: Gr. opr. $-i\varsigma$, $-i\delta\varsigma$: hom. $\acute{\rho}\acute{o}\lambda\iota\varsigma$, $\acute{\rho}\acute{o}\lambda\iota\omicron\varsigma$, Acc. $\acute{\rho}\acute{o}\lambda\iota\nu$. Istedetfor $-i\varsigma$, $-i\delta\varsigma$, Acc. $\bar{i}\nu$ indtraadte under Indflydelse af i -Stammerne $-i\varsigma$, $-i\delta\varsigma$, Acc. $\bar{i}\nu$, og endnu oftere ved Indvirkning af oprindelige Stammer paa $\bar{i}\delta$, hvis Nom. paa $\bar{i}\varsigma$ faldt sammen med de her behandlede Stammers, $\bar{i}\varsigma$, $\bar{i}\delta\varsigma$, Acc. $\bar{i}\delta\alpha$ (se under i -Stammerne). Den anden, der nærmest svarer til den indiske paa $-i$, $-y\bar{a}s$, har i Nom. $-i\bar{a}$, i Gen. $-i\bar{a}\varsigma$: $\mu\omicron\iota\bar{r}\alpha$, $\mu\omicron\iota\bar{r}\alpha\varsigma$. I Endelsen $-ia$ ligeoverfor \bar{i} i alle andre Sprog kan jeg trods *Johs. Schmidt* (Pluralb. 59 f. An.) kun se en græsk Nydannelse¹, fremkaldt ved Acc. paa $-iav$, der egentlig var den anteconsontiske Form, af $*-ijm$ (*Osthoff* Perf. 338, *Brugmann* Grundriss II. 313)². Til Acc. paa $-iav$, Nom. paa $-ia$ dannede der

¹ Har Fællessproget havt $*-i\bar{a}$ ved Siden af $*-i$, som *Schmidt* mener, bliver denne Endelses fuldstændige Undergang i alle Sprog udenfor Græsk mindst lige saa uforklarlig som det isolerede græske $-ia$ ved Antagelsen af et eneste fælles $*-i$.

² Naar *Schmidt* (l. c. 59¹) til denne *Osthoffske* Opfatning bemærker: «Nur schade, dass kein einziges wort auf nom. $-i$ = gr. $-ia$ vedisch den acc. auf $-iam$ oder $-yam$ bildet», kan jeg ikke finde denne Indvending afgjørende. De to Sprog har her gaaet forskjellige Veie. saaledes svarer jo i den anden Gruppe til skr. $-yam$ gr. $-iv$. Dette hænger sammen med Forholdet ved de radicale i -Stammer: Acc. skr. $dh\bar{i}yam$ (af $*dhijm$), gr. $\kappa\bar{i}\nu$. Jeg tænker mig Sagen saaledes: i Nom. havde Ord af første Gruppe opr. i Skr. $-i$, i Gr. $*-i$, Ord af anden Gruppe i Skr. $-i\bar{s}$, i Gr. $-i\varsigma$, i Acc. havde begge Grupper samme Endelse $*-im$ (skr. $-im$, gr. $-iv$) foran følgende Vocal, og $*-ijm$ (skr. $-iam$, $-yam$, gr. $-iav$) foran følgende Consonant. Senere fæstnede hver af disse to Endelser sig som den eneherkende ved en enkelt af Grupperne: den anden Gruppe, hvis Flexion forøvrigt var sterkt paaavirket

sig saa en ny Voc. paa *-ia* istedetfor **ī*. De oprindelige Endelser for Gen. og Dat. **-iης, *-iηι* har ved Indflydelse fra de i Betydning saa nær staaende Stammer paa *-iā* vejet for *-iās, -iα;* saaledes er ogsaa hele Dual. og Plur. omformet efter *iā*-Stammernes Flexion. Det samme er Tilfældet i Germanisk og Keltisk og tildels i Litauisk.

Den oprindelige Accentvexel i Flexionen har Græsk bevaret ved enkelte Ord som *μία*, Gen. *μιάς*, Dat. *μίᾳ*, *ἄγνια*, *ἀγνιάς*, *ἀγνιᾷ*, *ὄργνια*, *ὀργνιάς*, *ὀργνιᾷ*; *Πλάταια*, *Πλαταιάς*, *Πλαταιᾷ* osv. Forøvrigt har Accentforholdet ordnet sig saaledes, at Ordene paa *-iā* er Barytona, hvad der for Nom. og Acc. Sing. var det oprindelige, Ordene paa *-iς* derimod saavel er Barytona som Oxytona, almindeligst det sidste.

Som det synes, har i Indog. disse Stammer i Nom. og Acc. Sing. været betonet paa Pænultima; dette viser anden Stavelses *ε* (der tyder paa oprindelig Betonethed) i Ord som *δότερα*, *ἡδεῖα*. Flexionen har rimeligvis engang været: Nom. **δοτέρ-ια*, Gen. **δοτρ-ιάς*, udgaaet fra en endnu ældre Flexion: **δοτέρ-ī*, **δοτρ-ιής*. Ved «Spaltning» opkom der dobbelte Nominativdannelser, paa den ene Side *δότερα*, *σώτερα*, paa den anden *ψάλτρια*, *συμπαιστρία*, der igjen fremkaldte den dobbelte Flexion: *δότερα* *δοτείρας*, *ψάλτρια* *ψαλτριάς*. Ordene paa *-εια* gennemførte overalt den «sterke Stammeform»: *ἡδεῖα*, *ἡδείας* for *ἡδεῖα* (<**ἡδέξ-ια*, <**ἡδέξ-ī*), **ἡδέξ-ιάς*, skr. *svād-vyās*, hvoraf igjen Nom. *svādv-ī* for **svādáv-ī* (smk. *pālav-ī* = «pelvis» et Slags Fad, med bevaret sterk Stammeform). Omvendt har Ordene paa *-aina* overalt gennemført den «svage Stammeform»: Nom. *τέκταινα* (af **τέκτη-ια*), Gen. *τεκταίνης* istedetfor **τέκτεινα* *τεκταίνης* (**τεκτέν-ī* **τεκτη-ιής*). Sterk Stammeform: *τέρεινα* og af Sidedannelsen paa *-ις*: *ἐπηγχενίδες* (*ἀγχιών*).

I Latin har disse Stammer efter Suffixformerne *-iē* og *-ī* delt sig i to Classer. Den ene danner Substantiverne (mest

af de radicale *i*-Stammers, antog i Skr. Endelsen *-iam*, *-yam* (svarende til *dhíyam*), i Græsk End. *-iv* (svarende til *κίiv*), den første Gruppe antog den anden Endelse, i Sanskr. *-im*, i Græsk *-ian*, hvorefter der dannede sig en ny Nom. paa *-ia* istedetfor den opr. paa **-ī*.

Abstracta) paa *-iēs*, som *spec-iēs*, der temmelig tro har bevaret den gamle Flexion: Gen. (ældre Latin) *spec-iēs*, Dat. *speciē* (Lucil. *faciē*) < **speciēi*, (Nydannelse er *speciēi*); Acc. *spec-iēm* kunde være opstaaet af **specij-m*, *-iēm*, altsaa svare til gr. *-iav*, men er vel snarere af **speciēm* svarende til Nom. *speciēs*, der er en Nydannelse efter de oblique Casus for opr. **speci*; End. *s* er overført fra Stammer paa *-ē* som *spē-s*, *diē-s*, *rē-s*. Den almindelige Genitiv *speciēi*, der er lig Dativformen, er en Analogidannelse efter *ā*-Stammernes Gen. paa *-āi*. Den har igjen fremkaldt Genitiver som *diēi*, *rēi*. Som i Germ. og Slav.-Lit. optræder Sideformer paa *-iā*, fremkaldt ved begge Dannelsers Betydningslighed: *luxuries*, *luxuria*; *materies*, *materia* osv.

Den anden Gruppe udgøres af Substantiver og Adjectiver paa oprindeligt **-i*, der ved dettes regelmæssige Forkortning er faldne sammen med *ī*-Stammer og overalt har antaget Nominativs *-s*: *canis*, *volpis* (skr. *čunī*, *vrkī-s*), *tenuis* (skr. *tanvī*), *svāvis*, (skr. *svādvī*). Denne Femininform har for en stor Del ogsaa fortrængt den oprindelige Masculinform (Masc. *tenu-is*, skr. *tanū-s*). Ogsaa det *-i*, hvormed flere consonantiske Stammer (fornemmelig Stammerne paa *-nt*) er udvidede, skyldes sandsynligvis Femininformen. Vocallængden er bevaret foran det udvidende Suffix *-c*: *junī-x* «Kvige», skr. *jūnī* «ung»; *cornī-x* «Kraake», sml. gr. *κορώνη*; *datri-x*, skr. *dātrī*, og foran Demin. Endelsen *-cūla*: *turri-cula*, *clavi-cula* ligeoverfor *partī-cula* o. l. End. *-ēs* for og ved Siden af *-is* i en Del oprindelige *iē*-Stammer: *can-ēs*, *volp-ēs*, *aed-ēs* osv. synes at maatte være en Ændring af **-is*. Ligesom i Nom. Plur. *-ēs* og *-is* gik ved Siden af hinanden, saaledes fremkaldte dette Forhold for Sing. en Form paa *-ēs* ved Siden af **-is*; **-is* forkortedes dernæst til *-is*, medens *-ēs* blev uforandret. Ogsaa enkelte oprindelige *ī*-Stammer, til og med Masc., har antaget denne Endelse: *vates*.

I Irsk svarer en Del tilsyneladende *ī*-Stammer med en i visse Casus fra disses afvigende Flexion, hvilke Thurneysen først har erkjendt som *iē*-Stammer, f. E. Nom. *caill* «Skov» af **calli* < *caldī*, lat. *callis*; Brigit af **brghntī*, skr. *brhatī* «stor», «høi»; *rigain* «Dronning» = skr. *rājñī*; Acc. *Brigit(-n)* < **brghntī-m*,

rignai < **rēgōnim* (ved Siden deraf *rigain* som af en *i*-Stamme); Gen. *Brigte*, *rignai* < **brghntiās*, **rēgōniās*, istedetfor **brghntiēs*, **rēgōniēs* ved Indflydelse af *iā*-Stammerne, ganske som i Græsk: ἀρῦιάς; Dat. *sétichi* < **sétchiēi* «uxori» af *sétig* < **sen-teg-i* «Husfælle» (sml. gr. ὑπό-στεγ-ο-ς til *s*-Stammen στέγος). Ved Siden deraf efter *i*-Decl.: *rigain* som *fáith* af **vāti*.

I Germanisk, hvor *i*- og *iā*-Stammerne er sterkt sammenblandede, var Forholdet efter *Sievers'* grundlæggende Afhandling (P.-Br. Beitr. V. 136 f.) oprindelig saaledes: der eksisterede fra først af kortstavelses Stammer paa *-jā* og langstavelses paa *-iā* (af **ijā*). Ved Siden deraf saavel kort- som langstavelses Stammer paa *-i*. Disse attraherede som Følge af, at de i de oblique Casus vocaliserede sit *i*, de langstavelses *iā*-Stammer, saaledes at disse sidste ogsaa antog Nominativ paa *-i*; omvendt gik vel ogsaa de kortstavelses *i*-Stammer over til *jā*-Stammer. Forholdet ordnede sig saaledes derhen, at der i Regelen paa den ene Side staar kortstavelses Stammer med Nom. paa *-jā*, paa den anden langstavelses Stammer med Nom. paa *-i* (i hvilken sidste Gruppe *iā*-Stammerne er gaaet op). I de øvrige Casus har *i*-Stammerne antaget *jā*-Stammernes Endelser (f. E. Gen. **jās* for **iēs*): Got. *halja* «Helvede», *sibja* «Slægtskab», **banja* «Saar» (kun i Formerne *banjos*, *banjo*), **skalja* «Tegl» (kun i Formen *skaljos*) osv., men *haiþi* «Hede», *bandi* «Baand», *mavi* «Mø» osv.; on. *hel*, *sif*, *ben*, *skel*, men *heið-r*, *mæ-r* (Grf. **ma(g)vī-z*), *ylg-r* (skr. *vrkī-s*), *mer-r* (Gen. *mer-ar*, ags. *mer-e* for *marh-i-z*) osv. Denne anden Gruppe har altsaa i On. som i Skr. og Gr. *i*-Stammernes *-s* i Nom. Sing. (uden *-s*: *þý*, Gen. *þýjar* «Trælkvinde» = got. *þivi*, *þiujos*; men poet. *þi-r*), Acc. Sing. ender i On. paa *-i* < **im* (*heiði*). I Vestgerm. er i mange Tilfælde af disse Stammer igjen blevet *a*-Stammer, ved ny Tilføielse af *a*: oht. *wulpa* = *ylgr*.

I Litauisk har som i Latin disse Stammer efter de to Suffixer *-iē* og *-i* spaltet sig i to Flexioner. Paa den ene Side staar de Ord, der overalt har gennemført **-iē* (hvilket i Lit. ved regelmæssigt Bortfald af *-i* blev *-ē*) og saaledes i Nominativ ender paa *-ē*, for det meste Substantiver, som *diēvė* «Gudinde», skr. *devī*, *gīrė* «Skov», *žėmė* «Jord». Acc. *diēvę*, Gen. *diēvės*,

Dat. *diēvei*, Voc. *diēvē*, Nom. Pl. *diēvēs* osv., ogsaa Adjectiver som *medīne*, Fem. til *medīnis* «vild», *sveñtē* «Fest», egtl. Fem. til Adjectivet *sveñtas* «hellig» avest. *spentiō*, *deszinē* «høire Haand», Adj. *dészina-s*, skr. *dákṣiṇa-* «høire». Paa den anden Side staar Ord med Nominativ paa *-i*, mest Femininer til Adjectiver. Disse Stammer er udenfor Nom. Sing. gaaet over til Stammer paa *-iā*: *karti* < **kartvi*, Gen. *karcziōs*, Fem. til *kartū-s* «haard». Ogsaa et Par Substantiver hører hid: *marti* «Brud», *patī* «Herskerinde», *viēsni* og *viēsniē* «kvindelig Gjæst», Gen. *marcziōs*, *pacziōs*. Preuss. har dels *-e* (lit. *-ē*): *semme*, Acc. *semmien*, Dat. *semmiey*, lit. *žēmē* «Jord», *au-la-us-ē* (for **au-lau-us-ē*) Pf. Partc. Fem. «død», dels *-i* (lit. *-i*): *teisi*, Acc. *teisin*, Gen. *teisis* «Ære», sml. lit. *tiēsa*. I Obulg. er omtrent alle substantiviske *iē*-Stammer gaaet over til *iā*-Stammer: *zemlja*, lit. *žēmē*; undtagelsesvis er enkelte blevne *i*-Stammer: *vīsi* «Landsby» (skr. *vīç-*), Gen. *vīsi*, *myšī* «Mus» (sml. gr. *μυῖα* af **μυσ-ια* «Flue», egentl. «den stjælende»). Den anden Suffixform *-ī* er bevaret i Pron. *si* og i Participiernes og Comparativernes Feminindannelse *tekuši* for *tekusi*.

Suffixet *-iē* (*-ī*) har følgende Anvendelse:

1. Det danner Fem. til Adjectiver og Substantiver.

I mange Tilfælde findes Sidedannelse med Suff. *-ā*.

a. af Consonantstammer:

Stammer paa *-er*, *-ter*: Suffixform *-ia*: βωτι-άνειρα «mandnærende», πολυβότειρα «meget nærende», γενέτειρα «Moder», δότεира «Giverinde», δημίτειρα «Betvingerinde». Det hom. εὐπατέρεια «ædelbaaren» er vel, som *Leo Meyer* mener, at læse **ἡυπάτειρα*. Af den «svage Stammeform»: ψάλτρια, συμπαίστρια, πολεμιστρια, συλλήπτρια (Xen.) «Hjælperske», ἑρέτρια af et Masc. **ἑρετήρ*. Formerne paa *-τρια* bliver i det senere Sprog almindeligere: σημάντρια, κοσμήτρια for ældre σημάντειρα, κοσμήτειρα.

Suffixform *-i* (Stamme paa *-id*): εὐπατρίς, ἀλετρίς «Møllerske» (ἀλέτριαι Hes.), ἀλύητρίς «Fløitespillerske» (senere ἀλύητρια), ληστρίς «byttegjørende» (ved Siden af λήστειρα) osv.

Sidedannelse med *-ā*: ὀβριμοπάτρ-η, der dog maaske nærmest er Fem. til et **ὀβριμόπατρος*; men ved ikke personbe-

tegnende Ord findes Dobbeltannelser som $\pi\acute{\alpha}\tau\rho\bar{\alpha}$ og $\pi\alpha\tau\rho\acute{\iota}\varsigma$ «Fædreland».

Skr. $n\acute{a}r\bar{i}$ = gr. $\acute{\alpha}\nu\epsilon\iota\rho\alpha$, $d\acute{a}tr\bar{i}$ = gr. $\delta\acute{o}\tau\epsilon\iota\rho\alpha$, $j\acute{a}n\iota\tau\rho\bar{i}$ = gr. $\gamma\epsilon\nu\acute{\epsilon}\tau\epsilon\iota\rho\alpha$. Avest. $n\acute{a}i\rho\bar{i}$, $d\acute{a}thr\bar{i}$ - (Nom. $d\acute{a}thri\varsigma$ og Voc. $d\acute{a}thr\bar{e}$ efter *i*-Flexionen, derimod Nom. Pl. $d\acute{a}thri\varsigma$ regelmæssigt). — Lat. $m\acute{a}t\epsilon r\text{-}i\bar{e}\text{-}s$; $d\acute{a}t\rho\text{-}i\text{-}x$, $g\epsilon n\epsilon t\rho\text{-}i\text{-}x$. Osk. Dat. *Fuutrei* «Genetrici» (med Overgang til *i*-Flexionen som avest. $d\acute{a}thri\varsigma$). — Om de øvrige Sprog besidder tilsvarende Former, er uvist, da man her kunde tænke sig Neutra paa *-tro-m* og ikke Masc. paa *-ter* som liggende til Grund for Feminiformerne: got. *hwofstuli* «Pral» (*hwopan*); ags. *bæcestre* «Bagerske» (on. *bakstr* m. «Bugning») osv.; se *Kluge* Stambild. 48. — Lit. *áukle* «Barnepige» (R. *aug*), *avúkle* «Fodbaand» (R. *au*, lat. *ind-u-o*), *gerklė* «Luftrør» (R. *g'er*), *stáklės* pl. «Vævstol» (R. *sta*) osv., *-kl-* <*-tl- <*-tr-.

Stammer paa *-n*: Suffixform *-ia*: $\tau\acute{\epsilon}x\tau\alpha\iota\nu\alpha$ ($\tau\acute{\epsilon}x\tau\omega\nu$), $\gamma\epsilon\acute{\iota}\tau\alpha\iota\nu\alpha$ ($\gamma\epsilon\acute{\iota}\tau\omega\nu$), $\varphi\acute{\alpha}\gamma\alpha\iota\nu\alpha$ se. $\nu\acute{o}\sigma\omicron\varsigma$ «Ædesyge» ($\varphi\acute{\alpha}\gamma\omega\nu$), $\tau\acute{\alpha}\lambda\alpha\iota\nu\alpha$, $\mu\acute{\epsilon}\lambda\alpha\iota\nu\alpha$ osv.; $\theta\epsilon\rho\acute{\alpha}\pi\alpha\iota\nu\alpha$ er dannet af en Grundstamme * $\theta\epsilon\rho\alpha\pi\omicron\nu\text{-}$; ligesaa ligger Stammerne * $\lambda\epsilon\omicron\nu\text{-}$ og * $\delta\rho\alpha\kappa\omicron\nu\text{-}$ (sml. lat. *leōn-*, *dracōn-*) til Grund for $\lambda\acute{\epsilon}\alpha\iota\nu\alpha$, $\delta\rho\acute{\alpha}\kappa\alpha\iota\nu\alpha$; $\Delta\acute{\iota}\kappa\tau\upsilon\nu\alpha$ Tilnavn til Artemis, aeolisk for * $\Delta\acute{\iota}\kappa\tau\upsilon\text{-}\nu\text{-}\jmath\alpha$ af et Adj. * $\Delta\acute{\iota}\kappa\tau\upsilon\text{-}\omega\nu$ «med Jælgarn»; $\pi\acute{o}\tau\upsilon\nu\alpha$, $\delta\acute{\epsilon}\sigma\pi\omicron\iota\nu\alpha$ < $\delta\epsilon\sigma\pi\omicron\tau\upsilon\jmath\alpha$ = skr. *pátñi*, af Grundstamme $\pi\omicron\tau\iota\text{-}$ = skr. *pátì-*, er en allerede i Indog. stedfunden Analogidannelse efter *n*-Stammernes Fem. (skr. *rāj-ñ-i*), i hvilket det udlydende *-ñi* (gr. *-nia*) er opfattet som Suffix. Paa samme Maade kan i Græsk ved Endelsen *-aina*, der egentlig er *n*-Stammernes Udlyd * η + *ia*, dannes Fem. af *o*-Stammer: $\theta\acute{\epsilon}\alpha\iota\nu\alpha$ (Hom.), $\mu\acute{\upsilon}\rho\alpha\iota\nu\alpha$ af Masc. $\mu\acute{\upsilon}\rho\omicron\varsigma$ eller $\sigma\mu\acute{\upsilon}\rho\omicron\varsigma$ «Aal» (R. *smēr* «smøre»), $\lambda\acute{\upsilon}\kappa\alpha\iota\nu\alpha$, $\kappa\acute{\alpha}\pi\rho\alpha\iota\nu\alpha$ o. a. (sml. Germ. og Slav.).

Suffixform *-i* (Stamme *-id-*), sjelden: $\acute{\epsilon}\pi\eta\gamma\kappa\epsilon\nu\text{-}i\delta\epsilon\varsigma$ Hom. ($\acute{\alpha}\gamma\kappa\acute{\omega}\nu$), $\theta\epsilon\rho\alpha\pi\upsilon\text{-}i\varsigma$, $\acute{\eta}\gamma\epsilon\mu\omicron\nu\text{-}i\varsigma$ (sent).

Sidedannelser med \bar{a} : $\theta\epsilon\rho\acute{\alpha}\pi\upsilon\text{-}\eta$, $\acute{\eta}\gamma\epsilon\mu\acute{\omicron}\nu\text{-}\eta$, $\pi\omicron\acute{\iota}\mu\upsilon\nu\text{-}\eta$ «Hjord» (egentlig vel med et underforstaaet Substantiv), $\pi\acute{o}\tau\upsilon\text{-}\bar{a}$ for * $\pi\acute{o}\tau\upsilon\text{-}\eta$ (se Tillæg).

Sansk. $t\acute{a}k\varsigma\eta\bar{i}$ = $\tau\acute{\epsilon}x\tau\alpha\iota\nu\alpha$, $\zeta\upsilon\nu\bar{i}$ Fem. til $\zeta\upsilon\nu\alpha$ «Hund». Avest. $s\acute{u}n\bar{i}$. — Lat. $can\bar{e}\text{-}s$, $can\text{-}i\text{-}s$, oprindelig vel kun Fem.

senere ogsaa Masc. (sml. avest. Masc. *sūn-i-š*), *jūn-ī-x* (St. *jūven*) = skr. *jūn-ī*. — Irsk *rīgain* = skr. *rājñī*. — Oldn. har intet Ex. paa *ī* ved disse Stammer. For *-ī* er som ellers i Germ. *-iā* indtraadt: *Hlóþyn*, Gen. *Hlóþynjar*, indog. Grf. **klādhy-jā* egentl. «den bærende», det mythiske Navn paa Jorden, ligesaa *Fjörgyn*, *Sigyn* osv.. Udvidet med *n*-Suffix: *birna*, Grf. **bern-jō-n*; saaledes blev det oprindelige **-un-ī* af **yn-ī*, gr. *-αινα*, til **-un-jō-n*; der ligesom *-αινα* gik over til secundært Suffix: *ásynja* (Grundstamme **ansu-*), *varg-ynja* o. a. Got. *laúhmuni* «Lyn», egentlig «den lysende», indog. Grundf. **luk-mn-ī*, *vundufni* «Saar», *fraistubni* «Fristelse», *valdufni* «Herredømme» osv. (*-bni*, *-fni* af **-mnī*). Af den «sterke Stammeform»: *Saurini* «Syrerinde». I Vestgerm. overførtes fra *n*-Stammerne Suff. **-inī* som nyt Suffix til andre Stammer: ags. *þinen* Fem. til *þegen*, *gyden* «Gudinde», oht. *gutin* osv., senere med ny Tilføielse af *-a*: oht. *-inna*. — I Obulg. optræder som secundært Suffix *-ynji* (i Lighed med gr. *-αινα*, oldn. *-ynja*); *-ynji* er vistnok af **-ven-ī*, altsaa udgaaet fra Stammer paa *-ven*; *-ynji* for **-ynī*, idet *j* fra de oblique Casus ogsaa har trængt ind foran Nominativs *-i*: *bogynji* «Gudinde» (Masc. *bogū*), Acc. *bogynja*, *sa-sēd-ynji* «Naboerske» (Masc. *sa-sēd-ū*).

Stammer paa *-nt*: Herhen hører fornemlig Femininerne til Partc. Præs. og Aor. samt til Adjectiver paa *-vent*. Disse Femininer har i Græsk, i Mod sætning til Forholdet i andre Sprog, opgivet Suffixformen *-ī*. I intet Sprog findes Sidedannelser paa *-ā*. (Avest. Gen. *barentayāo* o. l. er Fem. til det metaplastisk til en *o*-Stamme udvidede Partc.).

Participier: φέρουσα <*φεροντ-ια <*φεροντ-ī, Subst. αἴθουσα «Hal», egentl. «den flammende». Af den «svage Stammeform»: ἕασσα (dor.) for *ἔ-σῆτ-ια, skr. *sat-ī*, θέρμασσα «Ovn» o. fl. (se Schmidt Pluralbild. 430 f.).

Sansk. *bhārant-ī*, *sat-ī*, avest. *barentim*, *haitim* (Acc.). — Lat. *ferens* Fem., for **ferentis*. Fra Femininformen er *i* trængt ind i Masc. og Neutr.: *ferenti-um* osv. — Irsk *Brigit* for **brigēti* <*brigentī <brghnt-ī. — Got. *frijond-ī*, Gen. *frijondjos* «Veninde», *hulundi* «Hule» (indog. R. *kel* «skjule»), oht. *Burgunt* = irsk *Bregit*. De egentlige Participier er i Fem. udvi-

dede til *n*-Stammer: *bairand-ei*, Gen. *bairand-ei-n-s*. — Lit. *valdant-i*, Gen. *valdanczi-os* af *valdyti* «herske»; Preuss. *maaske giwantei* «levende», Obulg. *vladašti* (af. *vlasti*), *berašti* som *bogynji* for **bogyni*.

Stammer paa *-vent*: *χαρίεσσα* for **χαρι-φετ-ια*, hvor *e* skyldes «Formassociation». Flexionen var vel oprindelig denne: Nom. **χαρι-φέντ-ι*, Gen. **χαρι-φντ-ιης* (senere *-ιας*), hvoraf maatte blive **χαριφατjās > *χαριασσās*. Denne Form forandredes da til *χαρίεσσης* under Indflydelse af Nominativ og Accusativ med *e*-Vocal.

Sansk. *sáras-vat-ī* (af **-vnt-ī*) egentlig «rig paa Søer», avest. *haraqaiti*, pers. *harawatis* (med Nominativs *-s* som en *i*-Stamme), Navn paa Arachosien. — I On. hører hid adskillige Navne paa *-und* (af **undjō < *vntjā* for **vnt-ī*) især Ønavne: *Eikund* «den egerige», sml. gr. Πιτυόεσσα o. l. (*Bugge Ark. f. n. Fil. VI. 3*).

Stammer paa *-s*: Herhen hører fornemlig Femininerne til Partic. Perf. Act. og til Comparativ. De sidste har dog i Græsk fuldstændig opgivet den særegne Femininform og anvender Masculinformen ogsaa for Fem. Ogsaa ved denne Classe mangler i Græsk Suffixformen *-i*. Intet Sprog har Sidedannelser paa *-ā*.

Perf. Partic.: *ιδυία* for **ιδ-υσ-ια*. Gamle Perf. Partic. uden Reduplication er *ἀγυια* «Vei» (*ἄγω*), *ὄργυια* «Favne-maal» (*ὀρέγω*), *ἄρπυια* «numen rapax» (Rod *ἄρπ-*) og vel ogsaa *αἰθυια* en Søfugl (uvis Etymologi). I dor. og ogsaa i att. Indskrifter forekommer *-εια* for *-υια*: *ἐρρηγεια* heracl. Tavl. Oprindelig har vel begge Former, *-εια* og *-υια* været forenede i samme Flexion, saaledes at *-ε-* tilhørte den betonedede, *-υ-* den ubetonedede Stavelse, altsaa Nom. *γεγουεια*, Gen. **γεγονυιας* af endnu ældre: **γεγον-φέσ-ι*, **γεγον-υσ-ιης*.

Sansk. *vid-ús-ī*, avest. *vith-us-i* (o: *vith-us-i*). — Got. *jukuzi* «Aag» en Dannelse som gr. *ὄργυια*. Pl. *bērusjos* m. «Forældre» af en Stamme **bēr-us-jo* (sml. obulg. St. **berūsjo*), der maa være fremkaldt af et engang bestaaende Fem. **bērus-ī*. — I Lit. og Obulg. danner ethvert Partic. Perf. Fem. paa *-ī*: lit.

plóvusi, Gen. *plóvusios* (af *pláuju* «spyle»), preuss. *au-lausē*, obulg. *pluvūši*.

Comparativ: sanskr. Fem. *návīyas-ī* «nyere», avest. *aōj-yēh-īš* (Pl.) «kraftigere». — Obulg. *nov-ě-jš-i*. — Got. *manag-iz-ei* (Stamme paa *-īn*).

Af de øvrige *s*-Stammer danner kun enkelte Fem. i Græsk: ἠρι-γένεια «den tidlig fødte» for *-γενεσ-ια (ἠριγενής Fem. hos Apoll. Rhod.), σχοινο-τένεια «saa lang som et Reb» Pind. fr. 47 (Masc. σχοινο-τενής), χαλκο-βάρεια «aere gravatus» (Masc. χαλκο-βαρής). Almindelig fungerer Masculinformen ogsaa for Fem.; dette synes at have været det oprindelige Forhold i Indog.; dog sanskr. *ródas-ī*, Dual. «begge Verdener». Os., Ags. danner af Stammer paa *-os et Fem. Abstract, paa *-si: os. *blīdsea*, ags. *blīss* <*blīpiz-ī (*Kluge* Stambild. 146).

Andre Consonantstammer: Suffixform -ia: Θράσσα, for *Θρακ-ja (Θράξ), ἀμφιέλισσα (ἐλιξ), Κρήσσα (Κρής, St. Κρητ-), θήσσα (θής, θητός), νήσσα «And», sml. lat. *anas* (St. *anat-*), oldn. *pnā* (St. **anut-*).

Suffixform -i: ἀλωπεκ-ίς (-ιδ-) «Bastard af Ræv og Hund», αἰγ-ίς (-ιδ-) «Gedeskind».

Sansk. *apād-ī* (*apād*) «fodløs», ved Siden deraf ogsaa *apād*, *napt-ī*, Fem. til *nāpūt*, lat. *nepōs* (derimod gr. ἀνεψία), *mah-ī* «den store», «Jorden» (*māh*). Fornemmelig findes denne Dannelse ved Adjectiverne paa -añc: *prāñc-* «fremvendt», Fem. *prāc-ī*. — Lat. *nept-īs* (med Overgang til *i*-Decl.). — Oldn. *nīpt*, Acc. *nīpti*.

b. af *u*-Stammer:

Suffixform -ia: ἠδεῖα, πλατεῖα osv. for *-εϝ-ja. Af den «svage Stammeform» γραια for *γραιϝ-ia, af et Adj. *γρᾱ-juς, hvoraf hom. γρηύς Fem.

Suffixform -i: πάις (St. πάιδ-) for πάϝ-ις, egentlig vel kun Feminin til et tabt Masc. *πάυς.

Sidedannelse paa -ā: πρέσβᾱ for *πρέσβ-η (se Tillæg) af ældre *πρέσβϝ-η.

Sansk. *svād-ī*, *prthv-ī* «bred», Subst. «Jord». Ved Siden deraf forekommer ogsaa Masculinformen for Femininum: *cāru-ς*

«kjær» (sml. γρη-ύς). Avest. *perethwi* «bred», *vanuhi* af *vohu* = skr. *vásu* «god». — Lat. *suavis* for *suādv-i-s* med Overgang til *i*-Decl. Denne Femininform har fortrængt den oprindelige Masculin- og Neutr.form paa **-us*, **-u*. — Irsk Gen. *uailbe* af **ólw-iās*, *feibe* af **vesv-iās*. Nom. derimod *uall* af **óllu-s*, «Overmod», *fiu* af **vesu-s* «Fortrinlighed» (*Thurneysen* K. Z. XXVIII. 147 ff.) — Got. *þaúrsja* for **þaúrsv-ja*, Acc. Fem. af *þaúrsu-s* «tør» (med Overgang til *-jā*-Stamme). Fra Fem. er i Got. dette *j* ogsaa trængt ind i Flexionen af Masc. og Neutr.: Acc. Masc. *hardjana* af *hardu-s*; i Oldn. viser det sig som *i*-Omlyd i flere Ord: *ggr-r* (**garvu-*) og *gør-r* (**garv-jā-*), *ong-r* (**ang-u-*) og *ong-r* (**angv-jā-*) osv. — Lit. *kartì* for **kartv-ì*, Gen. *karcziōs*.

c. af *o*-Stammer:

Suffixform *-ia*: γέραια «ærværdig» (γερ-α-ρό-ς), ιο-χέαια «piludsendende», Fem. til et Adj. *γεφα-ρο-ς, πείια «fed» (πιαρός); εταίρα (med *-ā* for *-ā*, se i det flg.) af εταρος; til εταίρα er igjen dannet nyt Masc. εταίρος; ἄλλα, θύελλα vistnok af opr. Adjectiver *ἄφελος og *θυφελος.

Suffixform *-i*: θούρις «fremstormende» (θούρος, af *θόρο-ς); νυκτηρίς «Flagermus» (νύκτηρος). Nydannelser i Græsk er Feminierne paa *-τις* (*-τιδος*) til Subst. paa *-της*, som *ικέτις* «bønfaldende» (Masc. *ικέτης*), hom. λήτις «praedam agens» (*λητίτης).

Sidedannelser med *-ā*. Til Adjectiver paa *-ος* er jo Fem. paa *-ā* det almindelige Subst.: θεά, πώλη «Føl» (πώλος).

Sansk. *vrk-i-s*, *dev-i*, *rām-i* «Nat», (Adj. *rāma-*, «sort»). Adjectiver: *arun-i-s*, *krṣṇ-i-s* «sort» o. fl. Sidedannelse paa *-ā* af Dyrenavne: *āṣv-ā* «Hoppe», *aj-ā* «Ged» (*ajā-s* «Buk»). — Avest. *daēvi* «kvindelig Dæmon»; *aspa*. — Lat. *canes*, *volpes* = *vrk-i-s*; *equa* sml. umbr. *corn-ā-co* (Acc.), gr. κορών-η, ligeoverfor lat. *corn-i-c-em*. Efter *equa*, der er en indog. Dannelse (sml. skr. *ācvā*), har i Latin Mængden af Dyrenavne rettet sig: *cerva*, *lupa* o. l. — Got. *þivi* «Tjenestekvinde»; oldn. *þý*, *ylgr*, *helgr* «Helligdag» af Adj. *heilag-r*, *reyðr* «Ørret» egtl. Fem. til *rauðr*, *byrðr*, Acc. *byrði* «Byrde», Fem. til et Parte. indog. *bhṛtō-; sml. gr. φορτίς(-ίδ-) «Lastskib», der dog snarest er Fem. til et Adj. *φόρτιος afledet af φόρτος «Last». — Lit. *diēvē* «Gud-

inde», *snoeñtè* «Fest», obulg. *tvrūdī* «firmamentum» til *tvrūdī* fast (ved Siden deraf ogsaa *tvrūžda* < **tvrudjā* munimentum) osv. d. af *io*-Stammer:

Af disse Stammer danner Græsk en talrig Mængde saadanne Fem., især med Nom. paa -ις, Gen. paa -ιδος af Folkenavne og Patronymica paa -ιος. Ved flere af de nedenfor opførte Exempler maa det dog bemærkes, at de muligens lige saa snart kunde være dannede direkte af Grundordet som af et Adjectiv paa -ιος.

Suffixform -ια: *δία* (διος af **διγjos*), *βασίλεια* «Dronning» (*βασιλείος*, derimod *βασιλεία* «kongelig», en *iā*-Dannelse, for **βασιληϝiā*), *Εὔβοια* (**ευβοϝjos*), *λύσσα* (underf. *μανία* eller lign.) egtl. «Ulveraseri» (**λυσσος* af **λυκjos*; Fem. egtl. **λυκī*, Gen. **λυκjos*). Maaske ogsaa *Μούσα* «Bjerggudinde»? (**μοντjos*), *Ἐμπουσα* «Veispøgelset» (**έμποντjos* «paa Veien» af *πόντος*, opr. «Vei», obulg. *pati*, lat. *ponti-fex*; sml. med Hensyn til Dannelsen *ένυδρις* (Gen. -ιος og -ιδος) «Fiskeotter» af Adj. *ένύδριος* «i Vandet levende»).

Suffixform -ι (-ιδ-): *βασιλης* «kongelig» (sml. *βασίλεια*, *βασιλεία*), *Αχαιίς* (*Αχαιός*) ved Siden af *αί Ἀχαιαί*, *Νηρηίς* (*Νηρήιος*), *Δαρδανίς* (*Δαρδάνιος*) osv.; *παννυχίς* «Nattefest» (*παννύχιος*), *έπιγονίς* for **έπιγονϝίς* «den Del af Foden, som er ovenfor Knæet» (**έπιγούνιος*): saaledes er vel ogsaa Ord som *κνημίς* (-ιδ-) «Benskinne» dannede af Adjectiver paa -ιος.

Sidedannelser med -ā: Her som ved *o*-Stammerne er *ā* den almindelige Endelse: *τίμιος*, *τιμία*.

Sansk. **ap-i* (kun i Gen. *ápyas*) ved Siden af *ápyā* (Adj. *ápya-s* *ένύδριος*), **samudr-i* (kun i Nom. Pl. *samadriyas*) ved Siden af *samudriyās* Nom. Pl. (*samudriya-s* *έναλιος*), **ár-i* (kun i Acc.Pl. *áris*) ved Siden af *áryās* Acc.pl. (*árya-s* «arisk») o. fl. Desuden vistnok ogsaa Femininerne paa -ī til Patronymica paa -is (disse sidste er egtl. *jo*-Stammer, men er ved sin Nom. paa -is gaæet over til *i*-Stammer): *āudameyī* (Masc. *āudameyi-s* «Afkom af *Udameya-s*»); *Manāvi* «Manus Hustru» o. l. er ligefrem en Dannelse som gr. *Νηρηίς*. I Germ. gaar vel Ord som oldn. *mýr-r*, Gen. *mýrar*, Grundf. **muzi* «den mosede» (sml. *mosi*, Grundf. **mus-an*, lat. *mus-cus*), *eyr-r* «sandig Strand-

bred», egl. «den sandede» (*aur-r*) tilbage paa Adjectiver paa *-jo*, (parallele *iā*-Stammer, f. E. *ey*, Gen. *eyjar*, Grf. **ahyjā* «den i Vandet værende»).

Forskjellige Pronominalstammer dannede i Indog. Fem. paa *-ī* (*-iē*): gr. *ία* (St. *ι*-), *μία* for **σμία* (St. *σεμ*-). Skr. maaske *iy-ām*, avest. *im*, Nom. Fem. for **i-am*. Irsk maaske *sí* (Fem. til *se* «den») og *í* Fem. (Masc. *í* af **is*, Neutr. *í* af **id*). Got. *sí*, oht. *sī*, (ved Siden af *siu*), ags. *hī* (ved Siden af *héo*) af indog. St. **ke*. Lit. *jì* (Masc. *jìs*), *sèi* = ags. *hī* (Masc. *sèis*), *kurì* (Masc. *kúr's* = got. *hvarjis*), obulg. *si* = lit. *sèi*.

2. Det optræder som afledende Suffix, ikke bestemt feminindannende (i flere Tilfælde kan vel forøvrigt ogsaa her Adjectiver paa *-jo* have ligget til Grund).

Saaledes findes ikke sjelden ved Siden af Rodsubstantiver med samme Betydning Afledninger ved Suffix *-ia* og *-i* (*-id*): ὄσσα «Stemme» af **foxja* ved Siden af ὄψ, lat. *vox*, skr. *vāc*-, γλώσσα «Tunge» (γλωχ-iv «Spids») ved Siden af γλῶχ-ες Hesiod «Axeskjæg», πέζα «Fod» ved Siden af ποδ-, lat. *ped*-, πίσσα «Beg» ved Siden af lat. *pix*.

Suffixform *-i*: πόλις (πόλι-ος), skr. *puri* ved Siden af ældre *pur*-, ὄπις (*-id*) «Hønsyn» ved Siden af **ωψ* (Acc. ὄπα).

Saaledes staar i Græsk ogsaa ved Siden af *-o*-Stammer Dannelser som: μοῖρα (μόρος), oftest med Suffixform **-i* (*id*) og diminuerende: θρονί-ς (θρόνος).

I Sanskr. findes intet Exempel paa Forholdet ὄψ: ὄσσα, derimod har det f. E. *ksoní* «Strøm» og *ksoná-s*, *cakrí* «Hjul» og *cakrá-s*; sml. ogsaa skr. *atharí* «Flamme» og avest. *ātar*. — Beslægtet med Forholdet ὄψ: ὄσσα er i Lat. *nex*: *per-nic-ie-s* o. l. — Oldn. *fit*, *fitjar* = πέζα er bleven *iā*-St. Grf. **pedi*, sml. *fōtr* (*Bugge* Bezz. Beitr. III 116). — Lit. *žēmē* i Forhold til avest. *sem*-, *srovē* «Strøm» i Forhold til gr. ῥόος.

3. I mange Tilfælde, især i Græsk, optræder det som afledende primært Suffix, uden at noget Rodsubstantiv gaar ved Siden, parallelt med Suff. *-ā*. Da Sanskr. næsten ikke kjender saadanne Dannelser, maa de vel antages opkomne inden de enkelte Sprog.

Gr. φύζα for **φυγja*, σχιζα for **σχιδja*, πείσα for **πειθja*,

πεῖρα for *περja. Suffixform \bar{i} (-id-): ξρι-ς, ἐλπί-ς, μερ-ί-ς osv. Sidedannelser med \bar{a} : φυγ-ή, σχιδ-η.

Sansk. *çam-i* «Verk». — Lat. *ac-ie-s* «Eg», gr. ακ-ί-ς (-id-) «Spids», *fac-ie-s*, *spec-ie-s*, *pro-gen-ie-s* o. l. — Oldn. *uðr*, *unnr* «Bølge» (indog. Rod *nat* (ved Siden af *nad*, hvoraf skr. *nadī-s*), Grf. **ñt-i*?), *egg* = *acies*, *ben* o. l. er gaaet over til *iā*-Stammer. — Lit. *vežė* «Vognspor» ved Siden af *veža*, Rod *vegh* (on. *vog* f. «Slæde»).

4. Det danner Abstracta, ganske som Suff. *-iā*, vel oprindelig som Følge af Sammenblanding af disse to Suffixer. I Græsk fornemlig af *s*-Stammer: ἀλήθεια for *ἀληθεσ-ja, ἀναιδεια, ὠφέλεια (ὠφελος), εὐμάρεια (εὐμαρής «behændig»), flere med dialectiske Sidedannelser paa *-iā*.

Sansk. *çac-i* «Kraft», men *vidyā* «Viden». — Lat. *in-temper-ie-s*, *luxur-ie-s*, *pauper-ie-s*, *barbar-ie-s* v. S. af *luxur-ia* o. l. — Oldn. *lygi* «Løgn» med Accusativform for Nominativ (derimod *nyt* «Nytte», *iā*-St.). — Lit. *žinė* «Kundskab» (ved Siden af *iā*-St. *žiniā*); obulg. *vědi* «Kundskab», *lŭžŭ* «Løgn» (overgaaet til *i*-Decl.; ved Siden deraf *iā*-Stamme *lŭža* for **luggjā*).

Som før nævnt er disse Stammer i de forskellige Sprog stærkt sammenblandede med andre i Betydning eller Form næstaaende Stammer, en Sammenblanding, som tildels allerede var begyndt i Fællessproget. Saaledes kunde de for det første ikke skarpt holdes ud fra *iā*-Stammerne, hvad der bliver saa meget lettere at forstaa, hvis jeg har Ret i at antage begge for udgaaede fra Adjectiver paa *-jo*. I mange Tilfælde stod Dobbeltdannelser paa *-iā* og paa *-i* (*-iē*) ved Siden af hinanden i samme Brug og Betydning. Paavirkede af *iā*-Stammerne antog *i*-Stammerne i Græsk (og i flere andre Sprog) i de oblique Casus *-ā* for *-ē*: Gen. Sing. **iās* for **iēs*. Tildels kan denne Indvirkning i Græsk ogsaa udstrække sig til Nom. Sing.: saaledes blev et oprindeligt *ἔταιρα til ἔταιρᾶ, *λεία (for *λη-ια, Sided. ληίς) til λεία (jon. ἀληθειή, ἀναιδειή osv. ved Siden af att. ἀλήθεια ἀναιδεια kan forholde sig paa samme Maade, men kan ogsaa være oprindelige Sidedannelser). Enkelte har \bar{i} foran \bar{a} : αικιᾶ, ἰστίη, προθυμίη, ὑπεροπλίη osv.; her synes altsaa

til den opr. Nom. paa \bar{i} at være traadt som nyt Suff. den sædvanlige Fæmininendelse \bar{a} (*Danielsson Gram. Anm. I. 42*); sml. oht. *siu* «hun», ags. *seo*, af **sī*, got. *si*, + *u*; sml. ogsaa ags. *eldu*, *mengu* osv., hvor en ældre Nom. paa **-ī* (St. **-in*, got. *managei*, Gen. *manageins*) er bleven udvidet med **-u* (opr. **mengiu*) *Sievers P.-Br. Beitr. V 148*.

Eksempler paa Vexelen mellem $\bar{i}\bar{a}$ og \bar{i} i Sanskr. er nævnt i det foregaaende: *áryā* og *ári* o. l. Saaledes ogsaa *kanyā* «Jomfru» for **kanī*, hvoraf i R.V. Gen. Pl. *kanī-nām* (Side-dannelse med \bar{a} er *kanā*). — Lat. *materies* og *materia*. — I Germ. er Vexelen stor; her har som før nævnt som Regel Forholdet ordnet sig rhythmisk, saaledes at Ord med kort Stamme-stavelse har **jā*, Ord med lang **ī*; men dialektisk optræder mange Uligheder: oldn. *mer-r* af **marh-ī*, ags. *mýre* af **marh-jō-n*; tysk *-birn* i Navne, for **bern-ī*, oldn. *birna* af **bern-jō-n*, osachs. *gūdea* «Kamp» = skr. *-hatyā*, oldn. *gunnr* (\bar{i} -St.). — Lit. *kalczā* «Skyld» (for **kaltja*) og *kaltē*, *giria* «Skov» og *girė*, osv.; obulg. *zemlja*, lit. *žėmė*, *volja*, lit. *vālė* «Vilje.»

Videre indtraadte allerede i Fællessproget Sammenblanding med \bar{i} -Stammerne som Følge af, at begge Arter af Stammer i visse Casus havde **-ī* tilfælles. Herfra skriver sig Nominativmærket *-s* i Sanskr., Græsk og Germ. (Oldn.). I Sanskr. og Græsk har disse Stammer ogsaa i den øvrige Flexion sluttet sig til \bar{i} -Stammerne: Skr. *nadī-s*, *nady-ās* (*nadī-as*) som *dhī-s*, *dhīy-ās*; gr. $\rho\acute{o}\lambda\iota-\varsigma$, $\rho\acute{o}\lambda\iota-\omicron\varsigma$; $\Theta\acute{\epsilon}\tau\iota-\varsigma$, $\Theta\acute{\epsilon}\tau\iota-\omicron\varsigma$. I Græsk blev videre \bar{i} -Stammerne confunderede med Stammer paa $\bar{i}d$, hvorved den store Mængde af oprindelige $\bar{i}e$ -Stammer gik over til Stammer paa $\bar{i}d$: $\acute{\epsilon}\lambda\pi\acute{\iota}-\varsigma$ $\acute{\epsilon}\lambda\pi\acute{\iota}d-\omicron\varsigma$, $\lambda\eta\sigma\tau\acute{\rho}\iota-\varsigma$ $\lambda\eta\sigma\tau\acute{\rho}id-\omicron\varsigma$.

Ligesom \bar{i} -Stammerne paavirkede $\bar{i}e$ -Stammerne, saa har igjen omvendt disse paavirket hine i Sanskr.: i R.V. har vi endnu kun Dat. *bhiyāi* for *bhiyé* (*bhī-s* «Frygt»), i det senere Sprog derimod kan ethvert enstavelses Rodord paa \bar{i} følge denne Flexion: *bhiyās*, *bhiyāi*, *bhiyām* osv. for *bhiyās*, *bhiyé*, *bhiyī*.

Endelig udsattes $\bar{i}e$ -Stammerne gennem sin Berøring med \bar{i} -Stammerne ogsaa for Indvirkning af \bar{i} -Stammerne: Græsk $\rho\acute{o}\lambda\acute{\iota}\varsigma$, $\rho\acute{o}\lambda\epsilon\omega\varsigma$, $\rho\acute{o}\lambda\acute{\iota}\nu$ for $\rho\acute{o}\lambda\bar{\iota}\varsigma$, $\rho\acute{o}\lambda\iota\omicron\varsigma$, $\rho\acute{o}\lambda\bar{\iota}\nu$ osv. — Sanskr.

(vedisk) *jānī*, men Nom. Pl. *jānayas*, *bhūmī* og *bhūmi-ṣ* «Jord», *aranyāntī* og *aranyānī-ṣ* «Skovkvinde»; Gen. Sing. *yuvatyās*, men Nom. Sing. *yuvati-ṣ* «ung Kvinde», Instr. Pl. *arānībhiṣ*, *nārībhiṣ*, men Nom. Sing. *arānī*, «Rivetræ», *nārī*, «Kvinde». I det senere Sprog hyppigere: *pātnīṣ* og *pātnayas*, *naptī* og *naptīṣ*, *rātrī* og *rātrīṣ* «Nat», *purī* og *purīṣ* o. fl. Omvendt kan ogsaa *i*-Stammer i visse Casus (Gen. Dat. Loc. Sing.) bøies som *iē*- (*ī*-)Stammer: vedisk Dat. *bhrtyāī*, Loc. *bhrtyām* af *bhrtī-ṣ* «Underhold», Gen. *nīr-ṛtyās* af *nīr-ṛ-tīṣ* «Opløsning». I R.V. er dog saadanne Former sjeldne, i det senere Sprog derimod meget almindelige. — Avest. *dāthriṣ* Nom. Pl., regelmæssig, men Nom. Sing. *dāthriṣ*, Voc. *dāthrē*, som en *i*-Stamme, ligesaa *kunāiriṣ* for **kunāirī* «slet Kvinde», *āhuiriṣ* o. fl. — I Latin er som før nævnt Adjectivernes Fømininform paa *-i* fra *iē*-Stamme blevet *i*-Stamme: *acris*, *suavis*. Det samme er Tilfældet med talrige Substantiver paa *-ēs*, *-is*, Gen. *-is*: *volpes*, *clavis* (cfr. gr. κληίς); osk. *Fuutrei* som af et **fūtris*. — Heller ikke i Irsk mangler Exempler paa denne Overgang: *rigain*, Gen. Sing. *rígna*, *bliadain* «Aar», Gen. Sing. *bliadna*, *bliadno* ved Siden af det regelmæssige *bliadne*. Ogsaa Exempler paa Overgang af *i*-Stammer til *iē*-Stammernes Flexion kan paa-vises: Gen. *tessbuithe* af *tessbuith* «defectus» for **to-ess-bu-ti-s* (Rod *bhū*). — Exempler paa Overgang til *ī*-Flexionen i Germ. er: got. *gens*, oldn. *kvæn* «Kvinde» (her var Overgangen allerede indog.: skr. *jani-ṣ*); Nom. Pl. *brúðir* (*ī*-Stamme), men Acc. Sing. *brúði* (*iē*-Stamme), Acc. *dīs* og *dīsi* osv.; ogsaa ags. *fremu*, *hylu* o. fl. (*i*-Stammer) var vel egentlig *iē*-Stammer. — Lit. *pilis* (*i*-Stamme) «Borg» = gr. πόλις, skr. *purī*, *ánti-s* «And», skr. *āti-ṣ* men gr. νήσσα; Obulg. *zŭli* «Ondskab» (Adj. *zŭlŭ*), *vědi*, *lŭži*, *vŭsi* osv.

Tilleg. Nom. Sing. paa *-ǎ* har en Del Ord (omtrent 40), hvor intet *-i* oprindeligt gik foran dette, som: πρέσβα,

τόλμα, διαίτα, πρύμνα, μέριμνα, Πολύδαμνα, ἔχιδνα, ἔρευνα, δόξα, μύξα, κνίσα, δίψα, γέννα osv., tildels med Sideformer paa -η: τόλμη, πρύμνη, κνίσση, δίψη osv. Rimeligst synes det mig med *Brugmann* (Morph. U. II 199) at betragte disse Former som omdannede fra Former paa \bar{a} under Indflydelse af Nominativerne paa - \bar{i} . Som før nævnt gaar \bar{a} som Afledningsendelse i mange Tilfælde parallelt med - \bar{i} (θεράπνη og θεράπαινα). Saaledes kunde man tænke sig engang bestaaende ved Siden af hinanden de to Dannelser *πρέσβεια og *πρέσβ(φ) \bar{a} ; κνίσση (for κνίδσ-η, sml. *Johansson* K. Z. XXX. 398 f.) af Stammen *κνιδες-, lat. *nidor-* er en Dannelse ganske som ὄφρῦ «Høi» af ὄφρῦς, ἰγνύη «Knæhase» af γόνυ. Under Indflydelse af Ordene paa - \bar{i} , hvis Jota jo i mange Tilfælde indgik Forbindelse med den foregaaende Consonant og saaledes tilsyneladende svandt, som i γλώσσα, γέφυρα, εὐθύνα for *γλωσχα, *γεφυρχα, *εὐθυνηχα, forandredes κνίσση til κνίσα (att.), saaledes ogsaa δόξα, μύξα for *δοκσ-η, *μυκσ-η (af s-Stammerne *δοκεσ-, *μυκεσ-), πρέσβα osv.; omvendt har f. Ex. εὐθύνα antaget Sideformen εὐθύνη; πόννα for πόννια i Forbindelser som πόννα θεά og πόννα θεάων forklares vistnok bedst af *G. Meyer* (Gramm.² 55) som beroende paa Misforstaaelse eller feil Læsning af et oprindeligt πόννια θεά, πόννια θεάων. Paa en Sidedannelse med \bar{a} kan her ikke tænkes, da Feminin-suffixet her ikke var -*ia* men -*nia* (skr. *pát-nī*, se ovenfor).

En anden Forklaring af Nominativerne paa \bar{a} er nylig fremsat af *Johansson* (l. c.), der gaar ud, ikke fra \bar{a} , men fra \bar{a} som det feminindannende Suffix. Tilføiet o-Stammerne skulde dette med disses Stammeudlyd -o eller -e være bleven contraheret til \bar{a} (snarere ventede man da * \bar{o} eller * \bar{e}), tilføiet Consonantstammer skulde det vise sig uforandret (δόξ- \bar{a}); Endelsen - \bar{i} betragtes da som opstaaet ved Forbindelse af dette \bar{a} med \bar{i} -Stammernes Udlyd \bar{i} ; det skulde altsaa oprindeligt kun tilhøre \bar{i} -Stammernes Femininform og derfra have bredt sig videre (se Pag. 65). De ikke faa Tilfælde, hvor langt \bar{a} synes at være føiet til Consonantstammer (θεράπν-η, ποιμν-η) forklares ved Antagelse af en Omformning af en oprindelig Nominativ paa \bar{a} (*θεραπν- \bar{a} , *ποιμν- \bar{a}). Det lidet rimelige i, at den ud-

bredte Feminindannelse paa *-ia* skulde have taget sit Udgangspunkt fra den snævre Gruppe af Ord paa *-i*, er før fremholdt. Hvad de græske Substantiver paa *-ᾱ* angaar, synes det, naar Omdannelse i ethvert Fald maa antages, at ligge ligesaa nær f. Ex. i δόξα at se en Omdannelse af et ældre *δόξᾱ som at antage ποίμνη for omformet af et ældre *πομν-ᾱ.

II.

Halvocaliske og diphthongiske Stammer.

Disse to Arter af Stammer behandles paa Grund af de talrige Berøringer, som finder Sted mellem dem, især i Græsk, bedst under ét, skjønt de egentlig, som i Indledningen paa-peget, er af ganske forskjellig Natur. De halvocaliske Stammer (*i*- og *u*-Stammerne) slutter sig i Bøining til *o*-Stammerne: *i* og *-ei*, *u* og *-eu* vexler som i disse *-o* og *-e*; *-i* (*-ei*) og *-u* (*-eu*) synes da at have været Suffixer, der ligesom *-o* (*-e*) dannede Nominer af Verbalroden¹. De diphthongiske Stammer følger derimod i sin Bøining de consonantiske.

1.

Halvocaliske Stammer.

Disse falder i to Afdelinger:

a. *De egentlige halvocaliske Stammer*, hvis Stammeaflyd bestaar i Vexel mellem Halvocal og Diphthong, og

b. *Tilsyneladende Diphthongstammer*, i hvilke denne Vexel ganske er udjævnet. Denne Afart, der er af nyere Oprindelse, optræder fornemmelig i Græsk.

¹ Vanskelig at forklare bliver herved den langvocaliske Form *-ēi* og *-ēu*, der egentlig, som det synes, hørte hjemme i Loc. Sing, men efterhaanden ogsaa udbredte sig til andre Casus og saaledes fremkaldte store Ligheder mellem de her behandlede Stammers og Diphthongstammernes Bøining. Nogen oprindelig Berøring med Diphthongstammerne kan jeg ikke se her; i Loc. Sing. har jo Diphthongstammerne netop *ikke* den langvocaliske Form.

a. Egentlige halvvocallske Stammer.

1. *i*-Stammer.

Denne Gruppe bestaar af Ord, afledede med Suffixerne *-i*, *-ti*, *-mi*, *-ni*, *-ri*, (ὄι-ς, βᾶ-σι-ς, φῆ-μι-ς, ὕν-νι-ς Hes. «Plog» (af **ugh-ni-s*, R. *vegh*), ἰδ-ρι-ς), alle Dannelser, som er sparsomt repræsenterede i Græsk med Undtagelse af Stammerne paa *-ti*. *i*-Stemmerne omfatter alle tre Kjøen, oprindeligt gaves der dog neppe Neutra paa *-i*. Stammeaflyd: *-i*, *-ei*, *-ēi*; den sidste Form tilhørte egentlig kun Loc. Sing.

Flexion. *Sing. Nominativ.* Endelse *-s*: μάντι-ς m., βᾶσι-ς f.

Skr. *áhi-s* «Slange» (lat. *anguis*), *matí-s* f. «Tænkning»¹, avest. *aži-s*, *maiti-s*,opers. *Fravarti-s* (Egenn.). — Lat. *hostis*; delvis Bortfald af *-s* i ældre Tid: *tribunos militare*; hyppig er Syncope af *-i*: *acer* <**acrs* <**acri-s*, *mens* <**ments* <**mentí-s*²; saaledes altid i Osk.-Umbr.: osk. *cevs* = lat. *civi-s*, umbr. *ocar* «Høi» <**ocrs* <**ocri-s*. — Irsk *fáith* «Digter» <**vāti-s* = lat. *vātēs*, *breith* f. «at bære» (Inf.) <**bhrtí-s* = lat. *fors*. — Got. *gast-s* m., *anst-s* f., med sædvanligt Bortfald af *i*, on. *gestr* (run. *Hlewa-gasti-R*), *ást* (uden *r* ved Indflydelse af *ā*-St.); i Vestgerm. bortfaldt **-s*, Stammens Udlyd bevarede hvor Rodstavelsen var kort: ags. *giest*, men *stede* = on. *staðr*; Fem. *ést* = on. *ást*; oht. *gast*, *stat* (uregelmæssig for **stati*, sml. *wini* «Ven», *kumi* «Ankomst»). — Lit. *genti-s* m. «Slægtning», *nakti-s* f. Nat; obulg. *gosti* «Gjæst», *nošti* f. = *nakti-s*.

Accusativ. Endelse *-m*. gr. -ν. μάντι-ν, βᾶσι-ν. Det kun engang forekommende πόληα (Hes. Asp. 105) er en Nydannelse (sml. Gen.).

Skr. *áhi-m*, *matí-m*³; avest. *aži-m*, *maiti-m*⁴,opers. *Fra-*

¹ Enkeltstaaende af den sterkere Stammeform (ved.) *vé-s* «Fugl» ved Siden af *vi-s* = lat. *avis*.

² Endelsen *-ēs* (*canēs*, *volpēs* o. l.) tilhørte egentlig *iē*-Stammerne (se Pag. 70).

³ Enestaaende vedisk *aryám* af *arí-s* «fiendtlig» med de consonantiske Stammers Endelse.

⁴ Enkeltstaaende Dannelser af den sterkere Stammeform: *kavaəm* ∅: **kavayem* = skr. *kavim*, og af den langvocaliske: *karšāim* = **karšāyem* af *karši* «Kreds».

varti-m. — Lat. *siti-m* o. l., *parti* (C.I.L. I. 187); desuden i Adv. paa *-tim*¹. — I Osk. og Umbr. havde *-i* i *-im* en Klang der nærmere sig *e*, deraf Skrivemaaden med *-i* i Osk. og Vexel mellem *-i* og *-e* i Umbr.: osk. *slaagi-m* «Sted», *sacri-m*, umbr. *ocre-m.* — Irsk *fáith(-n)* af **vāti-m.* — Got. *gast*, *anst*; oldn. *gest*, *ást*; ags. *giest*, *stede*, *ést.* — Lit. *geñti*, *nākti*, preuss. *nakti-n*, obulg. *gostĭ*, *noštĭ.*

Nom. Acc. Neutr. Ingen Endelse. Græsk har af Substantiver kun enkelte Fremmedord som *σίναπι*; Adj. *ἴδιον*. Rime­ligvis gaves der ikke oprindelig neutrale *i*-Substantiver, kun Adjectiver. Det *-i*, som optræder f. E. i skr. *ákxi* «Øie», *asthi* «Ben» (Lat. *os*), var oprindelig en Partikel der føiedes saavel til Sing. som til Plur. af Neutra og ikke havde nogen Stamme­aflyd *-i -ei* (*Joh. Schmidt* Pluralb. 245 f.). Senere droges ogsaa saadanne Neutra ind i *i*-Flexionen (ved. Gen. *bhúres*; almindelig *-i-n-as*).

Skr. (*ákxi* etc.) Adj. *jāmi* (Masc. *jāmi-ṣ* «geminus»), *gūci* straalende, avest. *āhūiri* «Ahura tilhørende», (egentl. *io*-St.). — Lat. *mare* af **mari*, Adj.: *acre*; med bortfaldet Endelse: *animal* etc. — Irsk *muir* (ogsaa med Endelsen *-n* fra andre Stammers Neutr.: *co muir-n Icht* «ad mare Ictium»). — I Germ. er et saadant Neutr. maaske bevaret i oht. *meri* «Hav» (*Sievers* P.-Br. Beitr. V. 107). Adjectiverne paa *-i* er faldne sammen med *o*-Stammerne og har altsaa disses Neutrumsform. — I Obulg. mangler neutrale *i*-Stammer; oprindelige adjectiviske *i*-Stammer er som i Germ. blevne *jo*-Stammer og har disses Neutr.

Gen. Den ældste indog. Genitivform var (1) paa **-ei-s* (se Indl.). Ved Siden deraf gik allerede i Indg. Nydannelser: *-os* føiedes til den stærkere Stammeform: **-ej-os* (2) og til den svagere: **-i-os*, **-j-os* (3).

Af den første af disse Dannelser vil *Schmidt* (K. Z. XXVII 300) gjenfinde en Levning i Græsk: *Νεγρόλεις* i en pamphyl.

¹ Den almindelige Endelse *-em* er laant fra Consonantstammerne.

Indskr. Den anden Dannelsesmaade har vi maaske i det hom. πόλεος (2 Stav.) Π. 2. 811., 21. 567, opr. *πολεϊ-ος. Den tredie i οίός for *ὄζιος.

Udenfor disse enkeltstaaende ældre Former har Græsk kun Nydannelser: hom. πόληος (16 Gange) er dannet efter Dat. πόληι; att. πόλεως < πόληος ved quantitativ Metathese; ældre att. πόλεος (Trag.) maa være en Nydannelse, nærmest efter Forholdet ἄστεος, ἄστεως; det maa skilles fra hom. πόλεος, der att. vilde blive *πόλους (Schmidt l. c.). Endelig er Gen. paa -ιος (i Att. af enkelte Ord som τρόπις, i Nyjon. derimod den overalt herskende Form) laant fra Stammerne paa -ī (se i det flg.).

Skr. har næsten udelukkende Dann. 1: *āhe-s*, *maté-s*¹, ligesaa Avest.: *azōis*, *matōis*,opers. *Fravartais*². Sporadisk Dann. 2: avest. *vayō* (af *vi* «Fugl»), Dann. 3: skr. *aryās*, *avyas* = gr. οίός³. — I Lat. var maaske Endelsen oprindelig **-is* af **-eis* (D. 1.), stemmende med osk. *Herentateis*, umbr. *ocrer*; ved Siden deraf bestod en anden Endelse *-is* af **-ies*: *ovis* = skr. *avyas* (D. 3); denne Endelse fortrængte fuldstændig den første under Indflydelse af Consonantstammernes Genitivform, der ogsaa endte paa *-is*. — I Irsk kan i Genitiver som *gene* af *gein* «Fødsel, Barn», *cuinge* af *cuing* «Aag» -e være opstaaet af **-jos*, altsaa D. 3: **genjos*. I de fleste Tilfælde beror dog Endelsen -e paa Sammenfalden af *i*- og *iē*-Stamme: *aird* f. «Punkt» (sml. gr. ἄρις «Pilspid»), gen. *arda* (som *i*-St.) og *airde* (som *iē*-St.)⁴. — Germanisk havde, som det synes, D. 2: Got.

¹ Sideform for Fem., vedisk *nir-ṛtyās*, Dat. *nir-ṛtyāi* osv. (i det efter vediske Sprog udstrakt til alle Fem.), fremkaldt ved Forblanding med *iē*-Stammerne. Saaledes ogsaa sjelden i Avest.: *pūityāo*, Gen. af *pūiti-s* «Raadenhed».

² Sideform op. *Caispāis*, som i Avest. ved *u*-Stammer, af den ellers til Loc. indskrænkede langvocaliske Stammeform.

³ Metaplastisk med *r*-Stammernes Endelse *-ur*: *pātyur* (*pāti-s* «Herre»), *sākhyur* (*sākhi-* «Ven»), *jānyur* (*jāni-* «Kvinde»).

⁴ *i*-Stammernes sædvanlige Genitivform paa -o, -a: *fātho*, *fātha*, *e-perta* (af *epert* = **at-bhr-ti*) er laant fra *u*-Stammerne, Disse to Stamme-grupper berører hinanden ogsaa ellers i Irsk.

anstais af **anstaj(i)s* (indog. **-oj-es*), ags. *éste*, oht. *ensti* af **anstej(i)s* (indog. **-ej-es*)¹. — Lit.-Slav. har D. 1 (indog. **-eis*): lit. *gentiės*, *naktiės*, obulg. *gosti*, *nošti*².

Dat. (indog. *Loc.*). Ifølge *Schmidt* (K. Z. XXVII 287 ff.) var *i*-Stammernes indog. Locativform den langvocaliske Stammeform uden Endelse, altsaa paa **-ēi*; allerede i Fællessproget blev **-ēi* (oprindelig vel kun foran følgende Consonant) til **-ē*. Jeg anser det dog for rimeligt, at Indog. tillige besad en Form paa **-ei*, altsaa den samme Stammeform, som ligger til Grund for Gen., uden Casusendelse (se Indl.). Den førstnævnte Dannelse betegner vi som D. 1 b., den sidstnævnte som D. 1 a. Dertil kom allerede i Fællessproget en tredje Form paa **-ej-i* (D. 2), idet den sædvanlige Loc.-endelse *-i* tilføiedes.

D. 1 b ligger ifølge *Schmidt* til Grund for græsk *πόλη* (Hom., att. Indskr.), dannet af en opr. Loc. **πόλη* ved ny Tilføielse af Locativendelsen *-i*. D. 2 er hom. *πόλει* og contr. *πόλει* <**πολει-i*; denne Form paa *-ei* er hom. og att., i Nyjon. almindeligere end Sideformen paa *-ī* (af **-ij-i*, kypr. *πóλιι*), der svarer til Gen. paa *-ιος* (se Gen.).

Arisk har D. 1 b. Skr. (vedisk) *agnā*, *pītā* (af *pīti-* f. «Drik»)³, avest. *gara* (Nom. *gairi-s* m. «Bjerg»). Enkeltstaaende D. 2: skr. *ājāy-i* (som Metret kræver R. V. 1. 112. 10 for Hdskr. *ājāu*. Lanman 388) af *ājī-s* «Veddeleeb». — I Lat. er den gamle Loc. paa **-ē* (D. 1 b) bevaret i *marē* (*Stolz* 88) *peregrē* (*Schmidt* l. c. 298), maaske i umbr. *ocre-m* for **ocrē-en*

¹ On. *ástar* efter *ā*-Decl. (*gjafar*). Maskulinerne havde i Germ. *o*-Stammernes Genitivform (med Omlyd overført fra de øvrige Casus): got *gastis*, on. *gests*, os. *gastas*, ags. *giestes*. I On. er ogsaa Endelsen *-ar* (*vinar*) hyppig, ved Indflydelse af *u*-Stammerne

² Ved Siden deraf med Overgang til *jo*-St. (af *ognī* «Ild» og enkelte andre Ord): *ognja*, lit. *smėrczio* ved Siden af *smėrtiės* (*smėrtis* m. «Død»). Saaledes dannes i Lit. Dativ ved Masc. altid efter *jo*-St., ved Fem. efter *jā*-St.: *smėrcziui*, *nācziai*.

³ Ved Siden deraf forekommer i Veda noget hyppigere og i det senere Sprog udelukkende End. *-āu* (*agnāu*), der skyldes *u*-Stammernes Indvirkning.

(sml. *manuv-e*). Lat. Dativ paa ældre *-e*, senere *-ei*, \bar{i} ¹, osk. *-ei* (*Herentatei*) forklarer *Schmidt* som svarende til hom. $\pi\acute{o}\lambda\eta$: Locativs *-i* er fœiet til den opr. Form paa **-ē*; dog kunde man maaske snarere heri se den indog. Locativ paa **-ei* (D. 1 a) svarende til *u*-Stammernes paa **-eu*, som netop de italiske Sprog vel har bevaret. — Gall. *Ucete* (*Stokes Bezz. Beitr. XI 131*), Dat. til Acc. *Ucuetin* i samme Indskrift, svarer maaske til skr. *agnā* (D. 1 b); i saa Fald er vel irsk Dat. *fáith* for **vāti* < *vātē*. — Got. *anstai* forklarer *Schmidt* (l. c. 303) som opstaaet af **anstē-i* (sml. $\pi\acute{o}\lambda\eta$); men da det synes at være en med *sunau* fuldstændig analog Dannelse (*anstais: anstai = sunaus: sunau*) og *sunau* ialfald maa forklares paa en anden Maade, anser jeg den ældre Opfatning: *anstai* af **anstaj-i* (indg. **-oji*) med tidligt Bortfald af *-i* for rimeligere; ags. *éste*, oht *ansti* kan forklares af **anstej-i* > **anstij(i)* > *ansti* (D. 2); paa samme Maade oldn. *gest*². — Lit. D. 1 b: *szalē* Adv. «paa Siden» af *szalē-s*³; obulg. *gosti*, *nošti*, kan være D. 1 a: *-i* af **-ei*⁴; Formen er dog ubestemt, da **-ēi* (sml. gr. $\pi\acute{o}\lambda\eta$) rimeligvis ogsaa maatte blive til *-i*.

Voc. Indog. **-ei* (D. 1). Ved Siden deraf optraadte allerede i Fællessproget en Nydannelse af den svagere Stammeform paa **-i* (D. 2): Gr. $\mu\acute{\alpha}\nu\tau\iota$ (D. 2). — Skr. D. 1: *ágne*, avest. D. 1: *zāirē* (af *zāiri-* «grøn», sml. *zairi* = skr. *hāri-*), D. 2: *aži*. — I Lat. erstattes Voc. af Nom. — Irsk *fáith* kan vel repræsentere begge Dannelser: **vātei?* **vāti?* — Got. *gast* af **gasti* (D. 2). — Lit. *gentiē*, *ugniē*, obulg. *gosti* (D. 1).

¹ Fra *i*-Stammerne er dernæst *-i* overført som Dativendelse til de consonantiske Stammer: *patri*, ligesaa i Osk. *-ei: paterēi*.

² Got. *gasta*, oht. os. *gaste*, ags. *gieste* har antaget *o*-Stammernes Dativform; saaledes ogsaa tildels i On.: *fundī*; ligesaa er i On. Fem.s Dat. *ást* dannet efter *gjof*.

³ I dial. *szirdē(j)*, *Kurschat 663 Schmidt* l. c. 288, er *-je* fra de fem. *ā*-Stammer traadt til den gamle Locativform; den sædvanlige Locativform *gentyjē*, *naktyjē* er ligefrem dannet i Analogi med *ā*-Stammernes ved Forlængelse af *-i* og Tilføielse af *-je*.

⁴ Til en Form **gostei* vilde det dialekt. lit. (*Kurschat 663*) *szirdiē-jē* svare.

Plur. Nom. Voc. Opr. Udgang **i-es > *jes* (D. 1), se Indl. Ved Siden deraf gik allerede i Fællessproget en Nydannelse af den sterkere Stammeform **-ej-es* (D. 2), der næsten ganske fortrængte den første. Græsk D. 1. οἶες for *ὄjjes. Almindelig D. 2: -εις af *ej-εις: μάντεις, βάσεις. Sporadisk Dannelse: hom. πόληες af *ποληjjes ved videre Udbredelse af den egentlig kun i Loc. Sing. hjemmehørende langvocaliske Stammeform. End. -εις (hom., jon., dor. osv.) tilhører egentl. ī-St. (sml. gen. -ιος dat. -ῖ).

Arisk D. 1: enkeltstaaende vedisk *aryàs*, avest. *fravašyō* (ved Siden af *fravašayō*), *thriyasca* (og *thrāyo Bartholomae* Ar. F. I 47). Almindelig D. 2: skr. *āhayas*, *matāyas*, avest. *garay-ō*¹. — Lat. kun D. 2: -ēs af **-ej-es*: *hostēs*, *mentēs*²; i osk. *aīdilis* synes -is at maatte være en lydlig Forandring af **-ēs* (af **-ej-es*); umbr. *puntes*. — I Irsk blev **-ej-es*, **īs > ī*, forkortet i ubetonet Stavelse: *trí*, *fáthi*. — Germ. D. 2: got. -īs af **-ej-es*: *þreis*, *gasteis*, *ansteis*, oldn. *þrír*, *gestir* (*ástir* uden Omlyd efter *ást*); oht. *drī*, *gesti*, *ensti*; ags. *ðri*, *wine*, *éste*³. — Lit. *geñtys*, *nāktys* af **gentejes*, **naktejes*; **-ej-es* blev udenfor Rodstavelse **-ij-es* (*Schmidt K. Z. XXVI 385*), e- bortfaldt som i *dūkters* N. Pl. <**dukteres*, hvorefter **-ijs* blev -ys; *trys* «tre» har rettet sig efter de øvrige i-Stammer; obulg. *trije*, *gostije* af **trejes*, **gostejes*⁴.

Acc. Endelse **-ms*, Udlyd **-ims*, gr. -ις (kret. τρίνς er Nydannelse for *τρίνς); af -ις blev videre -ίς (Homer, Herodot,

¹ Sporadisk af den forlængede Stammef. avest. *staomāyo* «Lovsange», *thrāyo* «tre», sml. πόληες.

² I Sideformen paa -īs (ogsaa skrevet -eis) i 7 indskr. Exempler (*Bücheler-Windekilde* 33) kan jeg ikke finde en lydlig Udvikling af -ēs; man ventede da den samme Overgang ved de consonantiske Stammers -ēs. Den dobbelte Form -ēs og -īs beror vel paa, at i Acc. Pl. disse Endelser gik ved Siden af hinanden.

³ Derimod *giestas* etc. efter o-Decl., Fem. *ésta* (efter ā-Decl.) ved Siden af *éste*.

⁴ Ved Femininerne har Accusativformen fortrængt Nom. (*nošti*) som Følge af, at ved andre fem. Stammer disse Casus i Form falder sammen.

att. i ος af *δρινς). Nydannelser: hom. πόληας Od. 17. 486 som Nom. πόληας; hom., lesb., dor., nyjon. πόσιας efter *i-* (*iē*-)Stammerne; att. μάνταις, βάσεις er Nominativformen.

Skr. *trīn*, *āhīn* for **trims* osv., med Forlængelse af Vocalen efter Mønster af *o*-Stammerne; avest. sporadisk *gairi* for **gairins* (*Bartholomae* Handb. p. 24)¹. — I Lat. blev *-ins* til *-is*: *tris*, *finis*²; umbr. *trif*, *avif*³. — Irsk *trí*, *fáthi* af **trims*, **vātins*. — Got. *þrins*, *gastins*, *anstins*, oldn. *gesti*⁴. I Oht. og Ags. falder som sædvanlig Nom. og Acc. sammen. — Lit. *tris*, *gentis*, *naktis* (af **trims* osv.); obulg. *tri*, *gosti*, *nošti*.

Nom. Acc. Neutr. Den oprindelige Form synes at have endt paa den forlængede Vocal: skr. (vedisk) *trī*, *śūci*⁵. I Avest. kan Former som *būiri* «mange» svare hertil. — Lat. *trīginta*. — Irsk *trí*⁶. — Ags. *hī taūta* (*Joh. Schmidt* Pluralb. 43). — Lit. *trý-lika*. Obulg. *tri*. — Græsk τρία, ἄττα for **á-tja*, Rod *qi*, er Nydannelse med de consonantiske Stammers *-a* (skr. *-i*); *o*-Stammernes Endelse *-ā* har lat. *tria*, *maria*, umbr. *triiu*, *trīia*, *sakreu*, got. *þrija*, oldn. *þrjú* af **þriū*, oht. *driu*, ags. *ðréo*.

Gen. Den ældste Form var vistnok (se Indl.) den sterkere Stammeform + **-om*: Udg. **-ej-om* (D. 1). Ved Siden deraf allerede indog. en Nydannelse af den svagere Stammeform + **-om*: **-i-om*, **-jom* (D. 2).

Græsk. D. 1 har hom. πόλεων af *πολεῖων Π. 5. 744; att. πόλεων synes at maatte være Nydannelse efter *u*-St., da

¹ Femininerne ender i begge Sprog paa *-is* skr. *matīs*, avest. *ār-maitīs*, sandsynligvis Nydannelse efter *ā*-Stammernes *-ās*. I Avest. er Endelsen *-is* gaaet over paa Masc. og er disses sædvanlige Acc. Endelse: *gairīs*. Nydannelser efter de consonantiske Stammer: skr. *ary-ās*, avest. *thrāyō*, *garay-ō* (der dog ligetil kan være Nominativformen).

² Tidlig indtraadte ved Indflydelse af Consonantstammerne den med Nominativ ligelydende Sideform paa *-ēs*.

³ Ogsaa *tref*, *tre*, *treif*, hvor *e* synes at skyldes Nom.

⁴ *þrjá* efter *o*-Decl. I Fem. er Acc. = Nom. (*ástir*) efter Mønster af *ā*-Stammerne, hvor begge Casus formelt falder sammen.

⁵ Almindelig efter *n*-Stammerne: *trī-n-i*, *śuc-i-n-i*.

⁶ Substantivernes Neutr. Pl. paa *-a* (*mora*) er laant fra *u*-Stammerne.

et opr. *πολεων skulde blive contraheret. D. 2 τριών, οἰών. Denne Genitivform, der formelt faldt sammen med *i*-Stammerne, blev gennem disses Indflydelse den herskende i Episk, Jon., Lesb., Dor.

Arisk. D. 1 sporadisk i Avest.: *thrayam, vayam, srvistayam* af *srvi-sti*, D. 2 sporadisk: *kaoyam* (o: *kavyam*)¹. — Lat. D. 2: *trium, hostium*, umbr. *peracrio*. — Irsk D. 2: *tri(-n), fátthe(n)* af **trijōm, *vātiōm*. — Germ. D. 2 (eller D. 1?): oldn. *gesta* for **gastia*, oht. *gestio, enstio*, ags. *winigea, giesta*²). — Lit. *trijū, gencziū, nacziū* af **gentjōm, *naktjōm* synes at være D. 2; imidlertid var det ogsaa muligt, at *i*-Stammerne her har rettet sig efter *jo-* resp. *jā*-Stammerne (sml. Dat. Sing. *geñcziai, nācziai*). Obulg. har D. 1: *trijī, gostijī, noštijī* for **trejōm* osv.

Dat. (Loc.). Den oprindeligste Form i Græsk paa *-i-si* (saa hos Herodot); i Att. og yngre Dor. indtraadte *-ε-si* ved Indflydelse fra de Casus, hvor *-ε-* regelret hørte hjemme: *μάντεσι*. Andre Nydannelser er homer. (ogsaa lesb. og dor.) *πολί-εσσι* istedetfor *πόλισι* (dannet efter *φύλακ-εσσι* o. l.) og med enkelt *-σ-* (efter Forholdet *γένεσσι: γενεσι*): *οἴεσι* Od. 15. 386, *πολίεσι* Pind. — Sml. skr. *áhi-su*; maaske umbr. Dat. Abl. *tris, avis, aves* for **tri-s-u* osv., obulg. *trī-chū, gostī-chū*³.

Dual. Nom. Acc. Den indog. Form synes at være en Nydannelse; efter Forholdet ved *o*-Stammerne, hvor Nom. Sing. endte paa *-os*, Nom. Dual. paa *-ō*, skabtes af *i*-Stammerne en Dualform ved Forlængelse af Stammens udlydende *-i*. Denne Form mangler i Græsk. Enkeltstaaende *ῶσσε* for **ōxje* af den svage Stammef. med de consonantiske Stammers Endelse *-ε* (D. 1) att. *άλύσει* (indskr., Brugmann Gramm. ² 84) er en tilsvarende Dannelse af den sterkere St.-form for **álysej-ε* (D. 2), *πόλεε* (Thuk.) er Nydannelse efter *πήχεε*.

¹ Almindelig er Stammen, som altid i Sanskr., udvidet med *-n*: *gairi-n-am* skr. *giri-n-am*.

² I Got. er disse Stammer her gaaede over i *o*-Flexionen: *gaste* (som *vulfe*); efter *gaste* Fem. *anste* (ligeoverfor *gibo*); oldn. *ásta* efter *ā*-Decl.

³ Lit. Loc. paa *-ysè* er Nydannelse efter *ā*-Stammernes paa *-osè*.

Skr. *agní*, avest. *asi* neutr. «Øine». Irsk *fáith* = **vāti*; lit. *nakti*¹, obulg. *gosti*, *nošti*.

Gen. Dat. att. *πολείων* er Nydannelse.

2. *u*-Stammer.

Denne Gruppe omfatter oprindelig Stammer afledede med Suffixet *-u*, Subst. og Adj. (*πῆχυς*, *βαρύς*), de yderst faa med Suff. *-ju*, *-nu*, *-ru* *-lu* (lac. *υῖος* (att. *ύς*), *λιγ-υός*, *δάκρυ*, *ἀχ-λύς*) samt de talrige paa *tu* (*κλιτύς*). Ordene paa *-nu*, *-ru*, *-lu* og alle paa *-tu* undtagen *ἄστυ* er gaaet over til *ū*-Flexionen. *U*-Stammerne omfatter alle tre Kjen. Stammeaflyd: *-u*, *-eu*, *-ēu*, den sidste Form oprindelig kun i Loc. Sing.

Flexion. *Nom. Sing.* Endelse *-s*: *πῆχυς*, *ἡδύς*.

Skr. *sūnū-ḡ* m. «Søn», *dhenū-ḡ* f. «Ko»; avest. *hunu-ḡ*,opers. *kuru-ḡ*². — Lat. *rītu-s* egtl. «Løb». — Irsk *rith* for **rītu-s* «Løb». — Germ. got. *sunu-s*, on. *sun-r* (run. *Haukoþu-R*), os. ags. *sunu*. — Lit. *sūnū-s*, obulg. *synū*.

Acc. End. -m, gr. *-v*. *πῆχυ-v*, *βαρύ-v*. Ved Siden deraf en Nydannelse af den sterkere St.-f.: *υῖέα*, hom. *εὐρέα*.

Skr. *sūnū-m*, avest. *hunu-m*;opers. *magu-m* «Mager»³. — Lat. *rītu-m*; umbr. *trifu*, *trifo* = *tribu-m*. — Irsk *rith-(n)*. — Got. *sunu*, oldn. *sun* (run. *sunu*). — Lit. *sūnu*, obulg. *synū*.

Nom. Acc. Neutr. Ingen Endelse. Gr. *ἡδύ*, *ἄστυ*, *δόρυ*, *γόνυ* osv.

Skr. *svādū*, *vāstu*, *dāru*, *jānu*; avest. *vohu* = ind. *vāsu* «god», *dāuru*. — I Lat. skulde det udlydende *u* svinde, saaledes *sat* = neutr. til **satu-s*, lit. *sočius* «mæt». Former som

¹ Masc. derimod har *jo*-Stammernes Endelse: *gencziū*.

² Sporadisk af den forlængede Stf.: avest. *uz-bāzāuš* «med løftet Arm», *hudānāuš* «gaverig»,opers. *dahyāuš* «Land».

³ Sporadisk af den forlængede Stf.: avest. *nasāvem* (skrevet *nasāum* af *nasu* «Lig»); af den sterkere Stf. sporadisk f. E. *vareṣaom* : *vareṣavem* Navn paa en Dæmon;opers. *dahyāum*, er med sit *-āu* foran *-m* enestaaende Nydannelse efter *dahyāuš* (*Bartholomae Ar. F. I 40*).

genū, *pecū* er efter Schmidt (Pluralb. 49 f.) egentlig Plural. — Irsk *ith* «Korn» egentlig «Næring», (Grf. **pitū*, skr. *pitū-s* m.). — Got. *filu* = πολύ, *faihu* = *pecu*, oldn. *fjöl*, *fé*, oht. *filu*, *fehu*, ags. *feolu*, *feoh*. — Preuss. *pecku* «Kvæg».

Gen. (sml. i-St.) Indog. *-*eu-s* (D. 1), *-*ev-os* (D. 2), *-*u-os* (D. 3). D. 1. mangler i Græsk. D. 2. Fællesgræsk ved Adjectiverne: ἡδέος for *ἡδερος; hom., att.: ἄστεος, υἰέος; Herod.: πήχεος osv. D. 3.: δουρός, γουνός (hom.), δορός (att. digt.) for *δορός, *γουνός, υἰός (hom). Denne Genitivform faldt ved dáκρυος o. l. sammen med *ū*-Stammernes og førte til Forblandning af begge Classer. Nydannelse att. ἄστεως, πήχεως ved quantitativ Metathese for *ἄστηός, af den egentlig kun i Loc. Sing. hjemmehørende forlængede Stammeform.

I Arisk er D. 1 den herskende: skr. *sūnó-s*, avest. *vayao-s* (*vayu-s* «Luft» = skr. *vāyú-s* «Vind»),opers. *kurau-s*. D. 2 vedisk (enestaaende) *vāyāv-as*¹. D. 3. vedisk *paçvās*, *pitvās*, *krátvas* (*kratu-s* «Magt»), *mádhvas* (*mádhū* = μέθυ), *vásvas*, *çičvas* (*çiču-s* «Unge»), avest. *khrahwō*, *hindvō* (*hindu-s* = skr. *sindu-s* «Strøm»), *tanvō* (*tanu-s* «Legeme») osv.². — Ital. D. 1: lat. *ri-tūs* (af *-*eus*), osk. *castrovs* «fundi» (?), umbr. *trifor*. D. 2: lat. *senatuos* etc., hyppig i ældre Tid, falisk. *zenatuo* for **senatev-os*; af-*uos* blev senere *uus*³. — Irsk. D. 2? *retho*, *retha*; *-*evos* blev *-*ovos* og dette blev *-*ō* (sml. gen. *bó* = βορός), som i ubetonet Stavelse forkortedes til *-o*, *-a*. — Ugerm. *-*ou-es* D. 2. Deraf ved Syncope af *-*e* got. *sunaus*, *filaus* *mais* «meget mer»⁴, on. *sonar* (*-*au* blev *-*ō* og dette i ubetonet

¹ Flere Steder baade i Ved. og Avest. kræver Metret saadan Form istedetfor det overleverede paa *-os*, *-aos* (*Bartholomae* Ar. F. I 72).

² Enkeltstaaende af den forlængede Stf. med Suff.-*s* avest. *bāzāuš*, med Suff. *-as*: *nasāvō*. Med *ā*-Stammernes Endelse ved. *ispās* (*īsu* «Pil»), Dat. *ispāi*; i senere Sanskrit er dette udstrakt til alle de fem. *u*-Stammer (se i-St.).

³ *-uis* (temmelig hyppig fra Slutten af det 6te Aarh.) beror vel paa Nydannelse efter de cons. Stammer: *ducis*: *duci* = *senatuis*: *senatui*, (sml. *Stolz*³ § 83).

⁴ De øvrige Adjectiver efter *jo*-Decl.: *hardus*, gen. *hardjis*. Saaledes ogsaa i de øvrige germ. Sprog.

Stavelse -a) *fjár* af *-*féar*, *-*féhar*; oht. *frido* «Fred», os. *suno*, ags. *sunā*¹. Enkeltstaaende D. 3: got. *mans* af **manv(i)z*, St. *manu*. — Lit.-Slav. D. 1: lit. *sūnatūs*, obulg. *synu*.

Dat. (Loc.) Indog. Udg. *-*eu* (D. 1 a). Forlænget til *-*ēu* (D. 1. b). Ved Siden af denne Dannelse stod allerede i Fællessproget de efter de cons. Stammer dannede Former paa *-*ev-i* (D. 2) og *-*ui* > *-*vi* (D. 3). — I (†ræsk mangler D. 1 a. (Levning er maaske *ānev*, sml. oht., os. *āno*, on. *ón*, *án*), ligesaa D. 1. b (sml. dog Nydannelsen **Αρη-ι* o. l. af **Αρηϝ-ι*). Almindelig er D. 2: hom. ἡδέϊ, ἄστει, contr. πήχει Od. 21. 419, att. ἡδέϊ, πήχει. D. 3: hom. γουί, δουρί, att. digt. δορί for **γουϝ-ι* **δοϝϝ-ι* (ved Siden deraf att., digt. δορεί for **δοϝεϝ-ι*), hom. υίι.

Arisk. D. 1 a: skr. enkeltstaaende (ved.) *sāno* af *sānu* n. «Ryg», «Overflade», (*Lanman* p. 412); avest. *haētō* af *haetu* = skr. *sētu*-m. «Bro», *aivigātō* af *aivigātu*-«Komme» o. fl. (*Bartholomae* Bezz. Beitr. IX 299 ff.), pers. *Bābirauw*, *Margaw*, *ufrātauw-ā* «ved Euphrat». Almindelig er D. 1. b: skr. *sūnāu*, avest. *vanhāu* = skr. *vāsāu*². D. 2 oftere i Veda: *sūnāv-i*. D. 3: Avest. *pīthwi* (*pītu-ϝ* «Næring»). — Lat. D. 1 a: *noctū* for *nocteu*; saaledes vel ogsaa for en Del de i klass. Latin almindelige Dativer paa -*ū*; umbr. *manuv-e* «i Haanden». *Dat. -trifo*. D. 1 b er maaske lat. *ritē* af **ritē* (*Mahlow* 52)³. — Irsk *riuth* af **ritū* kan forudsætte ældre **riteu* (D. 1 a). — Germ. D. 2: got. *sunau*, os. *sunu*, *suno*, ags. *sunā* af **sunav-i* (indog. *-*ov-i*), oht. *suniu*, *fridiu*, on. *syne* (run. *kunimudiu*) af indog. *-*evi*. D. 3. i got. *mann* for **manv-i* af den defekte Stamme **manu*. — Obulg. *synu* kan være D. 1 a (-*u* af *-*eu*, *-*ou*)⁴.

¹ *feoh* følger o-Decl.: Gen. *féos*.

² *-*ēu* blev allerede i Indog. i Udlyd til *-*ē* (arisk -*ā*), ligesom *-*ēi* (skr. *agnā*); i Endelsen -*āu* synes da -*u* at være secundært tilføjet efter de øvrige Casus (sml. *Dyāuϝ* gr. Ζής, lat. *diēs*). Den opr. Form er maaske bevaret i *ṛtā matinām* «ved Bønnens Tid» (se *Lanman* 411).

³ Den almindelige lat. *Dat.* paa -*ū* er Nydannelse efter de cons. Stammer; -*ī* af *-*ei* er, som før nævnt i-Stammernes *Dativudg.*, der fra disse har bredt sig som Endelse til de øvrige Stammer.

⁴ Lit. *sūnūjē* er Nydannelse som i-Stammernes *Loc.* paa -*yjē*. Obulg.

Voc. Indog. *-eu (D. 1). Ved Siden deraf ogsaa allerede i Fællessproget en Nydannelse af den svagere St.f. paa *-u (D. 2). Græsk D. 2: γλυκό.

Skr. D. 1: *sūno*. Ved Neutr. D. 2: *guggulu* A. V. «Bdelion»; Avest. D. 2: *mainyu* «Aand». — Irsk D. 2: *rith* af **ritu*. — Got. D. 1: *sunau* (ogsaa D. 2: *sunu*). — Lit. Slav. D. 1: lit. *sūnau*, obulg. *synu*.

Plur. Nom. Voc. Opr. Udgang *-u-es, *-ves (D. 1); ved Siden deraf allerede indog. *-ev-es (D. 2).

Græsk D. 1: hom. υἱες for *~~u~~-ες. Alm. D. 2: ἠδέες, πῆχες hom., her., lesb., dor.; att. contr.: ἠδεῖς, πῆχεις. Enkeltstaaende af den forlængede St.f.: πρέσβηες, Hes. Asp. 245 (som πόληες).

Arisk. D. 1 sjelden: skr. (vedisk) *mādhas*, *çata-kratvas* (Voc. Fem.) «med hundrede Kræfter», avest. *pasvas-ca*, *yāthwō* af *yātu* «Trolldmand». Almindelig D. 2: skr. *sūnāv-as*, avest. *humavō*¹. — Lat. *rītūs* kan være for **rītev-es* > **rītou(e)s* (D. 2), men kunde ogsaa være Accusativformen. — Irsk *rīthai* af **riteves* > **rītoves* (D. 2) (som *bai* = βόηες). — Germ. enkeltvis D. 1: got. *man-s* > **man(i)s*, on. *kinnr*, *kiðr* af *kinn* f. = got. *kinnus*, gr. γένυς. D. 2: got. *sunjus*, on. *synir* af **suneves*². — Lit. D. 2: *sūnūs* af **suneves* > **sunuv(e)s*, obulg. *synove* af **sūneves*.

Acc. Endelse *-ms. Udlyd *-ums, gr. -υς, saaledes kret. υἱυς, hom., her.: νέκυς. Endelsen -υς falder sammen med *ū*-Stammernes, hvad der bidrog til den Overgang af *ū*-Stammer til *ū*-St., som har fundet Sted i stor Udstrækning (Gen. νέκυος osv.); saaledes indtraadte fra disse ogsaa den anden Endelse -υας: hom. νέκυας. Nydannelser efter Nominativ paa -ees er hom. γλυκέας, her. πῆχέας osv. Att. γλυκεῖς, πῆχεις er selve Nominativformen.

Dat. *synovi* er = skr. Dat. *sūnāve* (ob. udlydende -i af *-ai), Dat. med D. 2 er preuss. Inf. paa -*twei* f. E. *girtwei* «rose».

¹ af den forlængede St.f.opers. *dahyāva*, avest. *dañhāvō*, *nasāvō*.

² os. *sunī* efter i-Decl.; ags. *sunā* af **sunaviz* (indog. *-oves).

7 — Torp: Nominalflexion.

Arisk. (sml. i-St.). Skr. *sūnūn* m., *iṣūṣ* f., avest *hindu* = skr. *sindhūn*, *ratu* = skr. *rtūn* m., almindelig med Feminins Endelse: *pasūṣ*; fem.: *dañhūṣ*¹. — Lat. *ritūs* af **rituns*, umbr. *manf* for **manuf* <**manuns*². — Irsk *rithu* af **rituns*. — Got. *sununs*, oldn. *sunu*. — Lit. *sūmus*, obulg. *syny* af **sūnuns*.

Nom. Acc. Neutr. Oprindelig Form paa **-ū* (se i-St.), saaledes skr. vedisk *urū*, *purū*, *vasū* o. fl.³, avest. *asrū* «Tærrer», *puru*, osv. (som falder sammen med Sing. og maaske kan være Singularformen, sml. ved *purū*, *vasū* osv. for Plur.). — Lat. maaske *genū* (Sing.) osv. (*J. Schmidt* Pluralb. 49 ff.). — Græsk har kun Nydannelser med de consonantiske Stammers Endelse *-ā*: D. 1 af den svage St.f.: lesb. γόννα, hom. γούνα af **γονῆ-α*, hom. δοῦρα af **δόρη-α*, πολλά af **πολη-α*, δάκρυα, maaske ogsaa Adv. τάχα, ὄκα, κάρτα etc. for **ταχη-α*, **ὄχη-α* **καρη-α* (*J. Schmidt* l. c. 47). D. 2 af den sterkere St.f.: hom. ἐυρέα, ἄστεα, πώεα osv. I Att. ucontraheret ved oxytonerede Adjectiver: ἡδέα (derimod ἡμίση Dem.), ellers contr.: ἄστη, δόρη for **δορη-α*; ὄξεϊα Hes., θήλεια (indskr. fra Thera) er dannede af Fem.formen (*Brugmann* K. Z. XXIV. 83).

I de øvrige Sprog optræder Nydannelser med *o*-Stammernes Endelse *-ā*: avest. D. 1: *eresvā* af *eresu* = skr. *rjū* «ret», *zanva* «Knær». — Ital. D. 1: umbr. *berva* = *verua*, *vatuva* usikker Bet., *pequo*, saaledes vel ogsaa Lat. *genua* etc. der dog ogsaa kunde repræsentere D. 2: **genev-a*. — Irsk *locha* vel for **loceva* >**locova* (D. 2)⁴. — Oht. *fihū* af **fehevā*.

¹ Sporadisk Nydannelse efter cons. St. skr. (vedisk) *paçv-ās*, *krtv-ās* (adv. «Gange»), avest. *pasvō*, og af den sterkere Stf. avest. *gātavō* af *gātu* «Sted», *pasavō*, *astavō* (*astu* «Legeme») o. fl. De avestiske Former kan dog ligetil være Nominativformerne. Ligesaa oper. *dahyāva*.

² *kastruvif*, *kastruvu*, *castru-o* synes at være metaplastisk efter *o*-Decl. for opr. **kastruf*.

³ ved Siden deraf hyppigere, og i det senere Sprog altid: *purū-n-i*, *vasū-n-i* osv.

⁴ En anden Endelse *-e*: *sothe* af *suth* «Afkoms» synes laant fra de neutrale *s*-Stammer (som *tige* for **teges-a*, Pl. af *tech* «Hus»).

Got. *knju*, *triu*, oldn. *kné*, *tré* er gjennem Nom. Pl. *kniv-a*, *triv-a* (sml. att. δόρη af *δορεζα) og Gen. Pl. *kniv-e*, *triv-e* (sml. gr. ἡδέων) gaaet over til *o*-Stammer.

Gen. Ældste Form paa *-ev-öm (D. 1). Ved Siden deraf allerede indog. af den svagere St.f. *-u-om, >*-vom (D. 2).

Græsk. Almindelig er D. 1: hom. att. ἡδέων, hom. πηλεκέων osv., her. πήχεων; att. πήχεων (med Accent efter πήχεως). D. 2: γούνων, δούρων hom., πολλών, δακρύων osv.

Arisk. D. 1 mangler; sporadisk D. 2: avest. *rathwam* (*ratu-*), *anhwam* (*anhu-* «Verden»), *yāthwam* o. fl.¹. — Lat. D. 1 *rītuum* for **rītev-öm* >**rītovom*. — (Irsk *rithe(-n)* er vel *i*-Stammernes Form, overført paa *u*-St.). — Got. D. 1: *sunive* af **sunev-ēm*². Sporadisk D. 2: got. *manne*, on. *manna* af **manv-ē* (-ō), on. *kinna* af **kenvō*. — Obulg. D. 1: *synovū* for **sūnev-öm*³.

Dat. (Loc.). Den oprindelige Form paa -v-σι : νέκυσσι har kun de Stammer, der beholder -v uforandret gjennem Flexionen; ved de øvrige indtræder derfor -εσι ved Indvirkning af de Casus, hvor -ε- hørte hjemme: hom., att. ὀξέσι osv. Nydannelse: hom. πελέκ-εσσι, δούρεσσι, ogsaa νέκυσσι o. l. for νέκυσσι (som ἔπεσσι, ἔπεσι).—Sml. skr. *sūnú-su*, avest. *vanhu-su*, *gātusv-a*,opers. *dahyusuv-ā*. — Umbr. Dat., Abl. *berus* af **gveru-su*. — Obulg. *synū-chū*.

Dual. Nom. Acc. Opr. Form paa *-ū (sml. *i*-St.). Denne Dannelse mangler i Græsk. — Skr. *bāhū*, avest. *mainyū*, *dañhu*. — Irsk *dí loch* af **locū*. — Lit. *sūnu*, obulg. *syny*. — Græsk har Nydannelser med de cons. Stammers Endelse -ε: D. 1: δοῦρε, hom., sml. skr. *paçv-ā*, avest. *bāsva*. D. 2: hom. att. πήχεε, εῶρεε, contr. att. indskr.: *visi*, sml. avest. *bāsav-a*.

¹ Almindelig avest. -*u-n-am*, som skr. -*ū-n-ām*; avest. *vohunam*, skr. *vāsūnām*.

² Oldn. *sona*, ags. *sona* har *o*-Stammernes Genitivform.

³ Lit. *sūnū* synes kun at kunne forklares som Metaplasme efter *o*-Decl.; paa samme Maade Loc. Pl. *sunūsè* for **sunūsè*.

Gen. Dat. Att. πήχειον, εὑρέειον etc. er Nydannelser.

Et oprindeligt Adjectiv paa *-u* er vistnok γραῦς, hom. γρηῦς (men ogsaa contrah. γρηῦς, Od. 19. 346, 24. 389) Grdf. γρᾶ-ju-ς (Rod. γερα — γρᾶ), sml. skr. *jarā-yu* n. «den aflagte Slangehud», egentl. «det gamle». Det vilde saaledes høre sammen med de nys behandlede Stammer, fra hvilke det kun adskiller sig ved, at det gennem hele Flexionen beholder den svagere Stammeform paa *-v* (foran Vocal *ϕ*); contraheret til γρᾶv- blev Stammen parallel med vāv- og paavirkedes af denne Stammes Flexion, saaledes att. Nom. γραῦς som ναῦς. Hom. Nom. γρηῦς, Dat. γρη-ί, Voc. γρηῦ. Att. γραῦς, Acc. (Nydannelse) γραῦν, γραῶς, γραί, γραῦ. Pl. γραῆς, γραῦς (efter γραῦν) γραῶν, γραυσί.

b. Tilsyneladende diphthongiske Stammer.

I Græsk har, som det synes, ved endel oprindelige *i*- og *u*-Stammer den langvocaliske Form (*-ēi, *-ēu) faaet et videre Omraade. Medens den ved de øvrige regelmæssig kun optræder i Loc. Sing., har den her ogsaa trængt sig ind i Nom. Sing. (sml. avest. *uz-bāsāuš* o. l.), der saaledes faar en med Diphthongstammernes fuldstændig overensstemmende Form. Den øvrige Flexion er da ogsaa analog med og kan være dannet efter disses

1. *i*-Stammer

Herhen vilde efter dette de græske Femininer med Nom. Sing. paa *-ώ* (-ῶ) høre. *Bartholomae* (Ar. F. I. 30) og *Joh. Schmidt* (K. Z. XXVII. 369 ff.) sammenligner indisk *sākhā*, avest. *hakhā*, *hakhā* «Ven» og de tilsyneladende *n*-Stammer *pānthā-s* «Vei» (sml. ob. *pāti*, lat. gen. *ponti-um*) og *manthā-s* «Tvare». Fuldstændig parallele med de nævnte græske er jo disse ingenlunde (hverken i Form eller Kjøen); men de viser dog ogsaa i Arisk en Omsiggriben af den langvocaliske Stammeform.

Denne Gruppe omfatter et temmelig stort Antal Fem. paa -ώ, af hvilke en Del er Nom. ag., en Del Denominativa (begge oftest som Egennavne), en Del Abstracta, f. E. a) Κλειώ, «den berømmende», Κλωθώ «den spindende», Πειθώ «den overtalende», Λεχώ «Barselkvinde»; b) Τρηχώ «stenet Egn», Δεινώ «den forfærdelige», Ἀργώ «den hurtige», Ἀελλώ «den stormende»; c) μελλώ «Nølen», χρεώ «Nødvendighed», πευθώ «Kundskab».

Flexion. *Sing. Nom.* λεχώ (af indog. *-ōi blev i Udlyd *-ō) sml. *sakhā, hakhā*. Istedetfor -ω findes ogsaa -φ, f. E. Ἀρχιφω i en Indskr. fra Melos i færjon. Alfabet; dette kan bero paa Indflydelse fra Vocativ. (paa -οι).

Acc. Ἠρώων Sappho fr. 71 af Ἠρώ, lac. Ἀγιδών, kret. Λατών osv. for *Ἠρωῶν (som Ζήν for *Ζηῶν), sml. ved. *pánthā-m*. Den hom.-att. Form Λητώ betragter Schmidt vistnok med Urette som en Analogidannelse efter αἰδῶ. Snarere er den en opr. «Sætningsdublet» *Λατωῖη, der indtraadte foran Consonant, medens *Λατωῖν var den retmæssige Form foran Vocal; af *Λατωῖη blev *Λατωῖα > *Λατωῖα; hertil svarer skr. *sakhāy-am*, avest. *hakhāyem*. Vistnok er Accenten paafaldende, da *Λατώα contraheret skulde blive *Λατώ; ved Indflydelse af Nominativ maa da Acut være traadt istedetfor Circumflex; forøvrigt gjør Betoningen den samme Vanskelighed ved Antagelsen af en Analogidannelse efter αἰδῶ. Jon. Indskr. og Herodot har -οῦν: Τιμοῦν. Denne Form synes at være en Omdannelse efter Genitiv paa -οῦς.

De øvrige Casus dannes af en svagere Stammeform (sml. βῶς, βοφός).

Gen. hom. jon. Λητούς, dor. boeot. Λατώς, lesb. πείθως af *-oj-ος > *-οος.

Dat. (Loc.) Λητοῖ af *Λητοῖ-ι. Boeot. Κλίφ efter ο-Decl. (sml. Plur.).

Voc. Λητοῖ, sml. skr. *agne*.

I *Plur.* følger disse Stammer ο-Decl., hvortil den Omstændighed kan have medvirket, at Loc. Plur. formelt faldt sammen med ο-Stammernes: λεχοῖ-σι og λύχο-ι-σι. Skr. derimod Nom. Pl. *sákhāy-as*, Acc. *sákhīn*.

Stammer af lignende Art ser *Bartholomae* (l. c. 34) i δεσ-πότης, Acc. -πότην for *-ποτης, *-ποτην ved Siden af πόσις = skr. *pāti-s* og δολομήτης ved Siden af δολόμετης.

2. *u*-Stammer.

a. Stammer paa -ηυ.

Wackernagel (K. Z. XXIV 300 ff.) opstiller for disse Stammer en Grundform paa *-*ēju*, *-*ēju*, svarende til de indiske paa -*āyu*, -*ayu*. Man ventede da hom. *βασιλήυς som γρηύς af *γρᾱ̄ju-ς.

Maaske er disse Stammer oprindelig *u*-Stammer. Diphthongen *-*ēu* trængte sig ind i Nominativ (sml. avest. Nom. *uzbāsāuš*, opers. *dahyāuš*, Acc. av. *nasāum*), hvorved denne blev fuldstændig analog med Diphthongstammernes, og der dannede sig tilsvarende Casus, paa den ene Side af en ny kortere Stammeform (efter Forholdet βῶς, βορός) (D. 1.) paa den anden Side med gennemført Bibehold af den lange Vocal (D. 2).

Som Støtte for denne Antagelse, at disse Stammer egentlig er *u*-Stammer, kunde anføres en vis Lighed i Brugen af det indiske oxytonerede Suff. -*ú* og gr. -ηυ. Ordene paa -ηυ var vistnok egentlig Nom. ag., afledede af Verber, som φορεύς «Bærer» (φερ-), sml. skr. *bharú* «Herre» (egentl. «Opholder»), πομπεύς «Ledsager» (πεμπ-), τοκεύς «Avler» (τεκ-), νομεύς «Hyrde» (νεμ-), δρομεύς «Løber» (δρεμ-) osv. Men da der ved Siden af f. E. πομπεύς, νομεύς, δρομεύς stod Substantiverne πομπή «Ledsagelse», νομή «Græsgang», δρόμος «Løb», opfattedes hine let som afledede af disse, og der opstod saaledes en talrig Mængde Denominativer paa -ηυ som ἄροτροεύς «Pløier» (ἄροτρον), χαλκεύς «Smed» (χάλκος), πεδιεύς «Sletteboer» osv. Paa lignende Maade anvendes i Sanskr. det oxyt. Suff. -*ú* til Dannelsen af Nom. ag.: *grhú* «Betler» (*grabh-*), *rip-ú* «Bedrager», (*rip-* «smøre»), *rbhú* «dygtig» (*rabh-*), *dāru* «kløvende» (*dar-*), *jāyú* «seirrig» (*jāi-*), *stāyú* «Tyv» (*stāi-*), mest ved

Desiderativer og visse afledede Verber f. E. *jīgīṣ-ú* (*jāi-*), *namasy-ú* (*namasy-á-ti* «hædrer»).

Ligefrem identiske synes gr. Ὀρφεύς og skr. *rbhū-*. Bæring mellem *u-* og η-*Stamme* viser πρεσβύς og πρεσβευ- (i Dat. Pl. πρεσβεύ-σι og i Afledningen πρεσβέυ-ω).

Flexion. *Sing. Nom.* I βασιλεύς betragtes almindelig ligesom i Dat. Plur. βασιλεύσι, -εως- som forkortet af *-ης-. Sandsynligere er βασιλεύς en Nydannelse efter de Casus, hvor den kortere *Stammeform* forelaa. Dialektisk forekommer -ης, arkad. ἰαρός, γραφής, kypr. ἰερός ved Siden af ἰερεύς, dor. Τύδης, Ὀρφης (sml. ogsaa Ἄρης), der kan være den oprindelige *Nominativ*: -ης af *-ēus (sml. Ζήs, lat. diēs).

Acc. Herodian anfører Κηφὴν og Ὀρφήν *Nom.* (Ibykos: ὀνομάκλυτος Ὀρφήν) som *Sideformer* til Κηφεύς, Ὀρφεύς. Maaske forholder det sig med disse *Former* som med *Nom. Ζήν*: de er egentlig *Acc.*, opr. *Ὀρφηυν. *Acc.* paa -ηα er da «Sætningsdublet»: *Ὀρφηυμ og *Ὀρφηυμ; af det sidste blev *Ὀρφηα > Ὀρφήα. Hom. βασιλῆα, lesb. βασιληα, boeot. Χαλκαδεῖα; att. βασιλέα med *quantitativ Metathese*. Ved Siden deraf en *Nydannelse* paa -ἔα efter de øvrige Casus: hom. (sjældnere) Τυδέα o. l., saaledes ogsaa dor. (ogsaa Alk. fr. 48 og enkelte Gange hos Eur. f. E. φονέα El. 599. 763); herod. βασιλέα kan være for βασιλῆα ved *Vocalforkortning*. Sen dor. *Contraction*: βασιλῆ (ogsaa enkelte Gange hos Eur., El. 439).

Gen. Den oprindelige *Form* (D. 1) var vistnok paa *-ev-os (efter βῶς, βορός), om end *Formen* paa -ητος er overveiende hos Homer: hom. Πηλέος osv. (contr. i Ὀδυσσεύς, Od. 24. 398), maaske kypr. βασιλέτος, βασιλέος (saaledes Deecke, andre læser βασιλητος, βασιληος), dor. βασιλέος. Ved Gjennemførelse af *Nominativs* -ηυ opstod tidlig D. 2 paa -ητος, hom. βασιλῆος, lesb. βασιληος (senere lesb. -εος), boeot. Θεσπειος, gml. att. οἰκῆος, senere ved quant. *Metathese* οἰκέως, gml.-jon. Πλουτήος. Deraf kan den herod. *Form* paa -έος, være opstaaet (som gen. νεός for νηός > *νεώς).

Dat. (Loc.). Svarende til Gen. paa *-evos er Dat. paa *-evi (D. 1) den oprindelige *Form*: hom. Πηλέϊ, kret. Πριανσιεῖ; maaske kypr. Ἡδαλιεῖ (-ji for -ji), att. βασιλεῖ. D. 2:

*-ηφι: hom. βασιλήφι osv., boeot. βασιλείη, gml. att. indskr. γραμματῆη, jon. indskr. Πριηνῆη, deraf herod. -έη.

Voc. βασιλεῦ (Betoning som i Ζεῦ), sml. skr. *súno*.

Plur. Nom. Voc. D. 1 *-ēves: hom. βασιλῆες, lesb. μάλοδρόπης (Sappho), boeot. πρισγείες = *πρεσβῆες, eleisk βασιλάες (med uægte -ā), spart. (Seiersøile fra Platæa) contr. Πλαταιῆς osv., ligesaa att. (Thuk., Aristoph., Platon). Nydannelse paa *-ēves her., dor., yngre lesb., att. Indskr.: βασιλέες, deraf ved Contraction att. βασιλείς, ved Hyphæresis kret. Πριανσιές.

Acc. Opr. Form paa *-ēvms > *-ηας > -ῆας, hom. βασιλῆας, boeot. Φωκείας, lesb. (Alc. 48) βασιληας, deraf att. βασιλέās, herod. βασιλέās. Nydannelse paa: *-ēvms > -έās: φονεās Eur. Electra 276, kret. Πριανσιέας. Att. βασιλείς og βασιλῆς (Soph. Ai. 390) og kyren. ἰαρές er Nominativformen (*G. Meyer Gramm.* 362).

Gen. D. 1 *-ēvōm > -έων: hom. τοκέων, Π. 15. 206 og 21. 587, dor. lesb. βασιλέων. D. 2: hom. βασιλήων, boeot. Θεσπιέων, att., jon. βασιλέων er ubestemt, kan være opstaaet ved quant. Met. af βασιλήων.

Dat. (Loc.) hom., att., jon., yngre dor.: βασιλεῦσι. Nydannelser med Endelsen -εσσι er hom. ἀριστήεσσι, f. E. Π. 5. 206, lesb. βασιλήεσσι, Theokr. 15. 93: Δωριέεσσι; γονεῖσι (pisid.) efter Nom. γονεῖς, τοκέσι i en metrisk att. Indskr. efter τοκέων, ligesaa δρομέσι hos Kallimachos (*G. Meyer* 375).

Dual. Nom. Acc. D. 1: τοκῆε, Od. 7. 312. D. 2: att. βασιλέε.

Gen. Dat. (kun att.) βασιλείοιν efter Gen. Pl. βασιλέων.

Til disse Stammer hører uden Tvivl ogsaa Ordet Ἄρης (efter *Leo Meyer* beslægtet ved skr. *arī-s* «angribende» «Fiende», der dog staar ἔρις nærmere; Grf. **rrū-* sml. skr. *arūs* n. «Saar»). At der ved Siden af Stammen Ἄρη- ogsaa har været en Stamme Ἄρε- er ikke sandsynligt; de Former, der tyder paa en saadan, er snarere fremkaldte ved, at Nom. Ἄρης falsk opfattedes som parallel med ἐυγενής.

Stammeaflyd -η, -ευ. Lesb. har kun -ευ: Nom. Ἄρευς (som βασιλεύς), Acc. Ἄρευα, Gen. Ἄρευος, Dat. Ἄρευι,

Voc. "Αρευ. Pindar har Gen. "Αρεος, Dat. "Αρει, kret. Indskr. Acc. "Αρεα, Hom.: Nom. "Αρης (som Ζής), Acc. "Αρην og "Αρηα, oprindelige Sætningsdubletter: *Αρηυm og *Αρηυm, Gen., Dat. "Αρεος, "Αρει og "Αρηος, "Αρηι, Voc. "Αρες, en Nydannelse efter Nom. "Αρης, opfattet som *s*-Stamme, Herod.: "Αρεος, "Αρει, "Αρεα; att. "Αρεος (digt.) og "Αρευος (pros.) ved quant. Met. af "Αρηος, Dat. "Αρει, Acc. "Αρην og "Αρη; den sidste Form er vel som Voc. "Αρες dannet efter *s*-Stammerne.

b. Stammer paa -ωv.

Som saadanne kan man maaske opstille enkelte Ord med Nom. paa -ως, πάτρως «Farbroder», μήτρως «Morbroder», sml. lat. *patru-os*, skr. *pítro-ya*. Om ήρωος og δλωος, der bøies som disse, men tillige har enkelte Casus efter ω-Decl. (att. Dat. ήρω, hom. Gen. δλω osv.), egentlig hører hid, lader sig ikke afgjøre, da begge Ord etymologisk er dunkle og det saaledes ikke kan sees, hvilken Spirant de har tabt. Var ήρωος, egentl. *s*-Stamme? sml. av. *hāirišī* af **sāriš-i* «Kvinde», Fem. til et **sāriš*-. De øvrige Ord, der bøies som πάτρως, er ikke *u*-Stammer: Μίνως, der i de fleste Casus følger ω-Decl., er egentlig *s*-Stamme, regelmæssig er saaledes Acc. Μίνωα <*Μίνωσα; κάλωες etc. (Orph. Arg.) af det ellers som *o*-Stamme flecterede κάλωος er Metaplasme, fremkaldt ved den formelle Lighed mellem Nominativformerne κάλωος og πάτρως; det samme gjælder δμώος, der helt bøies som πάτρως, men vistnok egentl. er *t*-Stamme (sml. ἀ-δμήος, ἀ-δμήτ-ος); som δμώος bøies θώος, der vistnok egentl. er Diphthongstamme osv.

Flexion. *Sing. Nom.* πάτρως, ήρωος osv. for *πατρως som "Αρης for *Αρηος.

Acc. hom. μήτρωα, ήρωα, kret. πάτρωα, att. ήρωα og contr. ήρω, herod. ήρωα og ήρων, den sidste Form er vel metaplastisk efter ω-Decl.

Gen. D. 1: ήροος, Hom. Od. 6. 303 (skrevet ήρωος), D. 2: ήρωος, μήτρωος osv. hom. att. jon.

Dat. μήτρῳι, ἦρῳι osv. Metaplastisk efter Stammerne paa -ω: μάτρῳ, Pind. Nem. 4. 80 (μάτρῳι Isth. 6. 24), ἦρῳι Il. 7. 453.

Plur. Nom. μήτρῳες, ἦρῳες osv. Sidef. ἦρῳς (Aristoph. ifølge Choeroboskos) er *Acc.* (sml. Ordene paa -ις og -υς).

Acc. μήτρῳας, ἦρῳας, kret. πάτρῳανς (som στατήρῳανς); att. alm. ἦρῳας, sjeldnere ἦρῳς f. E. Aesch. Ag. 502.

Gen. μητρώων, ἠρώων.

Dat. (Loc.) μήτρῳσι, ἦρῳσι. Hom. Nydannelse ἠρώεσσι.

Dual. Nom. Acc. (δμῳε) Hom.

Gen. Dat. att. indskr. ἠρῳῶν contr. af *ἠρώοιων.

2.

Diphthongstammer.

Af denne Gruppe har Græsk kun faa Levninger. Som i Indledningen paapeget var deres Flexion oprindelig den samme som de enstavelses Consonantstammers: i Nom. og de Casus, som følger Nom., sterk Form ο: lang Diphthong (lang Vocal + Halvvocal), i Gen. og de Casus, som følger Gen., svag Form ο: kun Halvvocal (**Djēu-s* **diwés*); allerede i Fællessproget opkom en Melleform med kort Diphthong (**gōu-s* **govés*), ligesom ved de enstavelses Consonantstammer under Indflydelse af de tostavelses (**nēr* **nerés* for **nrés*).

En anden Forandring af det oprindelige Forhold var, at paa den ene Side den sterke Stammeform gennemtrængte hele Flexionen (skr. Nom. *rās*, Gen. *rāyás*), og paa den anden Side, hvad der var langt hyppigere, den svage Stammeform, saa at Diphthongen ganske opgaves, hvortil Grunden vel var den, at den gamle Nom.-Acc.-Form, efterat **-ēi*- og **-ēu*- foran -s og -m var blevet til **-ē*-, fjernede sig saa sterkt fra de øvrige Former (**bhēs* af **bhēus* ligeoverfor Gen. **bhuvés*), at deres indbyrdes Sammenhæng ikke længere følte. Diphthongstammerne falder saaledes i to Grupper: *egentlige Diphthongstammer* (med og uden Stammeaflyd) og *uegentlige Diphthongstammer* (i hvilke

Diphthongen er svunden, idet den svage Stammeform overalt er gennemført).

1. Egentlige Diphthongstammer.

Stammer paa *i*-Diphthong mangler i Græsk (skr. *rā-s*, lat. *rē-s*). De øvrige er: 1. Ζεύς, der alene har bevaret den oprindelige Stammeaflyd, Vexelen mellem sterk og svag St.f. (**Djēu*, **Div*); 2. βούς, der har opgivet den svage Form for en Melleform (**gōu*, **gōv*; den svage St.f. er bevaret i Afledningen ἐκατόμ-βη «Offer af hundrede Oxer» for *-βῆ, sml. skr. *gata-gu* «som besidder hundrede Kjør»); 3. ναύς, der næsten overalt kun har den sterke St.f. (**nāu*-, **nāv*-). Til disse slutter sig vistnok χρώς (Gen. χροός og χρωτ-ός) som 2; θώς, der sandsynligvis er Diphthongstamme, følger i Flexion Ord som πάτρως (se S. 105). Att. χούς (Gen. χοός) har vel rettet sig efter βούς paa Grund af ensartet Nominativform. Ordet er egentlig *o*-Stamme: Nom. χοός (χουός), Gen. χούου (χουό), *G. Meyer Gramm.*² 322.

**-ēu*-, **-ōu*- blev allerede i Indog. til **-ē*-, **-ō*- foran Nominativs *-s* og Accusativs *-m*; i hom. ναύς, skr. *nāūs* (skr. ogsaa i *dyāūs*) var *-u*- allerede i Fællessproget gjenindført fra andre Casus (*Bartholomae Ar. F. I* 32).

Flexion. *Sing. Nom.* Ζῆς (Pherekydes ifølge Herodian), dor. Ζᾶς (med falsk «Dorisering» af -η); dor. βῶς; hom. jon. νῆς. Nydannelse af Melleformen alm. gr. Ζεύς (boeot. Δεύς), βούς; att. ναύς.

Sansk. *dyāūs*, *gāūs*, *nāūs*; av. *gāuš*¹. — Lat. *diē-s*, *bō-s*². — Irsk *bó* synes at være en Dannelselse som gr. βούς af *Mf.*, *Grf.*: **bous*; oprindeligt **bō-s* skulde vel blive **bá*³.

Acc. Ζῆν, Hom. (i Versende f. E. II. 8, 206, altsaa ikke Ζῆν), «doriseret» Δᾶν Theokr. 4. 17; βῶν II. 7. 238 og dor., ogsaa att. ΒΟΝ ο: βῶν eleus. Indskr.; νῆα hom., jon., nyjon.;

¹ Ogsaa *gaoš* (*Mf.*) som gr. βούς.

² lat. *nāv-i-s* er udvidet til *i*-Stamme.

³ irsk *nói* «Skib» er *i*- eller *iē*-Stamme.

med Forkortelse af -η- foran -α: véα, Grf. *nāv̄m̄ (den anteconsonantiske Form). Nydannelser: af Formen Ζῆν, opfattet som Stamme, dannedes en ny Acc. Ζῆνα, kret. Δῆνα, Τῆνα (som fva af *iv) og videre Gen., Dat. Ζῆνος, Ζῆνί hom. (hvortil Herodian anfører en Nom. Ζῆν, Ζᾶν); arkad. Gen. Ζάντος og Ζᾶ, idet Ζᾶς opfattedes som Nom. af en *nt-* eller *ā-*Stamme. Af Mf.: Ζεῦν (Aischrion ifølge Herodian), att. βοῦν, ναῦν. Af den svage St.-f.: Δία <*divm̄.

Sansk. *dyā-m*¹, *gā-m*, *nāv-am*; avest. *gam*². — Lat. *diem* af **diē-m*; *nāv-em* kan svare til skr. *nāv-am*, men ogsaa være Acc. af *i*-Stammen *nāv-i*³. — Oht. *chuo*, os. *kō*, on. *kú*, ags. *cú* af **kō-m* = skr. *gā-m*⁴.

Gen. 1. Διός af **divós*. 2. βοός af **govós*. 3. dor. *vāós*, aeol. *vāos*, hom. *νηός*, deraf med quantitativ Metathese att. *veós*, nyjonisk istedetfor dette *veós* med Gjenindførelse af den sædvanlige Genitivendelse -ος, Grf. **nāvós*.

Skr. 1. *divás*; 2. *gavas* (saaledes efter Metret 3 Gange i R.V., Text: *gós*. Lanman 431); 3. *nāvás*; avest. 2. *gavō* (Text: *gaos*, *Bartholomae* l. c. 72)⁵. — Lat. 2. *bōvis*; 3. *nāvis* enten af St. *nāv-* eller *nāvi*⁶. — Irsk 2. *bó*, *bou* af **bovos*.

Dat. (Loc.) 1. arg. Διῆι, alm. gr. Δίι; 2. βοί; 3. dor. *vāi*, aeol. *vāi*, hom., att., jon. *νηί*.

¹ Af den svage St.-f.: *divam* = gr. Δία.

² Nydannelser er *gāum* ∅: **gāvem*, *gaom* ∅: *gāvem*.

³ Nydannelse (af Mf.) er *Jovem* <**Djovem* <**Djevem*, *bōvem*, umbr. sammentrukket til *bum*.

⁴ Til Acc. *kú* har der i On. dannet sig en Nom. *kýr* efter *sú*: *sýr*, saaledes ogsaa Gen. *kýr* osv. De øvrige Diphthongstammer er i Germ. tabte. On. *Týr*, Pl. *tívar* svarer ikke til Ζεός men til lat. *divus*, indog. **deivos*, on. *nó-r*, Gen. *nó-s* «Skib» er en *o*-Stamme, Grf. **nāv-o-*. — Irsk Acc. *boin*-(n) er dannet af en udvidet Stamme: **bov-en-*, Grf. **boven-m̄* > **bo(v)en-en*; saaledes ogsaa Dat. *boin* af **boven-i*.

⁵ Nydannelser efter *u*-Stammernes Bøining: skr. *dyós*, *gós*, avest. *dyaoš* (Jt. 8. 17), *gaos*. Enkeltstaaende af den sterke St.-f. vedisk (2 Gange) *dyāús* (Abl.), av. *gāuš*.

⁶ Nydannelse *Jovis* af **Djevīs* (Mf.); *diūs* «om Dagen» Plaut. o. a. af en *u*-St., som skr. *dyós*.

Skr. 1. *diví*, 2. *gávi*, 3. *nāvi*¹;opers. 3. *nāviy-ā*. — Lat. 2. *böve* (Abl.)².

Voc. Mf. Ζεῦ.

I Skr. er Vocativformen = Nom. med tilbagetrukken Accent: *dyāuṣ* ∅: *dīāuṣ*. — Lat. *Jūpiter*, *Jūppiter* for **Djeu-pater*, umbr. *Jupater*.

Plur. Nom. βόες, en Nydannelse af Mf., istedetfor *βωρες; dor. *vāes*, hom. att. *vḥes*, jon. *vées* (ogsaa hom.).

Skr. *dyāvas*, *gāvas*, *nāvas*³. — Lat. *diē-s* af **diēv(ē)s*; *bōv-ēs* af Mf. som gr. βόες; *nāvēs* af St. *nāv-* eller *nāvi-*. — Irsk *bai*, *ba* <**bovēs* (Mf.).

Acc. dor. βῶς Theokr. 8. 47, indog. *gōvms*; dor. *vāas*, hom. att. *vḥas*, jon. *véas* (ogsaa hom.). Nydannelser: att. βούς, ναύς efter Acc. Sing. βούν, ναύν; hom. βόας efter Nom. Pl. βόες.

Skr. (til *dyāuṣ* ventede man Acc. Pl. **dyā-s* (lat. *diēs*), som ikke findes) *gā-s*, *nāvas*⁴, av. *gāo* = skr. *gās*. — Lat. *diēs* af **diēms*. Maaske *nāvēs* af **nāvms* = gr. *vḥas*⁵.

Gen. 2. βούων; 3. dor. *vāōv*, hom. *vḥōv*, att., nyjon. med quantitativ Metathese: *veōv*, Nydannelse: boeot. βουών med *v-* efter Nom. Sing. βούς.

Skr. 2. *gāvām*⁶; 3. *nāvām*; avest. *gavam*. — Lat. *bovom*, *boum*, umbr. *buo*. — Irsk *bó-(n)* af **bōvōm*.

Dat. (Loc.) 2. βουσί; att. *vauσί*, hom. *vauσί-κλυτος* (Mf.). Nydannelser: hom. βό-εσσι, boeot. βού-εσσι (sml. Gen. βουών); hom. af den sterke St.f.: *vḥuσί*, *vḥesσι*, hom., nyjon. *véesσι*, lesb. *váesσι*.

¹ Nydannelse af Mf.: *dyávi*.

² Nydannelse af Mf.: *Jove* (Abl.), sml. umbr. Dat. *Juwe*, Abl. *bue*. Efter *u*-Stammernes Bøining lat. *diū* «om Dagen» som *noctū*.

³ Nydannelse af den svage St.-f.: *dīvas*.

⁴ Nydannelser af den svage St.-f.: *dīvas*, efter *u*-Bøiningen: *dyūn*, af Mf.: *gāvas*? (R.V. 1. 61. 10, Text: *gās Lanman 431*), avest. *gavō*.

⁵ *bōvēs* som gr. βόας, umbr. *buf* sammentrukket af **buvēf vapef* for **vapeḍef*. Uforklarlig er mig irsk *bú*; af en Grundform **bovms* ventede man **bó*.

⁶ Nydannelse vedisk *gō-n-ām*.

Skr. 2. *gó-su*; 3. *nāu-sú*.

Dual. Nom. Acc. βόε (som Pl. βόες).

Skr. *dyāvā(u)*, *gāvā(u)*, *nāvā(u)*. — Irsk *dí ba* vel for **bove* som Pl. *bai*, *ba* for **boves*.

Gen. Dat. βοοῖν Aristoph., νεοῖν Thuk., Nydannelse efter Gen. Plur. som ellers.

Instr. paa -φι: ναῦ-φι, Hom. af Mf.

Skr. 2. *gó-bhis*; 3. *nāu-bhis*¹, sml. lat. *bōbus*, *būbus* af **bov-bhos*, irsk *buai* af **bō-bhis* <**bov-bhis*.

2. Uegentlige Diphthongstammer.

Herhen hører nogle faa Stammer paa *-i* og *-ū*:

Nom. Sing. *κί-ς* «Kornorm», *-ί-ς* «Kraft» for **fi-ς*, *ὄς* «Svin» (sml. skr. *sū-ś* «fødende» «Moder»), *ιχθύ-ς* «Fisk» (sml. lit. *žuv-i-s*), *ὄφρῦ-ς*; *δρῦ-ς* er egentlig en *u*-Stamme sml. *δόρ-u*; i Skr. svarer *drú*, der bøies som *u*-St.: Gen. *dró-ς*. *μῦς* er egtl. *s*-St. (lat. Gen. *mūr-is*). Gen. **μῦσ-ος* blev lydret *μυ-ός*, hvorved Ordet tilsyneladende blev en *u*-Stamme.

Skr. *dhí-ś* «Tanke», *bhrú-ś* «Bryn», avest. *beresaidi-ś* (*beresa-di* «med stor Indsigt»). — Lat. *vī-s*, *sū-s*. — Irsk *brí* «Rand», *crú* «Blod». — On. *sýr* «Svin» af **sū-s*.

Acc. *κί-v*, *iv-a* for **iv* som *Zīva* for *Zīv*, deraf videre: *ἰνός*, *ἰνες*; *ὄ-v*, *ὄφρῦ-v*, *ιχθῦ-v*, derefter *μῦv* for **μῦa* af **mūs-ḡ*. Nydannelse: *ιχθύ-a*, Theokr. og lignende Former hos senere Forf. I Indog. stod som «Sætningsdubletter» ved Siden af hinanden Former paa **-m* og paa **-ḡ*. I Græsk er den første den eneherkende.

Skr. (Form paa **-ḡ*): *dhīy-am*, *bhrūv-am*, avest. *beresaidim* (kan være opr. **-im* eller **-iyam*), *sru-m* «plumbum». Lat. *vi-m*, *suem* af **sv-em*, **svm*². — Irsk *crú*. — On. *sú*.

¹ Nydannelse: *dyū-bhis* efter *u*-Bøiningen.

² Umbr. *sim* for **svim*, St. *su-i* (*i*-St.).

Gen. κίος (af *κij-ός), ύός (af *συγ-ός), όφρούος, derefter: μύός istedetfor *μύός af *μύσ-ος.

Skr. *dhiyās, bhruvās*¹. — *Lat.* *vīs* (Tac. Dial.) for **vijis*; *suis*. — *Irsk* *cró* af **cruvos*. — *On.* *sýr* af **suvis*. — *Obulg.* *krüve* af **kruves*, af en Stamme **krü* «Blod», ellers udvidet til *i*-Stamme *krüvi*, gen. *krüvi*.

Dat. (Loc.) κίί, ύί, όφρούί.

Skr. *dhiyí, bhruví*. — *Lat. (Abl.) sue*. — *Irsk* *crú* af **cruvi*.

Plur. Nom. κίος, (af *κij-ος), ύος, όφρούος.

Skr. *dhiyas, bhrúvas*; *avest. fryō* af *fri* «Ønske», skr. *ā-prī*. — *Lat. vīs* (Lucr.) muligvis for **vijēs, suēs* af **suvēs* (for ældre **suvēs*). — *On. sýr* af **suvis*.

Acc. *Indog.* Udgang vistnok saavel **-ims* og **-ūms* (1) som **-ijms* og **-uvm̥s* (2).

Gr. 2: κίος, όφρούος og 1: όφρούος.

Skr. *dhiyas, bhrúvas*. — *Lat.* 1. *vīs* (Lucr. Sall. o. fl.) af **vims*, 2: *suēs* af **suvm̥s*.

Gen. κίων, όφρούων.

Skr. *dhiyām, bhruvām*². — *Lat. suom*. — *On. súa*. —

Lit. *žuvū* af *žuv-īs* «Fisk».

Loc. κίσί, όφρούσί osv. ved Indvirkning af de Casus, der regelm. har kort *-i* og *-u* istedetfor *κί-σί. όφρού-σί. *Hom.* Nydannelse ύεσσι.

Skr. *dhi-sú, bhrú-sú*.

Dual. Nom. Acc. Att. κίε, σύε, ίχθύε.

Skr. ved. *srúvā* (*avest. sru* «plumbum»).

Gen. Dat. att. σοοίv, ίχθύοίv efter *Gen. Pl.*

Instr. paa φί: ίφί hom., sml. skr. *Instr. Pl. dhibhís, bhrūbhís*.

¹ Sideformer efter *iē*-Flexionen er hyppige i det eftervediske Sprog: *dhiyās, bhruvās*, ligesaa i *Dat.* og *Loc.*: vedisk *bhiyāi* for *bhiyē*.

² Nydannelse: *dhi-n-ām, bhrū-ŋ-ām*.

Paavirkede af disse langvocaliske *i*-Stammer blev allerede i Fællessproget, som før nævnt, Stammerne paa *iē*, sandsynligvis fordi disse i visse Casus havde Aflydsformen *-ī* og saaledes tilsyneladende den samme Stammeudlyd som hine. Denne Indflydelse strakte sig imidlertid ingenlunde til alle *iē*-Stammer; tvertimod falder disse allerede i Fællessproget i to Grupper: saadanne, der bevarede den gamle Flexion uforandret, og saadanne, der havde omformet den efter *ī*-Stammernes. Denne Dobbeltthed hang sammen med Accenten. Oprindeligt var vistnok, som vi tidligere har paapeget, Accentforholdet ved *iē*-Stammerne dette: Nom. Sing. var barytoneret, Gen. Sing. oxytoneret: **dēivī*, **divjēs*. Den oxytonerede Genitivform fremkaldte paa et senere Trin i mange Tilfælde ogsaa en oxytoneret Nominativform f. E. **vrqī*; disse Stammer delte sig altsaa som *o*-Stammerne i Barytona og i Oxytona: de oxytonerede Stammer paavirkedes nu af *ī*-Stammerne og forandrede sin Flexion efter disses: Nom. **vrqī-s* osv. Dette Accentforhold er vel bevaret i Græsk, hvor Ordene paa *-iā* er Barytona, Ordene paa *-ic* derimod Oxytona. I Sanskrit forandredes derimod Forholdet igjen, saaledes at ogsaa en stor Del af de ældre Barytona blev Oxytona (**dēivī* blev *devī*), uden at dette nu havde nogen Indflydelse paa deres Flexion.

I ældre Sanskrit er de to Grupper (*devī*, *devyās* og *vrkīś*, *vrkyās*) strængt adskilte, Overgang fra den ene til den anden er ganske sporadisk (som Acc. Pl. *yahvīas* (*ī*-St.) «ilende» og *yahvīś* (*iē*-St.)); Nom. Sing. *dūtīś* (*ī*-St.) «Bud», Loc. Sing. *dūtyām* (*iē*-St.); Nom. *strī*, Gen. *striyās* (*iē*-St.) «Kvinde», Acc. Sing. *striyam*, Nom. Pl. *striyas* (*ī*-St.).

Sanskrit har saaledes tilsyneladende to feminindannende Suffixer: *-ī* (*-yā-*) og *-ī* (*-iy-*), hvis Anvendelse dog er ganske den samme (*devī* af *dēvā-s* og *vrkīś* af *vrka-s*), kun er det første langt almindeligere: saaledes har Adjectiverne paa *-u* kun denne Feminindannelse; i det hele taget er den sidste Gruppe af Femininer væsentlig substantivisk.

Ganske paa samme Maade gaar i Græsk *-iā* og *-ic* ved Siden af hinanden (*λέαινα*, *τιγρίς*). Til de indiske Fem. paa *-ī-s* svarer i Græsk Ordene paa *-īc*, Gen. *-ioc*, hvis Tal blev

indskrænket ved senere Omdannelser, som πόλις, skr. *purī* (iē-St.), Acc. πόλιν (hom. ved Siden af πόλιν), Gen. πόλιος, Dat. (Loc.) πόλι (hom. af *πόλι, kypr. πτόλι), Pl. Nom. πόλιες, Acc. πόλιας (ved Siden af πόλις), Dat. πόλισι (Nydannelse for *πολι-σι), hom. Nydannelse πολίεσσι.

Saaledes ogsaa hos Hom. βλοσυρώπις (Il. 11. 36), Acc. δούριον, f. E. Il. 7. 164, μήτιν, f. E. Il. 2. 169 (egentlig ἰ-St.). Ogsaa i Att. optræder -τι i ὄρνιν, Arist. Aves 73 (Fem. til en n-St. *ορν-ν, oldn. *ari*, St. *ar-an-*), κοντιν, Aesch. Pers. 1068 o. fl. Almindelig blev dog -τις og -τιν ved ἰ-Stammernes Indflydelse til -ις og -ιν.

I Lesb., Boeot., ældre Dor. og i Nyjonisk har nu disse Stammers Flexion aldeles fortrængt den gamle Flexion af ἰStammerne, saaledes at enhver paa -i udlydende Stamme beholder dette uforandret gennem hele Bøiningen (kun i Dat. (Loc.) Sing. har Jonisk -ει, saaledes altid hos Hippokrat, undertiden hos Herodot). Hos Homer er almindelig Flexionen som i Nyjonisk (men ogsaa Former som πόλος, μάντης osv.).

I Att. er kun meget faa ἰStammer paavirkede af ιStammerne, som ἴδρις, ἴδριες, πόσις, πόσιος (men Dat. πόσει), medens omvendt ιStammerne er blevne ἰStammer: πόλις, ὄρνεις, τίγρεις, τύρσεις (Gen. dog τύρσιος, τίγριος ved Siden af τίγρεως)¹.

Til Stammerne paa -τι traadte i Græsk i stor Udstrækning forskellige Suffixer, saaledes -δ, hvorved den største Del af disse Ord gik over til Stammer paa -ιδ. Aarsagen til denne Nydannelses Omsigriben var vel, at Sproget oprindelig havde Stammer paa -id (sml. Lat. *lapid-*), der i flere Casus (som f. E. Nom. Sing.) ved det lydrette Bortfald af -δ faldt sammen med de opr. ιStammer. Vexelen mellem -ιδ og -ιδ beror paa, at Grundstammernes Udlyd dels var -i dels -ἰ.

¹ Saaledes i vedisk Sanskrit *aruṇāyas*, Pl. af *aruṇi-*, *kṣonāyas* af *kṣoni-* og *kṣoni-* «Strøm». Nom. Sing. *napti-* ved Siden af *napti-* osv. Avest. *dāthrē*, Voc. af *dāthri-* = skr. *dātri*, *amavaitē*, Voc. af *amavaiti*, Nom. Pl. *daevayo-* (J. 10. 1.) af *daēvi* = skr. *devi* o. fl.

Som oprindelige *i*-Stammer er disse Nydannelser baade primære som ξρις, ἔλπις og secundære som νεανίς (νεανίας), χειρίς (χείρ), γραῖς (γραῦς), ληστρίς (ληστήρ) osv. Ved Siden deraf *iē*-St.: γραῖα, λήστειρα o. l. Andre udvidende Suffixer er: -τ: χάρις (St. χάριτ-), -θ: ὄρις (ὄρνιθ-), -χ: ὄρις (dor. Gen. ὄρνιχος), -κ: dor. κληξ (κλαφός) Theokr., -γ: μάστιξ (μάστιγ-).

Ved Siden af disse udvidede Stammer optræder i visse Former ogsaa Grundstammen: saaledes i Acc. Sing. paa -iv af Barytona: ξριν (hos Hom. oftere ξριδα), ὄριν (Π., ὄριδα Od.), χάριν (χάριτα Eur.), ὄριν (ὄρνιθα), Ἄρτεμιν, hom. μάστιν, aeol. κνάμιν, σφράγιν, κλάιν, πάιν; Voc. Ἄρτεμι, νεάνι Eur.; Dat. νήνι = νεηνίδι Anakr.; Gen. μήνιος hom., Θήτιος, dor. osv.

Til de enstavelses *ū*-Stammer sluttede sig allerede i Fællesproget et Antal oprindelige feminine *ū*-Stammer. Dette Fænomen er vel at forklare saaledes, at væsentlig gjennem de af *iē*-Stammerne opstaaede nye *i*-Stammer lang Vocal kom til at opfattes som Femininmærke. Efter en Flexion -īs -ios dannede der sig til feminine *u*-Stammer en ny Flexion *-ūs *-uos.

Saaledes danner i Sanskr. Adjectiverne paa -u en Feminin-form paa -ū, f. E. *mādhu-s* «sød», Fem. *madhū-s* (ved Siden af *madhvī*). I Sanskrit er samtlige disse Stammer oxytone-rede; Flexionen er ganske som *i*-Stammernes: Nom. *tanū-s*, Gen. *tanūas* (*tanvās*), Dat. *tanūe* (*tanvè*) osv. Sporadisk er i vedisk Sanskrit Indflydelse fra *iē*-Stammerne (Gen. *svacrūās* o. l.); i det senere Sprog derimod, hvor Flexionen -īs -ias er veget for den anden paa -ī -yās, er ogsaa *ū*-Stammernes Flexion ændret efter denne: *tanū-s tanvās* (dog er Nominativs -s bevaret).

I Græsk har denne Flexion (med uforandret -u) udbredt sig saaledes, at næsten alle substantiviske *u*-Stammer (Undtagelser kun πῆχυς, πέλεκυς, πρέσβυς, att. ἔγγελυς, ἄστυ, πῶν) er traadte over til den i Modsætning til Adjectiverne, som har beholdt den gamle stammeaflydende Flexion. Langt *-ū* optræder i flere Ord i Nom. og Acc.: πληθῦς, βρωτῦς, νέκῦς, Acc. πληθῦν, βρωτῦν, νέκῦν osv.

Spor af denne Flexion findes ogsaa i Obulg. f. E. *svekry* «Svigermoder», skr. *çvaçrú*, gen. *svekrúve*, dat. *svekrúvi*, Gen. Pl. *svekrúvü* osv. (Nom. Pl. *svekrúvi* efter *i*-Decl., Loc. Pl. *svekrúvachü* efter *ā*-Decl.). Adj. *ne-plody* «ufrugtbar» o. a. — I Lat. faldt denne Flexion sammen med *ŷ*-Stammernes. Af de to Genitivendelser *-uis* og *-ūs* kan den første egentlig have tilhørt *ŷ*-Stammerne.

III.

Consonantstammer.

Casusendelserne er de samme som Diphthongstammernes.

Nom. Sing. dannedes sigmatisk og asigmatisk; asigmatisk ved Stammerne paa Nasal og Liqvid. Neutrum havde ingen Endelse.

I *Acc. Sing.* blev **-m* efter den consonantiske Stammeudlyd sonantisk: **-m*, græsk *-α*: πόδ-α. Kypr. δ(ν)δριjά(ν)ταν, ιjατῆραν, νιπτῆραν er Nydannelser: *-ν* er her under Indflydelse af de øvrige Accusativer paa *-ν* tilføjet den oprindelige Accusativform paa *-α*. Paa samme Maade er i Arisk det oprindelige **-a* (af **-m*) vejet for *-am*, avest. *-em*: skr. *pādām*. — I Lat. blev **-m* til *-em*: *pedem*; i Osk. og Umbr. synes derimod Consonantstammerne at have antaget *o*-Stammernes Udgang *-om*; osk. *leginom* «legionem», umbr. *curnaco* «cornicem». — I Irsk blev **-m* til **-em* > **-en* > (*-n*): *rig(n)* «regem». — I Germ. **-um* > *u*, got. *fotu* = skr. *pādām*; dette *-u* førte til Overgang til *u*-Decl.: *Nom. fotu*. Almindelig dannedes dog *Acc. metaplastisk* efter *o*-Decl.: got. *broþar* af **broþar-am*. — I Lit. svarer *-i*, *ākmen-i* «Sten», obulg. *-i*: *kamenī*; Sideformer paa *-e*: *kamene*, *matere* kan være den accusativisk anvendte Genitivform¹.

¹ Antager man som *Brugmann*, at *-e* er den obulg. Form af udlydende **-m*, vil man have vanskeligt for at forklare, at Consonantstammerne i Obulg. som i Lit. danner flere Casus efter *i*-Decl. (*kamenimi*, lit. *akmenimis* osv.). Hvad kan have fremkaldt denne Overgang uden den misforstaaede Accusativform paa *-i*?

Gen. endte i Fællessproget paa *-os eller *-es; dertil kom sporadisk den fra *i-* og *u-*Stammerne overtagne Endelse *-s. I Gr. er *-es fuldstændig fortrængt af *-os; *-s findes kun i δεσ (πότης) for *δεμ-ς af St. δεμ-, Nom. δῶ «Hus.» I Arisk kan -as repræsentere saavel *-os som *-es; *-s er den almindelige Endelse ved *r-*Stammerne: avest. *sāstārš*, skr. *çāstūr* «Herre», sporadisk ellers: skr. *dān*, av. (gd.) *dēng*, *qēng* for **dams*, **qan-s* (*qare* «Sol»), *ayan* for **ayans* (*ayare* «Dag»). — Lat. har -os (-us) og -es (-is) jævnsides: *honorus*, *Veneres* (-is). Osk. og Umbr. har intet Spor af disse Endelser; her har Consonantstammerne overtaget som Endelse *i*-Stammernes Udgang, osk. -*eis*, umbr. -*er*. — Kelt. har -os: gall. *Illanoviacos* (*Stokes* B. B. XI 124); Ogam -os og -as: *Uwanos* = lat. *Juvenis*, *Lugudeccas* o. l.; i Oir. bortfaldt *-os med «Infection» af foregaaende Stavelses Vocal: *con* af **cunos* = *κυνός*; Endelsen *-s (sml. skr. *dān*) har vi maaske i de neutrale *n*-Stammers Genitivform: *anma* «*nominis*» af **anmen-s*. — Germ. har almindelig *-es > *-iz: on. *nætr* < **nahtiz*; dog synes ogsaa *-os > *-az at have forekommet: ags. *brōdor* af **brōdr* < **brōdras*. — Lit.-Slav. har kun *-es, der i Obulg. blev -e; i Lit. bortfaldt tidlig -e, saa Endelsen kun er -s: preuss. *kermenes* af *kermen-* «Legeme», lit. *akmeñ-s*, ob. *kamen-e* «Sten».

Dat. havde i Indog. Endelsen *-ai: græsk *χαμ-αί* (af *χθών*), ellers kun i Infinitiver (o: Stammer paa -*men* og -*ven*) som *δόμην-αι*, *δοῦν-αι* = kypr. *δόμην-αι*. — Skr. -e: *padé*, av. -ē. — I italiske Sprog synes denne Endelse tabt; Consonantstammerne har her (som i Osk.-Umbr. ogsaa i Genitiv) antaget *i*-Stammernes Udgang: osk. *pater-éi*, umbr. -*e*, lat. -*e*, senere -*i*: *patri* som *igni*. — I Irsk er Endelsen ubestemt: *cingid* af **cingeti* kan være opr. *Dat.* (Endelse *-ai > *-i) eller *Loc.* (Endelse *-i). — I Germanisk erstattedes *Dat.* af *Loc.* — I Lit.-Slav. blev *-ai til -i, som i Lit. almindelig bortfaldt (*Schmidt* K. Z. XXVI 360). Lit. Gerund. *vėžant* < **veghontai*; ved Substantiver indtræder *i*-Stammernes (o: *jo*-Stammernes) Endelse: *ākmeniuvi*, obulg. *kameni*.

Loc. D. 1: Endelse *-i: *ποδ-ί* (*Dat.*), skr. *pad-i*, av. *paiñhī*; lat. *rūr-e* af **rūs-i*; irsk *cingid* af **cingeti*? (se *Dat.*); got. (*Dat.*)

broðr, on. *broeðr*, ags. *bréðer* af **brōþr-i*. D. 2: ingen Endelse: αἰέν af αἰών, αἰές af St. **αἰεας*, ved Siden deraf αἰεί <**αἰεας-i*. Inf. δόμεν. — Skr. *mūrđhán, ádhvan* osv. — I Irsk findes denne Locativdannelse ved *s*-Stammerne: *tig* <**teges*, Dat. af *tech* <**tegos* «Hus». — I Obulg. er maaske Loc. paa *-e* af *n*- og *s*-Stammer at forklare paa lignende Maade: *kamene, slovese* (*slovo* «Ord») ο: *kamen-e, sloves-e* <**kamen-en, *sloves-en*, den endelseløse Loc. + postpositivt *-en*, sml. umbr. *manu-e* (Schmidt K. Z. XXVII 307).

En sterkere Stammeform (sml. Loc. paa **-ēi* og **-ēu* af *i*- og *u*-Stammerne) foreligger i de avest. Inf. paa *-man*, gd. *mēng*: *cašman, cašmēng* «at se» (Bartholomae K. Z. XXVIII 22), hvormed Brugmann sammenstiller de gortyn. Inf. paa *-μν*.

Instr. Indog. Suff. **-e*, maaske bevaret i Græsk i ὀψέ, ὕψέ (St. **ὀπεας- *ὕπεας- W. Schulze* K. Z. XXVII 547 An.), tar. αἰή (= αἰεί) af αἰεας-έ. — I Arisk er *o*-Stammernes Endelse *-ā* (indog. **-ō*, af **-o* + **-e*) traadt istedet: skr. *padā* (**-e* (skr. *-a*) bevaret i Partikelen *sma*, Instr. af St. *sem-?*). — I Latin kan Abl. paa *-e* for en Del være Instr.

Plur. Nom. Endelse **-es*, πόδες. — Skr. *-as*: *pād-as*, av. *-ō*. — Lat. ældre *-ēs*, senere efter *i*-Stammerne *-ēs*, umbr. *-osk. *-es*, hvoraf ved Syncopé *-s*: umbr. *frateer* <**fratērs* <**fratēres*, osk. *humons* = *homines*. — Irsk **-es*: *cingid* for **cingetēs*. — Germ. **-es* > **-iz*: on. *broeðr* <**brōþriz*. — Lit.-Slav. **-es*, der undergaar samme Forandring som Genitivs **-es*: lit. *ākmenis*, ob. *jelene* «Hjorte».

Acc. Endelse **-ms*, hvoraf gr. *-ας*: πόδας. De kret. Former paa *-ανς* (στατήρανς o. l.) synes at være Nydannelser efter *ā*-Stammernes Acc. Pl. — Skr. *-as*: *pādas*, av. *-ō* (*-as-ca*). — I Ital. blev af **-ms* først **-ens*, hvoraf lat. *-ēs*, umbr. *-f* (af **-ef* ved Syncopé af *-e*): *nerf* «Mænd» af **ner-ef*. Osk. har intet sikkert Ex. (*teremniss* kunde være Abl. Pl.). — Irsk *-a*: *riġa* «reges» af **rēgens* <**rēgms*. — Germ. *-uns*: got. **fotuns* <**pōdm̄s*. Almindelig træder dog Nom. i Acc.s Sted. — I Lit.-Slav. blev **-ms* til **-ins*, hvoraf lit. *-is*: *ākmenis* (men Fem. har *-es* efter *ē*-Decl.: *sēser-es* «Søstre»), ob. *-i*: *kameni*.

Nom. Acc. Neutr. Indog. Endelse *-ə (?), hvoraf gr. -α, skr. -i, irsk *-a: tige af *teges-ǎ. — I Ital., Germ. og Slav. er denne Endelse fortrængt af o-Stammernes Udgang *-ā.

Gen. se pag. 15.

Dat. (o: Loc.). Indog. Endelse *-su, se pag. 41; gr. -σι: hom. ποσσί, γένεσ-σι, att. ποσί, γενεσί; hom. πόδ-εσσι o. l. (ogsaa aeol., dor.) med s-Stammernes som Suffix opfattede Udgang, ogsaa tilføiet s-Stammer: hom. γενέ-εσσι. — Skr. *pat-sū*, av. *nafšū*. — Ob. efter i-Decl.: *kameniču*. — Hvis osk.-umbr. Dat.-Abl. Pl. paa -s egentlig er Loc. Plur. (umbr. *avi-s* = skr. *vi-ṣu*), maa umbr. *fratr-u-s*, *homon-u-s* osv. være dannet efter u-Bøiningen (*beru-s* «verubus»); osk. *ligis* kunde have rettet sig efter i-Stammerne (Vanskelighed gjør dog det dobbelte -s i *anafriss*).

Dual. Nom. Acc. Indog. Endelse *-e; gr. πόδ-ε. — I Arisk er o-Stammernes Udgang -ā (indog. *-ō af *-o + *-e) traadt istedet, sanskr. -ā(u): *p-ādā(u)*, avest. -ā, -ǎ. — Irsk *-e: *cingid* af *cinget-e. — Lit. dial. *i-ėjus-e* o. l. Part. perf. (*Schleicher* Handb. I 211. *Schmidt* K. Z. XXVI 360.

Nom. Acc. Dual. Neutr. endte i Indog. paa -i: skr. *jānas-ī*. Denne Form er tabt i Græsk. I Ob. træder o-Stammernes Udgang *-oi istedet: *sloves-ě*.

Gen. Dat. hom. ποδοῖν, hom. att. ποδοῖν er en Nydannelse efter o-Stammerne.

Suff. -φι: hom. ἐρέβεισ-φι; efter o-Stammerne: κοτυληδον-ό-φι. Sml. skr. Instr. Plur. paa -bhiṣ: *bhrātr-bhiṣ*, irsk *bráithrib* af **bhrātr-bhis*; germ.-lit.-slav. paa *-mis: got. *broþrum* af **bhrātr-mis*; lit. *moteri-mis*, ob. *materimi*.

Stammeaflyd. Som før nævnt hørte den sterke Stf. egtl. hjemme i Nom. og Acc. i de tre Tal. I Genetiv Sing. og parallele Casus havde tostavelser Stammer Mellemlformen, enstavelses Stammer den svage Form, i Loc. Plur. og parallele Casus havde begge Slags Stammer sandsynligvis svag Form;

Nom. Sg. Gen. Sg. Loc. Pl.

altsaa: a) tost. St. *ōx-s *éx-os *x-su
b) enst. St. *éx-s *x-és *x-su

(x betegner den consonantiske Stammeudlyd).

Ved gjensidige Indvirkninger mellem de to Classer antog ogsaa tost. St. *b*-Former og omvendt enst. St. *a*-Former.

I Arisk er den sterke Stf. gennemgaaende vel bevaret i de Casus, hvor den hørte hjemme; i Græsk er den derimod paa faa Undtagelser nær indskrænket til Nom. Sing.; de øvrige «sterke Casus» har forkortet Vocal under Indflydelse af de øvrige kortvocaliske Casus (-*ox*- for **-ōx*-), eller de har antaget *Mf.* (-*ex*-) og undtagelsesvis den sv. *F.* (-*x*-). Lignende er Forholdet i de øvrige europæiske Sprog.

1. Nasalstammer.

Stammer paa *-en*, *-ien*, *-men*, *-ven*. Af *m*-Stammer kun **σεμ*- **χιεμ*-, **χθεμ*-, **δεμ*-. Nom. εἰς, χιών, χθών, δῶ.

a. Masc. og Fem. Stammeaflyd: **-ōn*, **-ēn*; **-én*; **-n*. Oprindelig Flexion: **ποιμων* (lit. *piēmū*), **πομένος*, **ποιμα-σι* (sml. hom. ἀγκάς' ο: ἀγκάσι); i de opførte Former er Rodstavelsens Vocalforhold sat ud af Betragtning; at ogsaa dette oprindelig var afhængigt af Accentens Stilling, viser Dobbeltformer som jon. ἔρσην, att. ἄρρην, der er udgaaede fra en Flexion: ἔρσην (ældre **ἔρσων*), **ἄρσένος*. Af den ene Flexion har i græsk udviklet sig flere. Paa den ene Side har en Del Stammer paa *-en* overalt gennemført den sterke Stf.: αἰθῶν- (enkelte paa *-ήν* som πειθῆήν-), ligesaa nogle paa *-ien*: οὐρανίων-, ἰθυ-πι-ίων-; flere af disse har overalt den svage Stf.: δελφίν-, ἀκτίν- (Aflydning: δωτίν-η ο. l., lat. *dation*-; *Leo Meyer* Vergl. Gramm. II 396, *Brugmann*, Grundriss II 277, 335 f.). De øvrige Stammer har alene bevaret den sterke Stf. i Nom. Sg.: γείτων, ποιμήν, medens alle andre Casus har *Mf.*, idet dog, hvor Nom. har *-ων*, det oprindelige *-e* ved Tillem্পning efter Nom. blev til *-ο*: γείτων, γείτονος; ποιμήν, πομένος. Acc. Sing., Nom. Acc. Pl. og Dual.: γείτονα-, *-ες*, *-ας*, *-ε* kan dog ogsaa opfattes som omændrede af **γείτονα* osv. under Indflydelse af den korte Vocal i de øvrige Casus. Svag Stf. har ἀγκών i Loc. Pl. ἀγκάσι (ἀγκάς' ἑλών) samt κύων og ἀρήν

af *ζαρίην (hom. πολύρρην), der udenfor Nom. Sg. (og Voc.: κύον) kun viser den svage Stf.: κύ-ν-α, ἄρ-ν-α, κυ-ν-ός, ἄρ-ν-ός osv.; Loc. Pl. κυ-σί Nydannelse for *κυα-σι skr. *çva-sú* af **kuw-su*, ἀρνά-σι for *ἀρα-σι (desuden optræder den sv. Stf. i Afledninger som ποίμ-ν-η, γειτ-ν-ία, κερα-υν-ός, ἔρε-υν-α *Osthoff M. U. II 188*). Enstavelses Stammerne har af den svage Stf. kun: χαμαί af χθών (χαμαί var egentl. Dat. «til Jorden», men blev opfattet som Loc. af en *ā*-Stamme og skiftede saaledes Betydning) og φρασί (Pind.) af φρήν; forentrigt er af den svage Stf. kun Betoningen bevaret, Vocalen er restitueret efter Nominativvocalens Farve: φρενός, χθονός osv. for *φράνός, *χθαμός; χθονός, ένός viser sig som ikke oprindelige Former ved sit -ν, der egentlig kun tilhører Nom. Sg., hvor det i Udlyd regelmæssig er opstaaet af -m (saaledes ogsaa χίονος for *χίεμος; avest. Gen. *simō* (svag Form) Nom. *syāo*).

Nasalstammerne dannede som Liquidastammerne i Indog. Nom. Sing. uden *-s. Med disse har de ogsaa Bortfald af den udlydende Sonant i denne Casus tilføelles (skr. *rājā, mātā*). Paa Grund af at Sonanten er bibeholdt i Græsk (ἴδμων, μητήρ), antager man vel rettest indog. Dobbeltformer med eller uden den udlydende Sonant, oprindelig bestemte af det følgende Ords Forlyd («Sætnings-Sandhi»). Spor af den nasalløse Form er i Græsk δῶ (der opr. vel ikke var Neutr.) og maaske εἰκό, ἀηδῶ (*Brugmann Gramm.* 2 75), der har draget efter sig Gen. εἰκοῦς, ἀηδοῦς (som πειθῶ, πειθοῦς). Nydannelser med -s: εἰς, κτεῖς (St. κτεν- af *πκτεν, *πεκτεν), δελφίς ved Siden af δελφίν (af den svage Stf.) osv. Voc. havde i Indog. Mf. med tilbagetrukken Accent: Græsk δαίμον, Ἄπολλον (og efter dette Πόσειδον). Oxytona har i Græsk antaget Nominativformen: ποιμήν. I den aeol. Dialekt, hvor alle Ord er Barytona, har Voc. ifølge Grammatikerne (*Ahrens Dial. I 114*) overalt den korte Vocal.

Arisk. Sterk Form: skr. Nom. Sg. *rājā*, Acc. *rājānam*, Nom. Pl. *rājānas*, Nom. Acc. Dual. *rājānā(u)*; av. *arša* (gd. -ā), *aršānem*, *aršānō*, *spāna* (Dual. af *spā* «Hund»). Oper. *asmānam* (Acc. S.) «Himmel». Acc. Plur. har i Skr. ikke den sterke Form, derimod i Avest. flere Gange: *aršāna*, *spānō*.

Ved gjensidige Indvirkninger mellem de to Classer antog ogsaa tost. St. *b*-Former og omvendt enst. St. *a*-Former.

I Arisk er den sterke Stf. gennemgaaende vel bevaret i de Casus, hvor den hørte hjemme; i Græsk er den derimod paa faa Undtagelser nær indskrænket til Nom. Sing.; de øvrige «sterke Casus» har forkortet Vocal under Indflydelse af de øvrige kortvocaliske Casus (-*ox*- for *-*ōx*-), eller de har antaget Mf. (-*ex*-) og undtagelsesvis den sv. F. (-*x*-). Lignende er Forholdet i de øvrige europæiske Sprog.

1. Nasalstammer.

Stammer paa -*en*, -*ien*, -*men*, -*ven*. Af *m*-Stammer kun **sem*- **ciem*-, **χθεμ*-, **δεμ*-. Nom. εἰς, χιόν, χθών, δῶ.

a. **Masc. og Fem.** Stammeaflyd: **ōn*, **ēn*; **én*; **n*. Oprindelig Flexion: **ποιμων* (lit. *piemā*), **ποιμένος*, **ποιμα-σι* (sml. hom. ἀγκάσ' ο: ἀγκάσι); i de opførte Former er Rodstavelsens Vocalforhold sat ud af Betragtning; at ogsaa dette oprindelig var afhængigt af Accentens Stilling, viser Dobbeltformer som jon. ἔρσην, att. ἄρρην, der er udgaaede fra en Flexion: ἔρσην (ældre *ἔρσων), *ἄρσένος. Af den ene Flexion har i græsk udviklet sig flere. Paa den ene Side har en Del Stammer paa -*en* overalt gennemført den sterke Stf.: αἰθῶν- (enkelte paa -*ήν* som πευθῆν-), ligesaa nogle paa -*ien*: οὐρανίων-, ἰθυ-πτ-ίων-; flere af disse har overalt den svage Stf.: δελφῖν-, ἀκτίν- (Aflødning: δωτῖν-η o. l., lat. *dation*; *Leo Meyer* Vergl. Gramm. II 396, *Brugmann*, Grundriss II 277, 335 f.). De øvrige Stammer har alene bevaret den sterke Stf. i Nom. Sg.: γείτων, ποιμήν, medens alle andre Casus har Mf., idet dog, hvor Nom. har -*ων*, det oprindelige -*e* ved Tillem্পning efter Nom. blev til -*ο*: γείτων, γείτονος; ποιμήν, ποιμένος. Acc. Sing., Nom. Acc. Pl. og Dual.: γείτονα-, -ες, -ας, -ε kan dog ogsaa opfattes som omændrede af **γείτονα* osv. under Indflydelse af den korte Vocal i de øvrige Casus. Svag Stf. har ἀγκών. i Loc. Pl. ἀγκάσι (ἀγκάσ' ἑλών) samt κύων og ἄρην

af **φαρήν* (hom. πολύ-ρρην), der udenfor Nom. Sg. (og Voc.: κύον) kun viser den svage Stf.: κύ-ν-α, ἄρ-ν-α, κυ-ν-ός, ἄρ-ν-ός osv.; Loc. Pl. κυ-σί Nydannelse for **κυα-σι* skr. *çva-sú* af **kuwn-su*, ἄρνά-σι for **ἄρα-σι* (desuden optræder den sv. Stf. i Afledninger som ποιμ-ν-η, γειτ-ν-ία, κερα-υν-ός, ἔρε-υν-α Osthoff M. U. II 188). Enstavelses Stammerne har af den svage Stf. kun: χαμαί af χθών (χαμαί var egentl. Dat. «til Jorden», men blev opfattet som Loc. af en *ā*-Stamme og skiftede saaledes Betydning) og φρασί (Pind.) af φρήν; forøvrigt er af den svage Stf. kun Betoningen bevaret, Vocalen er restitueret efter Nominativvocalens Farve: φρενός, χθονός osv. for *φρανός, *χθαμός; χθονός, ἐνός viser sig som ikke oprindelige Former ved sit -ν, der egentlig kun tilhører Nom. Sg., hvor det i Udlyd regelmæssig er opstaaet af -m (saaledes ogsaa χiónος for *χιέμος; avest. Gen. *zimō* (svag Form) Nom. *zyāo*).

Nasalstammerne dannede som Liquidastammerne i Indog. Nom. Sing. uden *-s. Med disse har de ogsaa Bortfald af den udlydende Sonant i denne Casus tilfælles (skr. *rājā*, *mātā*). Paa Grund af at Sonanten er bibeholdt i Græsk (ῥῆμα, μητήρ), antager man vel rettest indog. Dobbeltformer med eller uden den udlydende Sonant, oprindelig bestemte af det følgende Ords Forlyd («Sætnings-Sandhi»). Spor af den nasalløse Form er i Græsk δῶ (der opr. vel ikke var Neutr.) og maaske εἰκό, ἀηδῶ (*Brugmann* Gramm. 2 75), der har draget efter sig Gen. εἰκοῦς, ἀηδοῦς (som πειθῶ, πειθοῦς). Nydannelser med -s: εἰς, κτεῖς (St. κτεν- af *πκτεν, *πεκτεν), δελφίς ved Siden af δελφίν (af den svage Stf.) osv. Voc. havde i Indog. Mf. med tilbagetrukken Accent: Græsk δαίμον, Ἄπολλον (og efter dette Πόσειδον). Oxytona har i Græsk antaget Nominativformen: ποιμήν. I den aeol. Dialekt, hvor alle Ord er Barytona, har Voc. ifølge Grammatikerne (*Ahrens* Dial. I 114) overalt den korte Vocal.

Arisk. Sterk Form: skr. Nom. Sg. *rājā*, Acc. *rājānam*, Nom. Pl. *rājānas*, Nom. Acc. Dual. *rājānā(u)*; av. *arša* (gd. -ā), *aršānem*, *aršānō*, *spāna* (Dual. af *spā* «Hund»). Opers. *asmānam* (Acc. S.) «Himmel». Acc. Plur. har i Skr. ikke den sterke Form, derimod i Avest. flere Gange: *aršāna*, *spānō*.

Ved Siden af disse oprindelige Former findes Nydannelser af *Mf.* og den svage Form. *Mf.*: skr. *Acc. Sg. ukšanam*, *Nom. Pl. ukšānas*, *Acc. Pl. ukšānas*, *Dual. vrsāṇā(u)* o. l., *avest. aršanem*, *āthravanō*, *Acc. ašavanō*, *Dual. airyamana*. Svag Form er almindelig i *Skr.* i *Acc. Pl.*: *rājñ-as*, sporadisk ellers: *Nom. Pl. maghōnas* af **magha-un-as* (*St. maghāvan-*), *Dual. yūna* (*St. yūvan-*), *av. Acc. Sg. aršnem*; *Nom. Pl. ašāunō*, *sūnō*, *Acc. khšafnō* (*St. khšapan-* «*Nat*»). I de øvrige Casus har tostavelser Stammer *Mf.* eller svag Form (almindelig det sidste). *Gen. skr. rājñ-as*, *ādhranas*, *av. aršnō*, *airyamanō*. Sporadisk forekommer i *Avest.* ogsaa den sterke Form: *Gen. ukhšānō*, *maretanō*, *Locativ* har almindelig *Mf.*: skr. *rājan-i* (uden Endelse *ādhran*), i senere Sprog ogsaa *rājñi*; *av. (gd.) casmaini*. Sterk Form: *av. cinmāni*, *gd. casman* o. l. (uden End.). Den svage *Stf.* er gjennemført i Ordene paa *-in* (*skr. aṣ-in*, «*hestebesiddende*»), *lat. -iōn*.

Enstavelser Stammer: *kšā-s* «*Jord*», *avest. zāo*¹. *Nom. Pl. kšāmas*, *Dual. kšāmā*. Svag Form: *Gen. kšmās*, *gmās*. *Mf.*: *Instr. kšamā*, *Loc. kšāmi*; *vrtra-hā* «*Vritradræber*» og lignende Ord har i sterke Casus *Mf.*: *Acc. vrtra-hānam*, *Nom. Pl. vrtra-hānas*. Svag Form regelmæssig: *Gen. vrtra-ghnās*, *Dat. -ghné*, *Instr. -ghnā*. *Mf.* istedetfor svag Form: *Gen. go-šānas* o. fl., *avest. zāo* = *kšās*, *Gen. zemō*, *Instr. zemā* (o: **zmō*, **zmā*); *verethra-jāo* (*gd. -jā*), *Acc. -janem*, *Mf.*, og *-ghnem*, *sv. F.* (sterk Form har dog *Nom. Pl. zantu-šānō*). Svag Form regelmæssig: *Gen. verethra-ghnō*, *Instr. verethra-ghna* osv. Ved Siden deraf *Mf.*: *-janō*, *-jana*.

Lat. Af Stammeaflyden **-ōn* **-en* **-n* er kun bevaret svage Spor. Sterk Form har *Nom. S.* paa *-ō*, desuden ældre *Acc. hemōnem*, *Plur. hemōnes* (*Fest.*). *Mf.*: *Gen. hominis* osv. Forøvrigt har Udjævning fundet Sted som i Græsk, idet en Del Stammer har

¹ Med secundært *-s*, oprindelig **kšā*, *av. *zā*. Saaledes ogsaa *rbhu-kšā-s* «den første af de tre Ribhus», *prathama-jā-s* «*primigenius*», *go-šā-s* «*kvæggivende*», *av. zyāo* = *χίωv*, *verethra-jāo*, *verethra-šāo*, *advāo* = *skr. ādhvā* «*Vei*» osv.; efter denne *Nom.* dannes som af en *ā*-Stamme: *Acc. S. skr. kšām*, *go-šā-m*. *av. zam*, *Acc. Pl. kšā-s* o. fl.

gjennemført den sterke Form (de egenskabetegnende Substantiver paa *-ōn* (*errōn-*), Stammer paa *-mōn* (*sermōn-*) og Ordene paa *-iōn* og *-tion*); de øvrige har udenfor Nom. Sing. overalt Mf.; svag Form kun *car-n-is* osv. (desuden i Afledninger som *colum-n-a*, *rēg-n-um*, *jū-n-ior*). Nom. Sg. ender paa *-ō* (skr. *-ā*). Nydannelser: *flāmen* (for **flāmō*); med *-s*: *sanguis* m. af **sanguins* (efter Gen. *sanguin-is*) af ældre Neutr. *sanguen*. Umbr. Nom. Sing. *caru* = *caro*, *tribdiçu* = **triplicio*. Udenfor Nom. svag Form: *nātime* = *nationi*; ligesaa osk.: *legineī* = *legioni*. Sterk Form er dog som det synes osk. *humons* = *homines* Nom. Pl. (maaske ogsaa videreført til andre Casus: umbr. Dat. Pl. *homonus*). Nydannet Nom. Sing. med *-s* i Osk.: *fruktatiuf* «fructus» (af **-tiōns*) osv.; af den svage Stf.: *statif* = *statio* af **statin-s*?

For Keltisk viser de galliske Folkenavne paa *-ōnes* og *-ōnes* (*Lingōnes*, *Suessiōnes*) den samme Spaltning som i Græsk og Lat. (*errōnes*, *virgīnes*). I Dat. *Brigindoni* (Volnay) lader Quantiteten af *-o-* sig ikke bestemme. Ved Siden deraf viser sig allerede *-a-* i *Gobannitio*, *Gobannicnus* (sml. irsk *gobann* Gen.). Ubestemmelig er ogsaa Quantiteten i de irske Former, da opr. lang Vocal vilde være bleven forkortet i ubetonet Stavelse. Men det nævnte gall. *Gobannitio* gjør det sandsynligt at irsk *-an-*, *-on-* er opr. **-on-*; Gen. *brithemon* (og *-an*) af *brithem* «Dommer» af **-monos*, Dat. *brithemain* af **-moni*, Nom. Pl. *brithemain* af **-monēs*, Acc. *brithemna* af **-monm̄s* > **-monēs* osv. Vexelen mellem *-on-* og *-an-* i Gen. (Stammerne paa *-men* har *-on-* og *-an-*, Stammerne paa *-en* alm. kun *-an-*), som gjenfindes i Ogaminskrifter (*segamonas*, men *wanos* af en St. *wan-* = Lat. *Juvenis*, Egennavn), er mig uklar. Om de til de latinske paa *-tiōn*, *-iōn* svarende Stammer, som *air-itiu* «acceptio» af **(pari)em-tiō* > **-ētiu*, Gen. *airiten*, Dat. *airitin* osv. kunde man antage, at de danner de oblique Casus af den svageste Stamme paa **-tin*, **-in* (sml. Umbr.-Osk.), men paa Grund af ogamisk Gen. *Broimienas* bør man maaske ogsaa her se Mf., altsaa: *airiten* for **-emtien-os*, *airitin* for **-emtien-i*; svag Form har Gen. *con* < **cunos* = skr. *çunás*, gr. *χυνός*,

Gen. Pl. *con(-n)* < **cunōm*, Acc. Pl. *cona* < **cunms*, **cunēs*¹. Enkelte Stammer har dobbelt *-n*: Gen. Sing. *gobann*, *Érenn* (Nom. *goba*, *Ériu*), saaledes allerede gall. i *Gobannitio*. Denne Fordobling, som ogsaa forekommer ved en Del neutrale Stammer (se i det følgende), betragtes ialmindelighed, maaske rigtigt, som en Følge af den foregaaende Vocals oprindelige Betonethed (Grf. **gobōnos*); Nom. Sing. endte egentlig paa **-ō* (som i Latin), der i Irsk forkortedes til *-u* og regelmæssig faldt bort undtagen efter *-i*: *brithem*, *airitiu*, *Ériu* «Irland». Nydannelser er Nom. paa *-u* (*-a*) som *fiadu* «Vidne», *inga* «Negl», *goba* «Smed» osv.; *-u* af **-ōns* ell. *ōns* (sml. osk. *fruktatiuf*): Grf. **veidōns* (**veidons*) osv.; saaledes er *cú*, cambr. *ki* «Hund» af **cun-s* en Nydannelse af den svage Stf.

For Germ. sml. fornemlig *Osthoff* P.-Br. Beitr. III 65 ff. *Möller* ib. VII 534 ff. I de af græske og latinske Forfattere overleverede Navne paa *-ōnes* og *-ōnes* har vi den samme Spaltning som i Græsk, Latin og Gallisk (lat. *errōnes*, *virgines*); maaske havde i Germ. opr. enkelte Dialekter den ene, andre den anden Spaltningsform. Masculinerne, som alene har bevaret den gamle Flexion, viser en tredobbelt Stammeaflyd: sterk Form, Mf. og svag Form. Mf. optræder i Gen. og Dat. Sing., dog med dialektiske Afvigelser. I de sterke Casus udenfor Nom. Sing. er som i Græsk den sterke Stammeforms Vocal forkortet (**-o-* for **-ō-*). Nom. Sg. got. *guma* kan være **ghm̃mō*, sml. lat. *homo*, eller **ghm̃mē*; on. *gumi* er den sidste Form, run. *wiwila* o. l. den første; Oht. og Ags. har den nasalerede Form (gr. ἰδμωv): oht. *gumo*, ags. *guma* af **ghm̃mōn* (den samme Endelse i on. Navne som *Sturla*? *Noreen* i Paul. Grundriss I 494). Acc. Sg. havde metaplastisk *o*-Stammernes Endelse **-om* > **-am*: Grf. **ghm̃mon-om*, got. *guman*, on. *guma* (af **guman* som Inf. *binda* = got. *bindan*), oht. *gumon*, *-un*, ags. *guman* Nom. Pl. Grf. **ghm̃monēs*, fællesgerm. **guman(i)z* med

¹ Acc. Sing. *coin(-n)*, Dat. Sing., Nom. Pl. *coin* er vel for **cuin*, idet *-o-* er overført fra de ovennævnte Casus (sml. *croich* «cruci» «crucem» for *cruich*). Cambr. har Nom. Pl. *kun*. Grf. **cunm̃* > **cunem*, **cuni*, **cunēs*.

Bortfald af *-i-* i trestavelser Ord, got. *gumans*¹, ags. *guman*². For Acc. Pl. traadte almindelig Nom.-Formen: got. *gumans*. *o*-Formen har ogsaa Gen. og Dat. Pl. got. *gumane*, *gumam*, for **ghmmonēm*, **ghmmonmiz*³. Mf.: Gen. Grf. **ghmmenes*, germ. **gumin(i)z*, got. *gumins*, oht. *henin*. Dat. Grf. **ghmmeni*, germ. **gumin(i)*, got. *gumin*, oht. *henin*. Svag Form har on. Nom. Pl. *yzn* af **uhsn-iz*, got. Acc. Pl. *auhsnuns* (Kögel P.-Br. Beitr. VIII 115, Text *auhsnuns*), Grf. **uksn-ims*, Gen. Pl. *auhsn-e*, *abn-e*, hvorefter Dat. Pl. *abn-am*; on. Acc. Sg. *grn*, *bjgrn* er egentlig Acc. til *ari*, *beri*, Grf. **arnm*, **bernm* > **arnu* **bernu*, ligesaa Acc. Pl. *grnu*, *bjgrnu* for **arnms*, **bernms*; efter disse Former, der tilsyneladende tilhørte *u*-Bøiningen, dannedes en ny Flexion *grn arnar*, *bjgrn bjarnar*. Stammerne paa *-ien* har i Germ. gennemført den svage Stf. paa *-in*: got. *hauhei*, Gen. *hauheins*, oht. *hohī*, *hohin*, on. *gleði*, Gen. *gleði* af Adj. *hauh-glad-* som lat. *communio* af *communis*. Med disse Stammer faldt de med *-n* udvidede *ī(iē-)* Stammer sammen, saaledes at det i de fleste Tilfælde ikke lader sig afgjøre, om en Stamme paa *-in* har Grundform paa **-ien* eller **-ī-n*⁴.

¹ I On. skulde heraf være blevet **guma*; dette antog *o*-Stammernes Pluralendelse: *hana-r* (*gumna-r* med *-n* fra Gen. Plur.). Adjectiverne har Fem.- og Neutr.-Formen: *góðu*.

² I Gen. og Dat. har On. og Ags. *o*-Formen, Grf. paa **-an(i)z* og **-an(i)*. Gen. on. *guma* (run. *þrawiŕan*), ags. *guman*, Dat. on. *guma* (run. (*witada*)*halaiban*), ags. *guman*, idet *-i* allerede førgerm. bortfaldt i trestavelser Ord.

³ Alene staar Oht. med *-ōno*, *-ōm*, hvori man enten maa se Spor af tidligere Gjennemførelse af sterk Form gennem Flexionen (sml. Folkenavne paa *-ōnes*) eller et Laan fra de fem. *ōn*-Stammer.

⁴ Som *ī(iē-)* Stammer udvidedes med *-n*, saaledes ogsaa *ā*-Stammer: got. *tuggo*, on. *tunga* (run. *Fino* = *Finna*), oht. *zunga*, ags. *tunge*, af **īnġhā-n* (lat. *lingua*). At Grundformen ikke endte paa **-ōn* (lat. *rātiōn-* o. l.) viser oht. *-a* ags. *-e*, der kun kan være opstaaet af **-ān*; opr. **-ōn* skulde blive oht. **-o*, ags. **-a*. I Got. beholdes *-ō* (indog. **-ā*) gennem hele Bøiningen: Gen. *tuggons* osv., on. (run.) *igiŕon*, Gen. I Ags. har disse Stammer udenfor Nom. Sg. rettet sig i Flexion efter de masculine *n*-Stammer (Gen. *tungan* osv.); i On. er dette kun Tilfældet i Gen. Pl.: *tungna*, *kvenna* o: **tunganō*, **kvenanō* (sml.

I Lit.-Slav. er den sterke Stf. indskrænket til Nom. Sing.: lit. *akmū* «Sten», *szū* «Hund», *žmū* = *homo* (-*ū* er indog. **-ō*); obulg. *kamy* «Sten» (-*y* er indog. **-ōn*); alle andre Casus har Mf.: Gen. Sg. lit. *akmeñs*, ob. *kamene*, Acc. S. lit. *ākmeni*, ob. *kameni* osv. Svag Form har lit. *szuñs* = *κυνός*. Gjennemført sterk Form har i Ob. Adjectiverne paa *-janinu* f. E. *graždaninū* «Stadboer» for **gradjaninū* (*gradū* «Stad»), der i Plur. er Consonantstammer: Nom. Pl. *graždane*, sml. οὐρανιώνας, Gen. Pl. *graždanū*. osv.

b. Neutra. I Græsk optræder her kun den svage Stf. (udenfor Infinitiverne paa *-μεν*, *-μεναι*, *-γεναι*, som har Mf., og Inf. (gortyn.) paa *-μην*, som har den sterke Stf.): Nom. Sing. *ὄνομα* af **onomn̥*, Dat. Pl. *ὀνόμασι* for **onomn̥si*. De øvrige Casus dannes af en med *-τ* udvidet Stamme: Gen. *ὀνόματος*, Dat. *ὀνόματι* osv. I dette *-τ* ser *Brugmann* et Suffix som lat. *-to* i *cognomentum*, der først traadte til Stammer paa *-men*, dernæst ogsaa til Stammer paa *-en*: ἥπατος, καρῆατος (**karās-n̥-t*), hom. οὐατος, att. ὠτός (**ous-n̥-t*; Nom. οὐς, dor. ὠς af **oūsos*, sml. got. *ausō*, Gen. *ausins*; til οὐατος igjen Nom. οὐας Her.) ἥματος, ὕδατος, σκατός osv., og til Stammer paa *-ven*: δούρατος, γούνατος (**dorv-n̥-t*, **gonv-n̥-t*)¹.

gumna; *hana* o. l. har rettet sig efter *daga*): I Oht. og On. viser de oblique Casus en Stammeform paa **-ün* (Oht. Gen., Dat., Acc. Sing. *zungün*, on. *tungu*, oht. Nom., Acc. Pl. *zungün*, on. svagt Adj. *góbu* osv., Substantiverne har antaget Endelsen *-r*: *tungur* som *hanar*). Forholdet mellem **-ün* og got. **-ōn* (ogsaa i On. i det nævnte *igizōn*, Gen. Sing. og i Oht. i Gen., Dat. Pl. *zungōno*, *zungōm*) er endnu ikke bragt paa det rene. Neutra har i Nom. Sing. samme Endelse som Femininerne: got. *hairto*, on. *hjárta*, oht. *herza*, ags. *heorte*; Grundformen synes altsaa at have endt paa **-än*. *Schmidt* (Pluralbild. 111 f.) forklarer denne saaledes, at han antager at et opr. Neutr. paa **-ō* (indog. **-ā*, gr. f. E. *κάρ.ᾱ*) udvidedes med *-n*, ligesom Tilfældet var med de ovennævnte feminine *ā*-Stammer.

¹ Anderledes *Fick* (B. Beitr. V 183), der gaar ud fra Ablativsuffixet **-tos*: ὀνόμα-τος = skr. *nāma-tas*; siden blev ὀνόματος opfattet som Gen. med End. -ος og der dannede sig dertil Dat. Sg. ὀνόματι, Nom. Pl. ὀνόματα osv. *Schmidt* (Pluralb. 184 f.) antager, at *-τ* er hidført ved falsk Analogi fra Stammerne paa *-nt*, hvis Nom. Sing. Neutr. engang endte paa **-a* (af **-n̥t*) og saaledes faldt sammen med *n*-Stammernes.

I de beslegtede Sprog har Nom. Sing. og Plur. dels sterk, dels svag Form. Forøvrigt var Bøiningen som Masculinernes og Femininernes. Sanskr. Nom. Sing. svag Stf.: *nāma* < **nōmṇ*; sterk Stf. uden *-n* (som *rājā*) er vel vedisk *bhūmā* o. l. I enstavelses Rodord er til det udlydende *-a* traadte *-m* efter Analogi af *a*-Stammerne: *vrtra-hā-m* for **vrtra-hā* (af **-hṇ*)¹. Nom. Pl.: sterk Stf. uden Endelse forekommer sporadisk i Veda: *nāmā*, almindelig *nāmān-i*, hvor det plurale *-i* (indog. **-ə*, gr. *-a*) er traadt til den sterke Stf. med bevaret *-n*; i Veda forekommer ogsaa Singularformen for Plur.: *pārva*, *kārma* osv. Avest. har ligeledes i Nom. Sing. den svage Stf.: *ṇama* (gd. *-ā*), hvilken Form ogsaa kan fungere for Plur. Nom. Plur. alm. *nāman*, sterk Stf. med bevaret *-n*, sporadisk (gd.) *ṇamēni* svarende til skr. *nāmāni*. — I Lat. er Nom. Sg. *nōmen* af **nōmṇ*, umbr.: *numen*, *nome* = *nomen*, *umen* = *ungen*. Nom. Pl. Mf. + **-ā*: lat. *nōmina*. Den øvrige Flexion som Masculinernes: Gen. Sing. lat. *nōminis* (Mf.), umbr. *nomner* — Paa samme Maade i Irsk: Nom. Sg. svag Form: *ainm(-n)* < **anmen* < **anmṇ* = ὄνομα; de øvrige Casus har Mf.: Nom. Plur. *anmann* og *anmanna* (ved «Vocalharmoni» *-enn*, hvor Stammestavelser har tynd Vocal: *béimm* «Slag» (Grf. **ghvenmṇ*) Plur. *béimenn(a)*); det dobbelte *-n* som i Gen. Masc. *gobann*. — I Germ. synes en opr. Nom. Sing. med svag Stf. bevaret i on. *mjǫk* «meget» < **meku* < **megn* = gr. μέγα. Nom. got. *hairto*, on. *hjarta* osv. er Nydannelse (se pag. 125²), Grundform paa **-ān*. Gen. *hairtins* osv. har Mf. som lat. *nōminis*³. Nom. Acc. Pl. har sterk Form: got. *hairtona* = indog. Grundf. paa **-ōn-ā*, sml. skr. *nāmāni*, svag Form har got. *namna* (for **nafna* med gjenindført *-m* fra de øvrige Casus) og rime­ligvis oht. Plur. paa *-un* af **ṇna*³. — I Obulg. har Nom. Acc. Sing. stærk Stf.: *imeḡ* < **ṇmēn*. De øvrige Casus har Mf.: Gen. Sing. *imene*, Nom. Acc. Pl. *imena*.

¹ Efter dette Neutr. paa *-am* har der igjen dannet sig en Nom. Masc. paa *-as* af *n*-Stammer: *-ja-s* o. l. af St. *-jan*, Gen. *-jasya* osv.

² On. Gen. *hjarta* som *guma*, Grf. **hertans*.

³ Til got. *-ōna* svarer osv. *-un*. Uklar er den on. Endelse *-u* (*hjortu*, *góðu*).

2.. Liquida-Stammer.

Fornømlig Nomina ag. og Slegtskabsord paa **-ter* og **-er*, samt Neutra paa **-er*. Af Stammer paa *-l* kun *ἄλς*.

a. Masc. og Fem. Stammeaflyd: **-ōr*, **-ēr*; **-ēr*; **-r*. Oprindelig Flexion af en tostavelses Stamme: *δῶτωρ *δωτέρ-ος* (sml. *πατέρος*) **δῶτρα-σι* (sml. *πατράσι*). Fra først af var vistnok Flexionen den samme for Nomina ag. og for Slegtskabsordene, idet ogsaa disse oprindelig var Nom. ag.; men allerede i Fællessproget maa en Spaltning være indtraadt, saaledes at Slegtskabsordene (*b*) mere gennemførte Mf. og den svage Stf., medens Nomina ag. (*a*) bedre bevarede den gamle Bøining.

Nom. Sing. dannedes asigmatisk og dels med dels uden det udlydende *-r*; Græsk har, ligesom ved *n*-Stammerne, den første Form: *δῶτωρ, πατήρ*. Secundær Nominativdannelse med *-s*: *ἄλ-ς, μάκαρ-ς, lac. χέρ-ς* (tilsyneladende Stamme *χερ-*), Timokreon fr. 6.

I Græsk har der af Nomina ag. ved Udjævning af deres oprindelige Flexion: Nom. **-tōr*, Gen. **-téros* dannet sig to Grupper: Ordene paa *-τωρ* og Ordene paa *-τήρ*; de sidste har overalt gennemført Nominativs *-η*: *δοτήρ, Gen. δοτήρος* osv. (Mf. har dog Voc. *σῶτερ*); de første derimod har udenfor Nom. Sing. overalt Melleformens korte Vocal, der ved Tillempning efter Nominativs *-ω* er bleven *-ο*: Nom. *δῶτωρ, Gen. δῶτορος* for **δωτέρος*, Acc. *δῶτορα* for **δῶτῶρα*. Kun *μήστωρ* har den sterke Stammeform ogsaa udenfor Nom. Sing. (Ordet forekommer kun i de «sterke Casus»): *μήστωρα, -ας, -ε* (som Egennavn findes Acc. Sing. *Μήστορα*). Den svage Stf. optræder kun i Afledninger: *ἰᾶ-τρ-ός* (jon. *ιητήρ*), *ἄρο-τρ-ον* af *ἄροτήρ, λησ-τρ-ίς* af *ληίστωρ, ληϊστήρ* osv.

Slegtskabsordene har sterk Form kun i Nom. Sing., der ved sit *-ē* viser Endebetoning: *πατήρ* (dog *φράτωρ* ved Siden af yngre *φρατήρ, ἀπάτωρ* osv.; *μήτηρ, θυγάτηρ* har secundær Betoning). De øvrige sterke Casus har Mf.: *πατέρα -ες, -ας* osv. (*-ο* i *ἕορες, προσήκοντες*, Hes. = lat. *sorōres*); sporadisk svag Form: *θυγάτρα* Hom. og lesb., *Δήμητρα, θυγάτρεις* Hom.,

θύγατρας Hom. og Pind. Genitiv Sing. og parallele Casus har Mf. og svag Form jævnsides, saaledes hom. πατέρος og πατρός (att. kun den sidste Form). Loc. Sing. havde vel i Indog. kun Mf.: hom. πατέρι og πατρί. Voc. har Mf. og tilbagetrukket Accent: πάτερ, μήτερ. Dat. (ο: Loc.) Plur. har svag Stf.: πατρά-σι, Nydannelse hom. θυγατέρεσσι. Som Slegtskabsordene bæies γαστήρ, ἀήρ (af **ausēr*). Enstavelses Rodord: φῶρ, Gen. φωρός med overalt gennemført sterk Stf.; ἀνήρ (oprindelig et enstavelses Ord, skr. *nar-*) følger Slegtskabsordene, Gen. ἀνέρος og ἀνδρός (den sidste Form den hyppigste hos Homer).

I Arisk har som i Græsk Slegtskabsordene i Regelen sterk Stf. kun i Nom. Sing., Nomina ag. derimod ogsaa i de øvrige sterke Casus.

I Nom. Sing. bortfalder *-r*: skr. *dātā* «Giver», *pitā* «Fader», *nā* «Mand»; avest. *janta* «Drabsmand» (skr. *hantā*), *pita*, *nā*, opers. *jatā*, *pitā*. Secundært *-s*, tilføiet en ældre Nom. paa **ā*, i skr. *rathe-śhā-s* «Vognkjemper» (Stamme *-sthar* for **sth-tar*, Rod *sthā* «staa»), av. *rathae-štāo* (hvorefter igjen Acc. *rathae-štām* ved Siden af *-štārem* osv.); en anden secundær Nom.-dannelse er av. *ātār-š* «Ild», som lac. μάχαρ-ς. I de øvrige sterke Casus (udenfor Acc. Plur.) skiller de to Grupper sig: skr. *a*: *dātāram*, *-as*, *-ā(u)*. *b*: *pitāram*, *-as*, *-āu*, men *nāptāram*, *-as* «nepos», *svāsāram*, *-as*, *-āu* «Søster», som *a*; avest. *a*: *dātārem*, *-ō*, *-a*; *b*: *ptārem*, *-ō*; svag Stf.: Acc. *trāthrem* «Beskytter», *brāthrem* «Broder», Dual. *brāthra* osv. Opers. Acc. Sing. *framātāram* «Herre», i en senere Indskr. Mf.: *framātaram*. I Dannelsen af Acc. Plur. adskiller Sanskrit og Avest. sig fra hinanden; skr. *dātṛṇ*, *pitṛṇ*, *mātṛṣ* er, som det synes, dannet efter *i-* og *u-*Stammernes Acc. Plur. efter Forholdet: *agnībhis*, *agnīṣu*: *dātṛbhis*, *dātṛṣu* = *agnīn*: *datṛṇ*. Regelmæssig Endelse, med svag Stf., har dog *usr-ās* (gr. ἄήρ) og *dur-ās* «Døre». I Avest. forekommer alle tre Stammeformer: sterk Form: *dātāro*, Mf.: *mātārō*, svag Form: *fedhrō*. I de øvrige Casus falder *a* og *b* sammen: Gen. Sing.: Mf., Endelse *-s*: avest. *sāstars*; med Endelsen *-arṣ* sidestiller *Bartholomae* (Ar. F. I 68) skr. *-ur*: *dātūr*, *pitūr*; svag Form,

Endelse *-as*: av. *staothrō*, *brāthrō*, skr. kun *usrās*. Loc. Sing.: *Mf.* i skr. *dātāri*, *pitāri*, av. *dughdhairi*, svag Form kun i skr. *nānandri* «Mands Søster» (*Lanman* 427). Voc. Sing.: *Mf.* og tilbagetrukket Accent. Loc. Pl.: svag Form: skr. *dātr̥su*, *pit̥r̥su*. Gen. Pl.: svag Form: avest. *dugedram*; skr. *pit̥r̥nām* osv. efter *i*- og *u*-Stammerne, ligesom Acc. Plur. Enstavelses Stammer: skr. Acc. Sing. *dvāram* «Dør», Nom. Pl. *dvāras*, ved Siden deraf svag Form: *dūras*, Acc. Pl. *dvāras* og *dūras* (*dūrās*); av. Acc. Sing. *stārem* «Stjerne», Nom. Pl. *stārō*, skr. *tāras*; ved Siden deraf *Mf.*: *starem*, *starō*. Gen. Pl.: svag Form: *stram* (Nydannelse med sterk Form Gen. Sing. *stārō*). *nar-* «Mand» følger *b*: Acc. Sing. skr. *nāram* (dog Nom. Plur. *nāras*? *Lanman* 428), Gen. av. *narš*, skr. med Endelsen *-as*: *nāras*.

Latin danner Nom. Sing. som Græsk asigmatisk og med Bibehold af *-r*: *dator*, *pater*; *a* har overalt gennemført den sterke Stf.: Gen. Sing. *datōris* osv.; saaledes ogsaa, som det synes, i Osk. og Umbr.: osk. *kvaisturei* «quaestori», umbr. *uhturu* «auctorem». Svag Form kun i Afledninger som *da-tr-i-x*, *ara-tr-um*, umbr. *kves-tr-etie* «quaesturæ»; *b* har som i Græsk *e*-Formen i Nominativ Sing.: *pater*. Udenfor Nom. kun svag Form: *patrem*, *patris* (dog *sōror* *sōrōris* som *a*, svag Form i Afledningen *so-br-inus* for **so-sr-inus*); til *b* slutter sig *venter* som i Græsk *γαστήρ*. Osk. har saavel *Mf.* som svag Form: *paterei* «patri», *maatreis* «matris», Umbr. svag Form: *patre*; sterk Form synes at foreligge i Nom. Pl. *frateer* for **fratēr(e)s*. Enstavelses Stamme: lat. *fūr* for **fōr*, gen. *fūris* med gennemført sterk Form.

I Irsk er *a* tabt; *b* danner Nom. asigmatisk og med Bibehold af *-r*: *athir* af **patēr*; *siur*, *fiur* af **svesōr*. De øvrige Casus synes at have *Mf.* og svag Form: Acc. Sing. *athir(-n)* for **paterem*, Dat. *athir* for **pateri*, Nom. Pl. *athir* for **pateres*, Acc. Pl. *aithrea* for **paterms* > **paterēs*. Gen. Sing. *athar*, *bráthar* (og derefter *sethar* «sorōris») for **patros*, Gen. Pl. *mathar* S G. 31 a for **matrōm*. De sædvanlige Former *mathre*, *bráthre* osv. synes fremkaldte ved *i*-Stammernes Indflydelse: *máthre* af **mātriōm*.

I Germ. er *a* tabt. Levning er maaske det til *a*-Stamme udvidede on. *frīðill* «Elsker»; svag Form i Afledninger som on. *arðr* = *aratum*, got. *hvoftuli* «Pral» osv. *b.* Kun On. har bevaret den oprindelige Nominativform: *faðir*, *bróðir* osv. af **patēr* **bhrātēr*, secundært *systir* med *-t* fra de oblique Casus, hvor det opstod mellem *-s* og *-r*¹. Oht. har, som det synes, overalt gennemført Mf.: Acc. Sing. *fater*, *bruoder* maaske af **fater-a*, **bröder-a*, af et indog. **pater-om*, **bhräter-om*, metaplastisk efter *o*-Decl., Gen. *fater*, *bruoder* af **fater-iz*, **bröder-iz* (eller **-az*). Dat. *fater*, *bruoder* af **fater-i*, **bröder-i*. Nom. Pl. *bruoder* af **bröder-iz*² osv. De øvrige Sprog har derimod overalt den svage Stf. Kun got. Acc. Sing. *fadar*, *broþar* har Mf. med *o*-Farve, der vel skyldes en engang eksisterende Nom. paa **-tōr*, (som gr. φράτωρ); *fadar*, *broþar* af **fadar-a*, *broþar-a*, indog. **pator-om*, **bhrātor-om*, sml. gr. φράτορα. On., Ags. har derimod svag Stf.: on. *fǫður*, *bróður*, ags. *fæder*, *bróðor* af **fadr-u*, **broþr-u*, indog. **patr-ŋ*, **bhrātr-ŋ*. Gen. Sing. got. *fadr̥s*, *broþr̥s*, on. *feðr*, *broeðr* af **fadr-iz*, **brōþr-iz*, ags. *fæder*, *bróðor* af *fadr-az*, **brōþr-az*, indog. **patr-os*, **bhrātr-os*³. Dat. got. *fadr̥*, *broþr̥*, on. *feðr*, *broeðr*, ags. *bréðer* af **fadr-i* **brōþr-i*, indog. **patr-i*, **bhrātr-i*⁴. Nom. Pl. on. *feðr*, *broeðr*, ags. *bréðer* af **fadr-iz*, **brōþr-iz*, indog. **patr-es*, **bhrātr-es*⁵. Acc. got. *fadr̥uns*, *broþr̥uns* af indog. **patr̥-ms*, **bhrātr̥-ms*; ags. *bróðru* (ved Siden af *bróðor*) synes at svare hertil⁶. Gen. got. *fadre*,

¹ Got. *fadar*, *broþar* osv. har antaget Accusativformens Vocal; den til den on. svarende Form skulde være **fader*, **broþer*. Saaledes er i ags. *fæder*, *bróðor* osv. *-e*, respective *-o*, indkommet fra de oblique Casus, hvor det udviklede sig anaptyktisk; efter de oblique Casus er ogsaa i Oht. Nominativ *fater*, *bruoder* osv. dannet.

² Nom. Pl. *fater-a* efter *o*-Decl., saaledes ogsaa Gen. Sing. *fateres* ved Siden af *fater*.

³ On. *fǫður*, *bróður* er Dat.-Acc.-formen anvendt for Gen.

⁴ Den on. Sideform *fǫður*, *bróður* er Accusativformen, ligesom omvendt Dativformen *feðr*, *broeðr* kan forekomme for Acc.

⁵ Got. *broþr̥jus* efter *u*-Decl., fremkaldt ved Acc.-formen *broþr̥uns* og Dativformen *broþrum* = **bhrātr̥-mis*.

⁶ On. har Nom.-formen for Acc.: *feðr*, *broeðr*.

broþre, ags. *bróðra* af indog. **patr-ēm*, **bhrātr-ēm* (*-ōm)¹. Dat. got. *fadrum*, *broþrum*, ags. *bróðrum* af **patr-mis*, **bhrāt-mis*.

I Lit.-Slav. er *a* tabt, udenfor Afledninger som de obulg. Ord paa *-teli*: *prijateli* «Elsker»; *-teli* af *-tel* = **-ter* (Mf.) + *-jo*; svag Stf. f. E. i lit. *gin-kl-as* «Vaaben», *ār-kl-as* «Plog» osv.²; *b* har den sterke Stammeform kun i Nom. Sing., hvor *-r* er bortfaldt som i Ariisk, ellers overalt Mf.: Nom. lit. *motė*, *duktė*, men *sesū* (sml. *soror*); obulg. *mati*, *dūšti* for **matė*, **duštė*, omformet, som det synes, efter Femininerne paa *-i* (indog. *-iē*)³. Gen. Sing. lit. *moteřs*, *dukters*, ob. *matere*, *duštere*. Nom. Pl. lit. *mōters*, *dūkters*, *sēsers*, ob. (efter *i*-Decl.) *materi*, *dušteri* osv.

b. Neutrum paa *-r* fungerede i Indog. som Nom. Acc. Sing. til Stammer paa *-n* (ogsaa udvidet med *-t*, skr. *yakr-t* etc.). I Græsk optræder det i to Former, sterk Form paa *-ωρ*, svag Form paa *-αρ*, i andre Sprog ogsaa i en tredje (Mf. paa *-er*). Sterk Form: ὕδωρ, σκώρ, ἐέλδωρ, ἔλωρ, πέλωρ, τέκνωρ, ἀνύκτωρ; kun ὕδωρ og σκώρ har regelmæssig oblique Casus af *n*-Stammen: ὕδατος, σκατός af *ὑδ-η-τ-ος, *σκ-η-τ-ος, de øvrige forekommer kun i Nom., Acc. Sing., alene ἔλωρ har Nydannelse Nom. Pl. ἔλωρα, Pl. 18. 93. Svag Form: ἡπαρ maaske for *ἡπαρτ, skr. *yakr-t*, οὔθαρ (skr. Mf. *úðhar*), ἡμαρ, πείραρ (af *περφαρ), στέαρ (af στήφαρ), φρέαρ (af *φρηφαρ), εἶδαρ (o: ἦδαρ, med svagere Rodform: ἔδαρ Hesych.). Ved Siden af Nom. paa *-αρ* gaar undertiden Nom. paa *-α* af **-η*: λῦμα, ἀλειφα; λῦμαρ, ἀλειφαρ. Gen. ἡπατος, οὔθατος osv. for *ἡπη-τ-ος;

¹ On. *fedra*, *broedra* med Omlyd fra Nom. Pl., ligesaa Dat. Pl. *fedrum*, *broedrum*.

² For Ordene paa *-to-jis* (lit.), *-taji* (ob.) f. E. lit. *ar-tó-jis*, ob. *ra-ta-ji* «Pløier», der af *Schmidt* (K. Z. XXV 26) forklares som afledede af engang forekommende Nominativer paa **-tō* (sml. skr. *dā-tā* = lat. *dator*), kunde vel ogsaa Stammer paa indog. **-tā* ligge til Grund (sml. i Græsk Ordene paa *-της*). Af indog. **-tō-jos* skulde vel blive lit. **-tū-jis*.

³ Paa lignende Maade er *bratū* «Broder» omformet efter *o*-Stammerne af et ældre **brata* = φράτωρ. Ved Siden deraf en Nydannelse af den svage Stf.: *bratrū*, *sestra* af **sesr-a*.

*οὐδ-η-τ-ος; ἔαρ og ἦαρ (ἦαρ i ἔαρος ὄρη hos Hom., hvor Metret kræver ἦαρος og i εἰαρινός ο: ἦαρινός) af *μεσαρ, *μησαρ (sml. ἔδαρ og ἦδαρ) flecterer med gennemført -r, saaledes ogsaa θέναρ, νέχταρ. Enkelte forekommer kun i Nom., Acc. Sing.: ἄλαρ, ὄναρ, πίαρ (sml. πείρα, πίων), τέχμαρ (Sideform til τέχμωρ) o. fl. Aeoliske Former (med -ορ for -αρ) er ἄορ (med gennemført -r) og ἦτορ.

I Arisk er Mf. den almindelige: Skr. *ūdhar* «Yver», *āhar* «Dag», Gen. *ūdhnas*, *āhnas*, avest. *yākare* «Lever», *ayare* «Dag», Gen. *ayan* <*ayan-s, *hvare* «Sol» = skr. *svār*, Gen. (gd.) *qēng* <*svan-s ved Siden af *hurō*. Svag Form, udvidet med -t: skr. *yākrt* (av. *yākare*), *čākrt* «Skarn», med -k: skr. *āsrt* «Blod», Gen. *yakn-ās*, *čakn-ās*, *asn-ās*. Subst. paa -tar har i Nom. Neutr. -tr: *dātr*, dog ikke i vedisk Sanskrit, hvor derimod tre Gange forekommer en Form paa -ur: *sthātūr*. Dette -ur synes at maatte være en Udvikling af -r (sml. *Bartholomae* Ar. Forsch. I 58). Sterk Stammeform + End. -i har *catvār-i* «fire», Neutr. Plur.¹. — I Lat. har maaske *aequor*, *ador* sterk Form. Plur. med sterk Form (uden Endelse?) *quattuor*. Mf.: *ūber* (= skr. *ūdhar*), *iter*, Gen. *itineris*, en Contaminationsform af **itinis* og **iteris*. Svag Form: *jecur*, *femur*, Gen. *feminis* og *femoris* (Contaminationsform *jecinoris*, *jocineris*). — I Germ. er alle tilsvarende Ord udvidede til o-Stammer: oht. *wazzar*, on. *vatr* = ὕδαρ, oht. *lebar*, on. *lifr* = ἦπαρ, oht. *tenar* = θέναρ osv. Suffixløs Locativ af en consonantisk Stamme er maaske got. *air*, on. *ār* «tidlig», gr. ἦρι, sml. av. *ayare*.

¹ Som oprindelige r-Stammer med sterk Stammeform betragter *Schmidt* (Pluralbild. 209 f.) *samā* f. (av. *hama*) «Sommer» og *aktā* f. af **ḡktā*, sml. νόκτωρ (med Bortfald af det udlydende r som i *pitā* = πατήρ), idet han antager, at den misforstaaede Nominativform førte til Ordenes Bøining som ā-Stammer. Dette er dog tvivlsomt, sml. arm. *am* «Sommer», en oprindelig vokalisk Stamme.

3. s-Stammer.

a. Suffix *-es*.

Masc. og Fem. Den oprindelige stammeskiftende Flexion: Nom. **-ōs(s)*, Acc. **-ōs-η*, Gen. **-ēs-os* osv. delte sig i to, idet Substantiverne (egentlig Abstracta) gennemførte *o*-Formen, Adjectiverne (egentlig Nom. ag.) den oxytonerede *e*-Form i Lighed med Forholdet ved *o*-Stammerne, hvor Abstracta var Barytona, Nom. ag. Oxytona: skr. *tarás* «rask», *apás* «virksom» osv. ligeoverfor *táras* n. «Fremtrængen», *ápas* n. «Verk» som *vrhá-* ligeoverfor *várdha-*. Denne Substantivernes og Adjectivernes Flexionsforskjel var allerede indog. eller ialfald fælles for Arisk og Græsk-Latin.

Substantiver. Græsk har ligesom Sanskr. kun faa saadanne af Masc. eller Fem., idet det overveiende Antal Abstracta er Neutra paa *-os*. Nom. Sing. har den oprindelige Form paa *-os*: *αἴδως*, *ἠώς*. I de øvrige Casus har *-o* fortrængt saavel den sterke Stammeforms **-ō-* som Melleformens **-e-*, sml. *ἴδμων*, *ἴδμονος*, *δῶτωρ*, *δῶτορος*, saaledes Gen. *αἴδους*, *ἠούς*, Dat. (Loc.) *ἠοί* af **-os-os* **-o-os*, **-os-i* **-o-i* istedetfor **-es-os*, **-es-i*; Acc. *αἴδω*, *ἠῶ* af **-os-a*, **-o-a*, istedetfor **-ωσ-a*. Levninger af ældre Former er dog bevaret, foruden i Afledninger som *αἰδέομαι* af **αἰδεσ-jo-μαι*, i Adv. *αἰές* (suffixløs Loc.) af **αιψές* og *αἰεί* af **αιψεσ-ί*, maaske i *αἰή* (tarent.) af **αιψεσ-έ* (Instr.), til hvilke Former vilde svare en Nom. **αιψως* (ved Siden af *αιψών*). Hos Aesch. forekommer Acc. *αιῶ*, der, da denne Stamme ellers ikke har nogen Form med *-o*, kan antages at være contr. af **αιψω(σ)-α*, den regelmæssige sterke Form, snarere end af **αιψο(σ)-α*.

Til disse Stammer hører endvidere Nom. *γέλως*, *ἔρωσ* (ved Siden af *ας*-Stammen i *γελασ-τός*, *ἔρανωός* af **ερασ-νος*), Acc. *γέλω* Od. 20. 346, ellers med Overgang til *ω*- og *o*-Decl.: *γέλων*, *ἔρων*, *γέλον*, *ἔρον* (Nydannelser efter *χρός*, *χρωτός*: *γέλωτος*, *ἔρωτος* osv.); Acc. *ιχώ*, Il. 5. 416, der forudsætter en Nom. **ιχώς* ved Siden af *ιχώρ* (sml. *ὑδος* og *ὑδωρ*); endelig et Par Adjectiver paa *-os*, dannede af Subst. paa *-as*, som *ὕψι-κέρως*, der dog metaplastisk følger *ω*-Decl.

Adjectiver. Nom. paa -ής er Nydannelse (sml. Nom. paa -τήρ og -μήν). Alle øvrige Casus har gennemført Mf.: Gen. εὐγενούς, Acc. εὐγενή af *έσ-ος, *έσ-α osv. Barytona er enkelte som πλήρης, τριήρης, desuden Egennavne: Διογένης ligeoverfor διο-γενής. Overgang til *ā*-Declinationen gennem Nominativ paa -ης finder Sted i Att. ved Egennavne: Σωκράτην o. l.

Neutra paa -ος har overalt Mf.: γένος, γένους af *γενεσ-ος. Adjectivernes Nom. Neutr. paa -ές er Nydannelse efter Forholdet: Masc. εικόως, Neutr. εικός o. l.

Den svage Stammeform optræder ikke i *es*-Stammernes Flexion. Den forekommer derimod i nogle Afledninger som δόξα, πείσα, κνίσα af *δοκ-σα, *πειθ-σα, *κνιδ-σα o. l. samt i nogle enkelte Ord, i hvilke den er gennemført i hele Flexionen, som μήν «Maaned» Gen. μηνός, aeol. μήννος for *μην-σ-ος (Stamme *mēnes*-, sml. lit. Acc. *mēnes-ī*). I Nom. ventede man *μής, da i absolut Udlyd *n*- allerede indog. skulde være bortfaldt foran *-s* (saaledes skr. Nom. *mās*). Dor. μής er ikke dette oprindelige *μής, men = jon. μεις. Til Gen. μην(ν)-ός dannede der sig nemlig en ny Nom. *μήνς, som nu efter en almindelig Lydregel forkortedes til *μένς, hvorfra jon. μεις, dor. μής. Att. μήν er paa samme Maade den nydannede asigmatiske Nom. En saadan senere opstaaet asigmatisk Nom. er ogsaa Att. χήν, dor. χάν «Gaas», dannet efter Gen. att. χηνός, dor. χάνός af *χᾶνσός; χείρ er efter *Wackernagel* for *χερς, den svage Form af Stammen χερες- (sml. δυσ-χερής). I φώς (hvis dette er = skr. *bhās* og ikke contraheret af φάος) maatte allerede førgræsk Mf. og svag Form falde sammen, da **o*-(*e*) i Suff. *-os* (*-es*) contraheredes med Rodstavelsens lange Vocal (skr. *bhās* af **bhā-as* eller **bhā-s*). Rodord er μός (Rod *mus* «stjæle»), der ved Bortfald af *-σ* mellem Vocaler i de oblique Casus blev til *u*-Stamme (se Pag. 110).

Arisk har som nævnt kun faa Substantiver af Masc. og Fem. derimod talrige Adjectiver, der i Sanskrit som i Græsk er Oxytona. Nom. Sing. ender paa *ās* (gr. -ως og -ης). Forøvrigt er i Regelen den sterke Stammeform vejet for Mellem-

formen; sterk Form har dog skr. *uśásam*¹ (Acc.), *uśásas* (Nom. Acc. Pl.) ved Siden af *uśásam*, *-as*; av. *uśāonhem* (Acc.), *mīthrō-aonhō*, *ha-saonhō* (= skr. *sa-jōśasas*), *mazdāonhō* (Nom. Pl.).

Neutra: skr. *mānas*, *mānasas*, avest. *manō*, *manānhō* som græsk μένος, μένους. Nom. Acc. Pl. har i Avest. sterk Stf.: *manāo* (af **manās*)².

Svag Stf. optræder i *mās* (af **māns*) «Maaned», Acc. *māsam*, avest. *māo*, *māonhem*; ikke sjelden i neutrale Stammer: skr. *yōś*, avest. *yaos* (af *yavas*), avest. *mas*, *vas* (af *manas*, *vanas*); i Stammer paa *-uś* af *-vas*: skr. *dhānuś*, *pāruś*, *āyus* (af **āivas*-) osv.

Latin. Oprindeligt besad vel Latin ligesom Sanskrit og Græsk kun faa Abstracta af Masc. eller Fem. med Nom. paa *-ōs*. Men disses Antal er her stærkt forøget, idet en hel Del oprindelige Neutra paa *-os*, uvist ved hvilken Foranledning, er gaaet over til Masc. paa *-ōs* (senere *-or*³), som overalt gennemfører den sterke Stammeform: *honōs*, *honōris*. I flere Tilfælde staar begge Dannelser ved Siden af hinanden: *deous*, *decor*; *tenus* (Præp.), *tenor* osv. Femininer er kun *arbōs*, *arbor* (Gen. *arboris* for **arberis* ved Indflydelse af Nominativs *-ō-*) og *glōs*, *glōris* for **glōvōs*, gr. γαλώς, med gennemført sterk Stammeform. Afledet af den sterke Stf. er *aurōra* for **ausōs-a* (ἠώς); *Venus* f. var egentlig Appellativ og Neutrum, skr. *vānas* n. «Ynde». Nominativ paa *-ēs*: *Ceres*. Af Adjectiver findes kun *degener* (med *-r* fra de oblique

¹ Nydannelse efter Nom. paa *-ās*: Acc. paa *-ām*: *uśām*, *jarām*, avest. *mazdām*, Nom. Pl. *mazdāo*.

² Uforklaret er endnu Nasaleringen i den indiske Pluralform: *manānsi*, der stemmer med den avest. i den lange Vocal.

³ *Schmidt* ser i disse Masc. oprindelige feminine Collectiva til Neutra paa *-os*, idet han antager, at disse har skiftet Kjøen under Indflydelse af Ordene paa *-tor*. Men hvorledes skulde en i Betydning fjernstaaende Classe som disse Nom. ag. faa en saadan Indflydelse, tilmed da Nominativernes Udlyd var afvigende: *-os* mod *-tor*? Man skal vel ogsaa neppe ellers kunne paavise et Tilfælde, hvor en saadan ufuldstændig ydre Lighed har ført til Forandring af Kjøen. Forevrigt har jo ogsaa Græsk enkelte Masc. paa *-ōs*: γέλως, ἔρως.

Casus), sml. εὐγενής, og *veter*, ældre for *vetus*. Nydannelser er Adjectivene paa *-or* som *multicolor*.

Neutra paa *-us* (af **-os*) har dels den oprindelige Flexion: *genus*, *generis* for **genos*, **genesis*, dels har de gennemført Nominativs *-o*: *tempus*, *temporis* (dog Loc. *temperi*, *tempetivus* osv.). Kun *-s* (idet *-o* (*-e*) i Suff. *-os* (*-es*) er smeltet sammen med Rodvocalen, sml. skr. *bhās*) har *fās* og Masc. *mōs*, *fōs*.

Svag Stf. har *aes*, *jūs*, *rūs*, *pūs* for **ajos* **jevōs*, **revōs*, **pevōs*. Stammen *vīs-* i *vīr-ēs* er den svage Stf. til skr. *vāyas* n. Ordet er gaaet over til Fem. paa Grund af den ligebetydende Stamme *vī-* i *vīs*, gr. ἴς; *mēns-i-s* er udvidet til *i*-St. (dog Gen. Pl. *mēns-um*). Rodord er f. E. *mūs*, gr. μύς, *rōs*, skr. *rāsa-*.

Endel *s*-Stammer er, sandsynligvis gennem Dat. Abl. Plur. paa *-ibus* af **ez-bos*, gaaet over til *i*-St.: *sēdes* sml. skr. *sādas*, gr. ἔδος, *molēs*, sml. *moles-tus* osv. Osk., Umbr. har kun faa Exempler paa *s*-Stammer. Et Neutr. paa *-os* er umbr. *mēds* «jus» (for *mēdos* som *pihaz* == *piatus*), lat. *modus*, *-i*, men *modes-tus*. Stammen *mēns* er i Umbr. udvidet til *n*-St.: *menz-n-e*, Abl.

I Irsk findes af Masc. og Fem. mig bekjendt kun *mī* m. Maaned af **mēs*, Gen. Dat. Acc. *mīs* af **mēnsos*, **mēnsi*, **mēnsm*, Pl. Nom. *mīs*, Acc. *mīsa* af **mēnses*, **mēnsm̄s*; *clú* m. af **klevos* var oprindelig Neutr. Neutr.: *tech* af **tegos*, Gen. *tige* <**tegesos*, Dat. (Loc.) *tig* <**teges*, saaledes maaske ogsaa Infinitiver som *do guin* «at dræbe» af **ghones*, Nom. Pl. *tige* <**tegesa*.

I Germ. er Stammerne paa *-os* (*-es*) gennemgaaende blevne vocaliske, dels ved Stammeudvidelse (fornemmelig i Østgerm.), dels ved Bortfald af *-s* (i Vestgerm). Enkelte var allerede færgerm. blevne til masculine *o*-Stammer paa Grund af at Endelsen **-os* > **-az* faldt sammen med disses Nominativendelse, saaledes got. *dags*, oldn. *dagr*, ags. *dæg* = skr. *āhas* (men ved Siden deraf ags. (north.) *doeg* m. af **dōgiz*, der ved Bortfald af *-z* blev *i*-St., og *dōgor* n., on. *doegr* n. af **dōgiz-a*); saaledes ogsaa i Gr. τὸ σκότος og ὁ σκότος; on. *kalfr*, m., ags. Pl. *cealfas* m. ved Siden af *celf* (af *kalbiā*) og Pl. *cealf-r-u*, oht.

kelbir. I andre Tilfælde gik allerede førgerm. neutrale *o*-Stammer ved Siden af *s*-Stammer (sml. gr. ζυγόν, ζεύχος), saaledes got. *juk*, on. *ok*, oht. *joh*, Pl. ags. *gycer*, got. on. *lamb*, ags. *lomb* ved Siden af ags. *lomb* (af **lambiz*) og oht. Pl. *lembir*. Udvidet til *a*-Stamme: got. *agis* (Gen. *agisis*) = ἄχος, *rimis* (Dat. *rimisa*) = skr. *rāmas* «Ro», *sigis* «Seier» = skr. *sahas*, *hatis* (Gen. *hatisis*), beslegtet med gr. κότος, *riqis* (Gen. *riqisis*) = skr. *rājas*, gr. ἔρεβος; svag Form: *ah-s*, *veih-s* «Helligdom» (Stamme *ahs-a*, *veih-s-a*) osv., on. *hatr*, *rökkr*, *setr* = ἔδος, *ax* osv., derimod *vé*, *o*-Stamme = οίχος (dog n.) ligeoverfor got. *veih-s*; *sigr* (Gen. *sigrs*) er gaaet over til Masc. I Vestgerm. er mange af disse Stammer ved Bortfald af *-s blevne *i*-Stammer; til Grund ligger altsaa *s*-Stammens *e*-Form (paa *-es), hvis -e i Germ. blev -i: ags. *hél* n. = on. *heill* «Varsel», med Overgang til Masc.: *ege* (got. *agis*), *sige* (*sigis*), *hete* (*hatis*) o. fl. En sterk Stammeform paa oprindelig *-ōs synes bevaret i de ags. Sidedannelser paa -or (der er udvidede til *o*-Stammer udenfor Dat.-Instr. Sing.: *dōgor* (ved Siden af *doeg*), *hrōdor* (*hrēð*), *sigor* (*sige*), *lombor* (*lomb*) osv. Til gr. χίψ svarer on. *gás* f. (af **gans-*), til μῦς *mús* f., begge udvidede til Vocalstammer, men i Nom. Pl. *gæss*, *mýss* af **ghānsēs*, **mūsēs*.

Lit. har af oprindelige Ikke-Neutra kun Stammen *mēnes* «Maaned», Acc. *mėnesi* af **mėnesm*, efter *mėnesi*, der i Form faldt sammen med Acc. af en -i eller *io*-Stamme, dannedes de øvrige Casus efter disse Stammers Flexion¹, saaledes ogsaa *žas-i-s* «Gaas» efter Acc. *žasi*. De oprindelige Neutra paa -os er dels blevne *o*-Stammer (som gr. σκότος): *kvāpas*, lat. *vapor*, *dyvas*, ob. *divo*, *sriatūtas* = skr. *srōtas* o. fl., dels er de udvidede til *i*-St.: *debes-i-s* f. = νέφος, og *io*-St.: *ēdes-i-s* m. (ags. *ēs* n. af **ētiz*, lat. *es-ca* for **ed-s-ca*), *kālbes-i-s* «Tale» osv. Svag Stf. i Afledninger som *aukz-tā-s*, lat. *augustus*.

Obulg. *gasi* f. «Gaas» er maaske *iē*-Stamme; *měsęči* m. Maaned af **mēs-en-kjo* synes at være en af Nom. **mēs* udvidet

¹ En anden Dannelse er Nom. Sing. *mėnū* (oht. *māno*), sandsynligvis af **mėnōt* sml. got. Nom. Pl. *menops*.

n-St. Neutra svarer til de græske: Nom. *nebo* = νέφος, Gen. *nebese* = νέφους, Pl. *nebesa*, sml. νέφεα.

Neutra paa -ας: Forholdet mellem Suffixformen -ας² og -ος er ikke bragt paa det rene. Med gr. -ας sammenstilles almindelig Arisk -is. Hvor de græske Ord paa -ας har tilsvarende i Arisk, er Endelsen imidlertid her -as (ø: indog. -os) ikke -is, f. E. skr. *giras* = κέρασ; kun til κρέας svarer skr. *kravis*, hvor imidlertid -is kunde være den svage Form af Suff. -jos sml. *krávya-m*, lit. *kraūjas*.

Stammer paa -ας er: γήρας, γέρασ, σέλασ, σφέλασ, δέπασ. σκέπασ, κρέασ, κέρασ, βρέτασ, κῶασ, οὔδασ, κνέφασ, ψέφασ, δέμασ, τέρασ, σέβασ o. fl.

I Flexionen vexler i stor Udstrækning med de regelmæssige Former saadanne af Stammer paa -ος: οὔδεοσ Hom., βρέτεοσ Aesch., κνέφοσ Aristoph., οὔδει Hom., βρέτει Aesch., κῶεα Hom., βρέτεα, βρέτη Aesch., γέρα Her., βρετέων Aesch., κῶεσι Hom., κρέεσσιν Her. (Orakel) osv. Dette kan enten bero paa en allerede indog. stedfindende Vexel (sml. skr. *sádas*, av. *hadis*) eller, som *Schmidt* er tilbøielig til at antage, være opkommet inden Græskens selv og bero paa et lydligt Fænomen, idet -a- foran -o- gik over til -e-: γέρεοσ af γήραοσ, derfra kan e-Formerne have bredt sig videre. Forøvrigt er Flexionen analog med os-Stammernes: Gen. hom. γήραοσ, att. contr. γήρωσ, Dat. γήραι og γήραι Hom., att. κνέφαι Xen; att. γήρα er Nydannelse, maaske fremkaldt ved Analogi af Forholdet ved ā-Stammerne, hvor Dat. paa a- stod ved Siden af Loc. paa -αι (*Brugmann* Gramm.² 82). Nom. Pl. τέραα, Od. 12. 394 og contr. κρέα osv. Att. almindelig κρέā. Formerne paa -ā: γέρā, κρέā osv. Hom., ogsaa hos att. Digtere, skyldes maaske engang eksisterende Sidestammer paa -ον (*κρερον). I de ariske Subst. paa -is kan -is dels svare til gr. -ας, dels være den svage Form af Suff. -jos, som -us af -vos, saaledes er vel de lat. *cinis*, *pulvis*, *vomis* at opfatte. Til gr. κρέας svarer lat. *cruor* (os-St.).

b. Suff. *-ies*.

Herhen hører Comparativstammerne (maaske ogsaa enkelte af de ovenfor nævnte Ord paa *-is*, med overalt gennemført svag Stammeform).

Stammeaflyden: **-iōs*, **-iēs*, **-is*, var allerede i Indog. temmelig udjævnet, navnlig var den svage Stf. fortrængt fra Flexionen. Forholdet mellem Formerne med Nasal, som optræder i Skr. og Græsk, og de andre Sprogs nasalløse er endnu ikke tilstrækkelig klart. Sandsynlig stod, som *Brugmann* mener, ved Siden af **-iōs*, **-iēs*, **-is* et andet Suff. **-iōn*, **-iēn*, **-in*. I Græsk veksler begge Dannelser i Flexionen, i Sanskrit har de fremkaldt Contaminationsformer; et indog. Suff. **-iōns* som *Schmidt* (K. Z. XXVI 377 fig.) opstiller som sterk Form, synes mig uantageligt, da deraf umulig som svagere Former kunde fremgaa **-ies* og **-is*, men kun **-iens* og **-ins*. I Græsk er *n*-Suffixet det fremherskende. Sterk Form har Nom. Sing.: βελτ-ίων, de øvrige Casus har Mf., hvis *-ε-* under Indflydelse af Nom. Sing.s *-ω-* er gaaet over til *-ο-* (sml. ἴδιον, ἴδιονος): Gen. Sing. βελτίονος, Acc. βελτίονα osv. Nydannelse er Nom. Acc. Neutr. paa *-ον*: βέλτιον, efter Forholdet εὔδαιμον, εὔδαιμον. Svag Form kun i kret. Dat. Pl. πλάσι af **πλέασι* <**πλη-γη-σι*, (*Brugmann* Gramm. 2 73); Den alm. Form βελτίο-σι og hom. πλέον-εσσι er Nydannelser. Svag Form ogsaa i att. πλείν <**πλη-ιν*. Med *s*-Suffixet dannes kun enkelte Casus, ogsaa disse af Mf., hvis *-ε-* er gaaet over til *-ο-* (som ved *n*-Suffixet): Acc. Sing., Nom., Acc. Pl. Neutr. βελτίω af **βελτιοσα*, Nom. Pl. βελτίους af **βελτιοσεσ*; Acc. βελτίους er Nom.-Formen. Spor af den svage Form har vi i hom. Nom. Pl. πλέες, Acc. πλέας (kret. πλιάνς af **πλέανς*), Neutr. πλέα for **πλη-ισ-ες* osv. (*-η* blev foran *-ι-* til *-ε-*, som i πλεί-στος af **πλη-ισ-τος*), og χέρει, χέρεια, χέρειες for **χερεσ-ισ-ι* osv. (*Brugmann* l. c.), hvortil Nom. χερείων for **χερεσ-ίων*¹. Forøvrigt ligger den svage Stf. til Grund for

¹ χερείων af **χερεσ-ίων* er en uregelmæssig Dannelse. Comparativsuffixet føies ellers ikke til den fuldstændige Adjectivstamme, men til den til Grund liggende Rod, saaledes regelmæssig χείρων <**χερ-ίων* = χερείων.

Superlativsuffixet $-σ-τo$. — Avest. har bedst bevaret den oprindelige Flexion af Suff. **-ies*. Sterk Stf.: Nom. Sing. *span-yāo* «helligere», (ar. **-yās*), Acc. *span-yāonhem*, (ar. **-yāsam*). Paa Nom., Acc. Plur. mangler Exempler. Nom. Acc., Dual. har Mf. for sterk Form: *kasyan̄ha* «mindre», *āsyān̄ha* «hurtigere» (saaledes ogsaa Acc. Sing. *kasyān̄hem*). De øvrige Casus dannes af Mf.: Gen. *nāidyān̄hō* «nærmere» osv. Nom., Acc. Sing. Neutr. har Mf. *vahyō* (skr. *vasīyas*) «bedre». Skr. har i de sterke Casus en Contaminationsform paa *-āns*; Nom. Sing. *yāvīyān* (af **-āns*) «yngre» er en Nydannelse efter Acc., da oprindeligt **-āns* skulde blive **-ās*; Acc. *yāvīyānsam* (Nydannelse af Mf. er *kānīyasam* M. Bh.); Nom. Pl. *yāvīyānsas* (Acc. Pl. *yāvīyasas* Mf.), Dual., *yāvīyānsāu*. De øvrige Casus dannes af Mf.: Gen. *yāvīyasas* osv.; Nom., Acc. Neutr. har Mf. *yāvīyas*. — Latin har overalt gennemført den sterke Stf.: *major*, *majōris*, ældre *majōs* (indskr. *maio*, *mino*). Ogsaa Neutrum havde oprindeligt *-or* (*-ōs*) som Masc.; senere fik det Endelsen *-us* efter de neutr. Substantiver paa *-us* (*majus* : *major* = *decus* : *decor*). Mf. findes kun i Afledningen *majes-tas*, og den svage Stf. kun i Adverbierne *mag-is* *nim-is*, *sat-is* o. fl. Umbr. har kun *mes-tru*, Nom. Fem. «major» (*mēs-* = osk. *mais* «magis»), Osk. *mais*, *min(s)*, *postiris* «posterius». — I Irsk forekommer Comparativ kun i Nom. Sing. Ex.: *siniu*, *sinu* <**seniōs* = lat. *senior*. Enkelte har *-a* for *-u*: *ōa* «yngre» <**jeu-iōs*, vel blot en lydlig Forandring (sml. ved *n*-Stammerne Nom. paa *-u* og paa *-a*, *ūru*, *inga*). — Germ. har kun den svage Stf., udvidet med Suff. **-on*: got. *hauh-iz-a*, on. *hærri*, got. *blind-o-z-a*, on. *blindari* (Suff. *-is* føiet til en Instr.-form (?) **blindō*); Adv. got. *mais* = osk. *mais*, *mins* (af **minis*), *vairs* osv., on. *meir*, *minnr*, *verr*. Superl. got. *sin-is-ta* «senior» osv. — Beslegtet med den germ. med *-n* udvidede Form synes den litauiske, dannet ved Suff. *-n-io*, tilføiet Comparativsuffixets Mf.: Nom. Sing. Masc. *saldēsnis* «sødere» af **sald-ies-n-i-s*. Afgigende herfra er den preuss. Form: Suff. *-io*, føiet til Comparativsuffixets svage Form: *ura-is-in* (Acc. Sing.) af *ur-s* «gammel», *malda-is-in*, Pl. *malda-is-ei* af *maldas* «ung» osv. (*ura*, *malda* sml. germ. *blindō*). Vanskelig er den obulg. Form:

f. Ex. Masc. Nom. *slæðijī* «sødere», *minjījī* «mindre», *novějī* «nyere». Til Grund ligger vel den neutr. Form (Adv.) paa *-je*: *minje* «mindre», *dreblje* «fordum» osv., hvor *-je* er af ældre **jes* (Mf.). Efter *minje* antog ved Analogi af Forholdet ved *jo*-Stammerne (Masc. *-jī*, Neutr. *-je*) Nom. Masc. Formen **minjī* (for **minja* < **minjōs*), som dernæst i Forbindelse med det tilføiede Pronomen blev *minjī-jī*; uden Pronomen er den almindelige Form paa *-ějī*: *novějī* (*nově-* som germ. *blind-ō*). Til Forskjel fra den adverbiale Form paa *-je* antog det adjectiviske Neutrum altid den sammensatte Form: *minjeje*, *novějeje*¹). De øvrige Casus dannes af en udvidet Stamme, hvor Suff. *-jo* er føiet til Comparativsuffixets svage Form **-is*, som i Preuss.: Gen. *minjiša-jego*, *novějiša-jego* osv. for **min-iša-jego* etc., idet *-j-* er trængt ind foran *-is-* ved Indflydelse af Nominativformen.

c. Suff. *-ves*.

(Sml. Schmidt K. Z. XXVI 329 ff. Bartholomae K. Z. XXIX 519 ff. Brugmann Grundriss. II 410 ff.). Herhen hører 1: de før omtalte ariske Neutra paa *-us*, den svage Form af **-ves*. 2. Perf. Part. Act. Dettes Dannelselse viser saa store Afvigelser i de forskjellige Sprog, at det synes umuligt at føre alt tilbage til én Grundform; der optræder følgende Suffixformer: **-vōs*, **-ves*, **-us*, **-vōns*, **-vōt*, **-vet* (**-vot*). Den i Sanskr. og Lit. forekommende Nasal (**-vōns*) betragter Schmidt som oprindelig, men det gjælder om en saadan nasaleret Grundform det samme som om Schmidts Grundform for Comparativsuffixet: de nasallose Former kan ikke forklares som de dertil svarende regelmæssige svage Former. Af **-vōns* kan ikke

¹ Usandsynlig finder jeg Brugmanns Forklaring af *minjījī* (Grundriss II 408): *minjījī* for **minjījī* (*-j-* skyldes Neutr. *minje* eller sammensatte *jo*-Adj. som *dobljī-jī*); **-jījī* repræsenterer Suff. **-ijes*, altsaa forskjellig Stammedannelselse ved de to Kjøen, da Neutr. *-je* er indog. **-jes*. Er saadant tænkeligt? Det vilde være som i Græsk Masc. **ἡτιωv* og Neutr. *ἡσοov*

lydret have udviklet sig **-vés* og **-us*. *Brugmann* (K. Z. XXIV 51 ff., Grundriss II 413) antager derimod, at Nasalen er senere opkommen, i den skr. Form gennem Indvirkning af Adjectiverne paa *-vant*, i den lit.-preuss. gennem Indvirkning af Præs. Parte. Paa lignende tilfældige Sammentræf gives der vistnok ellers Exempler; men Sandsynligheden taler dog ved ligedannede Former snarere for en nærmere Sammenhæng. Utænkeligt er det dog vel ikke, at Perf. Parte. i en vis Tid af Fællessproget kunde dannes ved to Suffixer: ved **-vōns* (uden andre Aflydsformer), opstaaet af Suff. **-ven* (sterk Form **-vōn*) + *-s*, og ved **-vōs* (med Aflydsformerne **-ves*, **-us*), opstaaet ifølge *Brugmann* af Suff. **-vo* + **-s*. At den første Dannelses Levninger kunde have holdt sig i saa vidt adskilte Sproggrene som Sanskrit og Lit.-Slav., er ikke mere paafaldende end, at f. E. kun Skr. og Obulg. har bevaret den samme Form for *o*-Stammernes Gen. Loc. Dual. Fællessproget havde maaske endnu et tredje Suff. **-vōt* (**-vet*), opstaaet ifølge *Brugmann* af Suff. **-vo* + *-t*¹.

I Nom. Sing. paa *-vōs*, gr. *-ώς*, avest. *-vāo*, kan denne Udgang repræsentere den sterke Form af Suff. **-ves*, men ogsaa, som *Schmidt* har vist, et oprindeligt **-vōns*, idet dette allerede i Fællessproget maatte blive **-vōs* (som *-ās* af **-āms* i *ā*-Stammernes Acc. Plur.).

At Accenten i Nom. Sing. og de øvrige sterke Casus engang hvilede paa Rodstavelsen, viser 1) Suffixets *o*-Farve (gr. *-ως*) og 2) Rodstavelsens fulde (usvækkede) Form i gr. *εἰδώς*, *εἰχώς*, oprindelig altsaa **ἔϊδως*, **ἔϊχως* (svækket derimod i *ἰδωίς*). Men allerede i Fællessproget maa de sterke

¹ Sandsynligere er dette end *Schmidts* Antagelse, at *-t* her først skulde være opstaaet af **-s* foran de med *-s* og *-bh* begyndende Casussuffixer og derfra have bredt sig videre. En saadan Overgang har *Schmidt* ikke med Sikkerhed bevist. Dertil kommer, at i den tidlige Periode, hvor denne Overgang skulde have fundet Sted, Suffixet **-ves* foran de nævnte Casussuffixer maatte have havt den svagere Form **-us*, hvoraf altsaa vilde være fremgaaet **-ut* og ikke **-vet* (sml. av. *dadūz-biṣ*).

Casus have antaget de øvriges Betoning (Gen. **vid-vés-os*) og som Regel ogsaa den deraf betingede Form for Rodstavelsen (skr. Nom. Sg. *vidván*).

Græsk. Suffixformen **-vōs* (eller **-vōns*?) er kun bevaret i Nom. Sing. Masc.: εἰδ-ώς, βεβαρη-ώς for **φειδ-φως*, βεβαρη-φως¹. Mf. **-vos* har Nom., Acc. Sing. Neutr.: εἰδός, εἰκός; ἔστώς (af **ἔστα-ός*), der vilde faldt sammen med Masc., fortrængtes af Nydannelsen ἔστός. De øvrige Casus dannes ved Suff. **-φωτ*, **-φοτ*. Suffixformen **-φωτ* synes egentlig at maatte have hørt hjemme i de sterke Casus (hom. Acc. τεθνη-ῶτα, γεγα-ῶτα o. l.) og derfra at have bredt sig videre til de øvrige Casus (hom. Gen. τεθνη-ῶτος o. l.), som omvendt Suffixformen **-φοτ* har trængt ind i de sterke Casus: Acc. εἰδῶτα, τεθνη-ῶτα (hvoraf med quantitativ Metathese att. τεθνεῶτα), ἔστῶτα af hom. ἔσταῶτα osv. Den svage Form af Suff. **-ves*, **-us* findes kun i den med Suff. **-i* (**-iē*) afledede Femininform: Nom. ἰδυία for **ιδυσια* og i det enkeltstaaende med Suff. *-jo* afledede ἰδυιοί: μάρτυρες Hes., lac. βίδυοι «Opsynsmænd». Som før nævnt (pag. 75) viser Dor. og Att. (indskr.) Former paa *-eia*, til Grund for hvilke ligger Mf.; oprindelig Flexion: Nom. **ιδ-φῆσ-ια*, Gen. **ιδ-υσ-ιδς*. Nydannelse efter Præs. og Aor. Partc. er ἔστεῶσα, ἔστῶσα.

Arisk. Den sterke Casus har i Skr. Suffixformen **-vāms*. Nom. Sg. *vid-vān* (af **vidvāms*) er Nydannelse efter Accusativformen *vidvāmsam* o. a., istedetfor et ældre *vidvās* (af **vidvāns* se ovenfor). Acc. Sg., Nom. Pl., Nom., Acc. Dual: *vid-vāms-am*, *-as*, *-āu*; Acc. Plur. har derimod svag Form: *vid-ús-as*. Mf. har Voc. (vedisk) *vidvas*; den senere Voc. er *vidvan*, nydannet efter Nom. *vidván*. Svag Form har (foruden Acc. Plur., hvor den, som før vist, egentlig ikke hørte hjemme) Gen., Dat., Instr., Loc. Sg., Gen. Plur., Nom., Acc. Dual. Neutr.: *vid-ús-as*, *-e*, *-ā*, *-i*, *-ām*, *-ī*. Suffixformen *-vat* har de Casus, hvis Endelse

¹ Fra de oprindelige Perfecter overførtes Endelsen dernæst til Partc. af alle nydannede: λέλυκα, λελυκώς.

begynder med *-s-* og *-bh-*: *vid-vát-su*, *vid-vád-bhiš* osv. Dernæst Nom., Acc. Sg. Neutr. *vid-vát*, hvad der øiensynlig er en Nydannelse for **vid-vás* = gr. εἰδός. I Avest. er *-āonh-* i sterke Casus rimeligvis ar. **ās* (kunde dog vel ogsaa svare til skr. *-āms-*): Nom. Sg. *vid-vāo*; Acc. Sg., Nom. Pl. *vāonh-em*, *-ō*. Svag Form har de øvrige Casus: Gen., Dat., Instr., Abl. Sg.; Acc., Gen., Instr. Pl.: *-uš-ō*, *-uš-ē*, *-uš-a*, *-uš-aṭh*; *-uš-ō*, *-uš-am*, *-ūz-biš*. Sporadisk forekommer saavel i Skr. som i Av. svag Form ogsaa i andre sterke Casus end Acc. Pl.: Nom. Sg. skr. *vid-ūš* «opmærksom» (vel ogsaa *mán-uš* «Menneske»), av. *vidhuš* (gd.), *vā-un-uš* (gd. Rod. *van*), *ma-man-uš*, Acc. Sg. skr. (ved.) *ca-kr-ūš-am* (Rod. *kar* «gjøre»), Nom. Pl. (ved.) *ā-bibhy-uš-as* «frygtløs» (Rod *bhi*).

I de italiske Sprog er Perf. Partc. Act. gaaet tabt. Levninger har man villet finde i *cadā-ver* for **cadā-ves* o. l. Schmidt (l. c. 372 f.) forklarer osk. *sipus* (Tab. Bant.) «sciens» som Partc. Perf. til Rod *sap*; egentlig **sēp-us* (i for *ē* som ellers i Tab. Bant.). Endelsen *-us* er ubestemt: enten den svage Form af Suffixet (som skr. *vidūš*) eller Mf. med syncoperet *-e*. — Ogsaa i Kelt. er dette Partc. gaaet tabt. — Germ. har kun faa Levninger: got. *ber-us-jos* Nom. Pl. «Forældre» er en Dannelse som gr. ἰδῦοι, afledet af Participiets svage Stammeform **bēr-us* ved Suff. *-jo*; os. *ēcso* «Eiermand» viser yderligere et *n*-Suffix: germ. Grf. **aig-us-j-an* (H. Møller K. Z. XXIV 447). Suffixet **-vōt* foreligger i got. *veitvods* Nom. Pl. «Vidner» <**veid-vōt-es*; Nom. Sg. *veitvods* er udvidet til *o*-St.

I Lit.-Slav. er dette Particip i lige saa udstrakt Brug som i Arisk og Græsk. Nom. Sing. Masc. er i Preuss. og Lit. og vel ogsaa i Obulg. dannet af den sterke Stammeform, de øvrige Casus af den svage; *-v-* i Suff. **-vōs* er bortfaldt efter Consonant (hvad der fra først af lydret vel kun fandt Sted efter visse Consonanter): preuss. *lis-ons* «krøben», lit. *nēsž-ēs*, ob. *nes-ū* «som har baaret»; efter Vocaler var det derimod oprindeligt bevaret: preuss. *klantī-wuns* «som har svoret», *tayko-wuns* «som har skabt» (ved Siden af *klantī-uns*, *teikū-uns*), lit. *dā-vēs*, ob. *dā-vŭ* «som har givet» (overført ogsaa til de Casus, der dannedes af

Suffix *-us*: lit. Gen. *dā-vus-io*, ob. *da-vuša*¹). Nasalen i den preuss.-lit. Nominativform kan ikke være oprindelig, men er rimeligvis, som *Schmidt* formoder, opstaaet som i Skr. ved Indflydelse af andre Casusformer, dannede af en til skr. *-vāms-*svarende Suffixform, der kan tænkes en Gang at have bestaaet ogsaa i disse Sprog, men senere at være fortrængt af Casusformer af den svage Suffixform. Preuss. *-ons* (sjelden *-ans*) er da vel for **-vōns* (idg. **-vōs*); i den hyppigere Sideform paa *-uns* (*-vuns*) skyldes *-u-* formodentlig Indvirkning af den svage Form *-us*. Lit. *-es* (*-ves*) er for **-vēns* af ældre **-vēs*. Lit. skiller sig saaledes her fra Preuss. i Vocalfarven; *-e* er vel at opfatte som *-η* i gr. *ποιμήν* ligeoverfor *ἵδμων*. Obulg. *-ŭ* (*-vŭ*) er maaske opr. **-vōs*; dette maatte lydret blive **-va*, som under Indflydelse af den overveiende Mængde af Masculiner paa *-ŭ* omformedes til *-vŭ* (*-ŭ*) paa samme Maade som **brata* (o: **bhrātōr*) blev *bratŭ*. De øvrige Casus, ogsaa de oprindelig «sterke», dannes af den svage Stammeform: Acc. Sing. lit. *nēsūs-i*, ob. *nes-uš-i* af **nek-us-m*, sml. skr. *cākr-uš-am*, Nom. Plur. ob. *nesūše* af **nes-uch-e* < **nek-us-es*, Acc. Plur. preuss. *au-lau-us-ins* «døde» (*ins* = **ms*; derefter Nom. Pl. som af en *i*-St. *imm-us-is* «som har taget», *au-pall-us-is* «som har fundet»), Dat. Sing. (o: Gerund.) lit. *nēsūs*, ob. *nes-us-i* af **nek-us-ai*, skr. *vid-ūš-e*. Fem. preuss. *au-lausē* «død» (for **-lau-us-ē*), lit. *nēsŭs-i*, ob. *nes-uš-i*, gr. *ἰδύια*, skr. *vid-ūš-i*. Til denne Femininform har der dannet sig en ny Masculinstamme paa **-us-jo* (sml. gr. *ἰδύιοι*), hvoraf i Lit. og Ob. de fleste Casus af Participiet dannes: Gen. lit. *nēsŭs-us-io*, ob. *nes-uša* osv. Lit. Nom. Plur. Masc. (egtl. Neutr. sml. p. 39) *nēsŭe* er, som *Schmidt* har vist, en Analogidannelse efter det præes. Particips Nom. Plur. paa *-a*: *nēsŭes*: *nēsŭe* = *nesŭās*: *nesŭā*. Ligeledes er Nom. Sing. Neutr. (prædikativt brugt) *nēsŭe* dannet efter Forholdet: *nēsŭes*: *nēsŭe* = *gēras*: *gēra*. I Obulg. er, som ved Partc. Præs., Nom. Sg. Neutr. = Masc.

¹ Lit. *būvēs*, gen. *būvusio* «været» er uniformeret af **bū-vēs būv-us-io*, omvendt er i Obulg. den lange Vocal i Rodstavelsen gennemført i *byvŭ byvŭša* for **bū-vŭ *būv-ŭša*.

4. Stammer paa *-nt*.

Sml. *Brugmann Grundriss* II 370 ff., *Bartholomae K. Z.* XXIX 487 ff., *Schmidt Pluralbild.* 160 ff., 422 ff.

Herhen hører fornømlig Participierne paa **-nt* og Adjectiverne paa **-vent* og (kun Arisk) paa **-ment* (ar. *-mant*). Disse Dannelser er øiensynlig fra først af Stammer paa **-en*, **-ven*, **-men*, udvidede med Suff. **-t*, og maa derfor antages oprindelig som disse at have havt tre Stammeformer: **-ōn-t* (**-ēn-t*), **-én-t*, **-ŋ-t*, svarende til *n*-Stammernes: **-ōn* (**-ēn*), **-én*, **-n*. Men af den sterke Form er udenfor Nom. Sg. kun faa Spor bevaret; i de ariske Sprog er almindelig Mf. traadt istedet; det samme maa vel antages for de europæiske Sprogs Vedkommende, i hvilke forevrigt ogsaa den sterke Stammeforms lange Vocal lydret maatte være bleven forkortet foran *-nt* (et **bhérōntm* maatte blive gr. φέρωντα).

a. Partc. paa *-nt*.

Den ellers stedfindende Forskjel mellem de «thematiske» og de «uthematiske» Verber viste sig oprindelig ogsaa i deres Participiers Bøining og er tildels bevaret i Avestisk: et Particip af tematisk Verbum *bher* dannede f. Ex. Gen. Sing.: **bhere-nt-os*, et Particip af et uthematisk *ed* havde i samme Casus Formen **ed-nt-os*. Saalænge endnu ikke Forholdet mellem Verbernes thematiske Vocal og Mangel deraf paa den ene Side og Nominernes sterkere og svagere Stammeform paa den anden Side er bragt paa det rene, maa vi her lade det bero med den Forklaring, at **bherentos* har den sterkere eller de tostavelses, **edntos* den svagere eller de enstavelses Stammers Stammeform, uden at vi tør udtale nogen Formening om Aarsagen hertil. Efter den før udviklede Grundforskjel mellem to- og enstavelses Stammer kan her opstilles som Grundtyper for Participiernes Flexion:

Nom. Sg.	<i>*bhér-ōnts</i>	<i>*s-ént-s</i>
Acc. Sg.	<i>*bhér-ōnt-ŋ</i>	<i>*s-ént-ŋ</i>
Gen. Sg.	<i>*bhŋ-ént-os</i>	<i>*s-nt-és.</i>

Som **sēnt-s* (Rod *es*) bœiedes Participerne af de øvrige uthematiske Verber. Senere indtraadte ved gjensidig Indvirkning Blandingsformer: Ved Siden af *bhṛéntos* opkom et **bhṛntés* (**-ós*) som *πατρός* ved Siden af *πατέρος*; saaledes har i Skr. i Gen. og de Gen. følgende Cas. alle Partc. kun den svage Form: *bháratas*; omvendt dannede der sig efter *bhṛéntos* et **séntos* (gr. *έόντος*) ved Siden af *sntés* (skr. *satás*). Efter disse gjensidige Paavirkninger blev i de fleste Tilfælde Flexionen den samme for begge Arter af Participier, thematicke som uthematiske; i Arisk holdt sig de fleste Levninger af det oprindelige Forhold. Om de paa lang Vocal udlydende Verbalrædder som *stā*, *dō* antager jeg, at de oprindelig ikke dannede noget Particip paa **-ent* (**-nt*), ligesom heller ikke nogen Nominaldannelse paa **-en* (**-n*) er udgaaet fra dem, men erstattede et saadant ved et med **-t* afledet Nomen med participial Betydning, der forevrigt ogsaa kunde dannes af Rædder udlydende paa kort Vocal og paa Nasal og Liquid, og som i de forskjellige Sprog især har holdt sig i Sammensætninger, f. Ex. av. *thraotō-stā-t* «som er i Floder», skr. *vr-t* «Følge» (egtl. «det omgivende») *pari-kṣi-t* «omkringboende», gr. *θη-τ* «Arbejder», *ἀ-γνώ-τ* «ukjendt», *λί-τ* «glat», lat. *ante-sti-t* af **ante-stā-t*, *sacer-dot-t*, *com-i-t* osv. En saadan Dannelse formoder jeg ligger til Grund for Former som skr. Gen. Sg. *yā-t-ás*, Gen. Pl. *yā-t-ám* (*yā* «gaa»), Nom. Sg. Fem. *bhā-t-ī* (*bhā* «straale»), av. *vi-vāi-tis*, o. l. Efter Forholdet: Nom. Sg. *sán*, Acc. *sántam*, Gen. *satás* dannede sig dernæst til *yātás* Nom. *yán*, Acc. *yántam* istedetfor **yāt* **yātam*. I Sanskrit antog altsaa disse Participier, som alle øvrige, *-nt* i de sterke Casus. I Græsk, hvor Forskjellen mellem sterkere og svagere Casus ved Participierne var omtrent ganske udjevnet, udstrakte Forandringen sig til alle Casus: efter *φέροντα*, *φέροντος*, *φέροντι* osv. opkom saaledes *θέντα*, *θέντος*, *θέντι* (regelmæssig forkortet af **θηντα*, **θηντος*, **θηντι*) for *θητα*, *θητός*, *θητι*, der tabte sin participiale Betydning.

Nom. Sg. Masc. dannedes i Fællessproget, som det synes, saavel sigmatisk som asigmatisk; formodentlig havde oprindelig enstavelses Stammer den første, tostavelses den sidste Form (*Schmidt* K. Z. XXVII 394).

Græsk. Asigmatisk Nom. danner Partc. paa **-ont*, hvis *-o-* ikke hører til Verbalroden, sigmatisk de øvrige. a) φέρων af *φέρωντ; istedetfor φέρων ventede man *φέρων, da foran **-nt* Vocalen maatte forkortes (sml. ξμιγεν af *ξμιγηντ). Forlængelsen maa da skyldes Indvirkning af de talrige andre Nominativer paa *-ων*. b) Dor. εἶς af *σεντς oprindelig *σηντς (derimod asigmatisk att. ὄν, Grf. *σωντ), Subst. ὀδοῦς «Tand» (asigmat. ὀδών hos Herodot), egentlig enstavelses Ord (sml. *dens*), Grf. **(o)dōnt-s*, der forholder sig til *dens* som dor. πώς til *pēs*; θείς, στᾶς, γνούς af *θεντς, *στᾶντς, *γνωντς; ældre *θηντς, *στᾶντς, *γνωντς, efter disse de tostavelses reduplicerede: τιθείς, διδούς o. l. Nydannelser: φῦς, δεικνῦς, λύσᾶς, λυθείς o. l. I den øvrige Flexion er det gamle Stammeskifte udjævnet: Mellemformen, som antog Nominativs Vocalfarve *-o-* for det oprindelige **-e-* (sml. ἴδμων, ἴδμονος), og med hvilken den sterke Stammeform efter Vocalforkortelsen maatte falde sammen, er bleven gjennemført gennem hele Flexionen: Gen. Sg. φέροντος, ὀδόντος, ὄντος (men dor. ἔντος), Acc. φέροντα (som kan være for *φέρωντα) osv. Neutr. φέρον dannet efter Masc. φέρων som ἴδμον efter ἴδμων. Spor af den svage Stammeform i herakl. Dat. Pl. paa *-ασσι*: ἔντασσιν, πρᾶσσόντασσι o. l., Contaminationsformer af engang forekommende *ἔασσι, *πρασσασσι < *ἔσ-ητ-σι, *πρασσ-ητ-σι og f. Ex. Nom. Pl. ἔντες, πρᾶσσοντες, endvidere i νήφοσι (Theogn.) for *νήφασσι, hvis **-α-* gik over til *-o-* under Indflydelse af νήφοντες o. l., Nom. Fem. ἀέκασσα Hes. < *ἄ-φεκ-ητ-ια, θέρμασσα «Ovn» < *θερμητ-ια (Schmidt K. Z. XXV 590 f. Pluralb. 186). Secundære Dannelser, hvor **-nt* er føiet umiddelbart til Roden, er, som ovenfor nævnt, Partc. som θείς, θέντος γνούς γνόντος < *θη-ντ-ς *θη-ντ-ος, *γνω-ντς *γνω-ντ-ος o. l., hvorefter endvidere er dannet τιθείς, λυθείς, λύσας o. l.

Skr. Den sterke Stammeform er i Nom. Sg. Masc. som i de øvrige sterke Casus fortrængt af *Mf.*: Nom. Sg. *bhāran* af **bhārant-s*, Acc. Sg. *bhārantam*, Nom. Pl. *bhārantas*, Neutr. *bhāranti*, Nom. Acc. Dual. *bhārantāu*, Neutr. *bhāranti*; dog bevaret i Adj. (egtl. Partc.) *mahánt-* «stor»: Nom. Sg. *mahān*, Acc. *mahántam*, Nom. Pl. *mahántas*, Neutr. *mahánti*, Nom.

Acc. Dual. *mahántāu*, samt i (vedisk) *sánti*, Neutr. Pl. af *sán* «værende». Svag Stf. har de øvrige Casus: Gen. *bháratas* osv., Nom. Neutr. *bhárat*; Accentvexel har kun de oxytonerede Partc.: *adán* «sødende»; Acc. *adántam*, Gen. *adatás*, og de enstavelses: *sán*, *satás*, *dán* «Tand», *datás*. Overalt svag Stf. har de reduplicerede (og nogle faa andre): Nom. Sg. Masc. *dádhat* «sættende», Acc. *dádhatam* (men av. *dāshentem*), Gen. *dádhatas* osv. Nom. Sg. Fem. *bhárantī*, *tudántī* og *tudatī*, *adati*, *dádhati*. — Avest. Nom. Sg. har i Gd. (sjelden i senere Avest.) Endelsen *-as*¹ af **ants* (Mf.) eller **-ānts* (sterk Stf.): *kšayās* = skr. *kṣāyan* «herskende». I den øvrige Flexion er dels Mf. gennemført overalt undtagen i Loc. Plur. (saaledes i Gd. ved Participierne af de thematiske Verber): Acc. *fsuyantem*, Gen. *fsuyantō*, Dat. *fsuyantē* osv., men Loc. Pl. *fsuyasu*, dels vekslede Mf. og svag Form (saaledes i Gd. Partc. af de uthematiske Verber): Nom. Pl. *beresantō*, Dual. *beresanta*, Instr. Sg. *beresata*, Gen. Pl. *beresatām*. Dog trænger ofte ogsaa her Mf. ind i de svage Casus: Loc. Sg. *beresantya*, Dat. Dual *beresenbya*. Svag Form har Nom., Acc. Neutr. Sg.: *masat* = skr. *mahát* «stor». Svag Form ogsaa i Nom. Sg. Masc. har *stavas* (af **stavats* <**stavnt-s*) «prisende» (sml. skr. *dádhat*). Den sterke Stammeform er alene bevaret i *masāontem* = skr. *mahántam* og i et Par. Neutra Pl. paa *-an* (af **-ānt*) som *ravas-carān* «vandrende over vide Rum». Fem. paa *ī*: *berentī*, *beresaitī* = skr. *bhárantī*, *brhattī*.

Latin. Den svage Form gennemført overalt, ogsaa i Nom. Sg. Masc.: *ferens* af **fernt-s*; (*prae*-)*sēns*, *dēns* kunde dog være for **sēnt-s*, **dēnt-s*, hvoraf ved regelret Forkortning: **sēnts*, **dēnts*. Gen. *ferentis* af **ferntis* osv. Spor af en til den græske svarende Form i *iens euntis* (gr. *ἰόντος*). Nom. Neutr. er som ellers ved Consonantstammer = Nom. Masc.: *ferens*. Fem. *ferens* af *ferent(i)s* <**ferntī*.

¹ Den i Av. almindelige Form paa *-ō*: *barō* «ferens» er, som *Bartholomae* har vist, egentlig *o*-Stamme, der fra at være andet Led i Sammensætninger (gr. *δορυ-φόρος* = *δόρυ φέρων*) er gaaet over i selvstændig Brug.

Irsk. Nom. Sg. *lóche* «Lyn», *nāme*, *nāma* «Fiende», som det synes, af den svage Form: **leuknt-s* skr. *rócan*, **nōm̄nts*, altsaa som lat. *ferens*. Acc. *lochit(-n)* af **leuknt̄m̄*, Gen. *lóchet* af **leukntos*, Nom. Pl. *lóchit* af **leukntes*. Acc. *lóichtea* af **leuknt̄ms*. Former som Gen. *namat*, *carat* af *cara* «Ven» synes at være Mf. **nōmontos*, **carontos* (sml. gall. *Carantonos*); *dét* «Tand» er gaaet over til *o*-Stamme: **dento* < **dnto*-. Fem. *brigit* af **brighnti* = skr. *brhati*.

Germ. har som Græsk gennemført Stammeformen paa **-ont*. Kun som Substantiv har Participiet her tildels bevaret den oprindelige Flexion, som rent Participium er det blevet udvidet til Stamme paa **-jo* eller **-n*. Got. Nom. Sg. *gibands* «Giver» acc. *giband* (i disse Casus udvidet til *o*-St., Grf. **-ont-o-s* **-ont-o-m*). Dat. *giband* af **-ont-i*. Nom. Pl. *gibands*, on. *gefendr* af **-ont-ēs*; den ligelydende Acc. Pl. er Nominativformen; en oprindelig Accusativform er got. *tunþuns* «Tænder», hvortil svarer Acc. Sg. *tunþu* = **dntm̄* (efter disse Former Nydannelserne Dat. Sg. *tunþau*, Gen. Pl. *tunþive* som af en *u*-Stamme); Rodstavelsens svage Form (*tunþ-*) herte egentlig ikke hjemme her, men i de oprindelig svage Casus; Mf. har on. Nom. Pl. *teðr*, *tennr* af **tanþis* < **dntēs*. Fem. paa *-i* er oht. *Burgunt* = skr. *brhati*.

I Lit.-Slav. har Nom. Sg. en til den skr. svarende Form: Grf. **-ont-s* hvoraf **-ons*, preuss. *-ons*, *-ans*, lit. *-as*, ob. *-y*; preuss. *sidons*, *sidans* «siddende», med Overgang til *o*-Decl. *dilant-s* «gjørende» o. l.; svag Form i *empriki-sins* «tilstedeværende», Grf. **snts*; lit. *neszās*, ob. *nesy*. Acc. Sg. lit. *nèszanti*, ob. *nesašti* af **nekontm̄*, Dat. lit. *nèszant* (Gerund.), preuss. *givantēi* «levende», der dog ogsaa kunde være Nom. Sg. Fem. (svag Form. i *stan-int-ei*, *stan-int-i* «staaende»). Nom. Pl. ob. *nesašte* af **nekontēs*; lit. *neszā* er egtl. Neutr. (sml. *o*-Stammerne), af *Schmidt* forklaret som en til av. *ravas-carān* svarende Form: Grf. **nekōnt*, hvoraf vilde blive **nessā*, der saa er blevet forlænget under Inflydelse af Nom. Sg. *neszās*. Acc. Pl. preuss. *waitia-int-ins* «talende» (svag Stammeform) osv. De øvrige Casus dannes i Lit. og Ob. af en med **-jo* udvidet Stamme: Gen. Sg. lit. *nèszanczio*, ob. *nesašta* osv.

Nom. Sg. Neutr. lit. *nessā* er dannet efter *nessās* efter Forholdet: *gérās géra*. Fem. lit. *nessanti*, ob. *nessāsti*. Lit. *danti*s er gennem sin Acc. Sg. gaaet over i *i*-Decl., dog Gen. Pl. *danti*.

b. Stammer paa *-vent*.

I Indog. har forskjellig Berøring fundet Sted mellem Stammerne paa **-vent*, **-ment* og andre paa **-ves*, **-mes*, saaledes gr. *ῥῆος* ved Siden af skr. *tāvat*, avest. Nom. paa *-vāo*, *māo* (af *-vās*, *-mās*), skr. Voc. paa *-vas*, *-mas*.

Græsk. Nom. Sg. Masc. dannes sigmatisk: *χαρίεις* for **-ῥεντς* < **-vēnts*. Nom. Neutr. er dannet efter Masc.: *χαρίεν* af **χαρίεντ*. Acc. Sg. *χαρίεντα* af **χαρι-ῥηντα* eller **χαρι-ῥεντα*. Gen. Sg. *χαρίεντος* af **χαριῥεντος* osv. Dat. (Loc.) Pl. *χαρίεσι* af **χαριῥεσι* istedetfor **χαριῥατ-σι*, idet den svage Stammeforms **-ῥατ* ved Udjevning med de øvrige Casus er blevet til **-ῥετ*, saaledes ogsaa Nom. Fem. *χαρίεσσα* for **χαριῥατ-ια*.

Sansk. Sterk Form har Nom. Sg.: *āmavān* «kraftig»; Sandhiformen *-vā* viser at *-vān* er opstaaet af **-vāns*, der igjen maa være for **-vānt-s* (*Bartholomae* l. c. 500 ff.). Forøvrigt findes den sterke Stammeform kun i de to vediske Former, Neutr. Pl. *ghrtā-vānti* og *paṇu-mānti*; ellers Mf. i de sterke Casus: Acc. Sg., Nom. Pl. Masc. og Neutr., Nom., Acc. Dual. Masc. *āmavantam*, *-as*, *-i*, *-āu*. De øvrige Casus af den svage Stammeform: Gen. Sg. *āmavatas* osv. Nom. Acc. Sg. Neutr. *āmavat*. Voc. Sg. endte i vedisk Skr. paa *-vas*: *hari-vas* (se ovenfor). I det senere Sprog fremkaldte Nom. paa *-vān* en ny Voc. paa *-van*. Fem. dannes af den svage Stammeform: *-vat-i*. Avest. har sjelden Nom. Sg. paa *vās* = skr. *vān*, f. Ex. *thwāvās* = *tvāvān*, almindelig ender den paa *-vāo*: *amavāo* (sml. skr. Voc.). Sterk Stf. har ogsaa det enkeltstaaende Neutr. Pl. *mīḡda-vān* af **mīḡda-vānt* «som har Løn». Forøvrigt som i Skr. de sterke Casus af Mf., de svage af den svage Stf.: Acc. *-vantem*, Gen. *-vatō* osv. Nom. Acc. Neutr. *-vaṭ*. Dog findes ikke sjelden Mf. ogsaa i de svage Casus: Gen. paa *-vantō*, Loc. paa *-vainti* osv. Fem. dannes almindelig af den svage Stf.: *-vaiti*.

5. Andre Dentalstammer, Guttural- og Labialstammer.

Det gamle Stammeskifte var her allerede i Fællessproget for en stor Del tilbagetrængt, den til Grund for Stammeskiftet liggende Accentforandring er dog bevaret i Skr. og Græsk ved enstavelses Stammer: Acc. *vācam*, ὄπα, Gen. *vācās*, ὀπός. Nogle Stammer har fra først af været uden Stammeskifte, saaledes Ordene paa **-tā-t*, hvis Suffix er en Udvidelse af Suffix **-tā*, ligesaa de af *-iē-* Stammer videre afledede som ὄρν-ἰ-θ-, ὄρν-ἰ-χ-, πέμφ-ἰ-γ-, lat. *corn-i-c*.

Almindelig gennemførtes den ene af Stammeformerne gennem den hele Flexion.

Græsk. Antallet af Dentalstammer er som før nævnt (p. 113) meget forøget ved oprindelige *-iē-* Stammers Overgang til Stammer paa *-īd-*, *-id-*. Uoprindelige *t*-Stammer er de før omhandlede Neutra paa *-at* (p. 126) og en Del andre som φώτ- «Lys», ἔρωτ-, γέλωτ- (p. 134). En oprindelig *d*-Stamme, der efter Bortfald af *-d* i Nom. Acc. Sg. er blevet tilsyneladende *r*-Stamme er κήρ n. «Hjerte» for **kērd* (sterk Stf. sml. skr. *hārd-*), lat. *cord-* (svag Stf., sml. skr. *hrd-*). En fordunklet Gutturalstamme er ὑπόδρα «skelende» for **ὑποδρακ*, skr. *dṛc* «Blik».

Vexlende Stammeform kun i meget faa Tilfælde, hvor lang Vocal i Nom. Sg. staar ligeoverfor kort i de øvrige Casus: dor. πώς¹, Gen. ποδός; ἀλώπηξ, ἀλώπεκος; til Nom. ἀργής har Homer Formerne ἀργέτι, ἀργέτα ved Siden af ἀργήτι, ἀργήτα; saaledes ogsaa ὄψ, ὀπός men ὄιν-οσι, οἴν-οπα. Gjennemført sterk Stammeform: κέλητ, λεβήτ, κλώθ-εσ, γλώχ-εσ, ὦλκ- «Fure»; ῥωγ- «Hul», κλωπ-, λωπ-, σκωπ- osv. Gjennemført svag Stammeform eller ved enkelte Mf.: λι-τ- «glat», τριχ-, δορκ-, δικ-α-δε (= Acc. **voik-η*), φλογ-, σύ-ζυγ-, νιφ- (Grf. **snigh^v*), ἰπ- osv.;

¹ -ου- i att. πούς er ikke opklaret. *Solmsen* (K. Z. XXIX 358) antager maaske med Rette, at det beror paa en «qualitative Ausgleichung» af -ου- i πός efter -ο- i ποδός (ου og ο var begge lukkede Lyd, ω derimod aaben).

μειράκ, ἱράκ (hom. ἱρηξ), ὄρακ (hom. ὄρηξ) ligeoverfor πίδακ, μόνάκ, ῥόπακ o. l. beror vel ikke paa oprindeligt Stammeskifte, men paa en Dobbeltthed i Suffix: -άκ, -άκ (sml. *iko, *iko).

Arisk. I Sanskrit er Stammeskifte vedligeholdt i en Del Ord, bedst i Stammen *vah* «førende»: Nom. Sg. *havya-vāt* «offerbringende» (omdannet efter Stammerne paa *vant* er Nom. *anaḍ-vān* «vogndragende», «Oxe»), Acc. *havya-vāh-am*, *anaḍ-vāh-am*, Nom. Pl. *havya-vāh-as*, *anaḍ-vāh-as*, Gen. Sg. *havyāvūhas*, *anaḍ-ūh-as*, Gen. Pl. *anaḍ-ūh-ām*, Loc. *anaḍ-ūt-su* osv.; saaledes, men mindre regelmæssig, skifter i Stammen *sah* «overvældende» (i Skr.) Formerne *sāh*- og *sah*-; *pad* «Fod» har f. Ex. Nom. Sg. *pāt*, Acc. *pād-am*, Nom. Pl. *pādas*, Gen. Sg. *padās*, Gen. Pl. *padām*, Loc. Pl. *patsū* osv.; *ap* «Vand» Nom. Pl. *āpas*, Gen. *apām*, Loc. *apsū*; *path* «Vei» har i Acc. Pl. i R.V. en Gang *pāthās* (ellers *pathās*). Kun i de sterke Casus forekommer *nāpāt* «nepos» (de svage dannes af Stammen *nāptar*). I *ūdañc* «opadvendt» og andre paa *-añc* er den sterke Form (*-āñc) vejet for Mf.-*añc*: Nom. *ūdañ* (af *ud-añk*), Acc. *ūd-añcam* osv.; svag Form i Loc. Pl. *ūd-ak-su* (af **ud-ñk-su*¹). Overalt sterk Form har *hārd*- (i Smnst. som *sū-hārd*- «Ven», ved Siden deraf staar *su-hrd*-, hvad der tyder paa en oprindelig Flexion: Nom. *sū-hārt*, Acc. *sū-hārd-am*, Gen. *su-hrd-as*, *vāc*-, *vāj*- «Konge», *bhrāj*- «Glans», *bhāj*- «deltagende», *dhrāj*- «Gliden», *dāç*- «Gave», *Vip-āç*-, Navn paa en Flod, o. fl. Langt almindeligere er overalt svag Form (især i andet Led af Smnst.): *bhr-t*- «bærende», *vr-t*- «Ledsagen», «Følge», *ji-t*- «beseirende», *mud*- «Glæde», *yudh*- «Kamp», *srđh*- «vildfarende», *ruc*- «Lys», *dīç*- «Retning», *viç*- «Bolig» (obx.), *drç*- «Blik», (ḍorç-, *ḍorçx-), *stubbh*- «Pris» osv. Mf. har *sraj*- «Krans» (Rod *srj*-), *tvac*- «Hud» (av. Loc. Pl. *tukh-šva*). Et Stammeskifte, som jeg ikke anser for oprindeligt, om end maaske allerede fælles indogermanisk, viser sig i *yuj*-, «Fælle» (gr. ούζυξ), hvis sterke Casus har en nasaleret Form: Nom. Sg. *yūn* (af **yūnk*) Acc. *yūñjam* (og *yūjam*), Gen.

¹ Disse Stammers Flexion er forevrigt sterkt ændret fra det oprindelige, idet de svage Casus dannes af Stammeformer med Suff. -ic og -uc istedetfor af Formen paa **ñk*: Gen. Sg. *ūd-ic-as* osv.

yuj-ás; denne nye sterke Form skyldes Indflydelse af Verbalformer (Præsensstamme *yuj-*, Verbalstamme *yuj-*)¹. Av. har Formerne *mereñc-* og *merēc-* (Rod *mṛc-* «skade»), men uregelmæssig fordelt: Nom. *ahu-merekkḥs* «Liv skadende», Gen. *ahumerencō*. Den samme nasalerede Form viser sig ogsaa i Græsk i visse Stammer, men her uden Skifte med den nasalløse: *λυξ* «Los», sml. oht. *luh-s*, *λυγγ-* «Slugen», sml. *λυγγάνεσθαι*, *λύζειν*, mht. *slūch*, Σφιγγ- (boeot. Φιγγ-); lat. *conjunx* ved Siden af *con-jux*.

I Avest. er Forholdet omtrent som i Skr. Eksempler paa Stammeskifte: Acc. Sg. *pādhem*, *vācem*, *āpem*, Instr. Sg. *vaca*, *apa*, Gen. Pl. *vacam apam*, Dat. Pl. *padhebyō*, *aiwoyō* (o: **apbhyas*). Af andre findes kun Former af den sterke Stamme: *thraotō-stā-t*, *fratema-dhā-t* «Fyrste», *-hād-* (skr. *-sad-*), *-rāz-* (skr. *rāj-*), *yāz-* (skr. *yaj*) o. fl. Svag Stammeform har f. Ex. *-beret-* (skr. *bhr-t*), *berēz-* høi, (skr. Rod *bṛh*), *verēz-* «Verk» (skr. Rod *vṛh*), *druj-* «Bedrager» (skr. *druh*), *vīs-* (skr. *viç*), *spas-* «Speider», (skr. *spac*), *kehrp-* «Legeme» (lat. *corpus*) osv. Mf.: *bares-* «Heide», *zared-* (skr. *hrd-*).

Latin. Stammeskifte viser: *pēs pēdis*. Sterk Stammeform har: *nepōt-* (men Fem. *nept-is*), *cō-t-*, *vōc-*, *rēg-*, *lēg-*. Svag Stammeform og Mf.: (*super-*)*sti-t-* (af **stā-t-*), (*prae-*)*sid-* (af **sed-*, skr. *-sad*), *cord-*, *dūc-*, (*jū-*)*dūc-*, *nec-*, *prec-* *greg-*; *lit-*, *lūc-*.

Irsk har her intet Stammeskifte: Sterk Stammeform: *rí*, Gen. *rig* af **rēg-s*, **rēgos*. Svag Stammeform *bri* «Høi», Stamme *bygh* (avest. *berēs*), *sui* «vis», *druí* «druide» af **su-vid-*, **dru-vid* (skr. *-vid*). Acc. *druíd(-n)* af **dru-vid-ñ*, Gen. *suad*, *druad* for **suvidos*, **druvidos*, idet det minimale *-i* ved Indvirkning af **o* i End. **os* blev til **a*.

I Germ. er de fleste consonantiske Stammer helt gaet over til *o*-Stammer; af de øvrige bøies ingen helt igjennem, men kun i visse Casus, consonantisk. Eksempel paa en gammel

¹ Anderledes forholder det sig naturligvis med det endnu uopklarede *-n-*, som er indskudt i Nom., Acc. Neutr. Plur.: *hr-ñ-d-i* «Hjerter» som *manā-ñ-s-i*.

asigmatisk Nom. er ags. *hæle* «Helt» af **halēþ*; de fleste øvrige Casus dannes af den udvidede *o*-Stamme. Gjennemført sterk Stammeform har on. *fótr*, Pl. *foetr* <**pōdēs*, *bók*, Pl. *boekr*, svag Form f. Ex. got. *baúrgs*. Gen. *baurgs* <**bhŕghés* (av. *berez*).

I Lit.-Slav. er alle herhen hørende Stammer blevne vocaliske. Levning af den consonantiske Bøining er lit. Gen. Pl. *szirdū* <**kŕdōm* (lat. *cord-*), ob. Gen. Pl. *nogūt-ŭ* «unguium», *lakūt-ŭ* «ulnarum».

FOURTEEN DAY USE
RETURN TO DESK FROM WHICH BORROWED

This book is due on the last date stamped below, or
on the date to which renewed.
Renewed books are subject to immediate recall.

26 Nov '55 LT

IGLF (N)

NOV 18 1955
STANFORD

INTER-LIBRARY
LOAN

JAN 31 1968

STANFORD
INTER-LIBRARY
LOAN

OCT 10 1968

LD 21-100m-2,'55
(B139s22)476

General Library
University of California
Berkeley

YB 38054

M303676

PA 303
70.

THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

